

**T.C. KÜLTÜR VE TURİZM
BAKANLIĞI**

**©Kütüphaneler ve Yayınlar
Genel Müdürlüğü**

Eser Adı: Gelibolulu Sürûrî Divânı

Müellifi: Gelibolulu Sürûrî

Hazırlayan: Niyazi Ünver

Yayın Yılı: 2020

ISBN: 978-975-17-4597-2

Ana Yayın Numarası: 3673

Kültür Eserleri Dizisi- 631

Adres: Emek Mahallesi, Wilhelm Thomsen Caddesi

N0:4 06490 Çankaya/ANKARA

Telefon: +90 312 470 80 00

Faks: +90 312 470 54 71

e-posta: yaphaz@ktb.gov.tr

www.ktb.gov.tr

<http://ekitap.ktb.gov.tr>

GELİBOLULU SÜRÛRÎ

DÎVÂN

Hazırlayan
Dr. Niyazi ÜNVER

Ankara

2020

GİRİŞ

1. HAYATI

16. asrın tanınmış hadis, tefsir, belâgat âlim ve ediplerinden biri olan Sürûrî 1491 yılında Gelibolu'da dünyaya gelmiştir.¹ Adı Mustafa, lakabı Musliheddîn, baba adı Şa'bân'dır. Şârih-i Mesnevî olarak tanınmıştır. Babası Gelibolu'nun zengin tacirlerindedir.² Öğrenimine Gelibolu'da başlayan Sürûrî, Bursa'da Kasımpaşa Medresesi müderrisi Kara Davud Efendi,³ İstanbul'da müderris Nihâlî Ca'fer Çelebi,⁴ Taşköprüzâde Mustafa,⁵ Kadri,⁶ ve Abdülvâsî Efendilerden ders aldı.⁷ Fenarîzâde Muhyiddîn Efendi'den⁸ icazetle mülâzım olup eğitimini tamamladı. Naiplik,⁹ tezkirecilik,¹⁰ müderrislik,¹¹ gibi görevlerde bulundu.

1548 senesinde Kanûnî Sultân Süleymân'ın oğlu Şehzâde Mustafa'nın hocalığına davet edildi. Âşık Çelebi gibi dostlarının aksi yönde tavsiye ve ikazlarına rağmen, bu vazifeyi kabul etti.¹² Şehzâde Mustafa için muhtelif eserler telif etti.¹³ 1553 yılında Şehzâde Mustafa'nın babası tarafından Karaman Ereğlisi'nde katlettilmesi Sürûrî için öldürücü bir darbe oldu.¹⁴ Bu elim olay üzerine inzivaya çekilen Sürûrî,¹⁵ ölümüne kadar geçen dokuz seneyi inzivada

---

¹ Ömer Faruk Akün (1957). "Sürûrî". *İslam Ansiklopedisi*. C. 12. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yay. 249; Muhammedî (1383). "Sürûrî". *Danış-nâme-i Edeb-i Farisî: Edeb-i Farisî der-Anadolu ve Balkan*. Tahran. 441.

² Abdülkadir Özcan (Haz.) (1989). *Nev'izâde Atâyî, Hadâikü'l-Hakâyık fî Tekmîleti's-Şakâyık*. İstanbul: Çağrı Yay. 23.

³ Abdülkadir Özcan (Haz.) (1989). *Nev'izâde Atâyî, Hadâikü'l-Hakâyık fî Tekmîleti's-Şakâyık*. İstanbul: Çağrı Yay. 23.

⁴ Faik Reşat (1312). *Eslâf*. C. 2. İstanbul. 27.

⁵ Manuk Ali b. Bâlî. *İkdü'l-Manzûm fî Efâzili'r-Rûm*. Manisa İl Halk Ktb. 1347/1. vr.8a.

⁶ Manuk Ali b. Bâlî. *İkdü'l-Manzûm fî Efâzili'r-Rûm*. Manisa İl Halk Ktb. 1347/1. vr.8b.

⁷ Abdülkadir Özcan (Haz.) (1989). *Nev'izâde Atâyî, Hadâikü'l-Hakâyık fî Tekmîleti's-Şakâyık*. İstanbul: Çağrı Yay. 23.

⁸ İbrahim Kutluk (Haz.) (1978). *Kınalızâde Hasan Çelebi, Tezkiretü's-Şu'arâ*. C. 1. Ankara: TTK Yay. 457.

⁹ Mehmed Arif (1314). *Mir'ât-ı İstanbul*. C. 1. İstanbul. 540; Müstakîmzâde Süleymân Sadeddîn. *Mecelletü'n-Nisâb* Süleymaniye Ktb. Halet Efendi 628. vr. 252b.

¹⁰ Hâfız Hüseyin Ayvânsarâyî (1281). *Hadikatü'l-Cevâmi*. C. 2. İstanbul. 4.

¹¹ Manuk Ali b. Bâlî. *İkdü'l-Manzûm fî Efâzili'r-Rûm*. Manisa İl Halk Ktb. 1347/1. vr.8b.

¹² Filiz Kılıç (1994). *Meşâ'irü's-Şu'arâ: İnceleme Tenkitli Metin*. C. 2. Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi. 523.

¹³ Emin (1305). *Menâkıb-ı Kethüdâzâde Mehmed Arif Efendi*. İstanbul. 210.

¹⁴ Ömer Faruk Akün (1957). "Sürûrî". *İslam Ansiklopedisi*. C. 12. İstanbul: MEB Yay. 249.

¹⁵ F. Ç. Derin ve V. Çabuk (Haz.) (1985). *Hâfız Hüseyin Ayvânsarâyî, Mecmû'a-i Tevârîh*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay. 4.

geçirdi.¹⁶

Sürûrî 72 yaşındayken kısa bir hastalığı müteakip 13 Ocak 1562 yılında vefat etti.¹⁷ Kasımpaşa'da Beyoğlu semtinde inşa ettirdiği mescidin haziresinde¹⁸ mihrabın önündeki şâhrâha defnedildi.¹⁹ Mezarı tam olarak Mevlevî-hâne'nin yukarısında kendi adına yaptırdığı taş minareli câmi-i şerîfin havlusu içinde Aynalı Çeşme'ye çıkan yolun yanındadır.²⁰ Bugün bu mescit yıkılmış, Sürûrî'nin mezarı ortadan kalkmıştır.

Sürûrî, fazilet sahibi, olgun, bilgili, iyi huylu, alçak gönüllü, tatlı dilli, takva sahibi, yakışıklı, cömert, iyiliksever, bildiklerini öğretmeyi seven bir şahsiyettir.²¹ Şair, kaynaklara göre Nakşibendî Tarikatına mensuptur.²² Âşık Çelebi'ye göre hiç evlenmemiştir.²³

2. ESERLERİ

Sürûrî, devrinin âlimleri içinde çok üretken bir şahsiyet olarak temayüz etmektedir. Türkçe, Arapça ve Farsça olmak üzere; tefsir, hadis, fıkıh, mantık, tıp ve edebiyat gibi alanlarda kaleme aldığı eserlerin sayısı tartışmalıdır. Eser sayısı kimi kaynaklarda 36 kimilerinde ise otuzun üzerinde denilerek kesin bir sayı belirtilmemiştir.²⁴ Onun eserlerini mescidinde gören Evliyâ Çelebi bu rakamı yüz elliye kadar çıkarmaktadır.²⁵ Yurt içi ve yurt dışı kütüphanelerde yaptığımız incelemelerde Sürûrî'ye ait 26 eser tespit ettik.

Bunlardan bir kısmı Arapça olan medrese kitaplarına şerh ve haşiyedir. Sürûrî bu yolla doğunun ilmî ve edebî çeşitli klasik eserlerini daha kolay anlaşılır bir hale getirmeye ve onlardaki güçlükleri gidermeye çalışmıştır. Ona asıl ün sağlayan eserleri ise *Mesnevî*, *Gülistân*, *Bûstân ve Dîvân-ı Hâfız* için yaptığı şerhlerdir. Bunların yanında hepsi birer muğlâk eser olan Fettâhî-i Nişâbûrî'nin *Şebistân-i Hayâlî* ile Câmî ve Mîr Hüseyin'in *Mu'ammeyât*'ına yapmış olduğu şerhleri de vardır. O'nun *Beyzâvî Tefsîri*, *Câmi'u's-Sahîh*, *el-Hidâye*, *et-Telvîh*

¹⁶ İbrahim Kutluk (Haz.) (1978). *Kınalızâde Hasan Çelebi, Tezkiretü's-Şu'arâ*. C. 1. Ankara: TTK Yay. 460.

¹⁷ Faik Reşat (1312). *Eslâf*. C. 2. İstanbul. 29.

¹⁸ Bursalı Mehmed Tahir (1338). *Osmanlı Müellifleri*. C. 2. İstanbul. 226.

¹⁹ Hâfız Hüseyin Ayvânsarâyî (1281). *Hadikatü'l-Cevâmi*. C. 2. İstanbul. 4.

²⁰ Emin (1305). *Menâkıb-ı Kethüdâzâde Mehmed Arif Efendî*. İstanbul. 210.

²¹ Faik Reşat (1312). *Eslâf*. C. 2. İstanbul. 29.

²² Faik Reşat (1312). *Eslâf*. C. 2. İstanbul. 28.

²³ G.M. Meredith-Owens (Haz.) (1971). *Âşık Çelebi, Meşâ'irü's-Şu'arâ or Tezkere of Âşık Çelebi*. London. 153a.

²⁴ Abdülkadir Özcan (Haz.) (1989). *Nev'izâde Atâyî, Hadâikü'l-Hakâyık ff Tekmîleti's-Şakâyık*. İstanbul: Çağrı Yay. 65.

²⁵ Evliya Çelebi (1314). *Seyahat-nâme*. C. 1. İstanbul. 426.

ve *Misbâh* gibi Doğu ilminin temel eserlerine yaptığı şerhler ve hâşiyeler ise; ilmi sahadaki eserlerinin en önemlilerini teşkil eder.²⁶ Tıpta *Mûcîz*'i şerh eden Sürûrî tercüme faaliyetlerinde de bulunmuştur. Bunlar arasında Hemedânî Ali'nin *Zahîretü'l-Mülûk* tercümesiyle²⁷ Kazvînî'nin *Acâ'ibü'l-Mahlûkât* adlı kitabından kısmen özet ve açıklama ile *Kitâbü'l-Acâ'ib ve'l-Garâ'ib* adıyla yaptığı tercüme zikredilebilir.²⁸ Sürûrî'nin eserleri içinde bir retorik kitabı olan *Bahrü'l-Ma'ârif*'i çok meşhurdur. Sürûrî bütün bu eserlerinden başka bir de Türkçe Dîvân tertip etmiştir. *Dîvân*'ın tek nüshası Mısır'da Dâru'l-Kutubi'l-Kavmiyye'de "16 Edeb-i Türkî Kavlehu" arşiv numarasıyla kayıtlıdır. Mürettep bir Dîvân'dır. Dîvân'ın dîbâcesinden anlaşıldığı kadarıyla onu gençlik yıllarında yazmıştır. Dîvân'da bulunan 585 manzumeden 32'si Farsça olmak üzere 502 gazel (266'sı nazire), 3 kaside, 1 murabba, 16 kıt'a, 19 matla ve 44 müfred mevcuttur. Yurt içi ve yurt dışı kütüphanelerinde ulaşabildiğimiz kadarıyla Sürûrî'nin eserlerinin listesi şöyledir:

1. Türkçe Dîvân: Sürûrî Dîvân'ının tek nüshası Mısır'da Mısır Millî Kütüphanesi'nde "16 Edeb Türkî Kavlehu" numarada kayıtlıdır.

2. Şerh-i Bûstân-ı Sa'dî: Sa'dî Müşerrefeddîn Ebû Abdullâh Şîrâzî'nin (1213-1292) meşhur Farsça *Bûstân* adlı eserine yaptığı Farsça şerhtir.

3. Şerh-i Gülistân-ı Sa'dî: Sa'dî Müşerrefeddîn Ebû Abdullâh Şîrâzî'nin (1213-1292) meşhur Farsça *Gülistân* adlı eserine Arapça yaptığı şerhtir.

4. Şerh-i Dîvân-ı Hâfız: Bu eser, Sürûrî'nin Hâfız-ı Şîrâzî'nin meşhur Farsça *Dîvân*'ına yaptığı Türkçe şerhtir.

5. Şerh-i Mesnevî: Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'nin bu ünlü eserini Farsça şerh etmiştir. Mesnevî'nin altı cildi üzerindeki büyük şerhi "Şârih-i Mesnevî" unvanı ile meşhur olmasını sağlamıştır.

6. Bahrü'l-Ma'ârif: Sürûrî'nin en meşhur kitabıdır. Birçok eksikliklerine rağmen bizdeki derli toplu ilk belâgat kitabı sayılmaktadır.

7. Şerh-i Mu'ammeyât-ı Câmî: Nûreddîn Abdurrahmân Musliheddîn b. Ahmed el-Câmî'nin (1414-1492) *Mu'ammeyât* adlı Farsça eserine Türkçe yaptığı şerhtir.

8. Şerh-i Mu'ammeyât-ı Mîr Hüseyin: Seyyîd Hüseyin Ahlâtî'nin Farsça mu'ammalarına yaptığı Türkçe şerhtir.

9. Şerh-i Şebistân-ı Hayâl: Mevlânâ Yahyâ Sibek Fettâhî en-Nişâbûrî'nin (öl. 1448) *Şebistân-ı Hayâl* adlı Farsça eserinin Türkçe yapılan şerhidir.

²⁶ Ömer Faruk Akün (1957). "Sürûrî". *İslam Ansiklopedisi*. C. 12. İstanbul: MEB Yay. 249.

²⁷ Mehmet Ali Aynî (1993). *Türk Ahlakçıları*. Kitabevi Yay: İstanbul. 198.

²⁸ Ömer Faruk Akün (1957). "Sürûrî". *İslam Ansiklopedisi*. C. 12. İstanbul: MEB Yay. 249.

10. **Şerhu Binâ'i'l-Ef'âl:** Yazarı bilinmeyen Arapça gramer kitabı *Binâ'u'l-Ef'âl* adlı eserin Sürûrî tarafından yapılan şerhidir.

11. **Şerhu'l-Emsileti'l-Muhtelif:** Yazarı belli olmayan *Emsiletü'l-Muhtelif* adlı Arapça gramer kitabına yine Arapça yapılan şerhtir.

12. **Şerhu'l-Misbâh fi'n-Nahv:** Nâsır b. Abdusseyyîd el-Muttarizî'nin (1143-1213) *el-Misbâh fi'n-Nahv* adlı Arapça gramer konulu eserine Sürûrî'nin Arapça yaptığı şerhtir.

13. **Şerhu'l-Kâfiye:** Kaynaklarda geçmemesine rağmen Sürûrî, *Bahrü'l-Ma'ârif*'in dibâcesinde, İbn el-Hâcib Cemâleddîn Ebû Amr Osmân b. Ömer'in (1174-1249) *el-Kâfiye* adlı Arapça gramer konulu eserine şerh yaptığını belirtir.

14. **Şerhu Merâhi'l-Ervâh:** Ahmed b. Ali b. Mes'ûd'un *Merâhü'l-Ervâh* adlı eserine Arapça yaptığı şerhtir.

15. **Şerh-i Mu'cez mine't-Tıb:** İbn Sinâ Ebû Ali el-Hüseyin b. Abdullâh'ın (980-1037) *el-Kânûn fi't-Tıb* adlı eserinin bir bölümünü tercüme ve şerh etmiştir.

16. **Ta'lîka alâ Câmi'i's-Sahîh:** Kaynaklarda, Ebû Abdullâh Muhammed b. İsmâ'il el-Buhârî'nin (810-870) *Sahîhü'l-Buhârî* adıyla bilinen meşhur eseri *Câmi'u's-Sahîh*'i yarısına yakın bir yerini şerh ettiği yazılıdır.

17. **Tefsîr-i Sûre-i Yûsuf (A.S.):** Arapça olarak kaleme alınan bu eseri 1547'de tamamlanmıştır.

18. **Hâşiye alâ Şerhi'l-Îsâgûcî:** Esîreddîn Mufaddal b. Ömer el-Ebherî'nin (öl. 1264) *Îsâgûcî* veya *Kitâbü'l-Îsâgûcî* adlı eserine Hüsâmeddîn el-Kâtî'nin (öl. 1359) yaptığı şerhe Sürûrî'nin yaptığı haşiyedir.

19. **Hâşiye alâ Envâri't-Tenzîl ve Esrâri't-Te'vîl:** Nâsıreddîn Ebû Abdullâh b. Ömer el-Kâdî el-Beyzâvî'nin (öl.1293) *Envârü't-Tenzîl ve Esrârü't-Te'vîl* adlı Kur'ân-ı Kerîm tefsirine yaptığı Arapça haşiyedir. Sürûrî, tefsire biri muhtasar diğeri mufassal olmak üzere iki haşiye yazmıştır.

20. **Hâşiye alâ Nihâyeti'n-Nihâye:** Ali b. Ebî Bekr el-Mergînânî'nin (1135-1197) *el-Hidâye* adlı eserine Tâcu's-Şerî'a Ömer b. Ahmed Sadru's-Şerî'a el-Evvel'in (öl.1273) *Nihâyetü'l-Kifâye li-Dirâyeti'l-Hidâye* adıyla yaptığı şerhe, İbn eş-Şihne Ebû'l-Velîd Muhammed b. Muhammed el-Halebî'nin (1348-1412) *Nihâyetü'n-Nihâye* adıyla yaptığı haşiyeye haşiyedir.

21. **Hâşiye alâ't-Telvîh fi Keşfi Hakâ'iki't-Tenkîh :** Ubeydullâh b. Mes'ûd b. Tâcu's-Şerî'a Mahmûd b. Sadru's-Şerî'a Ahmed Cemâleddîn'in (öl. 1346) *Tenkîhü'l-Usûl* adlı eserine Sa'deddîn Mes'ûd b. Ömer et-Taftâzânî'nin (1312-1390) *et-Telvîh fi Keşfi Hakâ'iki't-Tenkîh* adıyla yaptığı şerhe haşiyedir.

22. **Terceme-i Risâle-i Bihcın:** Tıp ile ilgili olan bu eserini, diğer eserlerinde olduğu gibi çevresindekilerin ısrarı sonucu tercüme etmiştir. Eserin

müellifi Nûrullâh adında birisidir ve yirmi yıla yakın Hind diyarında kalmış ve oranın en meşhur hekimleriyle görüşmüştür. Eserin aslı Hintçedir ve Türkçeye Farsça tercümesinden çevrilmiştir.

23. Terceme-i Acâ'ibü'l-Mahlûkât ve Garâ'ibü'l-Mevcûdât: Zekeriyâ b. Muhammed b. Mahmûd el-Kazvînî'nin (öl. 1282) *Acâ'ibü'l-Mahlûkât ve Garâ'ibü'l-Mevcûdât* adlı Arapça eserini Şehzâde Mustafa'nın adına tercüme ederken Şehzâde'nin öldürüldüğü haberini duyunca tercüme yarım bırakmıştır. Tercüme Rodosîzâde Mehmed Efendi tamamlamıştır.

24. Terceme-i Ravzü'r-Riyâhîn fi Hikâyeti's-Sâlihîn: Afîfeddîn Abdullâh b. Es'ad b. Ali el-Yafî'î el-Yemenî'nin (1298-1367) *Ravzü'r-Riyâhîn fi Hikâyeti's-Sâlihîn* adlı Arapça eserinin tercümesidir.

25. Terceme-i Zâhîretü'l-Mülûk: Ali b. Şihâbeddîn Hasan el-Hemedânî'nin (1314-1384) *Zâhîretü'l-Mülûk* adlı Farsça eserinin tercümesidir. Amasya'da Şehzâde'nin hocası iken Şehzâde'nin arzusu üzerine 1552 senesinde iki ayda tercüme etmiştir.

26. Şerh-i Ebcad: Sürûrî'nin kaynaklarda geçmeyen bir eseridir. Sürûrî'nin risalenin başında; Mesnevî'yi müzakere ederken içinde “ebced ve huvez” kelimelerinin bulunduğu bir beyte gelince bunları kitapta gördüğü gibi yazdığını, o sıra orada bulunanlardan bazılarının, öğrencilerin daha iyi anlaması için bunları şerh etmesini istediğini belirtir. Bu istek doğrultusunda adı anılan risaleyi kaleme alır.

3. EDEBÎ ŞAHSİYETİ

Tefsir, hadis, fıkıh, mantık, tıp ve edebiyat gibi çeşitli sahalarda meydana getirdiği eserleri ile Sürûrî, Kanûnî devrinin âlimleri arasında velûd bir şahsiyet olarak ortaya çıkmaktadır.²⁹ Sürûrî'nin hayatından bahseden kaynakların çoğunda az veya çok onun şairliği ve şiiri hakkında bilgi ve şiirlerinden örnekler bulmak mümkündür. Yaşadıkları dönemin edebiyat eleştirmeni kabul edilen tezkire yazarlarının şair ve şiirle ilgili görüşleri şairlerin edebî şahsiyetlerini ortaya koymada önemli bir ölçüttür. Biz de bu tespitten hareketle şair tezkirelerinin Sürûrî'yle ilgili görüşlerini vermek istiyoruz.

Sürûrî hakkında bilgi veren en eski kaynak Sehî'nin *Heşt Bihişt* adlı tezkiresidir. Sehî'de Şairin Dîvân'ından bahsedilmez. Tezkirede şairliği konusunda “üslûb-ı şi'ir ve fenn-i me'ânî vü bedî vü beyânî bilmekde bî-nazîr”³⁰ denildikten sonra, Mollâ Câmî ve Seyyîd Hüseyin Ahlâtî'nin mu'ammâ risalelerine şerh yazdığı belirtilir.

²⁹ Amil Çelebioğlu (1994). *Kanunî Sultan Süleyman Devri Türk Edebiyatı*. İstanbul. 117.

³⁰ Sehî Edimli (1325). *Asâr-ı Eslâftan Tezkire-i Sehî*. İstanbul: Matbaa-i Amedî. 37-38.

Şairin mürettep Dîvân'ı olduğundan söz eden ilk kaynak Latîfi tezkiresidir. Latîfi tezkiresinde şairliği hususunda şöyle demiştir: “beyne'l-ulemâ mu'teber ü mu'tever ve inde'l-fuzalâ makbûl ü mütedâvildür ve bunca musannefât u mü'ellefâtдан gayrı müdevven ve müretteb kasâ'id ü ebyâtı dahi vardur ammâ fenn-i şî're ol kadar ihtimâm u iltifât ve sarf-ı eyyâm u evkât itmemişlerdür.”³¹ Latîfi'nin bu sözlerinden Sürürî'nin çok iyi bir âlim olduğunu; ancak şiire çok önem vermediğini buna rağmen mürettep bir dîvân sahibi olduğunu anlıyoruz.

Âşık Çelebi'de Sürürî'nin şairliği ve şiirleri hakkında pek bilgi yoktur. Hayatının diğer dönemleriyle ilgili ayrıntılı bilgi mevcuttur. Sadece “gâh sârîr-i kilik-i surh-fâmdan kellimnî yâ humeyrâ sadâsın işidüp gülşen-i inse seyrân idüp gazeliyyâtın tedvîn idüp gâh evce çıkup ilm-i nücûmdan kitâblar yazup”³² sözleriyle gazellerini topladığını belirtmektedir. Şairin, “Dîvân-ı evvel, Dîvân-ı sâni, Dîvân-ı sâlis” şeklinde üç Dîvân sahibi olduğundan bahseden ilk kaynak Âşık Çelebi'dir; fakat tezkirede örnek olarak verilen şiirlerin tamamı elde tek nüshası bulunan Dîvân'daki şiirleridir. Var olduğundan bahsedilen diğer iki Dîvân'ında geçen şiirlere rastlanmamıştır.

Âlî, *Künhü'l-Ahbâr*'da Sürürî'den bir süre tefsir dersi aldığından bahsederek onun derin bilgi sahibi olduğunu söyler. Şairliği konusunda ise; “...Merhûm-ı mezbûr ma'lûmâtına nazar bir bahr-i amîk idi. Ammâ te'lîf ü tahrîr tarîkinde kuvvet-i fikriyyesi gayr-ı dakîk idi. Nazm u inşâ tetebbu'ında hod sâlik-i tarîk-ı bî-tevfik idi Mevlânâ Âşık üç Dîvân'ı vardur diyu yazmışdur. Hâlâ ki üç Dîvân'ından üç gazeli şöhret bulmamışdur. Bir Dîvân'mı gözden geçürdüm. Bir ma'mûr gazel-i penç beytini göremedüm...”³³ diyerek Sürürî'nin bilgisinin çok fazla olduğunu; ancak eser yazma konusunda inceliğinin olmadığını, şiirde de başarısız olduğunu, Âşık Çelebi'den nakille üç Dîvân'ı olmasına karşın üç gazelinin şöhret bulmadığını ve bir Dîvân'ını başından sonuna kadar okuduğunu; ancak doğru dürüst bir gazele rastlamadığını belirtmektedir.

Kınalızâde Hasan Çelebi ise; “...lâkin Fârisî-dân ve ehl-i irfân olan yârâna hâlî mahfî ve mahbûb degüldür. Zebân-ı Fârisî'nin dekâ'ik u nikât ve durûb-ı emsâl ü isti'malâtında aczi zâhir olduğundan gayri şerh-i lügatte dahi âciz ve kâsir idügi rûşen ve bâhirdür. Zebân-ı Türkîde eş'ârı dahi vâfir bîrûn mertebe hasr-i hâsirdür. Üç Dîvân'ı vardur.”³⁴ diyerek Türkçe çok sayıda şiiri olduğunu, Farsça bilgisinin çok iyi olmadığını bu durumun da Farsça bilenler tarafından bilindiğini belirtmiş ve büyük ihtimalle kendinden önceki tezkirelerde geçen bilgilere

³¹ Rıdvan Canım (Haz.) (2000). *Latîfi, Tezkiretü's-Şu'arâ ve Tabsiratü'n-Nuzamâ*. Ankara: AKM Yay. 301-302.

³² Filiz Kılıç (1994). *Meşâ'irü's-Şu'arâ: İnceleme Tenkitli Metin*. C. 2. Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi. 521-530.

³³ Mustafa İsen (1994). *Künhü'l-Ahbâr'ın Tezkire Kısmı*. Ankara: AKM Yay. 229.

³⁴ İbrahim Kutluk (Haz.) (1978). *Kınalızâde Hasan Çelebi, Tezkiretü's-Şu'arâ*. C. 1. Ankara: TTK Yay. 460.

dayanarak o da üç Dîvân'ı olduğunu zikretmiştir.

Nev'îzâde Atâyî, *Hadâyikü'l-Hakâyık* ta şairin ilmî konulardaki yetkinliğinden ve mizacından bahsettikten ve eserlerini sıraladıktan sonra "Elsîne-i selâsede eş'ârı kalem-i dû zebân ile ihsâ olunmak mertebesinden âlîdür"³⁵ diyerek şairliğine değinmektedir.

Beyânî, tezkiresinde "Erbâb-ı irfân yanında çendân makbûl degüldür. Lâkin avâm içinde küllî ragbet u i'tibârı vardır. Eş'ârı dahı bî-şümârdur."³⁶ diye söz etmektedir.

Evliyâ Çelebi, *Seyahat-nâme*'sinde babasının Sürûrî için asrın yegânesiydi diye söz ettiğinden bahseder.³⁷

Riyâzî, *Riyâzü's-Şu'arâ* da mükemmel Dîvân'ı vardır diye belirtmiştir.³⁸

Kâfzâde Fâ'izî, *Zübdetü'l-Eş'âr* da vefat tarihine düşülen cümleleri vererek kendinden önce tezkirelerde zikredilen beyitlerden üç tanesini vermiştir.³⁹

Hüseyin Ayyânsarâyî, *Hadikatü'l-Cevâmî* adlı eserinde Sürûrî'nin kısaca hayatını ve eserlerini belirtip, kendinden önceki kaynaklarda zikredilen şekilde "Dîvân-ı evvel ve Dîvân-ı sâni ve Dîvân-ı sâlis"⁴⁰ diye üç Dîvân'ı olduğunu yazmıştır.

Emîn, *Menâkıb-ı Kethüdâzâde* adlı eserinde kısaca biyografisine değinmiş ve şairlerinden örnekler vermiştir.⁴¹

Mehmed Süreyyâ'nın *Sicill-i Osmânî* ve Mehmed Ârif'in *Mir'ât-ı İstanbul* adlı eserlerinde Sürûrî ile ilgili bölümler birbirinin aynısıdır. "Elsine-i selâse'de şâ'irdür."⁴² demekle yetinmişlerdir.

Şemseddîn Sâmî, *Kâmûsu'l-Âlâm* da "Lisân-ı Fârisî'nin gavâmızına vâkıf olmadığı için hatâları çoktur... üç Dîvân'ı vardır"⁴³ diye söz etmiştir.

Fâ'ik Reşâd, *Eslâf* ta Sürûrî'nin hayatını ayrıntılı bir şekilde verdikten sonra *Bahrü'l-Ma'ârif* adlı edebî konuları içeren büyük bir eseri edebiyatımıza

³⁵ Abdülkadir Özcan (Haz.) (1989). *Nev'izâde Atâyî, Hadâikü'l-Hakâyık ff Tekmîleti's-Şakâyık*. İstanbul: Çağrı Yay. 25.

³⁶ İbrahim Kutluk (Haz.) (1997). *Beyânî Mustafa b. Cârullâh, Tezkiretü's-Şu'arâ*. Ankara: TTK Yay. 119-120.

³⁷ Evliya Çelebi (1314). *Seyahat-nâme*. C. 1. İstanbul. 426.

³⁸ Riyâzî. *Riyâzü's-Şu'arâ*. Ankara MK. 06 Hk. 1275. vr. 58b.

³⁹ Kâfzâde Fâ'izî. *Zübdetü'l-Eş'âr*. Ankara MK. Yz. A 679. vr. 57b.

⁴⁰ Hâfız Hüseyin Ayyânsarâyî (1281). *Hadikatü'l-Cevâmî*. C. 2. İstanbul. 5.

⁴¹ Emin (1305). *Menâkıb-ı Kethüdâzâde Mehmed Arif Efendi*. İstanbul. 210.

⁴² Mehmed Süreyya (1311). *Sicill-i Osmanî*. C. 3. İstanbul. 12; Mehmed Arif (1314). *Mir'ât-ı İstanbul*.

C. 1. İstanbul. 540.

⁴³ Şemseddîn Sâmî (1311). *Kamûsu'l-Âlam*. C. 4. İstanbul. 2558.

kazandırdığını belirtmiştir. Buna rağmen ününün, kendisinden çok sonra yaşamış ve yazdığı şeyler şiir bile sayılmayan Müverrih Sürûrî'den geri kaldığı için yakınmıştır. Şairliği konusunda ise “Sürûrî şâ'irlikçe kudemânun mutavassıtlarındandır. Elsine-i selâse de bir çok eş'ârı olduğu gibi tezâkir-i şu'arâda ve Bahrü'l-Ma'ârif'de de ba'zı şi'rleri vardır.”⁴⁴ diyerek Sürûrî'nin orta derecede bir şair olduğunu belirtmiştir.

Bursalı Mehmed Tahir, *Osmânlı Müellifleri*'nde “Mâmâfih lisân-ı Fârisînin gavâmızına dair bazı noktalarda hatâları bulunur”⁴⁵ ve “Sürûrî şâ'irlikçe kudemânun mutavassıtlarındandır.” diye Farsça bilgisinin iyi olmadığını, orta derecede bir şair olduğunu ve müretteb Dîvân'ı bulunduğunu söylemiştir.

Son dönem kaynaklarından Mehmed Nâ'il Tumân, *Tuhfe-i Nâ'ili* adlı eserinde Sürûrî'nin hayatından çok kısaca bahsedip beyitlerinden örnekler vermiştir.⁴⁶

Türkçe kaynaklardan başka şairin hayatı ve eserleri hakkında bilgi veren Arapça yazılmış kaynaklar da mevcuttur. Bunlar arasında Manuk Ali b. Bâlî'nin yazdığı *el-Ikdu'l-Manzûm fi Efâzili'r-Rûm*⁴⁷ adlı eserdir. Şairin hayatını ve karakterini uzun uzun anlattıktan sonra eserlerini sıralar ama şairliğinden ve şiirlerinden bahsetmez.

İkinci eser, Müstakimzâde Süleyman Sa'deddîn tarafından yazılan *Mecelletü'n-Nisâb*⁴⁸ adlı Arapça eserdir. Kısaca şairin hayatından bahsedip birkaç eserini saymakla yetinir.

Üçüncü ve önemli bir eser Bağdadlı İsmail Paşa tarafından yazılan *Hediyyetü'l-Ârifin Esmâ'ü'l-Mü'ellifin ve Âsâru'l-Musannifin*⁴⁹ adlı eserdir. Kısaca Sürûrî hakkında bilgi verip eserlerini sıralamıştır.

Eski Türk edebiyatının temel kaynaklarından biri olan tezkirelerde Dîvân şairlerinin “büyük, küçük, orta” veya “birinci derece, ikinci derece” gibi kavramlarla değerlendirildikleri görülmektedir.⁵⁰ Yukarıdaki bilgiler ışığında Sürûrî'nin şairliği zamanına göre orta derecededir,⁵¹ şiir ve belâgat konusundaki

⁴⁴ Faik Reşat (1312). *Eslâf*. C. 2. İstanbul. 31.

⁴⁵ Bursalı Mehmed Tahir (1338). *Osmanlı Müellifleri*. C. 2. İstanbul. 225-226.

⁴⁶ Mehmed Na'il Tuman. *Tuhfe-i Naili*. C.1. Ankara MK. Yz. B 611. 603 (1721).

⁴⁷ Manuk Ali b. Bâlî. *Ikdu'l-Manzûm fi Efâzili'r-Rûm*. Manisa İl Halk Ktb. 1347/1. vr. 8a.

⁴⁸ Müstakimzâde Süleymân Sadeddîn. *Mecelletü'n-Nisâb* Süleymaniye Ktb. Halet Efendi 628. vr. 252b.

⁴⁹ Bağdadlı İsmâ'il Paşa (1955). *Hediyyetü'l-Ârifin Esmâ'ü'l-Mü'ellifin ve Âsâru'l-Musannifin*. C. 2. İstanbul. MEB Yay. 434.

⁵⁰ Ahmet Mermer (2002). *XVII. Yüzyıl Dîvân Şairi Vecdî ve Dîvânçesi*. Ankara : MEB Yay. 12.

⁵¹ Bursalı Mehmed Tahir (1338). *Osmanlı Müellifleri*. C. 2. İstanbul. 226; Faik Reşat (1312). *Eslâf*. C. 2. İstanbul. 30.

bilgisi tartışmasızdır,⁵² halk arasında büyük bir âlim olarak tanınmaktadır,⁵³ Arapça, Farsça ve Türkçe olmak üzere her üç dilde şiirleri vardır,⁵⁴ Farsça bilgisi zayıftır⁵⁵ diyebiliriz.

Sürûrî, tezkirelerde kitaplarının çokluğu ve bilgisinin fazlalığı ile övülmektedir. Şer'î ilimlerdeki kitaplarının eleştirilmesine rastlanmamıştır. XVI. yüzyılda Fars edebiyatının manevi nüfuzunun etkisiyle Sürûrî'nin İranlı büyük şairlerin eserlerine yaptığı şerhler, Fars ve Türk edebiyatının önde gelen ortak eserlerinden sayılır. Sürûrî, Fars edebiyatının Osmanlı İmparatorluğu'nda yayılmasında etkili olmuştur.⁵⁶ O Fars edebiyatının önemli eserleri üzerine yoğunlaşarak hem tercüme ve şerh çalışmaları hem de lügat ve gramer kitapları yazan iyi bir edebiyatçıdır.⁵⁷

4. NAZİRECİLİĞİ

Bir nazire mecmuası özelliği gösteren Sürûrî Dîvânı'ndaki 502 gazelden 266'sı naziredir. Nazirelerden beşi Farsça olup toplam gazellerin % 53'ünü oluşturmaktadır. Nazirelerini hem çağdaşı, hem de kendisinden önce yaşayan toplam 73 şaire söyleyen Sürûrî'nin nazire söylediği şairlerin sekizi doğu, 31'i Rumeli, 34'ü Anadolu sahasında yetişen şairlerdir.

Sürûrî'nin nazire söylediği şairler ve nazire sayıları şöyledir: Ahmed Paşa'ya (öl. 1496) 30, Necâtî'ye (öl. 1508) 29, Hayâlî (öl. 1557) ve Zâtî'ye (1471-1546) 16, Nizâmî'ye (15. yy.) 13, Bahârî (öl. 1551) ve Tâcîzâde Ca'fer Çelebi'ye (öl. 1514) 11, Nişânî'ye (1568) 10, İshâk Çelebi'ye (öl. 1538) 9, Fakirî'ye (16. yy) 8, Şeyhî'ye (15. yy) 7, Ulvî (15. yy) ve Mesihî'ye (öl. 1512-3) 6, Sâlih Çelebi'ye (öl. 1565) 4, Âhî (öl. 1517), Ahmedî (öl. 1412), Gubârî (öl. 1566), Muhyî (öl. 1548) ve Revânî'ye (öl. 1524) 3, Adlî (1448-1512), Cem Sultân (1459-1495), Edhemî (15. yy), Enverî (öl. 1547), Fedâyî (15. yy), Hayretî (öl. 1535), Hilâlî (15. yy), Kemâl-i Hucendî (öl. 1401), Kemâl-i Zerd (öl. 1475), Mollâ Câmî (1414-1492), Mu'idî (öl. 1585), Na'tî (öl. 1456), Nesimî (14. yy), Nevâyî (1441-1501), Nihâlî (öl. 1543), Nûrî (?), Sâfi Kâsım Paşa (öl. 1486), Selimî (1470-1520), Şâmî (16. yy), Vasfî (15. yy) ve Za'iffî'ye (öl. 1543/4) 2, Adnî (öl. 1473), Âfitâbî (öl. 1494'den sonra), Amrî (öl. 1524), Atâ (öl. 1553'den sonra), Atâyî (15. yy), Cefâyî (?), Celîlî(?), Emrî (öl. 1575), Ferrûhî (?), Hafî (15. yy), Hâşimî-i

⁵² Sehî Edirmeli (1325). *Asâr-ı Eslâftan Tezkire-i Sehî*. İstanbul: Matba 'a-i Amedî. 47.

⁵³ Evliya Çelebi (1314). *Seyahat-nâme*. C. 1. İstanbul. 426.

⁵⁴ Mehmed Süreyya (1311). *Sicill-i Osmanî*. C. 3. İstanbul. 12.

⁵⁵ İbrahim Kutluk (Haz.) (1978). *Kınalızâde Hasan Çelebi, Tezkiretü'ş-Şu'arâ*. C. 1. Ankara: TTK Yay. 460.

⁵⁶ Muhammedî (1383). "Sürûrî". *Danış-nâme-i Edeb-i Farisî: Edeb-i Farisî der-Anadolu ve Balkan*. Tahran. 442.

⁵⁷ M. Fuad Köprülü (1986). *Türk Edebiyatı Tarihi*. İstanbul: TTK Yay. 382.

Acem (16. yy), Hayâlî Abdülkerîmzâde (öl. 1523), Helâkî (öl. 1575), Kadîrî (?), Kâtibî (öl. 1435), Kıvâmî (öl. 1512), Lâmi'î Çelebi (1473-1533), Lem'î (16. yy), Mahremî (?), Merdümî (öl. 1563), Necmî (?), Rahmî (öl. 1568), Refikî (öl. 1533), Resmî (15. yy), Rûhî (1505-1522), Sabâyî (15. yy), Sa'dî (15. yy), Sun'î (öl. 1533), Şâ'irî (?), Şâhidî (öl. 1505), Şem'î (öl. 1530), Şevkî (15. yy) ve Vefâyî'ye (15. yy)'ye 1'er olmak üzere toplam 73 şaire 266 nazire söylemiştir.

Sürûrî Dîvân'ındaki nazirelerin ve nazire yazılan şairlerin çokluğu, edebî ortamın ne kadar canlı, edebî takibin ne kadar işlevsel olduğunu göstermesi bakımından oldukça ilginçtir. Bu nazirelere bakarak Sürûrî'nin en çok hangi şairleri beğendiği ve daha çok hangi şairlerden etkilendiği açıkça görülür. Sürûrî en fazla Ahmed Paşa ve Necâtî'ye nazire söylemiştir. Bunu Zâtî, Hayâlî, Nizâmî, Bahârî, Tacîzâde Ca'fer Çelebi ve Nişânî takip etmektedir. Türkçe nazirelerin yanı sıra zemin şiiri Farsça olan şiirlere de Farsça nazire söylemiştir. Mollâ Câmî'nin iki, Kemâl-i Hucendî'nin iki ve Kâtibî'nin bir Farsça gazeline aynı vezin ve kafiyede beş nazire söylemiştir.

Sürûrî Dîvân'ındaki nazirelerin tespiti ve karşılaştırılmasında çıkan sonuçlar Edith Gülçin Ambros'un *Bir Şiirin Nazire Olup Olmadığını Belirlemede Dikkat Edilmesi Gereken Kıstaslar*⁵⁸ konusundaki çalışması ile M. Fatih Köksal'ın *Mecma'u'n-Nezâ'ir' de Nazire Kavramı*⁵⁹ üzerine yaptığı çalışmasına benzer bir şekilde “Dış Yapı” ve “İç Yapı” başlıkları altında değerlendirilmiştir.

1. Dış Yapı

Nazirede altı çizilen en önemli hususlardan biri vezin birliğidir. Nazirenin kendisine nazire yazılan zemin şiirle aynı vezinde olması gerektirir.

⁵⁸ Ambros'a göre bu kıstaslar “harici faktörler” ve “dahili faktörler” olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Harici faktörler arasında Nazire yazan şairin çağdaşı veya çağına yakın bir zamanda yaşamış bir tezkire yazarının ifadesi veya şiirin nazire mecmuaları içinde bulunuyor olması gösterilmiştir. Dahili faktörler arasında: a. Şairin, zemin şiirin şairinden ve nazire yazma niyetinden bahsetmesi, b. Zemin şiirin bir beyit ya da bir mısranın tazmin edilmesi, c. Şiirin belli bir uzunlukta veya orijinallikte bir redife sahip olması, d. Musammât (İç kafiyeli) olmak gibi bir gazelin oluşturulmasında belirli bazı özelliklerin, sezilebilir sayıda ibare veya kelimelerin; atasözleri ve dilin ifade özelliklerini belirten deyişlerin; cinas, soru-cevap, tezat gibi konuşmaya dayalı sanatların paylaşılması sanatların, sezilebilir sayıda ibare ve sözcüğün paylaşılması şeklindedir. Edith Gülçin Ambros (1989). “Nazire The Will-o'-the Wips of Ottoman Divan Poetry”. *Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes* 79: 57-83.

⁵⁹ Köksal da Ambros'a benzer bir şekilde “Dış yapı” ve “İç Yapı” olmak üzere ikiye ayırmıştır. Dış Yapıyı: a. Nazım biçimi, b. Vezin, c. Kâfiye ve Redif, d. Beyit sayısı şeklinde sıralamış. İç Yapıyı ise: a. Söz kalıpları, b. Muhteva birliği, c. Nazire yazılan şairin adını anma, d. Belirli bir uzunlukta veya orijinallikte redife sahip olma, e. Nazire yazılan şiirdeki muhteva veya ifade bakımından sıra dışı bir özelliğin uygulanması şeklinde belirlemiştir. M. Fatih Köksal (2001). *Edirneli Nazmî Mecma'u'n-Nezâ'ir, İnceleme, Tenkitli Metin*. Doktora Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi. 12.

Nazirecilikle ilgili teorik bilgi veren kaynakların hiç birinde zemin şiirle farklı vezinde nazire yazılabileceğine dair bilgi mevcut değildir. Ancak Edirneli Nazmî'nin *Mecma' u'n-Nezâ'ir*⁶⁰ ile Eğridirli Hacı Kemal'in *Câmi' u'n-Nezâ'ir*'inde⁶¹ zemin şiirle aynı vezinde olmayan nazire örneklerine rastlanmaktadır. Sürûrî Dîvân'ında, bu şekilde kafiye ve redifi aynı, muhteva bakımından benzeşen fakat zemin şiirle farklı vezinde söylenmiş nazire örnekleri mevcut değildir.

Zemin şiir ile nazire arasında kafiye ve redif birliği de nazirenin tanımını yapan hemen hemen bütün kaynaklarda, nazirenin temel unsurlarından biri olarak belirtilmektedir. Aynı kafiye ve redifin kullanılması zemin şiir ile nazire arasında anlam birliği yanında kavram yönünden de bir bütünlük sağlamaktadır. Bu durum nazirelerin geneli için geçerli bir kural değildir. Vezni zemin şiirle aynı fakat kafiye ve redifi farklı nazire örneklerinin olduğu bilinmektedir. Sürûrî Dîvân'ında, muhteva bakımından benzeşen fakat zemin şiirle farklı kafiye ve redifte söylenmiş nazire örneklerine rastlanmamıştır.

Nazirelerin başta gazel, olmak üzere, kaside, mesnevî, müstezât, musammâtlar gibi hemen hemen her çeşit nazım şekliyle söylendiği bilinmekle beraber, nazirecilik geleneği açısından bakıldığında nazire söyleme geleneğinin en fazla gazelde uygulandığı görülmektedir. “Dîvân şiirinde gazel kadar etkisi nazirelerle sürmüş başka bir şiir türü görülmemiştir. Gazel, nazire denilen şiir uğraşının merkezi ve esas konusu olmuştur. Öyle gazeller vardır ki kendisine sadece bir dönem değil daha sonraki dönemlerde de nazireler söylenegelmiştir”.⁶² Nazire yazan şairlerin genellikle tanzir ettikleri şiirin nazım şekillerini esas aldıkları, duygu ve düşüncelerini aynı nazım şekliyle ifade ettikleri bir gerçektir. Fakat bu bir kural değildir. Çünkü nazire mecmualarında zemin şiirden farklı nazım şekliyle söylenmiş nazirelere rastlanmaktadır.⁶³ Sürûrî de nazire söylerken zemin şiirle aynı nazım şeklinde nazireler söylemiş, fakat İshâk Çelebi'nin;

Ol kadar ben hasteye cevr-i firâvân eyledün

Kim ölüm düşvârken sen bana âsân eyledün (İshâk Çelebi 140)⁶⁴

⁶⁰ M. Fatih Köksal (2003). “Nazire Kavramı ve Klasik Türk Şiirinde Nazire Yazıcılığı”. *Diriözler Armağanı*. Haz. M. Fatih Köksal ve Ahmet Naci Baykoca. Ankara. 14.

⁶¹ Yasemin Ertek Morkoç (2003). *Eğridirli Hacı Kemal'in Câmi' u'n-Nezâ'ir'i, (Metin ve Mecmu'a Geleneği Üzerine Bir İnceleme)*. Doktora Tezi. İzmir: Ege Üniversitesi. 19.

⁶² Ömer Faruk Akün (1994). “Divan Edebiyatı”. *İslam Ansiklopedisi*. C. 9. İstanbul: TDV Yay. 406.

⁶³ M. Fatih Köksal (2001). *Edirneli Nazmî Mecma' u'n-Nezâ'ir, İnceleme, Tenkitli Metin*. Doktora Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi. 12.

⁶⁴ İshâk Çelebi'nin gazellerinde “Ali Yıldırım (1991). *İshâk Çelebi Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği, Dîvânının Edisyon Kitiği*. Yüksek Lisans Tezi. Elazığ: Fırat Üniversitesi.” adlı tez esas alınmıştır.

matlalı gazelini Mütekerrir Murabba nazım şekliyle tanzir etmiştir.

Bini bîmâr eyleyüp ‘aşkunda nâlân eyledün
 Çekmesün zahmet diyü son ucu kurbân eyledün
 Lütf idüp ya‘ni ki bu bîmâra dermân eyledün
 Hây zâlim hay kâfir ne’yledün kan eyledün (Sürûrî Murabba/1)

Dış yapıya yönelik son değerlendirmemiz Sürûrî’nin tanzir ettiği şiirlerin beyit sayısını izleyip izlemediği noktasındadır. Nazire yazan şairlerin zemin şiirdeki beyit sayısını takip etme gibi bir zorunlulukları olmadığı bilinmektedir. Sürûrî de söylediği nazirelerde tanzir ettiği zemin şiirlerin beyit sayısını dikkate almamıştır.

2. İç Yapı

Nazirelerde şekle dayalı vezin, kafiye ve redif birliği gibi vasıflardan başka müşterek olan muhtevaya dayalı bazı özellikler de vardır. Sürûrî’nin söylediği nazireler ile tanzir ettiği şiirler arasında muhtevaya dayalı olarak yapılan incelemelerden elde edilen bilgileri şu başlıklar altında değerlendirmek mümkündür:

2.1. Matla Beyitlerinin Benzeşmesi

Nazirelerin tespitinde ve değerlendirilmesinde matla beyitleri önemli bir ipucu niteliğindedir. Her şiir için geçerli olmasa bile bazı nazirelerin matla beyitleri sanki o nazirenin tanzir edilen şiirin matla beyti ile aynı gibidir. Bu şekilde bir nazirenin matla beyti ile tanzir edilen şiirin matla beyti arasında başta redif olmak üzere kafiye, tamlamalar, söyleyiş biçimleri, anlamlar ve mazmunlar açısından fazlaca benzerlikler görülmektedir. Bu benzerlik bütün nazireler için geçerli değildir. Sürûrî’nin söylediği nazireler içinde matla beyitleri benzeşen çok sayıda nazireler vardır.

Aşağıdaki matla beytinde Ahmed Paşa sevgilinin hilale benzeyen kaşlarını gördüğü zaman gözyaşlarının yağmur gibi döküldüğünü ifade ederken, Sürûrî aynı durumu sevgilisi gözlerinin önünden gidince gözyaşlarının yağmur gibi döküldüğü şeklinde ifade etmiştir.

Ol hilâl ebrûnı gördükçe **gözüm giryân olur**

Âdet oldur kim görünse mâh-ı nev **bârân olur** (A. Paşa 79/1)⁶⁵

⁶⁵ Ahmed Paşa’nın gazellerinde “Ali Nihat Tarlan (1992). *Ahmed Paşa Divanı*. Ankara: Akçağ Yay.” adlı çalışma esas alınmıştır.

Gitse çeşmümden o şâhum **gözlerüm giryân olur**

Pâdişâh-ı Rûm çün ide sefer **bârân olur** (Sürûrî 118/1)

yine Ahmed Paşa'nın aşağıda; **bu gamze okundan yaralanmamış bir gönül, o keman kaşa kurban olmamış bir can var mıdır?** şeklinde ifade ettiği matla beytini Sürûrî söylediği nazirede; **zülfün gibi perişan olmamış bir gönül, aşkının kapısında kurban olmamış bir can mı vardır?** şeklinde ifade etmiştir.

Bir dil mi kalmışdur bu tîr-i gamzeden kan **olmamış**

Bir cân mı vardur o kemân-ebrûya **kurbân olmamış** (A. Paşa 128)

Bir dil mi var zülfün gibi ey dil perişân **olmamış**

Bir cân mı vardur tekye-i 'aşkunda **kurbân olmamış** (Sürûrî 203)

yine Hayretî'nin sevgilinin busesi ve aşğın canını vermesi etrafında şekillenen matla beytinde kullandığı söyleyiş özelliklerini, kafiye ve kelimeleri, Sürûrî söylediği nazirenin matla beytinde benzer bir şekilde tekrar etmiştir.

Meclis içre **bûse-i cânânım almak yol mıdur**

Öldürüp ben nâ-tüvânı **cânım almak yol mıdur** (Hayretî 112/1)⁶⁶

Ey kadeh sen **bûse-i cânânım almak yol mıdur**

Bunca kanlar yutdurup hem **cânım almak yol mıdur**(Sürûrî 121/1)

2.2 Tazmin Yoluyla Alınmış Beyit veya Mısra

Tazmin terimi, bazı edebiyat ve belâgat kitaplarında genel olarak “Bir şairin bir mısra veya beytini şiirine katmak” şeklinde tanımlanmaktadır.⁶⁷ Bazı şairler tanzir ettikleri şiirin bir beytini veya bir mısraını tazmin yoluyla alarak kendi söyledikleri nazirelerin genellikle matla beyitlerinde kullanmışlardır. Bu uygulama nazirelerin tespitinde oldukça önemli bir kıstastır. Çünkü şair daha baştan kime nazire yazdığını belirtmiş olur. Sürûrî'nin nazirelerinde tazmin

⁶⁶ Hayretî'nin gazellerinde “Mehmet Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri (1981). *Hayretî Dîvan*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay.” adlı yayın esas alınmıştır.

⁶⁷ Tahirü'l-Mevlevî. *Edebiyat Lügati*. İstanbul: Enderun Kitabevi. 159; M. Kaya Bilgegil (1989). *Edebiyat Bilgi ve Teorileri (Belagat)*. İstanbul: Enderun Kitabevi. 269.

yoluyla alınmış beyitler mevcut değildir. Ancak bu şekilde alınmış mısralar bulunmaktadır.

Örneğin aşağıda Necâtî'nin zemin şiirin ikinci mısraında kullandığı “**Ayagun topragnadur yine hep minnetümüz**” mısraını Sürûrî nazire olarak söylediği gazelde aynen ikinci mısraıda tekrar etmiştir.

Bizi yirden götüren eşk-i revândur ammâ

Ayagun topragnadur yine hep minnetümüz (Necâtî 223/2)⁶⁸

Hâk-i pâyünle egerçi gözüm açdı kehhâl

Ayagun topragnadur yine hep minnetümüz (Sürûrî 192/2)

Yine aşağıda Ca'fer Çelebi'nin zemin şiirinde yazdığı “**Ca'ferâ bir meyyit-i merhûm olaydum kâşkî**” mısraını Sürûrî “**Ey Sürûrî meyyit-i merhûm olaydum kâşkî**” şeklinde sadece mahlasını değiştirerek tazmin etmiştir.

Bu belâlarla dirilmekden ölüm çok yeg bana

Ca'ferâ bir meyyit-i merhûm olaydum kâşkî (Ca'fer Çelebi 248/5)⁶⁹

Fürkatinde olmayınca kalmaz imiş merhamet

Ey Sürûrî meyyit-i merhûm olaydum kâşkî (Sürûrî 457/7)

2.3. Söyleyiş Benzerliği

Nazireler arasında yapılan karşılaştırmalarda Sürûrî'nin tanzir ettiği şairlerin şiirlerinde kullandıkları çeşitli söyleyiş özelliklerini, aynen veya benzer bir şekilde nazirelerinde kullandığı görülmüştür. Bunlara ait bazı örnekler şöyledir:

Zâtî'nin zemin şiirinde bulunan “**Bu dem gâyet de hoş demdür bu sâ'at özge sâ'atdür**” mısraında geçen “**gâyet de hoş**” kelimesi yerine yine aynı mısraıda geçen “**bir özge**” kelimesini “**özge**” kelimesi yerine de “**kutlu**” kelimesini kullanarak “**Bu dem bir özge demdür uşbu sâ'at kutlu sâ'atdür**” şeklinde nazire olarak söylediği gazelde aynen kullanmıştır.

⁶⁸ Necâtî'nin gazellerinde “Ali Nihad Tarlan (1963). *Necati Beg Divanı*. İstanbul: MEB Yay.” adlı çalışma esas alınmıştır.

⁶⁹ Ca'fer Çelebi'nin gazellerinde “İsmail Erünsal (1983). *The Life and Works of Tâcizâde Ca'fer Çelebi With A Critical, Edition of His Dîvân*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay.” adlı çalışma esas alınmıştır.

Sabâ pür itdi çeşmüm şîşesini rîk-i râhunla

Bu dem gayet de hoş **demdür bu sâ'at özge sâ'atdür** (Zâtî 148)⁷⁰

Kaçan sûr urula ömrüm senünle haşr olam diyem

Bu dem bir **özge demdür uşbu sâ'at** kutlu **sâ'atdür** (Sürûrî 114/3)

Ahmed Paşa aşağıdaki beyitte; sevgilinin mihraba benzeyen kaşı ve gözünün hayali ile kendinden geçen imamın, mihrapta Kur'an'ın bir harfini doğru dürüst okuyamadığını ifade etmektedir. Sürûrî de aynı ifadeyi benzer bir şekilde söylediği nazirede kullanmıştır.

Mest olupdur çeşm ü **ebrûnun** hayâlünden **imâm**

K'okımaz mihrâbda bir harf-i Kur'ân'ı dürüst (A.Paşa 20/4)

Şekl-i **ebrûnı** sanur **mihrâba** bakdukça **imâm**

Hayretinden **okımaz bir harf-i Kur'ân'ı dürüst** (Sürûrî 39/3)

Aşağıdaki beytin ikinci mısraında Sürûrî, Nizâmî'nin kullandığı "**mü'min olan**" ifadesi yerine "**Hâşeli'llâh**" kelimesini koyarak aynı mısraı tekrar etmiştir.

Da'vî-i İslâm idersün zülfünü yüzden götürür

Mü'min olan **küfri tercîh eylemez dîn üstine** (Nizâmî 97)⁷¹

Yüzün örter küfr-i zülfi ile gizlü dîn dutar

Hâşeli'llâh **küfri tercîh eylemez dîn üstine** (Sürûrî 387/2)

Ca'fer Çelebi'nin bir beyitte Hazret-i Peygamberin "**Ahmed**" adını anmasını, Sürûrî söylediği nazirede aynı kökten gelen "**Muhammed**" adıyla birlikte tekrar etmiştir.

Bir şî'r-i ter didüm hah-ı ruhsâr-ı **Ahmed'e**

Rengîn varaklara anı kıldum müsevvede (Ca'fer Çelebi 171)

⁷⁰ Zâtî'nin gazellerinde "Ali Nihad Tarlan (1970). *Zâtî Divanı-Gazeller Kısmı- II*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay." adlı çalışma esas alınmıştır.

⁷¹ Nizâmî'nin gazellerinde "Haluk İpekten (1974). *Karamanlı Nizâmî, Hayatı, Edebî Kişiliği ve Divanı*. Ankara: Atatürk Üniversitesi Yay." adlı çalışma esas alınmıştır.

Kim bakdı ise âyîne-i rûy-i **Ahmed'e**

Virdi safâ ile salavâtı **Muhammed'e**

(Sürûrî 406)

Sürûrî, tanzir ettiği gazelerde kullanılan cinaslı söyleyiş özelliklerini, telmihleri, söz tekrarlarını da nazirelerinde kullanmıştır. Örneğin Mesihî'nin zemin şiirinde cinaslı olarak kullandığı “**yen ile**” ve “**yenile**” kelimelerini nazire olarak söylediği gazelde aynen kullanmıştır.

Rahm idüp silmez ise yaşımı dilber **yen ile**

Çâre midür ki gözüm yaşı dine yâ **yenile**

(Mesihî 224/1)⁷²

Yeni bir serv-i revân sevdi bu gönlüm **yenile**

Kanda olur ki gözüm ıramag bir dem **yen ile**

(Sürûrî 408/1)

Sürûrî, Necâti'nin gazelinde kullandığı Ferhâd ile Şîrîn hikâyesini hatırlatan “**Kûh-ken, Ferhâd, Şîrîn**” kelimelerini nazire olarak söylediği gazelde aynen kullanmıştır:

Kûh-ken Ferhâdlıklar itdi **Şîrîn** adına

Sikkeyi mermerde kazdı âferîn üstâdına

(Necâti 533/1)

Hüsrevâ Şîrîn lebünün hiç düşer mi adına

Virmeye bir şerbet âbı **Kûh-ken Ferhâd'ma**

(Sürûrî 414/1)

Yine yaptığımız tespitlerde Sürûrî nazire söylediği şairlerin şiirlerinde kullandığı söz tekrarlarını kendi söylediği nazirelerde de kullanmıştır. Aşağıda verilen örnekte aynı kökten olan **belâ** ve **mübtelâ** sözcükleriyle söz tekrarları yapılmıştır:

Benüm yârümle peymânum dahı kâlû **belâdandur**

Bugün bu **mübtelâlıklar** bana hep ol **belâdandur**

(Sâlih Çelebi/1)⁷³

⁷²Mesihî'nin gazelerinde “Mine Mengi (1995). *Mesihî Dîvânı*. Ankara: AKM Yay.” adlı çalışma esas alınmıştır.

⁷³Salih Çelebi'nin gazelerinde “Sâlih Çelebi. *Dîvân*. Nûruosmaniye Ktb. 3846.” adlı yazma esas alınmıştır.

Cihânda gerçi gam her **mübtelâya** bir **belâdandur**

Belâdur mübtelâ bana gamı ben **mübtelâdandur** (Sürûrî 138/1)

Dîvân'da nazire olarak gösterilen gazeller arasında bunlara benzer söyleyiş şekilleri çok sayıda vardır.

2.4. Söz Kalıpları

Zemin şiirde kullanılan söz kalıpları nazirelerin büyük bir kısmında ya aynen ya da değişik biçimlerde kullanılmaktadır. Bu ifadeler ayet, deyim, atasözü, veciz bir söz ve kelâm-ı kibar şeklinde olmaktadır. Bu şekildeki kullanımlar nazire ile tanzir edilen şiir arasındaki ilişkinin belirlenmesinde önemli bir yere sahiptir. Sürûrî de nazirelerinde nazire söylediği şairin kullandığı kalıplaşmış bu ifadeleri aynen veya biraz değiştirip kullanarak bu konudaki gayretini de göstermeye çalışmıştır. Zâtî'nin zemin şiirde kullandığı "**Yâ leytenî küntü türâb**" (Zâtî 72/4-Sürûrî 35/2), Ca'fer Çelebi'nin kullandığı "**ente melîh**" (Ca'fer Çelebi 17/6-Sürûrî 33/1) Hilâlî'nin kullandığı "**beyne's-semâi ve'l-arz**" (Hilâlî 44/1-Sürûrî 216/1) Mesihî'nin kullandığı "**yâ nasîb**" (Mesihî 17/4-Sürûrî 33/1) Adlî'nin kullandığı "**Yâ gıyâse'l-müstagîsîn neccinâ mimmâ nehâf**" (Adlî 48/2-Sürûrî 236/5) gibi Arapça kalıp ifadeleri söylediği nazirelerde aynen kullanmıştır.

Çarh gördi ayagun altında hâk olmuş zemîn

Döndi reşkenden didi **Yâ leytenî küntü türâb** (Zâtî 72/4)

Kâmetünden hâke sâye düşdügin görüp okur

Sidreden Rûhü'l-Emîn **Yâ leytenî küntü türâb** (Sürûrî 35/2)

Kitâb-ı hüsn-i cemâlinde Kâtib-i kudret

Gubâr hattıla yazmış lebine **ente melîh** (Ca'fer Çelebi 17/6)

Kaşun gözün çü siyâh u tenün beyâz sahîh

Aceb mi kim ki göre dirse sana **ente melîh** (Sürûrî 60/1)

- Gün germ olup öninde hüsnini itmesün arz
Nisbet-i yüzünle günde **beyne's-semâi ve'l-arz** (Hilâlî 44/1)
- Sen günü aya nice benzer diyü itdüm farz
Ortada var tefâvüt **beyne's-semâ'i ve'l-Arz** (Sürûrî 216/1)
- Kimse bilmez vaslunı kime müyesser ide Hak
Gerçi işigünde diller çağrışurlar **yâ nasîb** (Mesihî 17/4)
- Çün virür gavvâsa derdin dâ'imâ deryâ nasîb
Bahr-i eşke merdüm-i çeşmüm talup dir **yâ nasîb** (Sürûrî 33/1)
- İt gibi bekler ases tutmak diler mey-hâreyi
Yâ gıyâse'l-müstagîsîn neccinâ mimmâ nehâf (Adlî 48/2)
- Vasla irüp bu Sürûrî havf idüp hicrândan
Vird idindi **yâ İlâhî neccinâ mimmâ nehâf** (Sürûrî 236/5)

Yine zemin şiirde kullanılan atasözüne benzer söz ve deyimleri de nazirelerinde kullanmıştır. Ahmed Paşa'nın zemin şiirinde kullandığı "**Meşhûrdur ki 'âşika yâ sabr u yâ sefer**" (73/1) sözünü biraz değiştirerek "**Aşk ehline olur idi gerçi devâ sefer**" (130/4) şeklinde, Necâtî'nin kullandığı "**Gözü yemeyen kişi ummâna olmaz âşinâ**" (17/14) sözünü yine biraz değiştirerek "**Geçmeyen deryâları ummâna olmaz âşinâ**"(18/2) şeklinde, Nizâmî'nin "**Bir evde ki bîmâr ola 'îş u tarab olmaz**" (47/3) sözünü biraz değiştirerek "**Bir evde ki meyyit ola 'îş u tarab olmaz**"(187/2) şeklinde aynen kullanmıştır. Buna benzer kullanımlar Sürûrî'nin nazirelerinde çoktur.

- Kıldum diyâr-ı gurbete ben mübtelâ sefer
Meşhûrdur ki 'âşika yâ sabr u yâ sefer (A. Paşa 73/1)

Olmaz ilâç bana seferde oldu çün ki ‘aşk
‘Aşk ehline olur idi gerçi devâ sefer (Sürûrî 130/4)

Ey bana sen ağlamakla başa çıkmazsın diyen
Gözü yemeyen kişi ‘ummâna olmaz âşinâ (Necâtî 17/14)

Geç yedi deryâyı bahr-i eşke yâr ol ey gönül
Geçmeyen deryâları ummâna olmaz âşinâ (Sürûrî 18/2)

Gönlümde gözün fikri ile zevk u safâ yok
Bir evde ki bîmâr ola ‘îş u tarab olmaz (Nizâmî 47/3)

Heçr öldürelî gönlümü cismümde safâ yok
Bir evde ki meyyit ola ‘îş u tarab olmaz (Sürûrî 187/2)

2.5. Sıra Dışı Bir Özellik

Zemin şiir içinde şekil, anlam ve içerik bakımından ilginç veya sıra dışı diyebileceğimiz bir özellik varsa bunun nazirelerde de uygulandığı görülmektedir. Aşağıdaki örnekte Sürûrî, Necâtî'nin atasözü mahiyetinde söylenmiş sözlerle yüklü gazeline yine aynı şekilde bir nazire söylemiştir. Burada iki gazelin tamamı verilmiştir:

(Necâtî 17)

Var iken cânâne gönlüm cânâna olmaz âşinâ
Şem‘i koyup gayr ile pervâne olmaz âşinâ

Cânı yüreklendüren sînemdeki peykânıdır
Kalbi âhen olmayan meydâna olmaz âşinâ

Cân tabîbisin senün geldüğün uman hastalar
Hoş dirilür derd ile dermâna olmaz âşinâ

Ey bana sen ağlamakla başa çıkmazsın diyen
Gözi yenmeyen kişi ummâna olmaz âşinâ

Bakmadı benden yana sen mâha uyaldan gönül
İki gün bir kimseye dîvâne olmaz âşinâ

Niçün ahşamlarsın agyâr ile ey bedr-i tamâm
Seg bilürsün kim meh-i tâbâna olmaz âşinâhâne

Kısmet-i bezm-i ezeldür ey Necâtî bilmiş ol
Âşinâ bîgâne vü bîgâne olmaz âşinâ

(Sürûrî 18)

Düşmeyen aşka leb-i cânâna olmaz âşinâ
Kim ki derdi olmaya dermâna olmaz âşinâ

Geç yedi deryâyı bahr-i eşke yâr ol ey gönül
Geçmeyen deryâları ummâna olmaz âşinâ

Ey perî niçün rakîb-i dîv olur hem-dem sana
Çün bilürsin kim melek şeytâna olmaz âşinâ

Kûyına varsun o gün yüzlüye irmek isteyen
Yerde olan çün meh-i tâbâna olmaz âşinâ

Seg rakîbe yâr ol istersen harîm-i yâra râh
Bu harâmdur ana kimdür bana olmaz âşinâ

Sîm-i eşki sarf idüp tıfl-ı dili râm eylerem
Kim ki zer harc itmeye oglana olmaz âşinâ

Halka ger bî-gâne olsa bu Sürûrî tan degül
Çünkü ehl-i akl ile dîvâne olmaz âşinâ

Sâlih Çelebi'nin zemin şiirin kafiye ve redifinde kullandığı “**kini, kürkini, borkini, çirkini, terkini**” gibi kelimeleri Sürûrî, nazire olarak söylediği gazelin yine kafiye ve redifinde kullanmıştır.

(Sâlih Çelebi)⁷⁴

Almaga bir dem bu berd-i gam ‘adüv senden **kini**
 Giyelüm sâkî berü gel bâdedür iç **kürkini**

Alnuna benzer gayedde bedr mâhumdur diyü
 Âftâbüm göklere döndürdi gerdûn **borkini**

Sen güzel cânân elinden nûş-ı cân olsun bana
 Sun bana sun dostum dökme şarâbın **çirkini**

Bî-amân bin cân yağmalar ne yaman yağıdur
 Koma hânem şol iki Tâtâr çeşmün **terkini**

Tâ ölince saklayam sînemde sâlih şevk ile
 Urmayam ölem dirilem ‘aşk-ı yâren **terkini**

(Sürûrî 446)

Sun bana sâkî şarâbun sâfını vü **çirkini**
 Görmeyem tâ kim cihânda gussa diyen **çirkini**

⁷⁴ Sâlih Çelebi. *Dîvân*. Nûruosmaniye Ktb. 3846. vr. 58ab.

Yâr agzın gerçi öperdi sürâhî ragmuma
Kana kana kanını içüp anun aldum **kini**

Çak depesinde ururlar ta‘ne daşın tâcuna
Sûfiyâ yügrük degül mi urmag anun **terkini**

Öykünürse kaddüne şimşâd ger şehrişenüp
Anma bana şol yabanda buyimiş tag **Türkini**

Ey hilâl-ebri günü benzettüğümçün yüzüne
Çerha girüp göklere döndürdi mehveş **börkini**
Agzı yırık gonçanun bülbülde yanşakdur katı
İhtiyâr it dostum hem sırrun agzı **berkini**

Ey Sürûrî gussa bebrinün çıkardum postın
Şîr-i meyden tâ ki giydüm sırtuma iç **kürkini**

2.6. Konu Bütünlüğü

Zemin şiirin konu bütünlüğü taşıdığı yani “yekâhenk” bir gazel olduğu takdirde ona söylenen nazirelerin de aynı konuyu işledikleri görülmektedir. Konu bütünlüğünün nazirelerde bulunması gereken bir özellik olduğu bazı nazire tanımlarında yer almaktadır. Konu bütünlüğü olan nazirelerde zemin şiirde kullanılan kelime kadrosunun büyük oranda nazire olan şiirde de tekrarlandığı görülmektedir.

Sürûrî Dîvânı’nda yer alan nazirelerde de genellikle konu bütünlüğüne önem verilmiştir. Fakat, bir gazele birden fazla nazire söyleme özelliği Sürûrî’nin nazirelerinde zemin şiirde kullanılan kelime kadrosu, mazmunlar, hayaller ve konu birkaç gazel içerisinde dağıldığından zemin şiirdeki kadar tam bir bütünlük sağlanamamıştır. Sürûrî, Necâtî’nin

Güzeller gamzeyi tekrâr iderler

Kişiye dünyeden bîzâr iderler (Necâtî 175/1)

matlalı yekâhenk ve âşıkâne gazeline yine aynı üslup ve konuda iki nazire

söylemiştir. Matla beyitleri aşağıdadır:

Güzeller bûseye ikrâr iderler
Velî gel vir disen inkâr iderler (Sürûrî 88/1)

Şu güller kim hezârı zâr iderler
Hemîşe hem-nişîni hâr iderler (Sürûrî 89/1)

Yine Zâtî'nin

Bana hışm itdüğü çeşm-i nigârün 'ayn-ı 'izzetdür
Elif kaddüm dü-tâ kıldığü yârun dâl-i devletdür (Zâtî 148/1)

matlı aşıkâne konulu bir gazelini aynı konuda "kafiye-ber-kafiye" üç gazel ile tanzir etmiştir. Sürûrî'nin nazirelerinin matla beyitleri aşağıdadır:

Nigârün hışm-ı çeşmi cismüme 'ayn-ı 'inâyetdür
Çatup kaşını bakduğı yüzüme dâl-ı devletdür (Sürûrî 114/1)

Cefâlî kaşının kaddi bükülmiş râ-i rahmetdür
Anun üstinde yâ Rab nokta-i hâli ne zahmetdür (Sürûrî 115/1)

Dimiş düşmen habîbün taşı için başa zahmetdür
Benüm başum için zahmet degüldür belki rahmetdür(Sürûrî 116/1)

Rahmî'nin yukarıdaki Zâtî'nin şiiriyle aynı konu, vezin ve kafiyedeki

Dil-i pür-derdümün ser-menzili sahrâ-yı gurbetdür
Ceresdür nâleler feryâd-ı sînem kûs-ı rihletdür (Rahmî 60/1)⁷⁵

matlı gazelini yine "kafiye-ber-kafiye" tanzir etmiş ve aynı konuları yekâhenk biçimde dile getirmiştir.

⁷⁵ Rahmî'nin gazellerinde "Fatih Tıǧlı (2006). *Bursalı Rahmî Çelebi ve Dîvânı*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi." adlı çalışma esas alınmıştır.

Dilâ dünyâ sarâyı uşbu câna dâr-ı gurbetdür
Onat-gûş eyler isen savt-ı ra'dı kûs-ı rihletdür (Sürûrî 113/1)

2.7. Nazire Söylenen Şairin Adının Anılması

Nazire yazarının zemin şiiri söyleyen şairin adını anmak gibi bir mecburiyeti yoktur. Ancak zaman zaman bazı nazirelerde nazire söyleyen şairin tanzir ettiği şiirin şairinin adını andığı bilinmektedir. Sürûrî nazire söylediği şairlerden hiç birinin adını şiirlerinin içerisinde anmamıştır.

3. Sürûrî'nin Nazire Söylemedeki Farklı Yönleri

3.1. Bir Zemin Şiire Birden Fazla Nazire Söyleme

Nazire söylemekte örneklerine az rastlanan bu uygulama Sürûrî'nin en göze çarpan yönlerinden biridir. Sürûrî Dîvân'ında bu konuda çok sayıda örnek mevcuttur. Ahmed Paşa'nın

Sebze hattunda ruhun bir lâle-i nu'mânîdür
Ki anı rengîn eyleyen bu eşkümün bârânıdır (A. Paşa 89/1)

matlı gazeline aynı vezin ve kafiyede üç nazire söylemiştir. Matla beyitleri şöyledir:

Şâd ol ey dil kim yine bir dil-berün devrânıdır
Mısır-ı hüsnün ey şeker-leb Yûsuf-ı Ken'ân'ıdır (Sürûrî 93)

Doldurup sun sâkiyâ câmı çü gül devrânıdır
'Îş u işret idelüm bir dem ki dünyâ fânîdür (Sürûrî 143/1)

Bülbül-i dil bir gülün âşüfte vü nâlânıdır
Gülsitân-ı hüsnün ol gonçe gül-i handânıdır (Sürûrî 144/1)

Yine Necâtî'nin

Âlem gamını haste gönülden kem eyledi
Bizümle derd-i dost ne hoş âlem eyledi (Necâtî 613/1)

matlalı gazeline iki nazire söylemiştir. Matla beyitleri aşağıdadır:

Gül öykünüp yüzüne çü yıl verhem eyledi
Yurtardı gül yüzini durup dirhem eyledi (Sürûrî 442/1)

Mecrûh iken anunçün o şeh merhem eyledi
Öldürdi ben kulin dimeyeler kem eyledi (Sürûrî 443/1)

Zâtî'nin

Bana hışm itdügi çeşm-i nigârün ayn-ı 'izzetdür
Elif kaddüm dü-tâ kıldıgu yârun dâl-i devletdür (Zâtî 148/1)

matlalı gazeline üç nazire söylemiştir. Matla beyitleri aşağıdadır:

Nigârûn hışm-ı çeşmi cismüme 'ayn-ı inâyetdür
Çatup kaşını bakduğı yüzüme dâl-ı devletdür (Sürûrî 114/1)

Cefâlî kaşınun kaddi bükülmiş râ-i rahmetdür
Anun üstinde yâ Rab nokta-i hâli ne zahmetdür (Sürûrî 115/1)

Dimiş düşmen habîbün taşî için başa zahmetdür
Benüm başum için zahmet degüldür belki rahmetdür (Sürûrî 116/1)

3.2. Bir Nazire ile Birden Fazla Şaire Nazire Söyleme

Örneklerine az rastlanan nazirecilikle ilgili bu uygulama Sürûrî'nin nazireciliğinin en belirgin yönlerinden birini oluşturur. Sürûrî bir nazire ile iki zemin şiire birden nazire söylemiştir. "Nazire-i Ahmed Paşa ve Nevâyî" başlığı ile Ahmed Paşa'nın:

Ne kamerdür ki olmuş zülf-i müşg-efşân ana
Nice reyhândur saçî kim olmuşam hayrân ana (A. Paşa 3)

matlalı gazeli ile Nevâyî'nin

Ol perî-peyker ki hayrân bolmuş ins ü cân anga
Kim ki hayrânı imes min tilbe min hayrân anga (Nevâyî, N.-Şebâb)⁷⁶

matlalı gazeline aynı vezin ve kafiyede bir nazire söylemiştir:

Teşne olup dem-be-dem hûnî gözün çün kan ana
Kânumı cânâ revân idüp diyem gel kan ana (Sürûrî 3/1)

Yine Ahmed Paşa'nın

Yine sevdâyî gönül bir zülfe itmişdür heves
Kim hevâsından olur bâd-ı sabâ müşgîn-nefes (A.Paşa 126)

matlalı gazeli ile Necâtî'nin

Asılup dil karşuna ider ser-i zülfün heves
Gel murâdını vir ol bî-çârenün sözünü kes (Necâtî 245)

matlalı gazeline aynı vezin ve kafiyede iki nazire söylemiştir:

Asdun ey cân gönlümü itdün diyü zülfüm heves
Çün günâhı kılca yok gel ölmeden ipini kes (Sürûrî 198)

Murg-ı cânâ gerçi bu cism-i za'îf olmuş kafes
Lîk kûyun gülşeni pervâzına kılur heves (Sürûrî 199)

Yine “Nazire-i Ahmed Paşa ve Nizâmî” başlığı ile Ahmed Paşa'nın:

Zülf-i siyeh olmasa yüzünde aceb olmaz
K'al cennet-i Firdevs durur anda şeb olmaz (A. Paşa 115)

⁷⁶ Nevâyî'nin gazellerinde “Mehmet Metin Karaörs (1985). *Ali Şîr Nevâyî, Nevâdirü'ş-Şebâb (Metin, Dil İncelemesi, Giriş)*. Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi.”adlı çalışma esas alınmıştır.

matlalı gazeli ile Nizâmî'nin:

Gül 'ârizuna olsa mu'âriz 'aceb olmaz
Kim yüzi açılmışda hayâ vü edeb olmaz (Nizâmî 47)

matlalı gazeline aynı vezin, kafiye ve redifte bir nazire söylemiştir:

Yüz kızdura ger mihr ü meh ana 'aceb olmaz
Cerrâr ışıklarda hayâ vü edeb olmaz (Sürûrî 187)

Sürûrî daha da ileri giderek “Nazire-i Necâtî ve Gayr” nazire başlığıyla, Necâtî'nin yazdığı zemin şiiri esas alarak söylediği nazire ile sadece Necâtî'ye değil Necâtî'nin zemin şiiri ile birlikte bu şiire nazire olarak yazılan tüm şiirlere nazire söylemiştir. Edirneli Nazmî'nin *Mecma' u 'n-Nezâ'ir*'ine göre asıl zemin şiirin şairi Ahmed Paşa'dır. *Mecma' u 'n-Nezâ'ir*'e göre, Necâtî'nin zemin şiiri ile bu şiire nazire yazan şairlerin isimleri şöyledir:* Ahmed Paşa, Adlî, Nizâmî, Tâcîzâde, Lâmi'î, Mu'îdî, Şevkî, Celîlî ve Fakirî'dir.⁷⁷ Buraya sadece Necâtî'nin gazelinin matla beyti ile Sürûrî'nin naziresinin matla beyti alınmıştır.

Gül yüzünde zülfün örter hatt-ı reyhânı dürüst
Kim görüpdür kâfiri hıfz ide Kur'ânı dürüst (Necâtî)⁷⁸

matlalı gazeline aynı vezin, kafiye ve redifte bir nazire söylemiştir:

Ben sürerdüm câm ile Cem gibi devrânı dürüst
Seng-i cevri ile komaz ammâ ki devr ânı dürüst (Sürûrî 39/1)

3.3. Nazirelerin Başlıkları

Sürûrî'nin nazireciliğinin diğer bir yönü de tamamına yakını olmasa bile, kime söylediğini başlıklarda açıkça belirtmesidir. Bu durum nazirelerin tespit ve değerlendirilmesi açısından oldukça önemlidir. Bu nazirecilikte bir kural değildir. Bir bakıma nazire mecmualarının tertibini andıran Dîvân'da nazireler için “Nazire-i Ahmed Paşa”, Nazire-i Şeyhî”, “Nazire-i Kâtibî” gibi başlıklar

* Buraya sadece Sürûrî'nin Dîvânı'nda şiirlerini tanzir ettiği şairlerden bu zemin şiire nazire söyleyen şairler alınmıştır.

⁷⁷ M. Fatih Köksal (2001). *Edirneli Nazmî Mecma' u 'n-Nezâ'ir, İnceleme, Tenkitli Metin*. Doktora Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi. 579-589.

⁷⁸ M. Fatih Köksal (2001). *Edirneli Nazmî Mecma' u 'n-Nezâ'ir, İnceleme, Tenkitli Metin*. Doktora Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi. 582.

kullanılmış, aynı zemin şaire aynı vezin, kafiye ve redifte arka arkaya devam eden nazireler için ise, “Nazire-i Diğer” veya “Diğer” başlıklarını kullanmıştır. Eğer bir nazire ile iki veya daha fazla şaire nazire söylemiş ise “Nazire-i Ahmed Paşa ve Necâtî” veya “Nazire-i Zâtî ve Gayr” başlıklarını kullanmıştır. Sürûrî'nin nazirelerine koyduğu başlıklar, eski şiir geleneği içerisinde nazire söylemenin ne kadar meşru bir yol olduğunu göstermesi bakımından önemlidir.

KAYNAKLAR

- Akün, Ömer Faruk (1994). “Divan Edebiyatı”. *İslam Ansiklopedisi*. C. 9. İstanbul: TDV Yay.
- Akün, Ömer Faruk (1957). “Sürûrî”. *İslam Ansiklopedisi*. C. 12. İstanbul: MEB Yay.
- Ambros, Edith Gülçin (1989). “Nazire The Will-o’-the Wips of Ottoman Divan Poetry”. *Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes* 79.
- Bağdadlı İsmail Paşa (1955). *Hediyetü’l-Arifin Esmâ’ü’l-üellifin ve Asâru’l-Musannifin*. C. 2. İstanbul. MEB Yay.
- Bilgegil, M. Kaya (1989). *Edebiyat Bilgi ve Teorileri (Belagat)*. İstanbul: Enderun Kitabevi.
- Bursalı Mehmed Tahir (1338). *Osmanlı Müellifleri*. C. 2. İstanbul.
- Canım, Rıdvan (Haz.) (2000). *Latîf, Tezkiretü’ş-Şu’arâ ve Tabsiratü’n-Nuzamâ*. Ankara: AKM Yay.
- Çavuşoğlu, Mehmet ve M. Ali Tanyeri (Haz.) (1981). *Hayretî Dîvan*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay.
- Çelebioğlu, Amil (1994). *Kanûnî Sultân Süleyman Devri Türk Edebiyatı*. İstanbul: MEB Yay.
- Derin, F. Ç. ve V. Çabuk (Haz.) (1985). *Hâfız Hüseyin Ayvânsarâyî, Mecmû’a-i Tevârih*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay.
- Emin (1305). *Menâkıb-ı Kethüdâzâde Mehmed Arif Efendi*. İstanbul.
- Erünsal, İsmail (1983). *The Life and Works of Tâcîzâde Ca’fer Çelebi With A Critical Edition of His Dîvân*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay.
- Evliyâ Çelebi (1314). *Seyahat-nâme*. C. 1. İstanbul.
- Faik Reşat (1312). *Eslâf*. C. 2. İstanbul.
- Hâfız Hüseyin Ayvânsarâyî (1281). *Hadikatü’l-Cevâmi’*. C. 2. İstanbul.
- İpekten, Haluk (1974). *Karamanlı Nizâmî, Hayatı, Edebî Kişiliği ve Divanı*. Ankara: Atatürk Üniversitesi Yay.
- İsen, Mustafa (1994). *Kühü’l-Ahbar’ın Tezkire Kısmı*. Ankara: AKM Yay.
- Kâf-zâde Fâ’izî. *Zübdetü’l-Eş’âr*. Ankara MK. Yz. A 679.
- Karaörs, Mehmet Metin (1985). *Ali Şîr Nevâyî, Nevâdirü’ş-Şebâb (Metin, Dil İncelemesi, Giriş)*. Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi.

- Kılıç, Filiz (1994). *Meşâ'irü's-Şu'arâ: İnceleme Tenkitli Metin*. Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Köksal, M. Fatih (2003). "Nazire Kavramı ve Klasik Türk Şiirinde Nazire Yazıcılığı". *Diriözler Armağanı*. Haz. M. Fatih Köksal ve Ahmet Naci Baykoca. Ankara.
- Köksal, M. Fatih (2001). *Edirneli Nazmî Mecma'u'n-Nezâ'ir İnceleme, Tenkitli Metin*. Doktora Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Köprülü, M. Fuad (1986). *Türk Edebiyatı Tarihi*. İstanbul.
- Kutluk, İbrahim (1978). *Kınalızâde Hasan Çelebi, Tezkiretü's-Şu'arâ*. C. 1. Ankara: TTK Yay.
- Kutluk, İbrahim (Haz.) (1997). *Beyânî Mustafa b. Cârullâh, Tezkiretü's-Şu'arâ*. Ankara: TTK Yay.
- Manuk Ali b. Bâli. *İkdü'l-Manzûm ff Efâzili'r-Rûm*. Manisa İl Halk Ktb. 1347/1.
- Mehmed Arif (1314). *Mir'ât-ı İstanbul*. C. 1. İstanbul.
- Mehmet Ali Ayni (1993). *Türk Ahlakçıları*. İstanbul.
- Mehmed Süreyya (1311). *Sicill-i Osmanî*. C. 3. İstanbul.
- Mengi, Mine (1995). *Mesihî Dîvânı*. Ankara: AKM Yay.
- Mermer, Ahmet (2002). *XVII. Yüzyıl Dîvân Şairi Vecdî ve Dîvânçesi*. Ankara.
- Morkoç, Yasemin (Ertek) (2003). *Eğridirli Hacı Kemal'in Câmi'u'n-Nezâ'ir'i, Metin ve Mecmu'a Geleneği Üzerine Bir İnceleme*. Doktora Tezi. İzmir: Ege Üniversitesi.
- Muhammedî (1383). "Sürûrî". *Danış-nâme-i Edeb-i Farisî: Edeb-i Farisî der-Anadolu ve Balkan*. Tahran.
- Müstakîmzâde Süleyman Sadeddîn. *Mecelletü'n-Nisâb*. Süleymaniye Ktb. Halet Efendi. 628.
- Owens, G. M. Meredith (1971). *Âşık Çelebi, Meşâirü's-Şu'arâ or Tezkere of Âşık Çelebi*. London.
- Özcan, Abdülkadir (Haz.) (1989). *Nev'izâde Atâyî, Hadâikü'l-Hakâyık ff Tekmîleti's-Şakâyık*. İstanbul: Çağrı Yay.
- Riyâzî. *Riyâzü's-Şu'arâ*. Ankara MK. 06 Hk. 1275. vr. 58b.
- Sâlih Çelebi. *Dîvân*. Nurûosmaniye Ktb. nr. 3846.
- Shî Edirneli (1325). *Asâr-ı Eslâftan Tezkire-i Sehî*. İstanbul: Matbaa-i Amedî.
- Sürûrî. *Bahrü'l-Ma'arif*. Süleymaniye Ktb. Hekimoğlu nr. 598.
- Şemseddîn Sâmî (1311). *Kamûsu'l-Alam*. C. 4. İstanbul.

- Tahirü'l-Mevlevî (1973). *Edebiyat Lügati*. İstanbul: Enderun Kitabevi.
- Tarlan, Ali Nihad (1970). *Zâtî Divanı-Gazeller Kısmı- II*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay.
- Tarlan, Ali Nihad (1992). *Ahmed Paşa Divanı*. Ankara: Akçağ Yay.
- Tarlan, Ali Nihad (1963). *Necati Beg Divanı*. İstanbul: MEB Yay.
- Tıǧlı, Fatih (2006). *Bursalı Rahmî Çelebi ve Dîvânı*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Yıldırım, Ali (1991). *İshâk Çelebi Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği, Dîvânının Edisyon Kritisini*. Yüksek Lisans Tezi. Elazığ: Fırat Üniversitesi.

DÎVÂN'IN ÇEVİRİ YAZILI METNİ

Transkripsiyon Alfabeti

Arap harfli alfabede bulunup da bugünkü alfabede bulunmayan işaretler için tenkitli basımı yapılan ilmî eserlerde kullanılagelen aşağıdaki transkripsiyon sistemi kullanılmıştır:

◌̣	أ
Ş, ş	ث
H, h	ح
Ĥ, ĥ	خ
Z, z	ذ
S, s	ص
Ž, ž	ض
Ṭ, ṭ	ط
Ẓ, ẓ	ظ
◌̣	ع
Ġ, ġ	غ
Ḳ, ḳ	ق
Ñ, ñ	گ
◌̣	vav-ı ma'dûle

Arapça ve Farsça kelimelerdeki med harfleri de şöyle gösterilmiştir:

Ā, ā	آ
Ū, ū	و
Ī, ī	ی

Dîvân Nüshası

Gelibolulu Sürûrî Dîvânı'nın tek nüshası Mısır Millî Kütüphanesindedir.

Demirbaş no	: 16 Edeb Türkî Kavlehu
İstinsah tarihi	: -
Müstensih	: -
İstinsah kaydı	: -
Ölçü	: 21,5 x 13,5 cm.
Varak sayısı	: 106
Satır sayısı	: 17
Cilt Özelliği	: Kahverengi meşin ciltli olup, bir mahfaza içindedir.
Hattı	: Talik
Mürekkep	: Siyah, başlıklar kırmızı
Kağıt :	Abadi
Cetveller	: İlk iki sayfa cetveller yaldızlı, diğer sayfa cetvelleri kırmızı.
Tezhip	: Mihrabiye lacivert zemin üzerine yaldız desenli.
Vakıf kaydı	: 1b, 21b, 56b, 75b, 96b, 105b varaklarında içinde Arapça “Allâhu rabbî mine'l-kutubi elletî vakafehâ'l-fakîru ilâ Allah ve'l-umme'l-bâhira abdehu'l-med`uv beyne'l-vuzerâ'i bi-Muhammed 'Alî el-vâlî bi-Mısırî'l-Kâhira ve huve hay*” yazan H. 1235, (1818) tarihli vakıf kaydı vardır.
Baş	: Hâmd-i bî-ḥadd ve şenâ-yı bî-ḥadd ol Şâni' a ki cümle-i maḥlûkât içinde (1b)
Son	: Kaṭre kaṭre cem' olup oldı gözüm yaşı deñiz Ol Re'isoḡlu kenâra gelsün aḥvâl-i deñiz(106a)

---

* Rabbim Allah'tır. Allah'ın kulu ve bu temiz ümmetin fakiri olan, vezirler arasında Mısır Valisi Mehmed Ali diye bilinen kişinin hayattayken vakfettiği kitaplardan biridir.

DÎVÂN'IN METNİ

(1b) Hamd-i bî-hadd ve şenâ-yı bî-‘add ol Şâni‘ a ki cümle-i maḥlûkât içinde nev‘-i insâni aḥsen şüretde ve eşref sîretde ḥalk idüp, itdi iḥsâni. “*Ḳālu‘llāhu Ta‘āla: leḳad ḥalaḳne‘l-insāne fī aḥseni taḳvīm*”*

Rubā‘î:**

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

Ḥil‘ at ü baḡiyi Ḥaḳḳ ḥalka çü iḥsân itdi

Cümlesin ḳılmadı bir nev‘ ile elvân itdi

Her birin gerçi ki bir şürete ḳoydı ammâ

Aḥsen şüreti ol ḥil‘ at-i insân itdi

Neşr: ve nev‘-i insānuñ ba‘zı ferdini şāḥib-i ḥüsn u cemāl ve mālîk-i ḥatt u ḥāll ḳıldı

Ḳıṭ‘ a:

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün

Zekāt-i ḥüsnini virüp güzellere

Bu ni‘ met şükrini nice ḳılalar

Ki ḥalk içinde eşref iken insân

Bular eşrāfdan eşref olalar

Neşr: ve cemāl-i cemāli mir‘āt-ı dil ü cān ve cām-ı şāfî-i ehl-i dilān eyledi tā ki bu vechile mir‘at-ı pür-şafāda ve cām-ı cihān-nümāda nükte-dān u ḥurde-bîn ve ehl-i başîret ü ‘ayne‘l-yaḳîn olanlar ḥüsn-i Allāh mülāḥaza idüp anda dīdār-ı Ḥaḳḳı müşāhede ve vüṣūl-i ḳurba mücāhede ideler

Ḳıṭ‘ a:

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

‘Ārif oldur k’olmaya şüret-perest

İde şüret şāḥibine himmeti

Şüreti şüret idüp ma‘nâ göre

Büt idinmeye önünde şüreti

Neşr: ve bu mir‘āt-ı cemāle niceleri ‘āşık ve ‘āşıkları tūṭî-i nāṭıḳ ḳıldı ki çün (2a) kelimāt-ı pür-haḳāyık ve terākib-i pür-deḳāyık peydâ oldı.

* 'Biz insanı en güzel bir biçimde yarattık. Kur‘ân-ı Kerîm. Tîn, 95/4.

** Metinde rubaî yazmasına rağmen vezni rubai vezni değildir. Nazm nazım şekliyle yazılmıştır.

Meşnevî:

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilâtün Fe'ilün
 Hüsñ olmasa 'aşk olmaz idi 'âlemde
 'Aşk olmasa nuṭk olmaz idi âdemde

Nuṭk olmasa taḥrîr ile kim eglenir idi
 Kim oḡur idi bunları kim diñler idi

Neşr: ve dūrūd-ı nâ-ma' dūd ve tahiyyât-ı ġayr-ı mahdūd ol ġüzide-i insân ve ḡabîb-i Raḡmân ḡazretine olsun kim maḡabbeti ittibâ' -ı Ḥudâ ve sünnet-i uli' n-nuhâdur

Ḳıṭ' a:

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün
 Çün kim sever Ḥabîb-i Ḥudâ no'la ey ġöñül
 Bilsen maḡabbetini anuñ bende farz-ı ' ayn

Var ey maḡabbet ehline inkâr iden kişi
 İnkâr-ı Ḥaḡdur ol virür insâna ḡatı şeyn

Neşr: ve enbiyâ'-i kiram 'aleyhimü's- şalât ve's-selâm. Egerçi es'ad-ı benî âdem ve eşref-i ehl-i 'âlem dururlar ammâ Ḥazret-i risâlet-penâh Muḡammed Resûl'ullâh seyyidi'l-evvelîn ve'l-âḡirîn ve faḡru'l-enbiyâ' ve'l-murselîndür.

Ḳıṭ' a:

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün
 Gerçi ki her nebîye Ḥudâ virdi mu' cize
 Câmi' durur cemî' isini hep bizim Resûl

Kimi şafi vü kimi ḡalîl oldı anlaruñ
 Bu cümleñ içinde Ḥabîb oldı lîkin ol

Olmaz Ḥabîbden daḡı maḡbûb kimse hiç
 Burada ittifaḡ idüpdür ḡamû ' uḡûl

Ḳur'ân'dur birisi anuñ mu' cizâtıñ
 Bâḡîdür ol cihânda ḡalel eylemez ḡabûl

Ol mu' cize beḡası ile dînidür ḡavî
 Edyân ehli dînine eyler anuñ duḡûl

Bizden hezâr kerre taḥiyyât ile selâm
Bulsun revân-ı pākine her laḥza da vuşûl

Neşr: ehl-i dehrüñ pür-‘ayb u kuşûrı bende-i kemîne-i Hudâ Sürürî evâyil-i ‘aşk u civânide ve ibtidâ-yi maḥabbet ü ser-gerdânide ‘aşk u meveddet aḥvâlınden ve kendünüñ ḥasb-i ḥâlinden (2b) ba‘zı eş‘âr inşâ’ ve ḥayli kelimât imlâ’ eylemiş lakin ‘âlem-i ıtlâkda bî-ḳayd olup cem‘e muḳayyed olmayup nicesi zâyi‘ ve nüşhası ğayr-ı şâyi‘ olmuş ḥâliyâ fermân-ı yārân ve taleb-i ḥullân ile mevcûd olanı ve hazır bulunanı cem‘ ve terkîb ü ḥurûf üzre tertîb idüp bu evrâkı cem‘ eyledi. Ḥaṭâ-püş olan aşḥâb-ı kemâlden ve hüner-bîn olan ehl-i ḥâlden reca ider ki ‘aybına nâzır olmayup belki kuşûrın sâtir olup mezbûr anlaruñ ḳatında ma‘zûr ve kendüler ‘ında’llâh me‘cûz olalar

Ḳıṭ‘ a:

Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün

Ey Sürürî mest-i ‘aşk olup müdâm

Nüş iderdüñ ḥüblar peymânesin

Söylemişdüñ şevḳ ile mestâne söz

Germ idüp uşbu göñül kâşânesin

Niceye dek olasın ğafletde mest

Vaḳtidür şimden gerü uyanasın

Yazmayup dâḥı perişân sözleri

Ṭarḥ idesin sözüñüñ efsânesin

Neşr: *Allahümme tecâvez ‘an sıḳaṭati kelâmina ve zellâti aḳdâmina**

Ḳıṭ‘ a:

Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün

Ey Sürürî âḥiretde şanma kim

Bir ḳurı söz derdüñe dermân ide

Tâ ki virmez ‘amelsüz ḳavl sûde

Sözini ger ḥikmet-i Yünân ide

Fâ‘ ide oldur hemân söz ehline

Anı eger kim sözin seyrân ide

* Allahım sözümüzün haddi aşmasından ve ayaklarımızın kaymasından sana sığınırım.

Dağı bir ağızı du'âlı hayr ile
Yâd idüp rûhın anuñ handân ide

Baña dağı kim du'â itse qarın
Haq refiķini anuñ imân ide

KASÎDELER

(3a)

1

Kaşide-i Āsmān

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Şanma her şeb gösterür ey mäh aḥter āsmān
Belki açar gün yüzün şevkine manzar āsmān
- 2 Kaṭre-i bārān degüldür dökülen kevkeb gibi
Fürkatünde belki ben ḥaḳ üzre ağlar āsmān
- 3 Şöyle beñzer ey hümā vaşluñ hevāsında uçar
Şevḳ ile urur mu' allāḳ çün kebüter āsmān
- 4 Sen meh-i ḥurşid-i ṭal' at meyl ide şāyed diyü
Eylemiş dīnār-ı kevkeb birle zīver āsmān
- 5 Nitekim şemsün ziyāsından zemīn pür-nūr olur
Gün yüzün şevkiledür ey meh münevver āsmān
- 6 Her kaçan ser-geşte olsam hecr ile tenhā yatup
Ben ġaribe raḥm idüp üstüme döner āsmān
- 7 Her gice gökde şafaḳ şanma görinen şevḳ ile
Āteş-i āhum şerārı dutdı yanar āsmān
- 8 Ey dürr-i yekdāne çün içinde sen gevher-şifat
Yiridür dirsem olupdur dürc-i gevher āsmān
- 9 Beñzedür şekl-i hilāli na' l-i esb-i dil-bere
Kim ider her ay başında anı derber āsmān
- 10 Kūyına mihr ile varmaga semā ehli hilāl
Keştī olmışdur aña deryā-yı aḥzar āsmān
- 11 Yāḥud ol bir pādişahuñ meclisi raḳḳaşıdur
Çerḥa girmiş döne döne durmaz oynar āsmān

- 12 Âftâb-ı salţanat-ı Sultân Süleymân kim aña
Yir ü gök ehli gibi ider du‘ âlar âsmân
- 13 Bir şeh-i ‘ âlî durur kim  aşr-ı  adrinde anuñ
Aşılıp durur olup  ob-ı müdevver âsmân
- 14 Oldur ol kim vaşf-ı cüd u ‘ adli olunmaz beyân
Ger midâd olsa deñizler aña defter âsmân
- 15 Âsmân ger âsitân-ı şâha olunsa kıyâs
Aña nisbet görine gâyetde a  ar âsmân
- (3b)
- 16 Keffe-i mizâna  onsa ‘ adl u cüdü  abbesi
 iftesi birle aña olmaz beraber âsmân
- 17 Pâdişâhuñ meclis-i ‘ âlisine olmuş durur
Na l-i encüm bâde deryâ aña sâgar âsmân
- 18 Şöyle olmuş ‘ adl u dâdıdan cihân emn ü emân
 or usuz seyrân ider dünyâyı pür-zer âsmân
- 19 Ey ‘ azîmü’ş-şân u ‘ âlî- adr ba r-ı cüduña
Bir  abâb olmuş durur âmmâ mu a  ar âsmân
- 20 Bu durur geh yıldırım geh yıldız atduğı anuñ
Başına a‘ dâñuñ od yağdurmak ister âsmân
- 21 Bađuña dolâb olaldan ey şeh-i ‘ âlî senüñ
Şu yirine zer döker olmuş tüvân-ger âsmân
- 22 Âsitân-ı dergehüñ öpmek için ey pâdişâh
İki bükülmüş durur mânend-i  enber âsmân
- 23 Tâ melâik  u bene med  u şenâñı o ıya
Aña olmuş bir  okuz ayaklu minber âsmân
- 24 Heybetünden  or ar ey şeh anuñçün şub  u şâm
Geh kızarur beñzi olur gâh aşfer âsmân

- 25 Hâk-i pâyüñi şabâ evc-i semâya kaldurur
Başına anı meger kim ister efser âsmân
- 26 Yâ Sürûrî hâk-i pâyüñ hâlini şâhum saña
Başına toprak saçup derd ile söyler âsmân
- 27 Pür-melâl olduğımı görüp teraḥḥum eyleyüp
Kendüye ebrî libâs-ı mâtem eyler âsmân
- 28 Vaḳt-i bārânda degüldür serverâ feryâd-ı ra' d
Nâle idüp belki ben miskine ağlar âsmân
- 29 Yâ ḳasâvet gösterüp açılmaz ağlatmak diler
Baña gün göstermeyüp şeklini örter âsmân
- 30 Evc-i rif' atde kı lup eyler kimini ser-firâz
Bir maḳarda kimini ider muḳarrer âsmân
- 31 Aña emr it kim beni bir pâre yerden ḳaldıra
Pâdişâhâ çün ki fermânuñı dutar âsmân
- 32 Şavletüñde no'la ger lertzân ola düşmenlerüñ
Haşmetüñ hışımı ile durmaz çü ditrer âsmân
- (4a) 33 Ber-ḳarar ol devlet ile durmasun hergiz 'advüñ
Nitekim durur zemîn ü sür' at eyler âsmân

2

Ḳaşıde-i Şu

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Şün lebüñden yârelü bağruma didüm yâre şu
Ol ṭabîb-i cân u dil didi ki sevmez yâre şu
- 2 Saña olup munṭazır bağ içre ey tûbâ-ḥırâm
Ṭura ṭura indi servüñ ayağına ḳare şu

- 3 Yire geçse yeridür gökden dağı ağımış ise
Kendüyi teşbîh ider çün ‘ arız-ı dil-dâre şu
- 4 Dâ’imâ alçaqlara meyl eyler ey serv-i bülend
Beñzemez himmetde ‘ âlî ‘ aşık-ı didâre şu
- 5 Gerçi bî-pâdur velî müştâkdur pâ-bûsuna
Yüzi üzre sürünüp varur anuñçün yâre şu
- 6 Yâreye çalup dimiş yâr âbı beñzer haddüme
Yârdan uçurduğıçün oldu pâre pâre şu
- 7 Kıddüni bulmayacak servi aña beñzer diyü
Yüz sürer anuñ ayağına varup gül-zâre şu
- 8 Tâ ezelden ‘ arızuñ abı durur şâfî vü pâk
Gerçi bulanmayacak tırılmaz ey meh-pâre şu
- 9 Eskiden aq şu idi eşküm kıururdu kıan olup
Tañ mı dirlerse aña servüm gice kıare şu
- 10 Câme çün kıucar seni ol kendin öldürmek diler
Yire çalar gâh özin gâhî urur taşlara şu
- 11 Gün yüzünde tâb artar aña irişdükte âb
Gerçi kıalmaz nür ey meh irdigince nâre şu
- 12 Göz yaşımı dökmeden her ‘ aşıkâ olmaz devâ
Gâh olur nâfi‘ gehî ider zarar bîmâre şu
- 13 Eşk-i ‘ aşık ile kıarışup hâk-i pâyuñ öpeli
Şöyle taşkıındur ki şıgmaz serverâ yollara şu
- 14 Kıanlı yaşum gibi yir yudup helâk itse no’la
Yol keser âdem alur olur gehî hün-hûâre şu
- 15 Bunca döküdüm göz yaşın düşmen terahhüm kıılmadı
Mîve virmez her ne deñlü virülürse hâre şu

(4b)

- 16 Hâzret-i Mûsâ haqqı bir kez ‘ aşâ-yı âh ile
Tağları ursam revân eylerdi seng-i hâre şü
- 17 Didüm ey dil kime feryâd ideyin dil-dârdan
Kim bu ben dil-teşneye virmez lebi bir pâre şü
- 18 Didi dil feryâdı aña kııl ki bağ-ı ‘ âlemi
Tâze dutmağa virür cûdı kamû enhâre şü
- 19 Şeh Süleymân Hâzreti kim şehler Âşafdur aña
Cûş idüp ser-defter oğur anı her serdâre şü
- 20 ‘ Âlemi pür-nür ider çün mihr-i ‘ âlem-tâbveş
Kim hâsed odın yağa döker felek ol nâre şü
- 21 Ger ese luğf-ı bahârında nesîm-i şefqati
Pür-çarâvet eyler âfâkı yürür eşcâre şü
- 22 No’la ger bârân için ol ebre fermân eylese
Emr ider ‘ adet durur her kişi hizmetkâre şü
- 23 Her huşuşa rây-i şâ’ ib ile virüpdür intizâm
Muttaşıl hükmi revândur nitekim her âre şü
- 24 Çünkü şudandur hayâtı serverâ her nesnenüñ
Dirlik için umsa ağzuñdan no’la bî-çâre şü
- 25 Lafz-ı cân-bahşuñ gibi ğayruñ sözi virmez hayât
Kim hayât âbı degüldür âdeme hemvâre şü
- 26 Gerçi kim tuğyân idüp içi taşup başdan aşup
Âdemi toparlayup şıkdı iletdi yâre şü
- 27 Her nice dîvâne vü mest ise yüzine elüñ
Her kaçan kef ursa döner ‘ âkil u hüşyâre şü
- 28 Şanki bir dîvânedür zincirini sürür gezer
Yâ Sürûrî gibi olmuş ‘ âşık-ı âvâre şü

- 29 Şi' rümûñ her beyti bir maḥbûbdur şaf bağlayup
Her biri destinde şunar sen şeh-i ebrâra şu
- 30 Ađlaram ḥâli saña irişmek için himmete
Tâ ki ḥufte baḥtumu luḥfuñ ile uyara şu
- 31 Ser-nigün olsun 'advüñ ol bir şeçerveş kim anı
Gösterür ırmağ kenârında ülu' l-ebşâre şu
- (5a)
- 32 Nokta gibi kim ki devrânuñda bilmez dâ'ire
Ejdehâveş ḥolanup çeksün anı pergâre şu
- 33 Âb-ı 'adlûñ bu cihân bâğını ḥurrem eylesün
Nitekim virür ḥarâvet luḥf ile ezhâre şu

3

Kaşide

Mef' ulü Fâ' ilätü Mefâ' ilü Fâ' ilün

- 1 Zülfüñ şehâbı içre olup gün yüzüñ nihân
Bir kıara günlü çeşmine şeb oldı her zamân
- 2 Gögi siyâha boyasa âhum 'aceb midür
Olur siyâh o ḥânedede kim çok ola duḥân
- 3 Gün yüzüñüñ firâkına ey mâh ebr-i âh
Bârân gibi gözümde ider eşkümi revân
- 4 Bârid sözi raqibüñ idelden cihânı serd
Ḥalka uzatdı her bir ocağ âteşin-zebân
- 5 Urdılar âteşe bu ḥarâret ile ḥayli çüb
Oldılar âteşî bu kamu merdüm-i cihân
- 6 Ben 'âşık odasına gelür diyü yoluña
Sîmîñ kıumaş döşedi berf ey şeh-i zamân

- 7   Kar yağduğınca şayda gelürsün ' aceb degül
Kar günidür şikâr zamânı çün ey nev-civân
- 8   Berf eyledi kamu bu cihanuñ yüzini ağ
Rûy-ı raķīb qaldı siyeh ey şanem hemân
- 9   Badem çiçeğidür dökülen şanma berf ola
Yil dökdi şaçdı anı açılmışdı nâ-gehân
- 10   Halkuñ yâhud felâketini gördi bu felek
İtdi nişâr cümle yire aqçe bî-girân
- 11   Yâhud öğüttdi merdümi gendüm gibi dögüp
Çarḥ âsiyâbı dökdi unın yine râygân
- 12   Kâfûrî şem' yaqdı şaçaklarda şevḳ ile
Göstermez oldı mihr ü mehin gerçi âsmân
- 13   Şular yüzinde görünen ey şâh yaḥ degül
Şırça sarâya girdi şular çün şeh-i cihân
- 14   Bir pâre yüregüm şovıdı kışdan ey güneş
Yaḳduñ ḥarâretüñ ile beni gerçi bir zamân
- (5b)
- 15   Ḳânûn mıdur ki sen ney ile evde ' işde
Ben taşra çeng çalup idem nâle vü figân
- 16   Gâh ıssı geh şovukla ' azâb eyledüñ baña
Vardur şikâyetüm qatı ey yâr-ı bî-amân
- 17   Dökdi lebüñ çü qanımı dâd almağa meded
Şorsa revâdur âşaf-ı şâh-ı bülend-şân
- 18   Ol ḥilm u ' adl u ' ilm u ma' ârif ḥazînesi
Rüşen-zamîri her dem olan gün gibi ' ayân
- 19   Ḳaşşâm-ı kudret eyledi kısmet her ismi çün
Nâm oldı aña Ḳâsım Paşa-yı Kâmrân

- 20 No'la olur ise Kâsım erzâk-ı ' âleme
Her zâtda olur çü dilâ nâmdan nişân
- 21 Kim hizmet eyler ise irer aña devlet
Zahmet çekince mîve virür bâğ u bûstân
- 22 Ser-tâcın kerâmet ile Edhemîlerüñ
Ben kılmazam vilâyet içinde saña gümân
- 23 Şâhâ ' aceb mi bendelerüñ eyleseñ karîn
Çün mâhsın kevâkib ile eylersin iktirân
- 24 Kullaruñuñ kimisi Hüsâm u kimi Kılıç
Bu cümleñüñ içinde çatı toğrudur Sinân
- 25 Ey serv-i nâz-ı ravza Sürürî kuluñ dağı
Kulluğa tut ki ola bihiştüñde bâğbân
- 26 Medhüñ sarâyı seyrine çıkmâğa sa' y ile
Şi'rüm suţürin eyledüm ey şâh nerdübân
- 27 Hasmuñ olanuñ üç güne varmaya varlığı
Karlar gibi eriye geçe yire her zamân
- 28 Duymaz harâret-i ruhuña şemse berfveş
Durmaz yir altı olmayıcağ cismine mekân
- 29 Şâhâ hemîşe gülşen-i hüsnüñ bahâr olup
Hergiz gezend-i şarşar ile görmeye hazân
- 30 İki cihânda bâğ u bihişt ola saña câ
Dâ'im sürür ile idişe tâli' üñ kırân
- 31 Virdüm budur emin olasın cümle guşşadan
Düşmenlerüñe derd ü belâ vermeye amân

GAZELLER

(6a)

Kâfiyyetü'l-Elif

1

Nazîre-i Câmî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Sâkiyâ hüneş hemî-nüşem be-gû peymâne-râ
Tâ ne-gerded piş-i men gird-i leb-i cânâne-râ⁷⁹
- 2 Yâd-ı zülf-i ü konem efzûn şevved divâneğî
Çün şabîbâ âveri zencîr-i men-i divâne-râ⁸⁰
- 3 Ger be-küstâhî berî destet be-sûy-i zülf-i dost
Hoşk gereded dest-i to be-niger raķîbâ şâne-râ⁸¹
- 4 Tâ şevem bigâne bâ-hod men nemi-güyem suhen
Çün be-dîdem mi-şevved ü âşinâ bigâne-râ⁸²
- 5 Goftemeş teşhîr mi-sâzem bâ-füsün-ı suhen
Goft be-güzâr ey Sürürî hem-çünin efsâne-râ⁸³

2

Nazîre-i Kâtibî

Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Der-kışver-i cemâl çü geştî to şâh-ı mâ
Ġâlib be- aşıkân-ı diger şod sipâh-ı mâ⁸⁴
- 2 Peydâ zi-âh u nâle şod esrâr-ı aşıkî
Feryâd ez-fiğân-ı men ü âh ez-âh-ı mâ⁸⁵

⁷⁹ Ey sâkî kadehe de ki, sevgilinin dudağının yuvarlağı benim yanımda olana kadar onun kanının içiyorum.

⁸⁰ Sevgilinin zülfü hatırıma gelince deliliğim artıyor. Ey tabib benim gibi bir deliyi nasıl zincire vurursun.

⁸¹ Ey rakip eğer küstâhça sevgilinin saçına ellerini uzatarsan, sevgilinin saçındaki tarak gibi ellerin kurusun.

⁸² Kendimle yabancı olunca kendimle konuşmuyorum, çünkü tanıdıklar gözüme yabancı görünür.

⁸³ İşveli sözlerle sizi büyüleyeceğim dedim. Ey Sürürî efsanevi sözleri bırak dedi.

⁸⁴ O bize güzellik ülkesinden sultan olunca, ordumuz âşıklara galip geldi.

⁸⁵ Aşıklığın sırrı ah ve inlemelerinden belli olur. Bu inlemeler ve ahlardan nasıl kurtulayım.

- 3 Bî-rehneyim pîr-i men ender-ṭarîḳ-i ʿ aşḳ
Çün rāh-ı nev-civān güzidest rāh-ı mā⁸⁶
- 4 Bāşed revā nemāz u niyāz u tazarruʿ am
Çün ebrūvān-ı şūḥ-ı to şod secdegāh-ı mā⁸⁷
- 5 Baʿ d ez-hezār sāl ger āyî be-türbetem
Derd-i dil-i Sürûrî be-güyed giyāh-ı mā⁸⁸

3

Nazîre-i Ahmed Paşa ve Nevâyî

Fâʿ ilâtün Fâʿ ilâtün Fâʿ ilâtün Fâʿ ilün

- 1 Teşne olup dem-be-dem ḥünî gözüñ çün ḳan aña
Ḳānumı cānā revān idüp diyem gel ḳan aña
- 2 Görse ben dīvāne[y]i ṭurur baḳar söz söylemez
Ol baña ḥayrān olur nitteki ben ḥayrān aña
- 3 Ṭüp-ı pendî vāʿ ızūñ ṭañ mı dile kār itmese
Ḳalʿ a olmışdur demürden bu ḳadar peykān aña
- 4 ʿ Arz-ı ḥālüm ol şehe yā Rab nice vāşıl olur
Nāmeden nāmin şaḳındum yazmadum ʿ unvān aña
- (6b)
- 5 Göz terāzūsında Yūsufʿ la nigārı bir görür
Şol ki maʿ lüm olmaya keyfiyyet-i mizān aña
- 6 Baña ḳurbān olan irer ʿ id-i vaşla dir imiş
Nice olmaz bu söz ile bir kişi ḳurbān aña
- 7 Bu Sürûrîʿ ye görünmezse eger didār-ı yār
Dostlar olur cehennem ravza-i rıdvān aña

⁸⁶ Yolsuz değilim, aşk yolunda benim pirimsin, çünkü bizim yolumuz gençlerin seçtiği yol gibidir.

⁸⁷ Namaz ve niyazda yalvarmam uygundur. Senin şuh kaşların gibi bizim namaz kılacak yerimiz oldu.

⁸⁸ Eğer bin yıldan sonra mezarıma gelirsen, üzerinde biten otlar Sürûrî'nin gönül derdini sana söyler

4

Nazîre-i Ahmed Paşa

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Çün ki biryânüm kebâb iden gözi büryân aña
 'Aşkı odında hemân biryan olur bir yân aña
- 2 Tîğiniñ ben def' ini almak olurdı boynuma
 oltuğına aluben ger başmayaydı yan aña
- 3 Hâleden çizmiş du' â-yı Nür ile bir dâyire
 Çeşmi sihrinden kaçup girür meh-i tâbân aña
- 4 Yârümün şî' r içre çün her ' aşık-ı dîvân-ı bezm
 Dir gören budur Süleymân şaf tutar dîvân aña
- 5 Gönlüme dil-ber beni terk it didi söz tutmadı
 Özge sulţândur gönül hüküm idemez sulţân aña
- 6 Murğ-ı dil kûyuñ gülistânında añmaz büstân
 Ruqlaruñla sünbülün yiter bahâristân aña
- 7 Yolına ölenlere cânlar virür ' İsâ-demüm
 Nice virmez bir kişi dilden Sürürî cân aña

5

Nazîre-i Nizâmî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Ol cefâ-ñu yâr ğayra itdügi luţf u vefâ
 Hâlqa mihrenden degüldür baña kıлмақdur cefâ
- 2 Yâre baқduқca gözüm ca' l ile aћvel eylerem
 Bir nazarda tâ iki görine dil-dârum baña
- 3 Hâk-i pâyuñda görinen na' lçeñ yiri degül
 Yoluña başum қodum қаşum nişânıdur şehâ
- 4 Eyle gökçekler ' ilâcın gerçi çirkindür raқıb
 Hem tabıba nâ-muћâlif virmegil şerbet aña

5 Devlet el virüp saña üstüne döndügi felek
Cānuña el şunmadur şanma Sürûrî merhâbâ
(7a)

6

[Nazîre-i Cem Sultân]

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Olalı senden eyâ ğamzesi hün-rîz cüdâ
Mû'nis oldı dile cānum ğam u derd ile belâ
- 2 Korkaram eşk ile varmağa senüñ ki raķîb
Seg-i bed-ĥü durur ey şâh dil-âzâr-ı gedâ
- 3 Ĥaţţ-ı yârı yazıcaķ müşg-i Ĥıţâ'dur dirsın
Bir ĥaţı yazmada ey dil nice bir bunca ĥaţâ
- 4 Nicesi derd ile feryâd u fiġan eylemeyem
Baña düşmen gibi idersın eyâ dost cefâ
- 5 Ger Sürûrî yaza ayrılıġuñuñ kışşasını
Dil cüdâ nâle ider ĥâme cüdâ nâme cüdâ

7

Nazîre-i Hayâlî

Mefâ' ilün Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün

- 1 Görüp raķîb no'la kılsa âh u nâle baña
Ki şimdi kâfir esirger baķup bu ĥâle baña
- 2 Tuna şuyı gibi aķça yaşum pey-â-pey alur
Nice şuda dil olur ğamzeler ĥavâle baña
- 3 Şehîd olup çü bu kıanlu kefen ile kıopam ben
Görince diye kıamu maĥşer ehli lâle baña
- 4 Kıaçan ki meclis-i meyde lebüñi öpe raķîb
Aġıyı taş taş içürür o dem piyâle baña

5 Çü al ile ala ol al ruḥ-ı Sürürî dili
Şeref olur ḳamu aşḫâb içinde ala baña

8

Mef ülü Fâ' ilätü Mefâ' ilü Fâ' ilün

1 Mülk-i hevâya oldu bu devr içre şeh şitâ
Şaldı zemîni almağa daḫı sipih şitâ

2 Dünyânuñ eyledi yüzini berf ile sepîd
Rûy-ı raḳîbde ḳodı ancaḳ siyeh şitâ

3 Yaḳdı şaçaçlar ucına kāfûri şem' ler
Göstermez oldu gerçi göze mihr ü meh şitâ

4 Geh yiri ziynet eyledi sîmîn ferş ile
Mermer döşedi şularuñ üstine geh şitâ

(7b)

5 Def' idemedi zerrece sözin Sürürî'nüñ
Her kişi gerçi incinüp ider ki veh şitâ

9

Fâ' ilätün Fâ' ilätün Fâ' ilätün Fâ' ilün

1 Ḥüsn içün dil-ber dimiş heb bu belâ eyler baña
Nice dermân ideyin çok mübtelâ eyler baña

2 Sevdigüm kimdür dimedüm tuymasun diyü raḳîb
Her güzel kendin şanup şimdi cefâ eyler baña

3 'Ahdi var cevre vefâ itmez dime dil-dâr içün
Ey gönül ol pür-cefâ her dem vefâ eyler baña

4 Yâr elüm alup yabana atmağa şunsa elin
Ḥazz ider gönlüm şanur kim merḫabâ eyler baña

5 Ey Sürürî yâr düşnâmından olsam ehl-i derd
Yâd idüp aḫvâlümü her dem du' â eyler baña

10

[Nazîre-i Nizâmî]

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Țutmazam sözüñ olur incinseñ ey vâ' iz baña
Hâ diyüp niçün depersin minberi ni'tdi saña
- 2 Vâkı' a içre uyurduķ çoçuşup didüm didi
O dem uyursın dahı düşde görürsin vâkı' a
- 3 Didüm ey şeh devlet idi tîrûñ ammâ geçdi tîz
Didi hergiz nâ-gehânî devlete olmaz beķa
- 4 Dîv idi mey şîşeye koyduñ Süleymânlık idüp
Sâķiyâ gel şal gönül deryâsına tâ hâbs ola
- 5 Yil gibi götür ayaklardan ğubâr-ı râhveş
Çün hevâñ ile Sürûrî oldı şâhâ ħâk-i pâ

11

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Ey güneş şermendedür nûr-ı ruĥuñdan mîm ü hâ
Ĥâk-i pâyuña sürer her gün gün ey meh râ vü fâ
- 2 Şîşeye koydı lebüñ cânâ şarâbı al ile
La' l-i nâbuñdan bozuldı ķadr-i şîñ u kâf u râ
- 3 Vâ' izüñ pendî ' aceb mi girmez ise ğuşuma
Çünkü yir kılmış durur anı şadâ-yı dâl u fâ
- (8a) 4 Ay u gün âhum duĥânından Țutuldı ey ķamer
Tâ ki mir'ât-ı cemâlûñ tîre kıldı ĥa vü tâ
- 5 Ey yüzi Muşĥaf cemâlûñ görse kâfirler senüñ
Secde eylerler idi aña oķuyup bâ vü tâ
- 6 Şun lebüñden şerbeti ey gözleri maĥmûr-ı nâz
Ĥasretinden nice bir nûş idem anuñ mîm ü yâ

7 Fıkr-i hüsnüñdür Sürürî hâtırında dâ'imâ
Zıkr-i ismüñdür dilinde çünkim açâ lâm u bâ

12

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

1 Gözüm yaşımı yañlış çağladı şular meger cānā
Çatı acıdı baña anları yutdı yedi deryā

2 Belā idi baña çün pest iken bālāsı ol tıfluñ
Elifveş çekdi kâmet oldı aħır ol belā bālā

3 No'la ger ol ruħı aluñ lebüñden dil ala buse
Niçe bir biñ cefālarla benüm cānum gözi ala

4 Vücūdum şehrine od düşdi eşküm girdi yağmaya
Çaçan şehre düşe âteş levendüñ kārıdur yağmā

5 Hicābı çeşm-i pür-hūnuñ harīr-i zülf-i dil-berdür
Gözi ağrıyan aşar ey Sürürî çün siyeh vālā

13

Nazīre-i Ahmed Paşa

Mefâ' ilün Fe' ilātün Mefâ' ilün Fe' ilün

1 İdeydi hışm ile çeşmi eger nigāh baña
Yiterdi ' ayn-ı ' ināyet o gāh gāh baña

2 Işığ gibi baş açuk ' aşıkam çün ol kūçeke
Başumda pīr-i ʔarīkat kıomaz külāh baña

3 O şāhide çü şehīd olduğum bilür kendi
Yiter bu da' vī-i ' aşka dilā güvāh baña

4 Gice yoluñda kamer birle şem'e yok hācet
Yiter çü şu' le-i āhum delīl-i rāh baña

5 Çü gün yüziyle ay elini virür hemīşe nūr
Olar yiter ne var olmazsa mihr ü māh baña

- (8b)
- 6 Görince yüzini çün göz yumam cihândan ben
Ecel degül gelür ol h̄āb-ı şubhğāh baña
- 7 Niyāzum artuğ olur haqqa çün günāh kılam
Sürürî anuñ için hoş gelür günāh baña

14

[Nazîre-i Nizâmî]

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 El hâsedden katl ider diyü umup eyler vefâ
Gör ne luṭf ile helâküm qaşd ider ol pür-cefâ
- 2 Söylemezsin baña didüm sögdi vâfir hışm ile
Ey gönül bi'llâhi çok söz söyledi dil-ber baña
- 3 Bend ile zincîr-i zülfin taqdı ol şeh boynuma
Şalıvirmez ger çekinsem şîr gibi her yaña
- 4 Ol elif-bâlâ görünmez lâm ider bâlũñ belin
Anuñ için gözde vü dilde olur naqş-ı belâ
- 5 Kullaruña bu Sürürî bendeni baş it didüm
Didi ol şāhum baña hâcet degüldür ketḥudâ

15

[Nazîre-i Şāmî]

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 'Āşıkı gör nice kaçmağ dâ'im olmuş hũ saña
Bağmaduñ bir kez dönüp biñ kez didüm yâ hũ saña
- 2 Ey sefer 'azmin kılan dil-ber gelicek bu yaña
'Arz idem aḥvâl-i hicrânı varup qarşu saña
- 3 Bir nazarda nice nice şîr-i naḥcîrũñ olur
Ben nice ey çeşm-i dil-ber diyeyin āhũ saña
- 4 Dâne-i eşküm koyup alduñ raqîbüñ qalbini
Kara taş dürden yig imiş ey dişi lü'lü' saña

- 5 Ey raķīb-i seg ne denlũ ulısañ āvāzuñı
İşiden kimse dimez ta' zīm idüp ulu saña
- 6 Dā'im atarsın yabana tır gibi doğruyı
Egriler yarar meger kim ey kemān-ebrũ saña
- 7 'Āķilem zincir -i zülfe ĥācetũm yoķdur didũñ
Ey Sürũri nice disũn bir kişi uşlu saña

16

Fā' ilātũn Fā' ilātũn Fā' ilātũn Fā' ilũn

- (9a) 1 Şaĥ degũldür ķāmetũñ kũy-ı melāĥat bāğ aña
Ėonçedür ađzuñ ĥaķ-ı sebzũñ yeşil yaprağ aña
- 2 Ėaddũñ üzre serde tāvusı durur ĥaķũñ senũñ
Şeĥper-i Rũhũ'l-Emĩn zũlfũñ yüzũñ uçmağ aña
- 3 Sırr-ı iĥyāyı dehānĩdür bilin dimiş Mesĩĥ
Ey Mesĩĥā dem olur mı bir ĥaber şormağ aña
- 4 Ehl-i 'aşķa nũr u ĩmān iken ey meh ruĥlaruñ
Kāfir-i 'aşķam eger ķaldırmasam bir bāğ aña
- 5 Ey Sürũri 'āşık-ı ũftādelerden kũy-ı dost
Eyle dolmiş kim degũl mũmkin ķadem başmağ aña

17

Fe' ilātũn Fe' ilātũn Fe' ilātũn Fe' ilũn

- 1 Leb-i cān-baĥşuñ alup ağzuma ol dem gũyā
Ėızrveř āb-ı ĥayāt oldı nařībũm gũyā
- 2 Ėaylice ehl-i naşardur bu ayaķ toprağı
Kuhl idüp ĥāk-ı rehũñ virdi göze nũr u zıyā
- 3 Sen gũnũñ alnına öykũndũñ iķũn bedr-i tamām
Yedi göz ile anı seb' a-i seyyāre řeĥā

4 Hergiz öykünmez idi kıddine serv ile çenâr
Anları itnese tahrik varup bād-ı şabā

5 Kuçmağa karşı ki 'uryân be Sürûrî yârı
Mihr ü meh iki gedā oldu felekler deryā

18

Nazîre-i Necâtî

Fā' ilâtün Fā' ilâtün Fā' ilâtün Fā' ilün

1 Düşmeyen 'aşka leb-i cānāna olmaz āşinā
Kim ki derdi olmaya dermāna olmaz āşinā

2 Geç yedi deryāyı baır-i eşke yâr ol ey gönül
Geçmeyen deryāları 'ummāna olmaz āşinā

3 Ey perî niçün raķîb-i dîv olur hem-dem saña
Çün bilürsin kim melek şeytāna olmaz āşinā

4 Kūyına varsun o gün yüzlüye irmek isteyen
Yerde olan çün meh-i tābāna olmaz āşinā

5 Seg raķîbe yâr ol istersen ħarîm-i yāra rāh
Bu ħarāmdur aña kimdür bana olmaz āşinā

6 Sîm-i eşki şarf idüp tıfl-ı dili rām eylerem
Kim ki zer ħarc itmeye oğlana olmaz āşinā

(9b)

7 Ħalka ger bigāne olsa bu Sürûrî tañ degül
Çünkü ehl-i 'aql ile dîvāne olmaz āşinā

19

Fā' ilâtün Fā' ilâtün Fā' ilâtün Fā' ilün

1 Çeşm-i pür-ĥūnda sevād ol ĥāl-i Hindudur baña
Ey gözüm nûrı neden 'ālem ħarañudur baña

2 Būy-ı zülfüñ var iken müşg istemek olur ħaṭā
Ey Ħiṭāyî-ĥüb çün maķşūd ol budur baña

- 3 La' li tütîsi gibi dil murğı nice nuḡk ider
Kim aña hürşiddür âyîne zânûdur baña
- 4 Şerbet-i merg eyledi teskîn âhum âteşin
Özge hâletdür ki hâlka zehr olan şudur baña
- 5 Kıldı Mecnûn bir saçı leylî gözi âhû beni
Ey Sürürî tağı bāğ iden ol âhûdur baña

20

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Añsuzın hecrüñ belâ-yı nâgehânîdür baña
Ol kara gün bir kazâ-yı âsmânîdür baña
- 2 Deşt-i ğamda lâle gibi bağrumı pür-hûn iden
Oda yanmış bağrumuñ tağ-ı nihânîdür baña
- 3 Düşde gördüm deste-i zülfin perişân imiş
Beñzer ol rû 'yâ perişânlık nişânıdur baña
- 4 Dâr-ı dünyâ cennet-i 'ulyâ gerekmez vâ' izâ
Kûy-ı dil-ber çün bihişt-i câvidânîdür baña
- 5 Ey Sürürî cennet-i kûyında ol şirin-lebüñ
Şerbet-i kevşer şarâb-ı ergavânîdür baña

21

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Ne'yileyem bir gün o meh-rû mihribân olmaz baña
Göñlüm aldı cân virürem yâr cân olmaz baña
- 2 Ol hümanuñ murğ-ı dil dâ'im hevâsında uçar
Bir şeb ammâ âstânı âşiyân olmaz baña
- 3 Çünkü sed olmaz kazâya yıldırım gibi irer
Tîr-i hûn-rizinden anuñ çün amân olmaz baña

- 4 Rüşen olmaz şu' le-i âh-ı derûnum dosta
Şem' veş yâra fetîli çün zebân olmaz baña
- 5 Ey Sürûrî devlet-i dîvânelikdendür bu kim
Çanda baqsam ol peri şekli nihân olmaz baña

22

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Çanda olur hem-dem olmaç ey lebi handân saña
Râzıyam ben buña kim idem nazar pinhân saña
- 2 Zağm-i tîrûñ her biri bir çanlu çeşmümdür benüm
Ey kemân-ebürü baçup cümle olur hayrân saña
- 3 Zülf ü la' lûñ çeşm-i hûn-rîzûñ görüp olmış durur
Dil esîr ü cân fedâ vü cümle ten çurbân saña
- 4 Ğayrılardan 'aynuñu pāk it gönül eşküñ gibi
Tâ hayâli naçş-ı dil-dâruñ ola mihmân saña
- 5 Arturup çanı Sürûrî def' -i şafra itmege
Bensüzün ger bâde-nüş eylerseñ olsun çân saña

23

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Bülbülem gülşende düşdüm gül-'izârumdan cüdâ
Lâleveş pür-dâğ u çarçem hûna yârumdan cüdâ
- 2 İdeli faşl-ı bahâr öter güle çarşu hezâr
Ben belâlı bülbülem bâğ u bahârumdan cüdâ
- 3 Her kişi bir servi çekmişdür kenâra âbveş
Âh kim servüm benüm oldu kenârumdan cüdâ
- 4 Öldüğümden soñra virür çanlu baçrumdan nişân
Lâle kim olur benüm çâk-ı mezârumdan cüdâ

- 5 Pür-hevâyem ey Sürürî şöyle kim olsam ğubâr
Bād-ı ʿaşk olmaz benüm hergiz ğubârumdan cüdâ

24

Nazîre-i Nişânî

Feʿ ilâtün Feʿ ilâtün Feʿ ilâtün Feʿ ilün

- (10b)
- 1 Mey-i şâfî no'la virürse dil ü cāna şafâ
Çün şunar yâr kadeh yirine yārāna şafâ
- 2 Şuffada yâr ile aĥbâb içerse mey-i şâf
Yâr olur ehl-i vefâ irişür ihvāna şafâ
- 3 ʿĀşık-ı ĥaste-dile ĥayli keder virdi ĥaţuñ
Ger kızarsañ anı irür dil-i rindāna şafâ
- 4 Kana kana no'la mey nüş ide kanum gibi yâr
Dem-be-dem çünkü mey-i nâb virür kana şafâ
- 5 Diler isen ki kemâhî görine şüret-i yâr
Ey Sürürî vire gör âyîne-i cāna şafâ

25

Fâʿ ilâtün Fâʿ ilâtün Fâʿ ilâtün Fâʿ ilün

- 1 Murġ-ı cāna dānedür ĥâlũñ şaçuñ dām-ı belâ
Niçeler ol dāne içün buña olmış mübtelâ
- 2 Gördüğümce gün yüzünî kana ġarġ olur gözüm
Tıfl olan bayrāmda zirâ ki giyer gül-gün kabâ
- 3 Dem-be-dem ʿāşıklarũñ durmaz cünũnı deprenür
Her seher ki depredürsũñ zülfũñ ey bād-ı şabâ
- 4 Çeşm-i bîmāruñ yanında kara ĥâlũñ dir gören
Şanki bir bîmāra bir Hindî tabîb eyler devâ
- 5 Nâ-tüvân gönlüm diler dutmak ʿaşā-yı zülfũñi
Ey Sürürî eyle kim bîmār olan ister ʿaşâ

26

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Dost hecri bir yaña vü ta' n-ı düşmen bir yaña
Ey gönül gitmek gerek ben bir yaña sen bir yaña
- 2 Var ise ey şem' oduñ ger benüm gibi senüñ
Gice gündüz yanalum sen bir yaña ben bir yaña
- 3 Cânuma cânsın tene cân gibi ey rûh-ı revân
Ne'yleyem âhır gider cân bir yaña ten bir yaña
- 4 Şol kadar mecrûham ey hûri gözünden dem-be-dem
Kan döker bir yaña yâra çeşm-i rûşen bir yaña
- 5 Hayli koydum gelmedi dil-ber Sürûrî hâneye
Başum alup gideyin ben dağı evden bir yaña

27

[Nazîre-i Sâfî]

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- (11a) 1 Gül yüzi çün no'la varsam kûy-ı cânândan yaña
Mevsim-i gülde varur bülbül gülistândan yaña
- 2 Âteş-i âhum görüp her şeb gelür pervâneler
Nitekim varur müsâfir nâr-ı süzândan yaña
- 3 No'la her şu kılsa her sū baħr-i eşküm cüst-cū
Meyli her deryānuñ olur baħr-i 'ummāndan yaña
- 4 Rūşen oldı dil açıldı gün gözine gözlerüm
Revzen-i hâne gibi hūrşid-i raħşāndan yaña
- 5 Ey dirîgā gitdügince yār ırağ olmağdadur
Durmayup varmağdayam ben gerçi kim andan yaña
- 6 Gel zen-i dünyāya virme bu gönül tıflın şaķın
'Ārif iseñ ço zeni meyl eyle oğlandan yaña

- 7 Ey Sürürî çekdi tîğın ıaşd idüp ağıyara yâr
Şanki şeh gitdi ğazāya kâfiristāndan yaña

28

[Nazîre-i Revānî]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Derd-i 'aşkuñ yoğ göñül ben ne'yileyem dermān saña
Derde dermān eyleyenler olımaz yārān saña
- 2 Durmayup artar cünūnuñ eylemez nuşhı kabūl
Pend idüp biñ kere didüm ben dilā uşlan saña
- 3 Māsivādan çünkim itmezsın bu beyt-i ıalbi pāk
Çanda olur kim gele mihmān ola sulţān saña
- 4 'Ārif isen māni' i olan ıapuyı eyle terk
Bāb-ı Hāğğa gel ki yoğdur hacib ü derbān saña
- 5 Gel ıalender ol Sürürî bir mücerred merdsın
Māni' olmaz çünki yoğdur 'avret ü oğlan saña

Çāfiyyetü'l-Bā'

29

Nazîre-i Kemāl-i Hucendî

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Nūr ne-būved mihr-rā çün ān meh āyed bî-niğāb
Z'ānki meh-i bî-nūr māned çün ber-āyed āftāb⁸⁹
- 2 Ber-nemî-girem niğāb-ı zülf-i ü ez-şerm-i hı'ış
Dîden-i dîzār-rā māni' şevved her dem hiçāb⁹⁰

⁸⁹ Güneşin doğduğunda ayın ışığından eser kalmadığı gibi, o ay gibi olan sevgili örtüsüz geldiği zaman güneşin ışığı görünmez.

⁹⁰ Kendi utancımın onun zülfünü açmam, her zaman sevgilinin görünmesine örtüsü engel olur.

- 3 Ey ki mî-porsî hisâb-ı buse-râ der-rûz-ı vaşl
 Ān dū leb dānem be-leb-i diger nemî-dānem hisâb⁹¹
- 4 Goft her k'û dîd der-ḥ'ābem be-vaşl-ı men resed
 Kāşki ĩn devlet bî-dār mî-dîdem be-ḥ'āb⁹²
- (11b) 5 Geşt çün cāy-ı Sürürî nār ez-nūr-ı ruḥeş
 Mî-koned raqş-ı şafā bā-eşk-i ḥūnīn çün kebāb⁹³

30

Nazîre-i Zātî ve Ğayr

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Yirde gökde olmasuñ mişlüñ diyü ey āftāb
 Sāyeñi vü şemsi göstermez hicāb olur seḥāb
- 2 Ḥaste olan kimse[y]i şağ istemez meşhürdur
 Muḫtaribdür devr anuñçün ḥalka virür ıztırāb
- 3 Ğamze ki şancup ciger pergālesin yaqduñ oda
 Ey gözi mestem meger kim gönlüñ ister şiş kebāb
- 4 Şorisuz girsem 'aceb mi ḥaşr olıcaq cennete
 Çünki olmaz anda bizüm gibiye şūfi hisāb
- 5 İki gözüm toymayup yārūñ Sürürî ḥüsnine
 Gözler oldı seyr içün eşkümdeki her bir ḥabāb

31

Nazîre-i Diger [Zātî ve Ğayr]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Fāş olurdı gün gibi sırrum benüm ey āftāb
 Dūd-ı āhumdur olan ortada bir pāre hicāb

⁹¹ Ey kavuşma gününde öpücüklerin hesabını soran, ben yalnız o iki dudağı bilirim, başka hesap bilmem.

⁹² Rüyamda gördüğüm kişi bana kavuşur dedi. Keşke böyle bir şansa rüyada değil de uyanırken sahip olsaydım.

⁹³ Sürürî'nin yeri sevgilinin yüzünün nuruyla ateşe dönüşünce, kebap gibi kanlı göz yaşıyla safa dansını yapar.

- 2 Gül yüzüñ üzre ʿarağdan derd-i ser irdi baña
Gerçi nâfiʿdür şudâʿa virürler ey ğonce gül-âb
- 3 Âteş-i ruhsâr imiş bildüm raķībūñ tapduğı
Ey yüzü muşhaf şanurdum ben anı ehl-i kitâb
- 4 Pâdişehsin saña sekbânlık yaraşmaz serverâ
Koma bi'llâh olmasun yanuñda aġyâr-ı kilâb
- 5 Ey Sürürî ʿaşğdan ġayrı ġatâdur bilmiş ol
Bu durur ben bildigüm *va'llâhü a'lem bi's-şevâb**

32

Nazîre-i Aġmed Paşa

Mef'ülü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ülün

- 1 Aġyârı eger düşde görem sehv ile bir şeb
Korğup dirüm ol vâkıʿadan ġayr ola yâ Rab
- 2 Hâyil olamaz pertev-i rüyuña senüñ zülf
Kim şemʿe ġicâb olmaz efendüm ġarañu şeb
- 3 Her ġaddi elif fikri ile ġâne-i ġalbüm
Toptolu olupdur şanasın kûşe-i mekteb
- (12a) 4 Fetvâ virüben ġalline her demde döker ġan
Ol ġamzesi ġün-ġâra ne yoldan ola mezheb
- 5 Yâri gözine ġiç görünmez bu Sürürî
Ol ġaste-dil iġfaya mı mâlik ola yâ Rab

33

Nazîre-i Mesîġi

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Çün virür ġavvâşa derdin dâ'imâ deryâ naşîb
Baġr-i eşke merdüm-i çeşmüm talup dir *yâ naşîb*

* Doğrusunu Allah bilir.

- 2 Muḫtarıbsin sehm irişmez cismüme diyü gönül
 anda ise irişür incinmegil saña naşıb
- 3 Yüzini gördüm bugün yārın nice görem diyü
 a bu günden gönlüme olur am-ı ferdā naşıb
- 4 Fazlıdur vaşlı dilā kesbüñ degül bilmez misin
 Sa' y ile olmaz kişiye cennetü'l-me'vā naşıb
- 5 Tır ururken hışm ile 'uřřāa ol aşı kemān
 addı yāy olup Sürürī o baña dir yā naşıb

34

Nazıre-i Necāti

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Haste-i 'aşam lebüñdür baña dermān ey abıb
 Āh kim teşşişi yok yañlıř 'ilāc eyler abıb
- 2 Cennete girmiş ite döner hemānā ey melek
 Ravza-i gülzār-ı kūyuña açan girse raıb
- 3 Ey lebi mül cāmi' e gelseñ gören dir eş-řalāt
 Na' ra-i mestāne urur şev ile ol dem aıb
- 4 Bir aşılaca boazı iplüdür dışmen varup
 Zülfini utmiř baña dir ařılırsañ uřte ip
- 5 Rabetüñ yok ben arıbe cān getürdüm armaān
 Tuhfē ile gerçi kim merüb olur řāhā arıb
- 6 anı kāfir kim yüzün göre gelür imāna ol
 Hem řalāt ehli olur aşın gören ehli-i şalıb
- 7 řaru beñzin görse řūfinüñ Sürürī söylemez
 Kim azān eyyāmı olsa ötmez ey dil 'andelıb

(12b)

35

[Nazîre-i Zâtî]

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün⁹⁴

- 1   Âftâb-ı ƒal' atüñden ref' ola çün kim niķâb
       Unzurünâ naķtebis min nûriküm* dir âftâb
- 2   Kâmetüñden hâke sâye düşdügin görüp oķur
       Sidreden Rûhü'l-Emîn *Yâ leyteni küntü türâb***
- 3   Nice mu' ciz nüşhadur hüsnuñ kim anı ' aķl-ı kül
       Eylemiş esmâ-i hüsna defterinden intiķâb
- 4   Cennet-i küyuñda la' lüñden beni men' itme kim
       Şormışam cennetde ey hûri mübâh olur şarâb
- 5   Ey mu' allim gel Sürürî'den kitâb-ı ' aşķı gör
       Bulmağ istersen eger *men ' indehu ' ilmü'l-kitâb**

36

Mef' ülü Fâ' ilâtü Mefâ' ilü Fâ' ilün

- 1   Ger vaşla sa' y u cidd ile irsem degül ' aceb
       Çünkim bulur cihânda muradın iden ƒaleb
- 2   Menşüb idüm ķapuñda şehâ hidmete durup
       Kânün mıdur ki ' azl idesin sen bilâ-sebeb
- 3   Ol künc-i yâra renc çeküp irer ehl-i derd
       İrmez huzûra çekmeyen âdem dilâ te' ab
- 4   Hışm eyledüñ dehânuñı çün öpmek istedüm
       Ey pâdişâh yok yire ķıldıñ baña ğazâb

⁹⁴ Mecmuatün Nezairde "Nazire-i Sürürî-i Acem olarak görünmektedir. (M. Fatih Köksal (2001). *Edirneli Nazmi Mecmu'atü'n-Nezâ'ir, İnceleme, Tenkitli Metin*. Doktora Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi. 506)

* Bize nazar edin de nurunuzdan biraz iktibas edelim. Kur'ân-ı Kerîm. Hadîd, 57/3.

** Keşke toprak olaydım. Kur'ân-ı Kerîm. Nebe, 78/40.

* Allah ve bir de yanında kitap (Kur'an) bilgisi bulunanlar yeter. Kur'ân-ı Kerîm. Ra'd, 13/43.

- 5 Hôkka dehānuñ eyledi hep halkı bereşnāk
Hâlũñ hayāli ile yir oldı Sürûrî ħab

37

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Şekline aldanma dünyānuñ dilā ħayrān olup
Ol müzahref naqşı terk it t̄alib-i Raĥmān olup
- 2 Kenz-i maĥfīdür Ĥudā ister isen ide sende cā
Bāṭınuñ ma' mūr olsun zāhirũñ virān olup
- 3 Bu cihānuñ bir sürūr ardınca vardur biñ ğamı
Ey gönül biñ giryeye uğrama bir ħandān olup
- 4 Çün degül dünyā iĳāmet yiri ey dil durmayup
Göç yarağın eylegil her iki gün mihmān olup
- 5 Ey Sürûrî çün yerũñ bir pāre yerdür 'ākıbet
Dutalum dutduñ cihānı 'āleme sulṭān olup

(13a)

Kāfiyyetü't-Tā'

38

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Hışm-ı çeşmet ber-dilem 'ayn-ı 'ināst
Men çi mī-ĥāhem zi-zülfet k'ān belāst⁹⁵
- 2 Dil be-nezd-i yār u men ez-bi-dilī
Ĥod ne-dānem key be-dānem ān kūcāst⁹⁶
- 3 Her vefā k'ū mī-koned bā-digerān
İn dil-i zār-ı me-rā her yek cefāst⁹⁷

⁹⁵ Senin gözünün hışmı gönlümün de görme gözüdür. Ben senin zülfünden ne isteyim o belanın kaynağıdır.

⁹⁶ Gönül sevgilinin yanındadır. Bense aşkıktan nerden bileyim onun nerde olduğunu.

⁹⁷ Her defasında onun yabancılara vefa göstermesi, benim inleyen bu gönlüme bir cefadır.

- 4 İ̇n řabībem key koned dermān-ı men
Pīş-i ũ çün şad hezārān mübtelāst⁹⁸
- 5 Ey Sūrūrī geřt tevfiket refīķ
Rū me-ters ez-hiç kes yāret Ğūdāst⁹⁹

39

Nazīre-i Necātī ve Ğayr

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Ben sürerdüm cām ile Cem gibi devrānı dürüst
Seng-i cevri ile şomaz ammā ki devr ānı dürüst
- 2 Niçe şınmış nesne řarmaķla olur çünkim řaħiħ
Bu şikeste nesne olurdu şarsa cānānı dürüst
- 3 Şekl-i ebrūñı řanur miħrāba baķduķça imām
Ğayretinden okımaz bir Ğarf-i Ğur'ān'ı dürüst
- 4 Göñlüme gelse Ğayāli no'la şarşu çıķsa cān
Her nice ta' zīm iderse kişi miħmānı dürüst
- 5 Görse her naķķāş şeklüñ Ğüsnüñe Ğayrān olur
Ey nigārum yazamaz tařvirüñi Māñi dürüst
- 6 Kaçmış idi bu řınuķ göñlüm çü gönderdüñ baña
Geldüģiçün baña senden dutaram anı dürüst
- 7 Ağzuña öykündüģiçün ağzını yırtar řabā
Gülřenüñ yoķdur anuñçün verd-i Ğandānı dürüst
- 8 Çünki şehdür zülm iden kimse baña dād idemez
Ger gezersem ser-te-ser ben ehl-i dīvānı dürüst
- 9 Derdinüñ řerħi Sūrūrī'nüñ yazup olmaz tamām
Tā ölince ölmez anuñ şi' r u dīvānı dürüst

(13b)

⁹⁸ Bu tabibim beni nasıl tedavi etsin, onun yanında yüzbinlerce hasta vardır.

⁹⁹ Ey Sūrūrī yoldařın senin yardımcıın oldu. Bundan sonra hiç kimseden korkma, senin dostun Allah'tır.

40

[Nazîre-i Ahmedî]

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 İstemez dil dostum zülfüñ kemendinden necât
İçse la' lüñ şanımı cânım bulur cânâ hayât
- 2 Ol lebi şirîn ile kaçarsa eşkümden ne tañ
Kim şaşınur âbdan her kimde kim olsa nebât
- 3 Gün yüzüñüñ hâsretinden senüñ ey Yûsuf-cemâl
Çeşm-i giryânum ağıdur Nîl u Ceyhûn u Fırât
- 4 Ey ki hüsñünden hacildür gülşen-i huld-ı berîn
V'ey ki la' lüñ çeşmesârı çeşme-i âb-ı hayât
- 5 Bu Sürürî'den zekât-ı hüsñüñi men' itme kim
Müstahakkına virilür dostum zîrâ zekât

41

Nazîre-i İshâk Çelebi

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Tañ degül kıddüñ çenârüñ destine virse şikest
Kim olur ey serv-i ser-keş dest-ber-bâlâ-yı dest
- 2 Ol leb-i mül her ne vaz' itse dilâ ma' zür dut
Kim şarâb-ı hüsñ ü nâz ile olupdur kıatı mest
- 3 Yoğ iken mihrüñ saña her ' aşıkuñ eyler sücüd
Böyle istiğnâñ ile kim dir saña ' aşık-perest
- 4 Ğayra sâzı bûselikde baña ol şehnâz ider
Tañ mı âhum geh bülend olup gehi olursa pest
- 5 Her kişiye çünkü bir kârı naşîb itmiş Hudâ
Saña ' aşk olmuş Sürürî kısmet-i rûz-i elest

42

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Dönmezem bilsün bunı bālā vü pest
Çün belī didüm saña rüz-i elest
- 2 Ma' nā budur vaşl olıgör dil-bere
Olma kāfirler gibi şüret-perest
- 3 Gözlerüñüñ her işi ma' zürdur
Dâ'imā ma' zür olur zırā ki mest
- 4 Yüz virelden şāneye alup ele
Ayağa binüp şaçuña urdı dest
- 5 Bu Sürürī hāzrete geç geldi ki
Derdüñ ile olduğındandır şikest

(14a)

43

Fe' ilâtün Mefā' ilün Fe' ilün

- 1 Öldürür 'ākıbet beni fūrkat
Diñ tabībe ki çekmesün zaḥmet
- 2 Ölmeden tığına bilün dutagör
Şaḫm ey dil ki fevt olur fūrşat
- 3 Başdan uçurdu hāk-i pāyüñi bād
Ne'yleyem başda yoğumış devlet
- 4 Ḥalvet-i şeyḫe girmeden maḫşūd
Kılmadır ey perī seni da' vet
- 5 Ehl-i diller getürdi medreseye
Güzel itdi Sürürī cem' iyyet

44

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

- 1 Çü şaldum zevrak-ı baħr-i ğama raħt
Dilā ya taħt ola yāhud ola baħt
- 2 Düşelden nār-ı aşkuñ şehr-i cisme
Be-ġāyet müflis oldum yandı hep raħt
- 3 Yüzüñe ay u gün olmaz muķābil
Degüldür yüzleri mir'atveş saħt
- 4 Şehā bir pāre eksilmez maħabbet
İdersün daħı cismüm bir nice laħt
- 5 Didüm uyur idün çoçdı Sürürī
Gelüp nāz ile didi vāy bu bed-baħt

45

Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 Āķil olan neye diler devlet
Evveli çünki divdür āħiri let
  - 2 Çāhdur cāh-ı manşıba manşıb
Aña düşürmesün şaķın ğaflet
  - 3 Devletün biñ yılından artuķdur
Anuñ için bir ān olan zillet
  - 4 Ğayret-i cāhiliyyedür taħķīķ
Emr-i dünyā için olan ğayret
- (14b)
- 5 Ķurb-ı sulţān çün āfet-i cāndur
Ĥaķķa ķıl gel Sürüriyā ķurbet

Kâfiyyetü's-Sâ'

46

Mefâ' ilün Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün

- 1 Be-cevr-i ü dil-i pür-^ç aşk u hâl şod bā' is̄
Be-^ç aşk u hâl velī ān cemāl şod bā' is̄¹⁰⁰
- 2 Çü dīd ^ç aşk-ı me-rā bīş-i kadr-i men kem kerd
Ki dīd īn ki be-noķşān kemāl şod bā' is̄¹⁰¹
- 3 Be-dām u dānei' kes murğ-ı dil ne-kerdi meyl
Velī be-şayd-ı tevān zūlf ü hâl şod bā' is̄¹⁰²
- 4 Çü ebrūyeş be-nümāyed resem be-rūz-ı vişāl
Ki ^ç id-rā be-cihān çün hilāl şod bā' is̄¹⁰³
- 5 Çü dīd sīm-i sirişk-i Sürürī ü-rā küşt
Be-ķatl-i merdüm-ı bisyār māl şod bā' is̄¹⁰⁴

47

Fā' ilâtün Fā' ilâtün Fā' ilâtün Fā' ilün

- 1 Baħr-i eşküm tañ mıdur iderse ^ç ummān ile baħş
Ĥibr olan lā-būd ider dānā-yı devrān ile baħş
- 2 Dost da^ç vāsında aġyāra mu^ç āriż olmazam
Kim nazār ehli olan itmez çü nā-dān ile baħş
- 3 Dil lebūn teftīş idüp itmek diler baħş-i şerīf
Böyle bīmār iken ister k'ide Loķmān ile baħş

¹⁰⁰ Onun cevri aşk ve cezbe dolu bir gönüle sebep oldu. Fakat bu cezbe ve aşk dolu gönüle de o güzellik sebep oldu.

¹⁰¹ Benim aşkıma görünce, benim kadrimin değeri azaldı. Bunu noksanlık olarak görenler olgunluğa sebep oldu.

¹⁰² Kimse tohum ve tuzakla gönül kuşunu kendine çekememiştir. Ancak sevgilinin beni ve zülfü avlanmaya sebep oldu.

¹⁰³ Tıpkı hilalin görününce bayramın geldiğine sebep olması gibi sevgilinin kaşları görününce kavuşma günü gelir.

¹⁰⁴ Sürürī'yi öldüren onun gözünden akan kan oldu. Bir çok insanın katline zenginlik sebep oldu.

- 4 Emrini teslîm kı̄l yârũñ gõñũl men' eyleme
Mũlzem olur lâ-cerem kim kı̄lsa sultân ile baḥş
- 5 Bu Sürũrî ' aşk dersini tamâm itmek için
Okıyup ider kitâb-ı ḥũsni yârân ile baḥş

48

[Nazîre-i Mesîḥî]

Mefâ' ilũn Mefâ' ilũn Fe' ulũn

- 1 Kademden Ḥaḳ beni kı̄lmaḡa ḥadıṣ
Meger olmuş güzeller ' aşkı bā' is
- 2 Leṭâfetler toḡar ' uşşāka meyden
Niçũn dirlere aña ümmü'l-ḥabā' is
- 3 Senũñ yokdur benũm gibi nazîrũñ
Bu ḥũsn ü ' aşk ile bir var mı şālîṣ
- (15a) 4 Bu ḥâl ile nice tenzîḥ idem çũn
Muḥalsin ey dil olduḡça ḥavādiṣ
- 5 Sürũrî yoluña ḥarc itdi varın
Ġamın yir öldũḡinden soñra vāriṣ

49

Fâ' ilâtũn Fâ' ilâtũn Fâ' ilâtũn Fâ' ilũn

- 1 Naḳl olunur ey Muḥammed Şāḥ la' lũnden ḥadıṣ
Gerçi ' İsa'dan rivāyet şimdi olunmaz ḥadıṣ
- 2 Yaḡlu ballũ ṭayyib u ṭāḥir iderdik ' iṣi biz
Aramızda olmasa ey dost ol dũşmen ḥabîṣ
- 3 Andum oldur ey leb-i mül içmeyem sensüz şarāb
Gel benũmle nũş-ı mey kı̄l olmayan tā kim ḥanıṣ
- 4 Yâr kendũm kevnime bir cevce gelmez ḥāşılı
Dāne-i eṣkũm egerçi ol dem anuñla ḥarıṣ

- 5 Fûrkatüñ zûlmünden eyler bu Sürürî el-ğiyās
Hey meded şāhum meded feryādına olğıl muğīs

50

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Her 'amel kim Hāḡ rızāsımsuz ola ey dil 'abeş
Bū degüldür vechi kim bir fi' l ide 'ākil 'abeş
- 2 Şol 'amel kim āḡiretde olmaya nāfi' saña
'Ākil iseñ ger anı dünyāda ey dil bil 'abeş
- 3 Ṭañ mı mest-i devlet olan itse nā-hemvār kār
Çün dilā ādetdür eyler mest ü lā-ya' kıl 'abeş
- 4 Hüsni dil-berle dil eyler dā'imā cāna belā
Ehl-i 'aql olanlaruñ yanında ḡüsni dil 'abeş
- 5 Kavliñe göre 'amel kim olmaya olmaz müfid
Ey Sürürî bi-'amel gel olmağıl kâ'il 'abeş

Kāfiyyetü'l-Cim

51

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Bā-sevād-ı zülf-i ü geştem çü sevdāyî mi' zāc
Zann men-i dīvāne-rā zincir mi-bāyed 'ilāc¹⁰⁵
- 2 Cām-ı mey ḡācib ne-bāşed nūr-ı ḡāḡ-rā ey refīḡ
Pertev-i ḡurşid-rā māni' nemi-gerded zücāc¹⁰⁶
- (15b) 3 Hoş fütād ān āb-ı 'arız bā-ruḡ-ı çün āteş
Şun' -ı Hāḡ dāde beher dū inçünin ḡüb imtizāc¹⁰⁷

¹⁰⁵ Onun siyah zülfüyle kara sevda tabiatlı oldum. Bana göre tedavi için deliye zincir gerekir.

¹⁰⁶ Ey dost güneşin ışığına camın engel olmadığı gibi, hakkın nuruna şarabın kadehi engel olmaz.

¹⁰⁷ Sevgilinin yağında olan su ve ateş yanığına hoş oldu. Allah bu iki zıt güzelliği onun yüzünde ne güzel yaratmış.

- 4 Düst mî-dârem pey-i ħüsneş ħat-ı nev-reste-râ
Çün güzeste şod bahârân nev-çemen dâred revâc¹⁰⁸
- 5 Ey Sürûrî yâr çün bîned tu-râ raĥmet koned
Bâ-kerimân çün suĥen-râ nîst dervîş ihtiyâc¹⁰⁹

52

[Nazîre-i Cem Sultân]

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Çün meye mu' tâd olmışdur mizâc
Kıl tabîbüm imdi la' lüñle ' ilâc
- 2 Cevrûñi çoğ itme kim mergûb ola
Çün bulur az olsa her nesne revâc
- 3 Şerbet-i la' lin içüp cân virmege
Mübtelâ olmağdur anuñçün ilâc
- 4 Câm-ı mey olmaz ĥicâb-ı râh-ı Ĥâk
Çünki şaĥb-ı mâ-verâ itmez zücâc
- 5 Ĥâkka şehler irdi terk-i tâc idüp
Tañ mı sũfî saña mâni' olsa tâc
- 6 Çünki dil virmez raĥîbüñ cânın al
Ġâret olur virmeyen kâfir ĥarâc
- 7 Ey Sürûrî la' line karşı koma
Yufkâdur bağrı aña döymez gülâc

53

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Ol tabîb-i dil ' aceb bî-çâresin añmaz mı ĥiç
Derdi ile devr olan âvâresin añmaz mı ĥiç

¹⁰⁸ Bahar geçince yeni çemenlerin bittiği gibi, Onun güzel yüzünde yeni biten tüyleri çok severim.

¹⁰⁹ Ey Sürûrî sevgili seni görünce sana acır. Dervîşin cömertlik sahipleriyle konuşmaya ihtiyaç yoktur.

- 2   Derdüme şorsam lebin yâ Rab ne için hışm ider
Derd-mend olan kişi yâ çâresin añmaz mı hiç
- 3   Öykünürmiş mihr u meh gün yüziñe ay alnuña
Ol zevâlini bu yüzi qarasin añmaz mı hiç
- 4   Göñlümi şad pâre kıldı ide ide pâreler
Ol ciger küşem ‘ aceb bir pâresin añmaz mı hiç
- 5   Ay u gün geçdi Sürürî beni yâd itmez dime
Ey Güneş yüzlü kişi meh-pâresin añmaz mı hiç

(16a)

54

Mefâ‘ ilün Fe‘ ilâtün Mefâ‘ ilün Fe‘ ilün

- 1   Ayağı toprağına gerçi gözler ey dil ac
Ben anı yüz kişiden şoñra iderem ser-tâc
- 2   Hayâtum olmaz ise tañ mı tîr-i ğamzeñsiz
Ki mümkün olan olur çün mü ’eşşire muhtâc
- 3   Maħallesinde görüp ğamze tîrñ ururmuş
Yimek dilemez iseñ turma ey göñül bir kaç
- 4   Dilâ ne tîli‘ i naħs u bed-aħter imişsin
Hemîşe tîr-i ğam çerh ider seni ovmâc
- 5   Sıpâh-ı derd ħurûc eyleyüp şafâ çerisin
Sürürî’nün dili mülkinden itdiler iħrâc

55

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

- 1   Dil ħalender oluban terk eyledügi iş ü güç
Geldügiçündür aña pîrüm hemîşe iş güç
- 2   İ‘ tiĳâd itmez göñül kim ola sen yâra şebih
Ey melek yeşil ĳanâdıyla gerekse gökde uç

- 3 ʿİd-i vaşluñda beni ḥ̄ān-ı keremden yağma kim
Çünkü bayrām gün kerih olur şehā dutmak oruç
- 4 Çıkdı cānum yār kūyumdan benüm güç diyicek
Yalınız dil yola nice eylesün bi'llāhi göç
- 5 Bu Sürūrî bendeñe emr itme hicrān çek diyü
Dīn içinde kıllarına Tañrı buyurmadı güç

56

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Kim ki pīç-ā-pīç zülfüñe senüñ olursa pīç
Zülfikār-ı ğamze mikraızıyla başın iki biç
- 2 Sıtmalar dutup beni ʿ aşkıñda şundum ʿ arz-ı ḥāl
Ol ṭabībüm oқыyup didi bunuñ ez şuyın iç
- 3 Didüm ağızuñla bilüñ cem' olsa varlıkdur baña
Didi kim pīçi hīçe kıtıcak olur gine hiç
- 4 Ḥaṭ geleden dilde ğamzeñ olmaz oldı kārger
Kim du' ā götürse canā aña kār itmez kılıç
- (16b) 5 Tañ mı her ḥüsni bozarsa āḥirinde ḥaṭ gelüp
Kim ecel irer kışıye ey Sürūrî ir ü giç

57

[Nazıre-i Ulvî]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Zāhidā kılmış kıru sevdā seni yābis-mizāc
Pes şarāb-ı raṭb ile itmek gerek aña ʿ ilāc
- 2 Niçün alursın raķībüñ aķçasın ey şeh didüm
Güldi didi Padişah almaz mı kāfirden ḥarāc
- 3 Ey şanem zünnār-ı zülfüñ ḥalkı bī-dīn eyledi
Her kime ḥacı disem āḥir çıkar kıoynında ḥac

- 4 No'la ey h'âce durup yoluñda alsam buseñi
Tâciri yolda dutup 'âdetdür alurlar çü bâc
- 5 Bu Sürürî gerçi kim şâhâ ayak toprağıdur
Olısar ser-tâc-ı hâk-ı pâyuñı eylerse tâc

58

[Nazîre-i Necâtî]

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Fenâfi'llâhı isterseñ dilâ evvel bedenden geç
Beķâbi'llâh eger olsun dir iseñ soñra senden geç
- 2 Eger dergâh-ı Hâķķ'a yoķluğ ile varmağ isterseñ
Libâs-ı 'âriyetden oluban 'üryân kefenden geç
- 3 Niçün ğafletle geçdi bunca 'ömrüm diyü ğam yersin
Tedârik eyle bâķî 'ömrüñi ey dil geçenden geç
- 4 Yirüñ cennetde tûbâ sâyesi olmağ sa'y eyle
Bu fâni bâğı terk it ey gönül serv-i çemenden geç
- 5 Sürürî kendüñi tiz geldi şanma meclis-i 'aşķa
Nazar kııl bil ki bunda gelmedi bir kimse senden geç

Kafiyetü'l-Hâ'

59

Mefâ' ilün Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün

- 1 Egerçi çeşm-i me-râ şod müje güşâde cenâh
Ne-yâfte-est zi-çengâl-i zülfi-yâr necâh¹¹⁰
- 2 Şalâh-ı mâ talebed şeyh u ceng mi-sâzed
Müyesserem ne-şod ân ceng-cüy-râ işlâh¹¹¹

¹¹⁰ Her ne kadar kirpik gözümü korusa da yarın zulfünün cengeline takılıp, kurtuluşu bulamamamıştır.

¹¹¹ Şeyh bizimle iyiliğimizi istediği için savaşıyor, bu savaşta bizi ıslah edemedi.

- (17a)
- 3 Nümūde^ç i be-müezzīn be-vaqt-i k̄amet-i k̄ad
Ḥarāb gešt nemī-āyed ū diḡer be-felāḥ¹¹²
- 4 Be-baḥr-i ^ç aşk be-gešt āşīnā zi-rūy-ı melīḥ
Dilem ki hiç nemī-bāşed īn çünān mellāḥ¹¹³
- 5 Şebī^ç ki bā-to ne-şīned seḥer şabūḥ keşed
Şafā şev̄ed be-Sūrūrī zihī mesā vū şabāḥ¹¹⁴

60

Nazīre-i Ca^ç fer ÇelebiMefā^ç ilün Fe^ç ilātün Mefā^ç ilün Fe^ç ilün

- 1 Kaşuñ gözüñ çü siyāḥ u tenüñ beyāz şaḥīḥ
^ç Aceb mi kim ki göre dirse saña *ente melīḥ**
- 2 O vaşla rāzı bu cān virmedi dimiş düşmen
Ol iftirā-yı mücerred durur bu kizb-i şariḥ
- 3 Çü ḥüsn içinde ḥasensin bi-^ç ilm Şāḥ Ḥüseyn
Revā degül sege bu cehl ile raqīb-i qabiḥ
- 4 Şabāḥ tevbeler itdüm şabūḥ içmemege
Ḥarābe virdi bugün tevbemi o veche şabiḥ
- 5 Sūrūrī her ne k̄adar ider ise zühd ü riyā
Güzel sever diseler kim işitse dir ki şaḥīḥ

61

Mefā^ç ilün Mefā^ç ilün Fe^ç ülün

- 1 Yüzüñ zavlı olaldan cāna mişbāḥ
Odur ğam z̄ulmeti k̄uflına miftāḥ

¹¹² Namaz vaktinde müezzin kamete çağırır. O artık harap haldedir artık felaha gelemez.

¹¹³ Tatlı yüzle aşk denizine aşına oldu. Gönlüm hiçbir zaman böyle bir denizci bulamaz.

¹¹⁴ Akşamı seninle geçirmeyen seher vakti sabah şarabını içer. Bundan dolayı Sūrūrī sabah akşam safâ bulur.

* Sen güzelsin.

- 2 Gözüñ terk eylemez hergiz huşümet
Egerçi cān virür dil ider ıslāh
- 3 Eger maḳşūd-ı vaşluñ keşf olaydı
Ferāḩa çıkar idi cümle ervāh
- 4 Lebüñle ğabğabuñ emsem no'la çün
Olur insāna nāfi' ḩamr u tuffāh
- 5 Sarāy-ı vaşluña girer Sürürī
Ger anā fetḩ-i bāb iderse fettāh

62

Nazīre-i Nevāyī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Ger şehīd olmasa ' aşkuñla gice ey yār şubḩ
İtmez idi ḩanlı pīrāhen ele izhār şubḩ
- 2 Mihri kızğun müşteri şanur anuñçün germ olur
Gösterür ekşer burüdet ḩalka dil-bervār şubḩ
- (17b) 3 Bir şeb-i vuşlat ki biñ rüz olımaz aña bedel
Devr ider andan beni olur mı ber-ḩurdār şubḩ
- 4 ' Arz ider her sīm-ten şaydı içün leyl ü nehār
Encüm ü mihr ile ey meh dirhem ü dinār şubḩ
- 5 Mihri var ' aşık gibi maḩfī anuñçün dā'imā
Her nefes āh eyledükçe gösterür envār şubḩ
- 6 Gice feryād eyleyen ben idigüm bilmezdi ḩalk
Gündüz oldu bildiler çok keşf ider esrār şubḩ
- 7 Çün seḩer olup yüzün görem şeb-i fürḩat gider
Gösterür ol günü çün kim baña olsun var şubḩ
- 8 Geh kızarur geh bozarur beñzi durmaz bir ḩarār
Derd-i ' aşkuñ ile meger olmuş durur bīmār şubḩ

- 9 Ẓulm ile atlı eyleyüp sÛrdi yÛzine anımı*
Dem-be-demsiz gsterÛr Őanmañ ızıl rusâr Őub
- 10 KâzibÛñ Őoñunda zÛlmetdÛr bunu gr Őâdı ol
Uydurur ardınca Şemsi Şıd ile her bâr Őub
- 11 Beñzemez bÛlbÛl SÛrÛrî saña bîdâr olmada
Sen tamâm ihyâ idersin ol olur bîdâr Őub

63

[Nazîre-i Ahmed Paşa]

Mefâ' ilÛn Fe' ilâtÛn Mefâ' ilÛn Fe' ilÛn

- 1 Dilâ alur eline lâle her bahâr ade
No'la dutarsañ eger sende lâlevâr ade
- 2 Şehâ cihânda çÛ her nesnenÛñ yaraŐıı var
İçinde olmasa mey bulmaz i' tibâr ade
- 3 Bu devr zehrini içdÛk çÛ Őas Őas ey dil
'Îlâc için içelÛm Şimdi bî-ŐÛmâr ade
- 4 Bir öpdî bir daı öpmek diler leb-i la' lin
Anuñ için dolanur itmeyÛp arâr ade
- 5 SÛrÛriyâ çÛn olur her iŐiye bir dÛŐer iş
Őaın mey içme ider seni bî-vakâr ade

afiyetÛ'l-â'

64

Mefâ' ilÛn Fe' ÛlÛn Mefâ' ilÛn Fe' ÛlÛn

- 1 Bihişt bî-tÛ Şeved Ûn dil-i mer[â] duza
Şarâb-ı kevşer-Û der-mezâk-ı cânem tel¹¹⁵

(18a)

* Beytin başında "Kâzibin sonu zulmettir..." Şeklinde bir kayıt vardır.

¹¹⁵ Cennet sensiz bu gnlÛme cehennem olur, Cennetin Kevser Őarabı can damaıma acı gelir.

- 2 Çü kerd vâ' iz bârid nefsi-i cihân-râ serd
Be-âh-ı germ-i dilem kerd cây-i ü duzah¹¹⁶
- 3 Eger za' îf şeved zâhid ez-riyâzet nîst
Güdâht âh-ı men ü-râ zamân zamân çün yah¹¹⁷
- 4 Be-hecr-i yâr niyem mürde vü ne-ğod zinde
Der-în meyâne çünânem ki cây-ı ü berzâh¹¹⁸
- 5 Cevâb-ı leb ki resed mî-şevd Sürürî hoş
Cevâb çün talebîdem be-ğande goft ki beğ beğ¹¹⁹

65

Nazîre-i Ahmed Paşa

Mefâ' ilün Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün

- 1 Oğuña qarşu varurken olup ciger güstâh
Girür ara yire mâni' olur siper güstâh
- 2 Ayağũñ öpdürelî dilerem kim öpmek elũñ
Çün âdemi kerem ü lutf u hulğ ider güstâh
- 3 Bu serv-i kıametũñe öykünür imiş şimşâd
Hemîşe tağda büyüyen olu[r] meger güstâh
- 4 Çü yüz yüzi göricek utanurdı hüriler
Yüzũñi görmediler tañ mı olsalar güstâh
- 5 Sürüriyâ edeb ü ma' rifet ile kıadr umma
Ki şimdî ' izzete cehl ile hũb irer güstâh

¹¹⁶ Vaiz dünyayı soğutunca, benim ahımın sıcaklığı onun yerini cehennem gibi ısıttı.

¹¹⁷ Eğer zahit zayıf olursa bu riyazetten değildir. Zamanla buzun eridiği gibi benim ahım da onu buz gibi eritti.

¹¹⁸ Sevgilin ayrılığından dolayı ne ölü, ne de diriyim, bu arada berzah aleminde gibiyim.

¹¹⁹ Dudağın cevabı ulaştığında Sürürî memnun olur. Cevap istediğimde gülümseyerek hay hay dedi

66

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Tatludur vaşluñ senüñ hecrüñ velî ey yâr telḥ
Tatlucuḡ ol hey begüm gösterme gel her bār telḥ
- 2 Ağzı dadı yoḡ durur zāhid lebin zevḡ eylemez
Nitekim her nesneyi ey dil şanur bīmār telḥ
- 3 Ey şeker-leb içdügüm zehr-i firāḡuñ ḡatresi
Düşse ḡavz-ı kevşere olurdı ol nā-ḡār telḥ
- 4 Ger raḡībe ḡolular içüp idersüñ merḡabā
Meclis ehline olur bu şoḡbet ey dil-dār telḥ
- 5 Acı tatlu nesne çoḡ gördüm Sürürî gerḡi kim
Görmedüm hicrân-ı zülfi gibi zehr-i mār telḥ

(18b)

Ḳaffiyetü'd-Dāl

67

Mef' ülü Fâ' ilätü Mefâ' ilü Fâ' ilün

- 1 Destem zi-' aşıkî çü ḡabā çāk mî-koned
Dil-rā zi'ḡayd-ı neng u riyā pāk mî-koned¹²⁰
- 2 Dānist meh zi'ḡüsn-i tū noḡşān-ı ḡişten
Rüyeş ez-ān be-pā-yı tū-rā ḡāk mî-koned¹²¹
- 3 Cüyed hemişe mäh-ı men āh-ı dilem tu-rā
Z'ān cāş geh zemīn u geh eflāk mî-koned¹²²
- 4 Pey-i ḡad-i yār her ki şeved der-hevā-yı serd
'Ömr-i ' aziz şarfe-i ḡaşāk mî-koned¹²³

¹²⁰ Ellerim aşktan dolayı cübbemi parçalıyor, gönlü utanç ve riyadan temizliyor.

¹²¹ Ay senin güzelliğinden kendi noksanlığımı bildi. Bu yüzden yüzünü senin ayağının altına toprak etti.

¹²² Benim ayım, gönlümün ahı daima seni arar, bu yüzden onun yeri bazen yer, bazen gök olur.

¹²³ Soğuk havada sevgilinin boyunun peşinde olan herkes ömrünü boşuna harcar.

- 5 Būyet ŧenīd gül meger ez-bād-ı ŧubḥ-dem
Hem çün Sūrūrī cāme-i ḥod çāk mī-koned¹²⁴

68

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

- 1 Vişāl u ŧabr-rā yārān ne-yābend
Ger in yābend ey yārān ne-yābend¹²⁵
- 2 Berāy-ı borden-i gūy-i ser-i men
Heme cüz zūlf-i tū cevḡān ne-yābend¹²⁶
- 3 Be-cān u dil ḥarīdem vaşl-ı ḥūbet
K'esān çün men çünin erzān ne-yābend¹²⁷
- 4 Gusest bī-cān ne-bīned müşkil inest
Vişālet bī-dilān bā-cān ne-yābend¹²⁸
- 5 Çünān cū geşte āb-ı çeşm-i giryān
Çünin cūyī heme cuyān ne-yābend¹²⁹
- 6 Dil-i men yāfte yek lezzet-i leb
Ki ān der-çeşme-i ḥayvān ne-yābend¹³⁰
- 7 Hemīşe derd-i dil-rā derd-mendān
Be-cüz cān dādeneş dermān ne-yābend¹³¹
- 8 Çü dūrem men zi-la' l-i ankebīnet
Çü dil-i ŧem' diger giryān ne-yābend¹³²
- 9 Feraḥ-baḥş ist rūy-ı tū ez-ān rū
Sūrūrī-rā cüz-i ū ḥandān ne-yābend¹³³

¹²⁴ Gül senin kokunu sabah vakti esen rüzgarla duyunca Sūrūrī gibi elbisesini param parça etti.

¹²⁵ Âşıklar kavuşma ve sabrı bulamazlar, bulsalar âşık olamazlardı.

¹²⁶ kimse benim başımın topunu kapmak için senin zūlfünden başka cevḡan bulamaz.

¹²⁷ Can ve gönül ile sana kavuşmayı satın aldım. Kimseler benim gibi böyle ucuzluk bulamaz.

¹²⁸ Cansız oldu, göremez, zorluk burdadır. Yüreksizler, canlar kavuşamazlar.

¹²⁹ Ağlayan gözlerin yaşı ırmak gibi oldu, arayanlar böyle bir ırmak bulamazlar.

¹³⁰ Benim gönlüm bir kere senin dudağının lezzetine vardı. Böyle bir lezzet hayat suyunda bulunmaz.

¹³¹ Derdliler gönül derdine can vermektten başka dermen bulamazlar.

¹³² Ben senin bal gibi lal renkli dudadığınan uzağım, mumun gönlü gibi ağlayan göz bulunmaz.

(19a)

69

[Nazîre-i ' Aţâyî]

Mef' ulü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ulün

- 1 Başuñda iki kaç ne hoş ey yâr-ı elif-kaç
Yazılmaz egerçi bir elif üzre iki med
- 2 Dâl eyleyüben kıaddümi redd itdi beni yâr
Derd oldu gelüp bir yire ol dâl ile bu red
- 3 Başdan kılıcuñ kesdi raķıbüñ ģasedinden
Kes başını ehl-i ģasedüñ çün kim olur sed
- 4 Ağyârı kıo yansun şanemâ âteş-i herce
Küfr ehli olur çünki cehennemde muģalled
- 5 Her yiri güzeldür o mehüñ gerçi Sürürî
Ammâ şaçıdur cümleñ üstine ser-âmed

70

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Ĥaste oldum ol şabîbüm derdüme irmez meded
Hem ölüsem ağzuma bir pâre şu virmez meded
- 2 Kimse yoķdur dâr-ı dünyâ içre ģüyâ ey ģönül
Bunca feryâd iderüm bir kimseden irmez meded
- 3 Ėitdi dil-ber ben mededsiz yolda düşdüm pâyine
Lerze düşdi cismüme ağlarum virmez meded
- 4 Dâd ider feryâd-ı ģayra Ĥüsrev ü řîrîñ dilüm
Bu benim zâr u fiģanum ģuşına girmez meded
- 5 Elleşüp ol ģâce-i cân ģayr ile bâzâr ider
Şîm-i eşkümler Sürürî baña el virmez meded

---

¹³³ O kadar mutluluk verici yüzün varki Sürürî'ye ondan başka güldüren bulunmaz.

71

Mefâ' ilün Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün

- 1 Bu cāna şol dem olur gice qadr ü gündüz 'îd
Ki ol mu' areke-i derd-i ' aşkuñ içre şehîd
- 2 Hîşâr-ı tevbemi fetḥ itdi gizlü şîve ile
Çü lağm ile alur ' Oşmānlu hışn olunca şedîd
- 3 Çekerün acıları hecrüñ olduğunca yeñi
Egerçi lezzet olur did[i]ler li-küllü cedîd
- 4 Yalan degül dilüñe dir isem demürden berg
Ki āhum ider idi nerm anı ger olsa ḥadîd
- 5 Cezālar ile Sürürî'[y]i öldürür ağıyar
Sen öldür anı kerem kı ki ' ömrüñ ola mezîd

(19b)

72

Nazîre-i Fakîrî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 'Îdde yüzüñ görüp öpen elüñ olur sa'îd
Kim müyesser olur aña bir gün içinde se'îd
- 2 Ben qarîb olan ğarîbi ' âķıbet devr eyleyüp
Şöyle bî-taķrîb-i ağıyarı qarîb itmek ba'îd
- 3 La' l-i cān-baḥşuñ koyup Hıẓr içdi çün āb-ı ḥayāt
Ġālîba andan ḥicāb idüp olupdur nā-bedîd
- 4 Bāğa varup serve meyl itsem kaçan ḳaddîn koyup
Üstüme ḥancer çeker sūsen gibi her şāḥ-ı bîd
- 5 Bu Sürürî'nüñ nihāl-i ' ömri ḳurursa ne tañ
Şalınūr ol serv ile hem-ser olup her bir pelîd

73

Mefâ' ilün Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün

- 1 Didüm çerâğa şaķın kim bu âhum oldı bād
Didi ķodum başı ortaya her çe bād-a-bād
- 2 Şarâb ile şeker öyküendi çünki leblerüñe
Şarâb yaķdı beni şekkerüñ elinden dād
- 3 Raķıbi cevr ider ol pâdişâh 'adl itmez
Bu zulum ü derd içün ey dil kime ķılam feryād
- 4 Niçe başları yād itdi yādı yād itdi
Bu ben ğarīb-i diyâr-ı ğamını itmedi yād
- 5 'Aceb mi şan' at-ı 'aşķı iletmeşe başa
Sürüriyâ ķatı Mecnün-ı 'aşķ idi Ferhād

74

[Nazıre-i Ahmedî]

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

- 1 Bu ğamġın göñlümi hiç itmedüñ şād
Belâdan olmadı dil murġı āzād
  - 2 Çü zulum iden baña şâh-ı cihândur
Bu dünyâda baña yok cây-ı feryād
  - 3 Ğam-ı hecrüñle vîrâne olan dil
Vişâlüñ birle hiç olmadı ābād
  - 4 Maħallem kelbidür diseñ benümçün
Cihân içinde itsen bir eyü ad
- (20a)
- 5 Sürürî ne'yalesün ey şeyķ va' zuñ
Çü dil-ber sevmegi itmezsın irşād

Kâfiyyetü'z-Zâl

75

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Şevēd ān ğamze-i şūheş be-cism-i nā-tuvān nāfiz
Ki der-^ç ālem hemī- bāşed kızā-yı āsmān nāfiz¹³⁴
- 2 Hemīşe tīr-i dil-dūzeş konēd der-cān-ı men te'şīr
Çe cānem belki hūkm-i ū buved der-ins ü cān nāfiz¹³⁵
- 3 Nefāz-ı ğamze-i tīreş be-dilhā an çünān bāşed
Ki ber-cism-i za'^ç if-i mā şevēd tīg u Sinān nāfiz¹³⁶
- 4 ^ç Aceb ne-buved eger emreş heme ehl-i zemīn gired
Şevēd fermān-ı şāhenşeh çü ber-ehl-i zamān nāfiz¹³⁷
- 5 Çe bāşed hūkm-i la' l-i ū buved der-ten eger cārī
Ki mī-bāşed Sūrūrī çün be-hāk āb-ı revān nāfiz¹³⁸

76

Nazīre-i Nazire-i Ahmed Paşa

Mef' ūlü Fā' ilätü Mefâ' ilü Fā' ilün

- 1 ^ç Uşşākuñ istemez daħı ħalvā-yı ter lezīz
La' lüñ nebātı anlara ħalvā yiter lezīz
- 2 Acı acı cefālaruñı tatlu görürem
Senden ne gelse baña gelür ey püser lezīz
- 3 La' lüñ kıatında gevhere meyl eylemez gönül
Sükker yanında hiç ola mı ħacer lezīz

¹³⁴ Feleğin kazasının dünyaya etki ettiği gibi, o şuh bakışlışın gamzesi de zayıf cisme etki eder.

¹³⁵ Onun gönül delen oku daima benim canıma tesir eder, sadece benim canıma değil belki onun hükmü bütün ins ü cana etki eder.

¹³⁶ Onun ok gibi delip geçen bakışları, ok ve mızrak gibi zayıf cismimizi etkiler.

¹³⁷ Onun bu emri bütün yer yüzünü kaplasa şaşılmaz, şahlar şahının fermanı gibi zamanın ehline etki eder.

¹³⁸ O lal dudaklının hükmü bedenimize etki etse, suyun toprağı etkilediği gibi Sūrūrī'nin canıma etki eder.

4 Hecrũñ refîķ olalı gidem gibi dünyeden
Zecr ile evde ölmeden olur sefer lezîz

5 Cãnın Sürürî virmez idi saña ey şanem
Cãnından özge olmaya diñ aña ger lezîz

77

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

1 İki yüzlüdür açar her yüze çün yüz kâğız
Nice yüz qaralığın buldı nice yüz kâğız

2 Kırmızıdur ruķ-ı rengiñi ki ağ u bozı yok
Çanda beñzer bu leţafet ile aña boz kâğız

3 Şafha-i rüyı gibi tutdı yüzün haţı-ı ğubār
Gerçi kondurmaz idi üstine hiç toz kâğız

(20b)

4 Ağzı bekdür dürilür degme sırrı açmaz
Var derünında bilür gerçi nice söz kâğız

5 Kalemüm gezdi Sürürî niçe niçe yazı
Toldı kara yazıların ile düpdüz kâğız

Kafiyetü'r-Râ'

78

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1 Murğ-ı dil-râ kerdei ' yâr âşikâr
Pes be-ğired ũ tu-râ yârâ şikâr¹³⁹

2 Eger çi yek murğîst bülbül der-çemen
Kerd derd-i ' aşķ-ı gül u-râ hezâr¹⁴⁰

3 Men ki bî-yârem me-yârem digerân
Er tevânî yârem ân yârem be-yâr¹⁴¹

¹³⁹ Sevgili gönül kuşunu kendisine alıştırmış. Öyleyse açıkça o seni yakalar.

¹⁴⁰ Bülbül çemende sıradan bir kuşsa da, onu bülbül yapan şey, gülün aşkının derdidir.

4 Çeşm-i hod-râ men çe mî-güyem seḥâb
Çün ne-kerdest u dürr u gevher-nişâr¹⁴²

5 Mî-dehed ğalib Sürürî hoş cevâb
Çün be-û telķin koned seng-i mezâr¹⁴³

79

Mef' ülü Fâ' ilätü Mefâ' ilü Fâ' ilün

1 Şol dem nefîr-i hecri ki kavvâl-ı dehr urar
Yanumca ğam çerisi benüm tırmadan uzar

2 Gördükçe beni ürdügi budur raķib-i seg
Mir'ât-ı dilde şeklini görür aña ürer

3 Dendân-ı yâr görineliden dürr-şıfat
Şarrâf-ı şehr neṭa' ın u dürrin derer dürer

4 Bulur şevâb Ka' be-i kūyuñ tavâf idüp
Taş eşigüñe kim ki şafâ ile yüz sürer

5 Red itdiler Sürürî'yi añalı kıaddüñi
Kim halk toĝrı söyleyeni şehrinden sürer

80

Mefâ' ilün Fe' ilätün Mefâ' ilün Fe' ilün

1 Egerçi her tolu başına buse 'âdetdür
Velî senüñ ile olur ise bu sa'âdetdür

2 Gel imdi sevdüğümi gizlüce saña diyeyin
Ki kimse güşına irişmemiş hikâyetdür

(21a)

3 Ḥabîb mezhebidür gerçi 'âşık öldürmek
Kimine luṭf u vefâ kılmada rivâyetdür

¹⁴¹ Benim sevgilim yok ve kimseyi dost edinmem. Ey dost eğer yapabilirsen sevgilimi getir.

¹⁴² Ben gözüme nasıl bulut diyeyim çünkü o inci ve cevher saçmamıştır.

¹⁴³ Genellikle Sürürî güzel cevap verir. Çünkü onu mezar taşı telkin eder.

- 4 Huzûr onda iken gûşsa hücre sin virdi
Dilâ müderris-i ‘aşkuñ işi ri‘ âyetdür
- 5 Levend olup mey içüp dil-rubâ şikâr itmek
Sürûri’ye bu cihân içre buse ‘âdetdür

81

Nazîre-i Necâtî

Mef’ülü Fâ‘ ilâtü Mefâ‘ ilü Fâ‘ ilün

- 1 Cân virmede saña çü bulunmaz baña yiter
Bu nâm-ı nîk cismüme ‘ömrüm beķā yiter
- 2 Ölmez biñ oķuñ ile ne it cânlıdur raķîb
Ammâ gözün bu hasteye çün bir baķ a yiter
- 3 Kaţlûme kaşd idüp atar iken kemânı tîr
Göz ucu ile baķducağı kan bahā yiter
- 4 Fırkaţ şebinde gün yüzün olmaz çü mâhumuz
Âhum şirarı bu kara güne ziyā yiter
- 5 Bir bûriyâ görünür evinde Sürûri’nün
Şûfîlenürse aña hemîn bu riya yiter

82

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

- 1 Hâţırum gibi şınuķluk ‘ahd ü peymânındadır
Toğruluk şıdķum gibi kaçd-i hırāmāındadır
- 2 Bülbül-i şûrîdeden özge beni şeydā kılan
Şol terāvetdür ki anuñ gül-berg-i handāındadır
- 3 Kırş-ı meh karz-ı hüsün eylerse hüsünden no’la
Kim metâ‘-ı hüsni ‘âlem cümle dükkāındadır
- 4 Şah-ı ‘âlem gibi haż mülkinde olur münferid
Her kişi kim bir ferîd-i hüsün-i ānun yanındadır

- 5 Dilde olsa mihrüñ olurdı anuñla nâ-bedîd
Bu Sürürî'nüñ velî ey dost îmânındadır

83

Nazîre-i Necâtî

Mefâ' ilün Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün

- (21b)
- 1 Letâfet-i haţı olmaz ruĥ-ı nigâr ile bir
Ĥazân faşlı kaçan olısar bahâr ile bir
- 2 O tâze ĥüsne irişmez bu ĥaţı-köhne bahâr
Kim eski ile yeñi olmaz i' tibâr ile bir
- 3 Kaçan bir ola kenâruñla iç kıuyı vişalüñ
Çü raĥbet olmada olmaz iç il kenâr ile bir
- 4 Yaraşmaz öykünür ise boyuña serv-i bülend
Ki tûbâ kıanda olısar durur çenâr ile bir
- 5 Bir idi bülbül-i zâr anı ' aşķ kııldı hezâr
Egerçi birlige kıâbil degül hezâr ile bir
- 6 Fenâ bulup şü kıadar yâra vâşıl oldu kim
Şümâr iden kışi şanur beni nigâr ile bir
- 7 Vişâl-i ' âlemi gecse Sürürî nâdim olur
Nitekim şevķ-i mey olmaz dem-i ĥumâr ile bir

84

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Var gülistânuñda bülbüller hezâr
Lîk aĥyâr özge kıuşdur ey nigâr
- 2 Sen hümâ şayd olmaduĥuñ bilmeyüp
Daĥı göñlüm ol hevâlarda uçar
- 3 Kûh-ı nâmı yıķarum no'lsa gerek
Yâr yıķıldıĥı gün çün kim tozar

4 Evvel hüsnuñ beni mecnûn ider
Kim mecânindür begüm faşl-ı bahâr

5 Kadrini bil ey Sürürî düşmenüñ
Kim degüldür ele girer yâdigâr

85

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1 Dil anuñçün dūd-ı āhından cihānı tār ider
Yārini aġyār ile gördüklerinden 'ār ider

2 Tîġ-i dellāki o şeh-i Ye'cûc hatta sedd idüp
Hüsniñi hıfz itmek için āhenin divār ider

3 Bülbül-i şūrīde her yıl ġam çeker bir ay için
Anda da gül şöbetini gice gündüz hār ider

4 Bakmasun mir'āta ol dil-dār zīrā korķaram
Hem raķīb olur baña hem kendüyi āzār ider

(22a)

5 Virmezem dil virse tan mı zāhid-i bī-'aşķ olan
Müflis olan kişi ekşer borcunı inkār ider

6 Düşde dahı görmesün kimse benüm mişlüm diyü
Ġuşşa-i hicrān ile hālķı o meh bī-dār ider

7 'Aşķ ile bulsañ 'aceb midür Sürürî şöhreti
Müşġ gibidür maħabbet kendüyi izhār ider

86

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1 Dūd-ı āhum her dem anuñçün cihānı tār ider
İl beni ol dil-rübāsuz gördüğünden 'ār ider

2 Görinen her şeb şafaķdur şanma ey meh belki çerķ
Derdüñ ile baġrı hūn olduğımı izhār ider

- 3 Tâlibüñden çün şehâ itmezsen ihsanuñ diriğ
Hep bu ʿ âlem halkını luţfuñ senüñ cerrâr ider
- 4 Vuşlatına çâr mezheb içre kıomaz bir tarîk
Tâlib-i vaşlını ol zâlim ʿ aceb nâ-çâr ider
- 5 Serv-қaddüñ lâle-қaddüñ görücek ey gonçe-leb
Şad hezâr olup ğamı gülzârda gül-i zâr ider
- 6 Çeşm-i dil-dâra görünmez çünki rûy-ı mehveşi
Ġâlibâ bu ğasret anı dâʾimâ bîmâr ider
- 7 ʿ Âşıkın el gibi görmez luţf ider çok cevri ile
Yârî sevdüĝin Sürürî yâ niye inkâr ider

87

Fâʿ ilâtün Fâʿ ilâtün Fâʿ ilün

- 1 Dostum bulmaz gözüm hiç nûr u fer
Rûy-ı ħûbuñsuz velî fıhi nazâr
- 2 Tîr-i ğamzeñ nice irdi görmedüm
Kim *izâ câe ʾl-қazâ ʿ amye ʾl-başar**
- 3 Şükr ile aldum lebüñden şekkeri
Vâkıʿ oldı қavl-i *yüczî men şeker***
- 4 Eşk ile taşvîri gitmez қalbden
Lâ yüzilü ʾl-mâu ʾ naқşen fı ʾl-қacer*
- 5 Mevl ider қaddüñ Sürürî kılsa âh
Kim *yümilü ʾl-va ʿ ara rîhü ʾs-seher***

(22b)

* Kaza geldiği vakit göz kör olur.

** Şükreden ödüllendirilir.

* Taşın üzerine su ile yazı yazılmaz.

** Seher rüzgarı ağacı eğer.

88

Nazîre-i Necâtî

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ülün

- 1 Güzeller büseye ikrâr iderler
Velî gel vir diseñ inkâr iderler
- 2 Dehânın bize yok şatarlar ammâ
Raķibe el virüp bāzâr iderler
- 3 Dil-i bîmâr çün bir darbe döymez
Ne içün ğamzeyi tekrâr iderler
- 4 Kulu ol haste-dil dirlük dilerseñ
Ki beg kullarına tîmâr iderler
- 5 Sürûrî'ye ururlar bār-ı cevri
O miskine bunu her bār iderler

89 Nazîre-i Diĝer [Necâtî]

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ülün

- 1 Şu güller kim hezârı zâr iderler
Hemîşe hem-nişîni hâr iderler
- 2 Bizi bir manķıra almazlar ammâ
Ne hoş aĝyâr ile bāzâr iderler
- 3 Ğaraz 'uşşâķa eş'âr oķımaķdan
Tapuña 'arz-ı hâl iş'âr iderler
- 4 Serây-ı 'aşķa tâ dîvâr ola çâr
Lebi hâtıyyla ķaşın çâr iderler
- 5 Ğam-ı dil-dârı şādî bilmeyenler
Sürûrî yok yire dil dâr iderler

90

Mef' ülü Mefā' ilün Mef' ülü Mefā' ilün

- 1 'Aks-i lebüñe menzil bu çeşm-i ter olmuşdur
Anün için ol pür-hün kân-ı güher olmuşdur
- 2 Māhī döşüne dönen her penbe-i dāğumla
Çuçağ için ol māhı kolum kemer olmuşdur
- 3 Pür-şevk olan gönlüm göge çıkan āhumla
Zincir ile aşılmış kandil-i zer olmuşdur
- 4 'Aşkında baña şunlar kim ider idi ta' na
Yüzin göricek anuñ benden beter olmuşdur
- (23a) 5 Ol hür-i perī-şüret görünmedügi için
Çeşmi bu Sürürī'nün haylice ter olmuşdur

91

Fā' ilätün Fā' ilätün Fā' ilätün Fā' ilün

- 1 Hasetüñden dem-be-dem çeşmüm ki kanı ağlar
Mürde-i hicrân olur isem baña kanı ağlar
- 2 Dür olaldan gözlerümden ān-ı hüsñüñ dil-berā
Merdüm-i çeşmüm kaçan yād itse anı ağlar
- 3 Kaatre-i bārān degüldür yir yüzine dökülen
Kim hevāda cem' olup āhum duḡānı ağlar
- 4 Fürkatüñden oldı beñzer serv-i bülbüller anuñ
Başı üzre cem' olup idüp fiğānı ağlar
- 5 Zārılığın güş ider mi ki Sürürī'nün o yār
Bu ki feryād ile taldurup cihānı ağlar

92

[Nazîre-i Şeyhî]

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 'Aşkuñ ile ol kadar oldı ğanî bu çeşm-i ter
Her ne yaña kim güzer kılsa şaşar dürr ü güher
- 2 Bād-ı zülfünden haber şordum baña virmez cevāb
Büy-ı zülfünden meger olmuş durur ol bî-ḥaber
- 3 Ḥavlı kılmış ḥaṭṭ-ı ḥarından cemāli bāğına
Degme ḥayvān itmesün diyü o büstāna güzer
- 4 Cān virürsem ṭan mı dirsın sîm-ten yolında kim
Almadum aqçayla anı virmedüm bir ḥabbe zer
- 5 Ḥasret-i müy-ı miyānuñdan Sürürî'nüñ teni
Dostum müy-ı miyānuñ bigidür bārikter

93

[Nazîre-i Ahmed Paşa]

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Şād ol ey dil kim yine bir dil-berüñ devrānıdır
Mışr-ı ḥüsnüñ ey şeker-leb Yūsuf-ı Ken'ān'ıdır
- 2 Āftāb-ı 'ālem-ārādur cihānda ḥüsn ile
Ya'ni kim Rūmili'nüñ ser-defter-i ḥübānıdır
- 3 Nāmı Ahmed Bāli ol meh kim Dümenci-zāde'dür
Şimdi şeh-āşüb u ra' nā kim cihān fettānıdır
- (23b) 4 Kaşlarıdır māh-ı nev hem ṭal' atı şems-i münîr
Kim melāḥat burcınıñ bugün meh-i tābānıdır
- 5 Cān diriğ itmez Sürürî Ahmed'ün müjgānına
Ne'yalesün bî-çāre kim anuñ kulu ḳurbānıdır

94

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Çeşm-i pür-hûnum görenler hân mânum var şanur
Kim cevâhirden tolu iki dükânım var şanur
- 2 Cân u dil senüñledür gerçi bu kalın nâlemi
İşiden 'ömrüm revânım tende cânım var şanur
- 3 Dağlar şöyle müzeyyen kıldı bu abdâluñı
Kim gören sînemde benüm gülsitânım var şanur
- 4 Ğâyet za' fumdân ey cân görünür esrâr-ı dil
Hâfır-ı fâfır dağı râz-ı nihânım var şanur
- 5 Cânını almağ için olduñ Sürürî'ye refîk
Gör anuñ dîvâneligin yâr cânım var şanur

95

Nazîre-i Muhyî

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

- 1 Şu cân kim dil-berüñ hâk-ı deridür
Zemîni âsmân olsa yeridür
- 2 Çoğalsun ço saña 'uşşâk-ı tâlib
Revâc iden metâ' ı müşteridür
- 3 Fenâ olmaz bihişt içre anuñçün
Yüzüñde sünbülün her dem teridür
- 4 'Aceb mi hâlün olsa 'ıtr-ı meclis
Ruhuñ âteş çü zülfün micmeridür
- 5 Sürürî'veş şabâ yortar eşersüz
Yiler oñmazlaruñ ol da biridür

96

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- (24a)
- 1 Şu kim ' aşk âteşinde cân eridür
Bugün meydānda cânān eridür
  - 2 Raķīb añulduđı yirde olsa hāzır
' Aceb mi çün zamānuñ āķiridür
  - 3 Nedür bu hağ didüm ol yār didi
Senüñ bu seyyiātüñ defteridür
  - 4 Ŗomaz elden bu göñlüm āsitiñüñ
Ŗadimi āsitānuñ çākeridür
  - 5 Yiter sulţānlıđuña bu delālet
Çü imlāda Sürüri serveridür

97

Nazire-i Necāti

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

- 1 Şaçın bir bend ile dolandırığör
Yalan gerçek anı inandırığör
- 2 O māha dürlü renk ile yitişsün
Bu āhı göklere boyandırığör
- 3 Çü tiriñ şem' dür peykān fetili
Ŗarañu Ŗalbe def' i yandırığör
- 4 Büküldi bār-ı cevri altında bilüm
Elüm dut hey meded Ŗayandırığör
- 5 Güzellerle öpüş baķsun Sürüri
Ėerifüñ ağzını şulandırığör

98

Nazîre-i Diger [Necâtî]

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ülün

- 1 Dilâ gel 'aqluñı uyandırır gör
Delüdüdür pend ile uşlandırır gör
- 2 Çü yâr ardınca bu cân çıkmag ister
Biraz ey dil anı katlandırır gör
- 3 Dilâ ger manşib-ı vaşlın dilerseñ
O devletlüyi var utandırır gör
- 4 Egildi gönñlümün dîvâr-ı dârı
'Amüd-ı luţf ile tayandırır gör
- 5 Sürürî zülfün uşlandım dir egmez
Bu kez olmuş delü uşlandırır gör

99

Mef'ülü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ülün

- 1 Şehr içre maħalleñ şanemâ gerçi kayuğdur
Cân virmede yoluñda kuluñ daħı kayuğdur
(24b)
- 2 Ağyâr kolın ardalı boynuña Meric'de
Gözüm yaşı Tunca gibi şâfî bulanuğdur
- 3 Ni'am yime 'adüvden atayı seyr idelüm gel
Farz eyleyelüm anı ki büstânda oyuğdur
- 4 Dil-ber yaqalamak eger olursa müyesser
Var yürü Hıdırlığa ki tenhâ Yaqacuğdur
- 5 Degme güzelün hüsne aldanza Sürürî
Bu Edirne'dür şanza nigârı azıcuğdur

100

Nazîre-i Ahmed Paşa

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Gicesi şol kimsenüñ rûy-ı cānānsuz geçer
Şanki bir pervānedür şem' -i şebistānsuz gecer
- 2 Dođınur gönlüme tîrūñ eylemez bir dem qarār
Nicesi incinmeyem kem iken oransuz geçer
- 3 Hāşılı çün kim bir oğuldur cihānda ādemūñ
Hayf ola şol kimseye kim ' ömri oğlansuz geçer
- 4 Ān-ı hüsñüñdür beni ey dost ħandan eyleyen
Ben zamāna şaymazam şol ' ömri kim ānsuz geçer
- 5 Derdūñ unutturdu hep derdin Sürürî ħastenūñ
Kim durur aña diyen derdūñle dermansuz geçer

101

Nazîre-i Ca'fer Çelebi

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Gerçi kim dil cevri dil-berden be-ğayet ħastedür
Ĥālūmi bilmez benüm ol meh dađı nā-restedür
- 2 Çıķamaz gözden ħayāl-i serv-ķaddūñ dil-berā
Ĥārdan ħavl ile eṭrāfin görür kim bestedür
- 3 Öykünürdi ağzına sen serv-i nāzuñ gonçe lîk
Görelî güftāruñı dil-teng olup dem-bestedür
- 4 Her gice encüm degüldür görinen eflākde
Āteş-i āhum şerārıdur ki dilden cestedür
- 5 Gelmedūñ bir laḫza ol üftādeyi yād eyleyüp
Bunca yıllardur firāķuñdan Sürürî ħastedür

(25a)

102

Nazîre-i Şeyhî ve Necâtî

Mef' ulü Fâ' ilätü Mefâ' ilü Fâ' ilün

- 1 Ağyâr her kaçan leb-i cânâna kaçd ider
Güyâ ki cân alıcı durur cânâ kaçd ider
- 2 Zülfünde la' lüne uzanur dil Sikender'i
Zulmet içinde çeşme-i hayvâna kaçd ider
- 3 Kana ki kana kana o gamzeñ harâmisi
Bir dem nazarda gerçi ki biñ kana kaçd ider
- 4 Mihr-i ruhuñdur eksügüm ey şah meh degül
Kimdür kemâli kor dahı noqşâna kaçd ider
- 5 Dil cân virüp diler saña kim ola müşteri
Alçak bahâya Yûsuf-ı Ken' ân'a kaçd ider
- 6 Zülfün hayâli kim dil-i bîmârı dolanur
Bir mârdur ki gûşe-i virâna kaçd ider
- 7 Naç' -ı ruhında baydağ-ı hâlini gözle kim
Ferzânedür egerçi ki şâhâne kaçd ider
- 8 Dil tıflımı faķihine şehrüñ inanma kim
' Ârif durur şaķın anı oğlana kaçd ider
- 9 Dünya zeninden eyle hazer gel Sürüriyâ
Zendür egerçi merdüme merdâne kaçd ider

103

[Nazîre-i Nizâmî]

Fe' ilätün Fe' ilätün Fe' ilätün Fe' ilün

- 1 Yâra didüm yüregüm gamzelerüñ neye yarar
Gülerek didi senüñ ya yüregüñ neye yarar
- 2 Pâre-i yâremi yâr eyledügin bilmek için
Dil şoķar ağızına cerrâh anuñ ağızın arar

- 3 Her cemâl âyinesinde görürem şüretüñi
Şanma bu ben kuluñı gördügi maḥbûbı sever
- 4 Dehen az ise no'la bûsesi olsun vâfir
Azdan çok verici Tañrı'dan anı dil umar
- 5 Şanma uyuz ola la' lüñde şekerlenmedür ol
Bu Sürûrî şekerin çıkarırağ anı emer

104

Mef' ülü Fâ' ilätü Mefâ' ilü Fâ' ilün

- (25b) 1 Ol cân dilüñ bu tende çü yüregi yağıdur
Yâ Rab bizümle böyle neden kıan bağıdur
- 2 Göñül nihâñı bād-ı fenâdan şanur idi
Tirüñ velik sîñede anuñ tayağıdur
- 3 Şem' -i cemâli âhdan olmaz ḥalel-pezir
Yilden ḥazer irişmez aña gün çerâğıdur
- 4 Çağlar gözüm yaşı uzanup ḥüsni çağların
Seyl şuyı gibi geçmeyedi vây ne çağıdur
- 5 Buldursalar saña no'la gamze-i ḥarâmeyn
Göñül Sürûrî çünki yatağı turağıdur

105

Mef' ülü Fâ' ilätü Mefâ' ilü Fâ' ilün

- 1 Hecrüñ ki baḥtumuñ kıarası vaşluñ ağıdur
Tiryâkdür birisi velî birisi ağıdur
- 2 Vîrân idüp şu kıoyduğı ol la' l-i âbdâr
Her laḥzada bu göñlüm evinüñ ocağıdur
- 3 'Aşkuñ libâsını cüll idinürse ḥar rakîb
Âdem olıñmaz ol yine ḥardur bayacağıdur

4 Deryâ gedâ durur apua cer iin gelür
Keştileri elinde aaçdan anağıdur

5 Zülfüñ neden hemişe dolaşur dile didüm
Didi Sürürî dutma ki bu dil bağıdur

106

[Nazîre-i şabâyî]

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1 şem' veş başumda âteş baa tâc-ı zer yiter
Ey uloğlı beg güzel üsküf saa efser yiter

2 Sen meleksin yirüñ olsun âsmân-ı pür-nücüm
Zeyn olan ahkerler ile baa hâkister yiter

3 Mübtelâ-yı eřm-i bîmâruñ olan dil-i hasteye
Seng-i râhuñ hâk-i pâyuñ bâliş ü pister yiter

4 Zühd-i huşküm yo riyâdan ter degüldür gözlerüm
urı başum dâmen yaşumla huşk ü ter yiter

5 Perr ü bâl aup açarsañ ey Sürürî bendden
Yoluñı baqlama iün ol perî-peyker yiter

(26a)

107

Nazîre-i Zâti

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1 Dest-i 'aqlın her kimüñ kim zülf-i dil-ber baqlar
Göñlin açmaz hergiz ansuz büstânlar bâqlar

2 Ol leb-i mey-günuñı öpdükçe meclisde adeh
Nây inler şem' yanar şişeler an aqlar

3 Ol adar bi'-hürmet oldum 'aş-ı cânân ire kim
İşidüp zâr u fiğânum yañsulurlar taqlar

4 Başlı şudur hayli yaşludur bu eşmüm eşmesi
Kim degüldür yaş taşı hi anuñ ırmaqlar

- 5 Hâne-i dil rûşenâ olmağa cām olsun diyü
Başına yir yir kıomış uşbu Sürürî dağlar

108

Mef' ulü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ülün

- 1 Na' lün yeridür yirde hilâl ey meh-i enver
Gökde ruđuñuñ ' aksi durur mihr-i münevver
- 2 Hoş geçmek için sāye-i ' adlinde hemişe
Ol kıaddi çenāruñ dil eli gölgesin ister
- 3 Bülbül seherî nice figān eylesün kim
Çün jāle gülün ğonçe lebin her gice düşler
- 4 Kıan yutmağ için mey yirine kıahruñ elinden
Gerdün dağı mäh-ı nevi hāzırladı sāđar
- 5 Bu sinede cānum gibi yir eyledüğüñ çün
Pehlūda řanur seni Sürürî ğalať eyler

109

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Bensüzün nāme kebüterle varur yāre gider
Ne'ylesün olda bir ikü kıanadı ile uçar
- 2 Hāđ yoluñ bunca şu' übetlerini bildürmez
Vā' izi gör ki hemān halkā kıolayın söyler
- 3 Dün toğup dünle büyümiş iken ey yüzi güneş
Nice bu vechile öykünü bilür saña kıamer
- 4 Ba kıacağ yüzüne göz kıpduğuma incinme
Kimse ey meh ide bilmez güneşe kıarşu nağar
- 5 Nice iksir-i sa' ādet demüm ' ařkıña kim
Hāk iken şüretini kııldı Sürürî' nüñ zer

110

[Nazîre-i Nizâmî]

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Şol ki zerd olsa ğamı ' aşkı ile yârı şarar
Vaşl olayın dir iseñ durma gönül sende şarar
- 2 Vâ' izi minbere gördüm güc ile çıkdı bugün
Çarşusunda aña minber çatı dik geldi meger
- 3 Ben idüm kaçdı belâ çâhına düşdi düşmen
Kendü düşer şu ki ğayruñ yolına kuyı kazar
- 4 Tende maḥbûs idi cânum görüñ ol cânanı
Cânı kırtarmağ için tığı ile kapu açar
- 5 Eylegil cümle cefâñı bu Sürürî'ye bugün
Yarın ol görmeye tâ kim etegüñde eller

111

[Nazîre-i Nizâmî]

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Gördüm ol yâr ten-i ' aşkınıñ ḥâk ister
Âteş-i ' aşk ile kıldum tenümi ḥâkister
- 2 Ḥaste cânuma yiterdi bedenüm bâr-ı girân
Dutmuş iken yüküñi oldı başumda ser yer
- 3 Gerçi kılduğı cefâ ' aşıkadur ' ayn-ı vefâ
Baña ḥadden aşurı kıldı vefâ ol server
- 4 Şöyle beñzer ki güneş mest-i meyi ' aşkuñdur
Yolca toğru gidemez kendüyi dîvâra çalar
- 5 Ol kıyâmet dir ise yarın idem saña vefâ
Şakın aldanma Sürürî seni ferdâya şalar

112

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Her kaçan kim gün yüzün 'aksi senün gözgüdedür
Şanuram bedr ay şevkidür ki şâfi şudadır
- 2 Âteş-i ruhsarı üzre ıztırâbı zülfünü
Beñzer ol şol hâlete kim âteş üzre mûdadur
- 3 Şûfi-i gâfil başın kese murâkıb şanmañuz
Mülzem-i 'aşk oldı hacletden başı zânûdadur
- 4 Zülfi altında nihân olan sipâh-ı haţ-ı yâr
'Asker-i küffârdur güyâ kim ol pusûdadur
- (27a) 5 Zâhiren fişkın görüp itmeñ Sürûrî'den hâzer
Pâkdur gönli egerçi dâmeni âlûdedür

113

Nazîre-i Raḥmî*

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Dilâ dünyâ sarâyı uşbu câna dâr-ı gurbetdür
Oñat güş eyler iseñ şavt-ı ra' dı kûs-ı rihletdür
- 2 Şeh-i devrün hazân faşlında ki ihsânı eşcâra
Benüm şahum birer altun beneklü hûb hil' atdür
- 3 No'la her yire varup işin bitürse dirhem ü dînâr
Senün nâmuñla her birisi şâhâ sikke şuretdür
- 4 Hayâl-i hâlden hâli olup çün tağı seyr idem
Bu mecnûnuñ gözinde lâle dâğı dâğ-ı hâsretdür
- 5 Pey-â-pey irişen peykân-ı tîrûñ ey kemân-ebrû
Sürûrî teşnenün cânına ol yârân raḥmetdür

* Kafiye-ber-kafiye

114

Nazîre-i Zâtî*

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Nigârün hışm-ı çeşmi cismüme 'ayn-ı 'inâyetdür
Çatup kaşını bakduğı yüzüme dâl-ı devletdür
- 2 Ayâ nakkaş-zâde nakş-ı hüsniñ seyridür maqşud
Elünde şekli taşvirün hemân arada şüretdür
- 3 Kaçan şür urula 'ömrüm senünle haşr olam diyem
Bu dem bir özge demdür uşbu sâ' at kıutlu sâ' atdür
- 4 Bakıcağ hışm u luğf ile oluram mürde vü zinde
Gel ey 'İsî-nefes di bir nazarda bu ne hikmetdür
- 5 Sürürî hâk olup yoluñda başdı yüzine kelbün
Anuñcün şimdi 'uşşâk arasında sikke şüretdür

115

Nazîre-i Diger [Zâtî]

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Cefâlı kaşınıñ kaddi bükülmiş râ-i rahmetdür
Anuñ üstinde yâ Rab noқта-i hâli ne zahmetdür
  - 2 Kaçan kim gitmege dursañ kopar meclisde çok fitne
Kıyâm-ı kâmetün zirâ kıyâmetden 'alâmetdür
  - 3 Tenümi zarf idüp cânâ şarayın cismüni didüm
Didi nâzüklügiyle şarabilürseñ zarâfetdür
- (27b)
- 4 O şahid ben şehidi bî-silâh eyler helâk ammâ
Şehâdet dahı iyer kıatlüme bu ne şehâdetdür
  - 5 Seni uşlatmağa bend itmiş iken saçı zincirin
Sürürî 'ağluñı degşür ki uşlanmaq safâhetdür

* Kafiye-ber-kafiye.

116

Nazîre-i Diger [Zâtî]

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Dimiş düşmen habîbüñ taşî için başa zaḥmetdür
Benüm başum için zaḥmet degüldür belki raḥmetdür
- 2 Seni ger ğamzesi öldürse itme ey gönül minnet
Anuñ ḳurbânı olduĝına her dem cāna minnetdür
- 3 İrişüp yıldırım bigi helāk itsüñ beni 'ömrüm
Üşüb başuma eller dir buña iren ne āfetdür
- 4 Hıyānet itmezem sırra mey içüp vaşla irdükçe
Ki şādıklar dimişlerdür şehā şoḥbet emānetdür
- 5 Ölümlü ḥastesin fevt olmadan ḳo tîĝi öldür sen
Sürûrî gel şehādet pāyesin fevt itme fırsatdur

117

[Nazîre-i Ahmed Paşa]

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Yāreden yāra varan her dem egerçi ḳan olur
Çün yüzün göre durur ḳarşuda ḳan ḥayrān olur
- 2 Diller alup cevır iderseñ ellere ḥaşr olıcaḳ
Dāmenüñe nice dest üşer 'aceb destān olur
- 3 Kim ki yüzüñ var iken baḳsa güne Ḥaḳ ğayreti
Her şu'ā'ı ḥancer eyler gözleri giryān olur
- 4 Ḳatı kibr itme gedāña ey şeh-i ḥüsn ü cemāl
Nice yir vardur gedā sulṭān ile yeksān olur
- 5 Düşmenüñ birdür Sürûrî zāhiri vü bāṭını
'Aynı ḳalbi gibi nā-dānuñ hemān nā-dān olur

118

[Nazîre-i Ahmed Paşa]

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- (28a)
- 1 Gitse çeşmümden o şâhum gözlerüm giryân olur
Pâdişâh-ı Rûm çün ide sefer bârân olur
  - 2 Nice 'arz eyler aña kâşid benüm aḥbârumı
Çün ki ḥâlüm fikr ide dem-beste vü ḥayrân olur
  - 3 Dûd-ı âhum çok velî baḥtum günü açılmadı
Gerçi kim gün açulur her kıanda kim tûfân olur
  - 4 'İzzete irdüm ḥayâlün gönülüm idelden kónak
Devlet ol issinün kim aña şeh mihmân olur
  - 5 Gülse düşmen ağlasa tañ mı Sürürî kim cihân
Cennet olur kâfire vü mü'mine zindân olur

119

Nazîre-i Bahârî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Şaru ḥaḭ kim yüzi üzre dil-berün ' asker çeker
Leşkerin Rûm üstine gūyâ Beni Aşfer çeker
- 2 Etdügünce bād-ı âhumdan şaçunı muḫtarib
Dir gören göge melek zincir ile ejder çeker
- 3 Ḥançerünle kıaddün egüp şerḥa iden şadrını
Sînesîne gül gibi bir serv-kad dil-ber çeker
- 4 Nice olmasun perişan ḥaḭır-ı şüridemüz
Dil uzadup şâne dâ'im zülfünü eyler çeker
- 5 Öykünelden ey Sürürî ' arız-ı dil-dâra şu
Beydânuñ dutup ḥilâfin üstine ḥançer çeker

120

Nazire-i Necâti

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 İricek bād-ı şabā gül yaqasın çāk eyler
Ġāliba bŷy-ı sırr-i zŷlfŷnŷ idrāk eyler
- 2 Ra' d u bārān degŷldŷr ŷanemā hecrŷnden
Baş dŷgŷp nāle idŷp gŷk yaqasın çāk eyler
- 3 Pertevin yire ŷalup gŷn sŷrer ayaĝuņa yŷzin
ŷanma bu hāleti ey māh hemŷn hāk eyler
- 4 Eylese serd sŷzi tañ mı raqŷbŷn beni peyk
Ki ŷovuq olsa hevā ādemi çālāk eyler
- 5 No'la añmazsa Sŷrŷrŷ dil-i ĝamĝinŷnŷ yār
Ġuŷŷalu kimseyi añmaq dili ĝamnāk eyler

121

Nazire-i Hāyreti

Fā' ilâtün Fā' ilâtün Fā' ilâtün Fā' ilün

- 1 Ey qadeh sen bŷse-i cānānum almaq yol mıdur
Bunca qanlar yutdurup hem cānum almaq yol mıdur
- (28b) 2 Cismŷmi biryān idŷp aldı gŷzŷn bir yanımı
Ġamze-i mestŷn bir yanum almaq yol mıdur
- 3 Gŷzlerŷm nŷrŷ habŷbŷ gŷz gŷre alduñ raqŷb
Rŷŷenā-yı dŷde-i giryānum almaq yol mıdur
- 4 Tekye-i kŷyında dil cān aldı qaçdı didi yār
Andan abdālam gelen qurbānum almaq yol mıdur
- 5 Borcumuz hod yoq Sŷrŷrŷ kŷy-ı yārŷn itleri
Cem' olup ĝavĝa idŷp dāmānum almaq yol mıdur

122

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Defter idüp her kaçan 'uşşâkın ol dil-ber yazar
Ben ayakda qalmıŝı 'aşkında ser-defter yazar
- 2 Ey yüzi muşhaf cemâlün yazıcı 'âşık senün
Zülfün *velleyl* ve la' lün süre-i *Kevser* yazar
- 3 Ağzün üzre kâtib-i kudret qoduğı hâller
Noқта-i ŝekdür ki çıkmaz yirde kâtibler yazar
- 4 Merdüm-i çeşmüm ruhumda eşk ile mıstar çeküp
Surh ile efsün içün güyâ ki levh-i zer yazar
- 5 Gerçi çoқdur ŝuğli ey Hâce Sürürî bendeñün
Lakin ol 'aşkuñ kitâbın şu gibi ezber yazar

123

Nazîre-i Nesîmî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Merdüm-i çeşmüm aqıtdı yoluña çoқ yaşlar
Ol fenâ bulursa Hâq virsün saña çoқ başlar
- 2 ŝeklüni ŝaklırsın ey cân gerçi kim 'uşşâqdan
Gösterür bir şüret ile niçe giz naqqaşlar
- 3 Diller almaqda qatı şeh-bâzdur gamzeñ senün
Perler olmışdur aña güyâ ol iki qaşlar
- 4 Elleşürmiş uğraşup gayrılar ile âh kim
Baña el virmez egerçi çoğ olur uğraşlar
- 5 Ey Sürürî tek o yirdeş gayra yüz göstermesün
Çün getirmez buncılayın ŝiveyi yoldaşlar

(29a)

124

Nazîre-i Diger [Nesîmî]

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Ğāyet a' lādur gözün üzre hilāli qaşlar
Qanda beñzer aña hātemlerde olan qaşlar
- 2 Kırpügüm cārübınuñ iki gözüm itdüm yerin
Gerçi almaz 'aynına cādū beni ferrāşlar
- 3 Girdi Mecnūn ile Ferhād önce rāh-ı 'aşqına
Qorquludur yol yitiş gitdi dilā yoldaşlar
- 4 Dün ğarībūndür diyü şūfî çıkar şayda gice
Nitekim gündüz yatur gice uçar huffāşlar
- 5 Nicesine qurtara cānın Sürürî derd-mend
Baş qoşar ala gözün alına qara qaşlar

125

Nazîre-i Edhemî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Lāle-ħadler tāze ruħlarla çü gūlzār oldılar
Ruħları ālın görüp bülbülle gül zār oldılar
- 2 Qaddūne öyküdi diyü bād-ı şarşarlar esüp
Şāh-ı servi gāh silker gāh şarşar oldılar
- 3 Ra' d-ı şavtın şanma ey gün belki sensiz nāleler
Eski bez gibi seħābı gökde yırtar oldılar
- 4 Gerçi ħaqlar mūrlar gibi çıkardı za' afla
Uzanup baş qaldurup her birisi mār oldılar
- 5 Gördüler bāzārda 'aşıqlara luḫfuñ senūñ
'Uzlet idenler cihānda ehl-i bāzār oldılar
- 6 Yağmur ardınca degüldür ra' d u şimşek ey güneş
Belki aqlarken melekler güler oynar oldılar

- 7 Öldürelden bu Sürürî ḥasteyi tîḡuñla sen
Ġayrılar bu derd ile ey dost bîmâr oldılar

126

Nazîre-i Diger [Edhemî]

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Gerçi ġamlar gâh ki ' uşşâkuña yâr oldılar
Bu dil-i nâ-şāduma ey dost her bâr oldılar
- 2 Manşib-ı vaşla irerse yiridür ' âşıkıların
Ḥidmetünde bunca yıllardur emekdâr oldılar
- 3 Kaşların ḥaṭṭ-ı lebünle çâr-yâr idi bize
' Asker-i ḥaṭṭuñ gelüp ' uşşâk-ı nâ-çâr oldılar
- (29b)
- 4 Çün seherden bâğa vardum yalıñuz ey ġonçe-leb
Cümle güller gül yüzünsüz çeşmüme ḥâr oldılar
- 5 Şâmit ü sâkit murâkıb oturan zühhâdı gör
Ol leb-i meygūnuñ şevkiyle ırlar oldılar
- 6 Oynadup servi seni gülsün diyü ey ġonçe-leb
Ellerini her çenâruñ şâhı qarşar oldılar
- 7 Nâr gül olmışdı İbrâhîm'e ammâ ruḡlarıñ
Güller iken bu Sürürî'ye neden nâr oldılar

127

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Her kaçan âh eylesem nâz ile dil-ber şalınur
Nitekim yil doḡunup serv ü şanavber şalınur
- 2 Bülbülün ' ömri ırâqlarda geçer feryâd ile
Güller ile gülistân içre dikenler şalınur
- 3 Aşmasın ben bendesin diyü o şâha yalvarup
Aşılır boynına bu zülf-i mu' anber şalınur

- 4 Baħr-i eşke aşı  aksi dūşse gōnlūm eglenūr
Kim durur kişi keşti aan deryāya lenger şalınur
- 5 Muřrib olmiř gūlřene būlbūl elin arřar enār
Serv durup bir ayađ ūstine oynar řalınur
- 6 řevķ-i rūyuñla senūñ raķķař-ı meclis vecd olur
Baş aar meydānda şaını silker şalınur
- 7 řořbetūnde bu Sūrūrī raķř ider řanma řehā
Belki kendin dutamaz řevķūñle ditrer řalınur

128

Fā ilātūn Fā ilātūn Fā ilūn

- 1  Ařıa ařtuñ mařabbet-nāmedūr
ařlaruñ  unvān ile ser-nāmedūr
- 2 řalınup giydūgi řāvūsuñ řehā
Bir mūnaķķař gūlsitāñī cāmedūr
- 3 Saña ūykūndi diyū řem ūñ ūřer
Bařına pervāneler hengāmedūr
- 4 Naķř ider levh-i dile oķ ařt-ı sūrķ
Tiri ğāyet tiz iřler āmedūr
- (30a) 5 Cāme āk itse Sūrūrī řān mı kim
řevķ-i la lūñle ū meyli cāmedūr

129

Nazīre-i Vefāyī

Fā ilātūn Fā ilātūn Fā ilātūn Fā ilūn

- 1 Ruřların ūn ařların alnın kemāhı gōsterūr
İki gūn iki hilāl ūstinde māhı gōsterūr
- 2 Hūsn deryāsında keřti řekl idüp Hāķ gōzlerin
ařların bař bařa atmıř iki māhı gōsterūr

- 3 Söylese ger mürdeye ağzın gören ten cân bulur
Bir ağız sözle ‘ aceb sırr-ı ilâhi gösterür
- 4 Rüstâyîdür şehâ lâle ‘ abeş gerçeklenüp
Bir kıızıl börki giyüp kendin sipâhi gösterür
- 5 Acıyup her bir şeker-lebden kaçan dâd istesem
Ey Sürürî her kişi ol pâdişâhı gösterür

130

Nazîre-i Ahmed Paşa

Mef ülü Fâ‘ ilätü Mefâ‘ ilü Fâ‘ ilün

- 1 Bir yâr-ı cân ile ola çün kim dilâ sefer
Ağşâ-yı arza dek yiridür ger ola sefer
- 2 Taşra çıkan kişinüñ işini Hudâ bilür
Gâhi düşer seferde yine bir yaña sefer
- 3 Cân üzre cân besleyelüm hoş-süvâr olup
Virşün nigâr ile bize zevk ü şafâ sefer
- 4 Olmaz ‘ ilâç baña seferde oldı çün ki ‘ aşk
‘ Aşk ehline olur idi gerçi devâ sefer
- 5 Dilber seferde gâh cefâ geh vefâ ider
Kim işşı eylemez kişiye dâ’imâ sefer
- 6 Sünnet durur silâh seferde çü âdeme
Ġamzeñsüz itmezin ben eyâ kaşı yâ sefer
- 7 Şol kim evinde lezzet-i ‘îş u huzûrı yok
Olur Sürüriyâ o kişiye revâ sefer

131

Nazîre-i Fedâyi

Mef' ūlū Fā' ilātū Mefā' ilū Fā' ilūn

- (30b)
- 1 Nergis çemende çeşmüñe meftūn olupdur
Yüzüñ görüp gülüñ cigeri hūn olupdur
  - 2 Ney gibi inledüp yüzümi def gibi döger
Çeng eylemek bilem aña kânūn olupdur
  - 3 Ey çeşmi āhū uş saña yār oldu seg raķīb
Kör t̄ālī' in anuñ nice meymūn olupdur
  - 4 Kūp düşse dursa kūyuña arduñca tañ mı bād
Yoluñda yilmeden k̄atı yorgun olupdur
  - 5 Sevdā-yı zūlfūñ ile Sürūrī hikāyeti
Dillerde tāze Leyli vü Mecnūn olupdur

132

Nazîre-i Şālih Çelebi

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

- 1 K'ey k̄atı pūr-tābdur gāvğāyı her dem t̄ir ider
K̄atı hūnīdür dem-ā-dem fitneyi şemş̄ir ider
- 2 Rāst geldi şadra geçdi t̄irūñ ey k̄aşı kemān
T̄oğru olan k̄anda ise kendüsine yir ider
- 3 Dūn gice gördüm ' uṭārid hāleden çizmiş kenār
Māhı beñzer kim du' ā-yı nūr ile tesh̄ir ider
- 4 Merdūm-i çeşmūm āgrısa tañ mı gāmdan tāzele
Nev-civānum ādemi çok ğuşsa tezcek p̄ir ider
- 5 İ' t̄ikād it ey Sürūrī her ne kārı dir ise yār
Pādişehdūr k̄orh̄usı yok her neyi kim dir ider

133

[Nazîre-i 'Aţâ]

Mef' ülü Fâ' ilâtün Mef' ülü Fğ' ilâtün

- 1 'Uşşâk-ı küşte kanı cüy olmuş āba beñzer
 anda bür̄ide başlar yir yir abāba beñzer
- 2 Şir̄in lebǖnde ālũ̄n durur çü bir arārda
 Bala onup dutılmış miskĩn zübāba beñzer
- 3 Bu al' at-ı amerle ol yār-ı sũr-pũřum
 Gũl-gũn şafa iinde bir āftāba beñzer
- 4 Virāne gibi çũn dil genc-i ğamuñla pũrdũr
 Ma' mũr durur be-ğāyet geri arāba beñzer
- 5 Ben kendũmi bilelden o dāneler öğũtdi
 Devr-i felek Sũrũrĩ bir āsyāba beñzer

(31a)

134

Nazîre-i İřhāk Çelebĩ

Mefā' ĩlũn Mefā' ĩlũn Fe' ũlũn

- 1 açan kũyuñdan irse bād-ı şarşar
 Hevā-yı addũñ ile servi şarşar
- 2 Görũr çũn sāyesi yok nũr anda
 aar kendũyi yirden yire arpar
- 3 Ğari olurdu dil deryā-yı ũsne
 Yitişdi Hızr olup bu att-ı azar
- 4 Keser Şir̄in'e ağı geri Ferhād
 Velĩ ol kendũsinden yaña yonar
- 5 Sũrũrĩ sāyeme ılsam teveccũh
 O da yũz virmeyũp ardını dũner

135

Mef' ülü Fā' ilätü Mefā' ilü Fā' ilün

- 1 Mecrüh iden beni çün o cerrāh-zādedür
Her yāra revzen oldı bu göñlüm güşādedür
- 2 Akıtdı hūn-ı ' aşığı müjgānı nış olup
Her ' aşık uşşı gitmiş anuñ çün fütādedür
- 3 Ol müste' idde sūhte olalı şuglümüz
Fikr-i dehān u ' aynı ile mīm ü şādedür
- 4 Yād itdi kendüye beni yād eylemez yine
Hercā'idür egerçi anuñ meyli yādedür
- 5 Kaçma Sürürī'den şanemā añlayup garaž
Maḥbūbdan murādı çü pehlū-yi sādedür

136

Fe' ilätün Fe' ilätün Fe' ilätün Fe' ilün

- 1 Ne dilersem yiñe yok yok diyen ol yārumdur
İki ' ālemde egerçi benüm ol varumdur
- 2 Beni nīme idüben kıldı bütün illeri yār
Ben añılduğda dimiş yarım ağız yārümdür
- 3 Gölgem arduma düşer sen güne karşı gidicek
Pāsbānum gibi ey dost ḳafadārumdur
- 4 Evi öninde beni za' afla gördükde didi
Beh bu ādem degüle sāye-i dīvārumdur
- 5 Ey Sürürī feraḳumdan ölür idüm bir dem
Ol ḫabībüm dise bī-çāreye bīmārumdur

137

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Göñlümüñ aq yüzde qara zülf ile ârâmı var
Fitne-i haţdan ne ğam çün Rüm içinde şâmı var
- 2 Ey kamer-ţal' at dutar âhir yüzüñ haţ-ı siyâh
Çünki her rüşen günüñ sonuñda bir aşşamı var
- 3 Tañ mı zülfe şayd iderse murğ-ı cânı hâl ile
Çün bunuñ gibi begi ve ancılayın dâmı var
- 4 Cümle endāmum boşandı lerze düşdi cismüme
Gördüm ol nâzük tenüñ iki güzel endāmı var
- 5 Nām ise maqşūd ' âlemde Sürürî'nüñ dağı
Terk-i nām u neng ile ' aşkuñda hayli nāmı var

138

Nazîre-i Şâlih Çelebi

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Cihânda gerçi ğam her mübtelâya bir belâdandur
Belâdur mübtelâ baña ğamı ben mübtelâdandur
- 2 Gözüm yaşıyla âhumdur olan şeftalüye mâni'
O servüm virmedügi mîve bu âb u hevâdandur
- 3 Şaçuñdan bû alup qaçdı şabâ yollarda ey şâhum
Başına gird-bāduñ şaçduğı toprak şabâdandur
- 4 Şu kim mey nüş ide la' lüñ dururken sâkiyâ hâzer
Kızarduğı anuñ gül gibi her demde hayâdandur
- 5 Çü maħmûram baña mey-hâneden luţ it şarâb irgür
Sürürî şerbeti çün hastenüñ dârü's-şifâdandur

139

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Şevk ile her penbe-i hūnīn ki dāğ üstindedür
Beñzer ol odlu fetīle kim çerāğ üstindedür
- 2 Şerha şerha sīne-i mecrūhum üzre ' aşk odı
Şu' le-i şem' -i münevverdür ki yağ üstindedür
- 3 Ey kemān-ebrū oķuñda kanlu peykānuñ senüñ
Ėonçe rengīne beñzer kim bu dāğ üstindedür
- 4 Şāh-ı gül gülşende kıaddüñ hıdmet için dā'imā
Başda bir gül-gün řabaķ dutmış ayağ üstindedür
- (32a) 5 Ey Sürürī zülfi kılsa no'la raķř idüp semā'
Ėün anuñ seyrānı dā'im ol yañağ üstindedür

140

[Nazīre-i Aħmedī]

Mef' ulü Fâ' ilätü Mefâ' ilü Fâ' ilün

- 1 Ey Ėonçe gül yüzüñe gelen der gül-āb olur
Āteř gibi yüzüñi Ėör nice gül āb olur
- 2 Emdükçe la' lüñi no'la vaşl istesem müdām
Mest olıcaķ kışi řanemā bī-ħicāb olur
- 3 Ey fenn-i ' aşkdan baña müşkil şoran kışi
Bir şarfı řerħ olınsa anuñ bīñ kıtāb olur
- 4 Ger řāh olursa ' āřık olan yāra derdini
Dil-ber eger gedā ola ' ālī-cenāb olur
- 5 Ėāk ol yolında řimdi eriř pāy-būsına
Ėünkim Sürürī řoñ ucı cismüñ türāb olur

141

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Geç mecâzî vardan ey dil haķıķı varıgör
Gel berü gitme girü Tañrı yolına varıgör
- 2 Pisteveş olğıl dehân-beste ülü'l-elbâb iseñ
'Ayn-ı 'ibretle nazâr eyle ülü'l-ebşârı gör
- 3 Añla 'âlemden fenâ itme reca andan beķâ
Şu gibi her süya âķma cünbiş-i enhârı gör
- 4 Halka-i zıkr içre 'özl itme döner başum diyü
Nice ser-gerdân olur bu künbed-i devvârı gör
- 5 Kâdre irmez tölmayınca bir kişünün bağrı ķan
Anuñ için buldı kıymet nâfe-i Tâtârı gör
- 6 Dâr-ı dünyâyı şu kim dil-dâr ide dil dâr ider
Kö bu fânî beyti ey dil var o bâķî dârı gör
- 7 Raķmet-i haķdan Sürürî eyleme kaķ' -ı ümîd
Baķma cürmün çoķluđına durma istiğfârı gör

142

Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün

- (32b)
- 1 'Âdeti dil-berün cefâ mı olur
Şan' atı 'âşıķuñ belâ mı olur
  - 2 Muştafâlar güzel mi olur hep
Her güzel yoķsa Muştafâ mı olur
  - 3 Yâri bir öpmege bahâ dū cihân
Anı ķuçmađa hiç bahâ mı olur
  - 4 Kadd ü bälâsı bigi ol servün
Töđri di tūbâ müntehâ mı olur

- 5 Mey ü maḥbûbsuz geçen demde
Ey Sürûrî 'aceb şafâ mı olur

143 [Nazîre-i Aḥmed Paşa]

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Doldurup şun sâḳiyâ cāmı çü gül devrânıdır
'İş u 'işret idelüm bir dem ki dünyâ fânîdür
- 2 Zûlmetinden ḥānenüñ çık nûş kııl âb-ı ḥayât
Sebze-i Ḥızr oldı mey anuñ çeşme-i ḥayvânıdır
- 3 Rengine dil virme ey bülbül cihān gülzârınuñ
Her güli bir Kayşer ü Çemşid ü Dārâ ḳanıdır
- 4 Ey göñül mir'ât-ı cām-ı Cem'de 'ālem şüretin
Cān göziyle gözle kim āyîne-i rūḥānîdür
- 5 Ey Sürûrî geçme meyden gözleyüp endāzeyi
Her ki meyden kim geçe içdügi bağırı ḳanıdır

144

[Nazîre-i Aḥmed Paşa]

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Bülbül-i dil bir gülüñ aşüfte vü nālânıdır
Gülsitān-ı ḥüsnüñ ol ḡonçe gül-i ḥandānıdır
- 2 Gün yüzi şevḳiyle kūyın devr idersem ṭañ mı kim
Ol meh-i nā-mihrbānuñ çerḡ ser-gerdānıdır
- 3 Mürde olan 'āşıḳ-ı bî-dillere cānlar virür
Ṭañ mı dirsem o leb-i şirine ādem cānıdır
- 4 Bu bahāristān-ı 'ālemde gülistān verdidür
Servdür ḳaddi özi luṭf u vefā bustānıdır
- 5 Şeb-nem ile pür olan nergis gibi her bir çiçek
Ḥasret-i ḳaddüñle bāḡuñ dīde-i giryānıdır

- (33a)
- 6 ‘Aqlumı alsa ‘aceb mi ol melek-şüret benim
 Âdemi bî-hüş kılmak çün periler şanıdır
- 7 Bir müferrih leb görüp geçdi Sürürî kendüden
 Gerçi kim esrâr-ı ‘aşkuñ eskiden hayrânıdır

145

[Nazîre-i Necâtî]

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

- 1 Dâne-i hâlün ki dil cem‘ iyyetini tağıdır
 Gâh çeşmüm merdümidür gâh bağrum tağıdır
- 2 Devr-i ruhsârunda emsün la‘ lüni ‘aşıklarunñ
 Mevsim-i güldür bu dem çün nüş-i bâde çağıdır
- 3 Kâkülün kim pür-ham olmuş her kılı bir benddür
 ‘Arızunñ bağında dil bülbüllerinünñ bağıdır
- 4 Şu‘ le-i âhum ‘aceb mi rüşen itse ‘âlemi
 Yağı ol şem‘ ün gözüm nürü yüregüm yağıdır
- 5 Çeşm-i giryânumda ‘aks-i rüyi ol gül-çihrenünñ
 Ey Sürürî şanki şu üstinde gül yaprağıdır

146

Mef‘ ülü Fâ‘ ilätü Mefâ‘ ilü Fâ‘ ilün

- 1 Eşküm ki dür gibi şadef-i çeşm-i terdedür
 Mağbül olursa hazrete şâhâ nazardadır
- 2 Ben muntaızır dururken o şâhum gelür geçer
 ‘Ömrümdür ol ki durmayup ey dil güzervedür
- 3 Bakmaz yüzüm şarusına vü gözüm ağına
 Hâşiiyyet ey gönül var ise sim u zeredür
- 4 Pür-süz sine üzre olan dağ câ-be-câ
 Âyinedür ki yir yir eyâ şeh siperdedür

- 5 Haṭ geldi diyü hâṭıruña gelmesün ğubâr
Câhil gözine ‘arîf ol ey dost perdedür
- 6 Şükr eyle ey gönül ki degül ber-ḳarâr devr
Cevr ü cefâda mihr ü vefâveş ki yirdedür
- 7 Geh dilde gâh gözde durur ey Sürûrî yâr
Hızr Nebî gibi ki gehî baḥr ü berdedür

147

[Nazîre-i Aḥmed Paşa]

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

- (33b) 1 Server-i hûbândur bi’llâhi ey dil şeh-süvâr
Kim semend-i ḥüsne olmışdur bugün ol şeh süvâr
- 2 Haṭṭ u ruḥsâr u leb ü zülf ü ‘izârın dir gören
Sebze vü şubḥ u şarâb u misk ü gül-berg-i bahâr
- 3 Göreliden ḥüsnuñi ey Yûsuf-ı şânî senüñ
Ḥüsnuñe şânî olup el ḳaldurur şâḥ-ı çenâr
- 4 Zerre deñlü ḳalmadı yüzi şehâ meh-rûlaruñ
Ṭal‘ at-ı ḥûbuñ güneş gibi olaldan âşkâr
- 5 Gözle sulṭânım rikâbuñda Sürûrî bendeñi
Olmış iken nâz ile ḥüsn atına çâbüç-süvâr

148

Mefâ‘ ilün Fe‘ ilâtün Mefâ‘ ilün Fe‘ ilün

- 1 Bahâr irişdi dilâ ‘îş u ‘işretüñ demidür
Bu dem nigârı kenâra getürme mevsimidür
- 2 Şarâb-ı la‘ lini em ey gönül ki derdedür em
Ṭabîb virdügi şerbet nedür neng-i emidür
- 3 Raḳîbüñ eyüsi bıldır olanıdur ey dost
Bu yıla ḳalanı ḥaḳḳa yaramayan kemidür

- 4 Dürîş vişâle dilâ itme ‘ ömrüñi zâyî’
Ki ‘ ömre şayılan ancak vişâl ‘ âlemidür
- 5 Sürürî bir güzele tâze ‘ âşîk olmuşdur
Şoranlara diyesin ey şabâ adı Memî’dür

149

Mef’ülü Fâ’ ilätü Mefâ’ ilü Fâ’ ilün

- 1 Her kim mey ile bulmasa kuvvet zebûn geçer
Hoşdur o kim içer kadeh-i lâle gün geçer
- 2 Fevt itme fırsatı eriş a’ lâ maķâma kim
Durmaz çü hâ diyince bu dünyâ-yı dñn geçer
- 3 İtme gurûr şâh-ı cihânum bu gün diyü
Devrân içinde niçe bunuñ gibi gün geçer
- 4 Gösterme zâhidâ bize tezvîr idüp riyâ
Şanma ki ‘ ârif olana mekr ü füsün geçer
- 5 Ehl-i cünûn olana geçermiş çü zülf-i dost
Anuñ için Sürürî’de ehl-i cünûn geçer

(34a)

150

Nazîre-i Zâtî

Mef’ülü Fâ’ ilätü Mefâ’ ilü Fâ’ ilün

- 1 Cânâ çün ol dehân u miyân bî-bahânedür
Kuçmağa bunuñ öpmege anı bahânedür
- 2 Çün ğayra tîr ata tokınur bir ucı baña
Tîr-i cefâya göñlüm anuñçün nişânedür
- 3 Söz ortanuñ durur baña incinme yok yire
Dirsem şama’ güzelde dehân u miyânedür
- 4 Mecnûn gidüp yabanlara zenden açarsa söz
Olmaz ‘ aceb delü sözi ey dil yabanadur

- 5 Sürer maḥalleden şunu kim ḥāle meyl ide
Cennetden Ādem'i çıkararı çünkü dānedür
- 6 Devrānda ğirre olma gel ey pādişāh-ı ḥüsn
Kılmaz karar çünkü bu devr-i zamānedür
- 7 Ağyāra dişledür lebini cānum acıdı
Cisme degül cefāsı Sürürî revānedür

151

Nazire-i Diğer

Mef' ūlū Fā' ilātū Mefā' ilū Fā' ilün

- 1 Cānāne kūyına ten ü cān kim revānedür
Cān virmesün mi anda ten ey dil revānedür
- 2 Cān virdüğüm maḥalleñ içinde çoğ iş degül
Kūyuñda kalmağa bu hemān bir bahānedür
- 3 Ol la' l-i leb firāķına dūr dişi yādına
Oldı gözüm ' aķık u yeşim dāne dānedür
- 4 Dīvānedür kimisi kimi mübtelā yatur
Gūyā ki kūyı ' aşıķa bimār-ḥānedür
- 5 Cismümde dāğlar o kemān kaşlu yārümün
Tirine ṭabla olmağa yir yir nişānedür
- 6 Her dem niyāzumuz no'la olursa kūyuña
Yir ehlinün du' āsı şehā āsmānedür
- 7 Ol rūy-ı āteşin ile zülf-i siyāh için
Şuğl-ı Sürürî Sūre-i Nūr u Duḥānedür

152

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Gül üzre tā perişān idesin ey serv sünbüller
Olurlar gonçeler dem-beste çāk ider yaķa güller

- 2 ' Aceb mi ' aşıkuñ şabr u qararı olmasa bir dem
Hemîşe hâl ü ruhsâruñ qor âteş üzre fülfüller
- 3 Bozuldı revnaq-ı hüsnüñ yıqıldı mülk-i dil andan
Haţtuñ irişeli ' uşşâk giymişdür qara çullar
- 4 Odur ' aşık ki pervâne gibi vire güle cânın
Quru qavğa ider öte durup gülşende bülbüller
- 5 Sebîl eyler gözi yaşıyla saña merdüm-i çeşmin
Sürürî harç ider cânâ yoluña aqçeler pullar

153

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Şarardı hecr ile beñzüm aña ger beñzeze bu zer
Varup bâzâra dil şarrâf-ı ' aşka bu zeri bozar
- 2 ' Aceb midür hamâyıl dil-ber iledür bir olursa
Kim ol niçe mücerreb nüşhayı itmiş durur ezber
- 3 Şekerden şatludur dirler zebânuñ diyü çün şordum
Benüm ağızuma bal çalmaz haber virmez dilin çiyner
- 4 Hayâli hâlinüñ uçar megesveş iki gözümde
Şeb-i hicrân da hâli anuñçün gözlerümde uçar
- 5 Leb istersem şunar gibi olup çün ağızın oynadur
Benüm kım kım idüp cânım bedende yüregüm oynar
- 6 Diler vaşlı qumaşından Sürürî idine câme
Ne çâre pâresüz olmaz egerçi çok döker ölçer

154

Mefâ' ilün Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün

- 1 Gözümde naqş-ı ruhuñ ey perî muşavverdür
Dilümde vaşf-ı lebün şekker-i mükerrerdür

- 2 Binā-yı ‘ aşk anuñ için hālel-pezīr olmaz
Ki hāk-i ehl-i dil ihlāş ile muhammerdür
- 3 ‘ Aceb mi meclis-i ‘ aşk olsa ger mu‘ attar u hūb
Buḥūrī būy-ı ciger dāg-ı sīne micmerdür
- 4 Celāl-i şūretini cānına libās itmez
Şu dil ki rūz-ı ezelde cemāle maẓhardur
- 5 Başıreti nazarı olmayana nef‘ itmez
Sūrūrī hāk-ı der-i dost özge cevherdür

(35a)

155

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

- 1 Güneş yüzinden ol māhuñ dehānın kim ki vaşf eyler
Kemāhī şerḫini kılmaz güneşden zeresin söyler
- 2 ‘ Aceb mi nāle vü āhum benüm ṭabl u ‘ alem olsa
Ki cümle ağālar begler benüm ol şāhımı bekler
- 3 Şadā-yı nāy şādīden degüldür meclis içinde
Ḳadeḫ yārūñ dehānın öpdüğün gördi aña inler
- 4 Ḳaçan kim varasın kūyına ‘ aklı bile uydurma
Ḳarīm-i kūy-ı yār içinde ey dil ecnebī neyler
- 5 Sūrūrī saña söz kār itmedüğünü bilür ammā
Ġazel dir şerḫ ider ḫālin anuñla gönlini egler

156

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

- 1 Leb-i şīrīnūñe ‘ aşıkıların virür iken diller
Sögersin ṭatlu ṭatlu anlara virüp acı diller
- 2 Bilinmez çün vücūdı ağzıñuñ bir buse alınmaz
No’la bağlarsa ‘ aşıklar ‘ adem mülkine maḫmiller

- 3 Raķīb-i dīv-sīretinden dile olmaz idi ķorķu
Eger boynumda olsa ķollaruñ cānā ģamāyıllar
- 4 ‘ Aceb midür gözüm yaşı aķarsa pāyuña ķarşu
Şehā şaff-ı ni‘ āle māyil olur çün ki sāyiller
- 5 Sürürī yārūñ aģzına baķup nāķış dime zinhār
Nazar noķşān-ı ģayra eylemezler çünki kāmiller

157

Mef‘ ūlü Mefā‘ ilü Mefā‘ ilü Fe‘ ūlün

- 1 Feryād ile ‘ uşşāķ çü ģülzāra gelürler
Raģm eyleyüben bülbül ü ģül zāra gelürler
- 2 Şāyed ki ele ķulı olam diyü niçe ģür
Şatdurmağ için kendüyi bāzāra gelürler
- 3 İncitmek ile terk ide cānānını diyü
Aģyār benüm cānumı āzāra gelürler
- 4 Bī-zer olanuñ zār ile zūrını ģüzeller
Ģuş eylemeyüp zecr ile bī-zāra gelürler
- (35b) 5 Tās-ı felek içinde Sürürī olalı zār
Bāzīçe için her ģüzel ol zāra gelürler

158

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Kendü cānı çün ģöñül şarup leb-i cānān arar
Ne’yylesün bī-çāre miskīn derdine dermān arar
- 2 Dil-ber ardınca giden dil şol sipāhi gibidür
Kim şoña ķalup seferden sa‘ y idüp sulţān arar
- 3 Ehl-i ģırfetden olup yār ile bāzār itmege
Ĥ‘āce-i dil çār-sū-yı yārda dükkān arar

- 4 Ğam yimez tenhâ gönül aġyârı ister nitekim
Etmegin tenhâ yimez ehl-i kerem mihmân arar
- 5 Gel Sürûrî çün olur erkek koyun kırbân için
Ğazret-i Eyyüb'a gelmiş dil-berüñ kırbân arar

159

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Çeşm-i pür-ġün gözlemiş ġayrı yâr
Şerm idüp andan kızardı ey nigâr
- 2 Dâne-i eşkümler çeşmüm ġanesi
Nazm-ı dürle oldı beyt-i âb-dâr
- 3 ' Aks-i gül-gün ruġ-ı dil-dârdur
Şañmanuz bu gözlerümüñ kanı var
- 4 Bağladı sed bu remed-dîde gözüm
Tâ ġayâlüñ çıkmaya ey gül-' izâr
- 5 Kıan görünür bu Sürûrî çeşmine
Her kaçan kıan ağladursa aña yâr

160

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Ey dirîġâ ' aşkıımı ol l' al-i cânân arturur
Bir ' aceb ġâl anca bu kim derdi dermân arturur
- 2 Yükrük at çün arturur ey şâh kendü arpasın
Sa' y iden yufġa lebüñden ağzına nân arturur
- 3 ' Ömr uzunluġın dilerseñ vefâ ' uşşâkıña
Hem belâyı def' ider hem ' ömri iġsân arturur
- (36a) 4 Kıul kim la' lüñden artur büse-i iġsânın şehâ
Dirliğini kıullarınıñ çünki sulġân arturur

- 5 Şarf ider eşkin Sürürî tâ duta kūyuñda cā
H̄ācedür bir çār-sūda şanki dükkān arturur

161

[Nazîre-i ‘ Abdülkerim]

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Gül yüzün ol gönçenüñ gördi bayıldı lāleler
Şîşe-i eflākden şu sepse tan mı jāleler
- 2 Tāb-ı ruhsāruñdan ey gül teb irişdi gönçeye
Kim çıkardı jālelerden lebleri teb-ḥāleler
- 3 Virdi bir keyfiyyeti mey-gün lebün ben meste kim
Mey-perest oldı görelden zāhid-i şad-sāleler
- 4 Gel kabul it da‘ veti var bāğa ‘ iş eyle müdām
Her çenāruñ şāḥı ey dil çün saña el şalalar
- 5 Ol nigār-ı surḥ-rū zerd idicek şeklüm benüm
Ey Sürürî o rengi ‘ aşḫ ehli bizden alalar

162

[Nazîre-i Şa‘ dî]

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Zāhidā iç dime mey murdār u ḳalbüm arıdur
Ġill u ğışdan yur bu ḳalbi ḥāliş eyler arıdur
- 2 Zülf ü ḥāli saña miskīnlendügi hep ḥīledür
Gizlü şoḳarlar birisi mār u biri arıdur
- 3 Cān virüp bāzār-ı ğamda almağ için būsesin
Degme kimse gelmez ortaya bu cān bāzārıdur
- 4 ‘ Āşıḳa olan ḳarın olur çü ‘ aşḳa mübtelā
Şöyle beñzer bir marazdur ‘ aşḳ ammā sārıdur
- 5 Şanma ey ḥāce Sürürî ola bî-kār u levend
Çünkü her yırde kitāb-ı ‘ aşḳ anuñ efkārıdur

163

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- (36b)
- 1 Dil ḥarâbın şoḥbete bünyâd idüp sâķî yapar
Feth idüp şādî ḳapusın cümle ğam bâbın yapar
  - 2 Dūd-ı şem'î ḳapadı göz açdurmayup bād-ı şabâ
Rind-i 'alemdür ki def'î sürmeyi gözden ḳapar
  - 3 Mey-fürüşüñ küyına iddüñ ki zâhid gelmesün
Kim görüp mey-ḥâne ehli zevḳini yoldan şapar
  - 4 Her şanem şekle ḫapar diyü baña virür ḫapa
Zâhid-i ḥod-bîn bunı şüret idüp ğayra ḫapar
  - 5 Ey Sürürî meclis ehli görmesün göz ḳıpduğuñ
Şem' veş başın keserler kim ki yâra göz ḳıpar

164

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Kim ki irse rüz-ı vaşla pây-ı cânânı öper
Nitekim 'îd olsa eller dest-i sulṫânı öper
- 2 Ḳaldırup zülfin yüzün öpsem ta' accüb eylemeñ
Muşḫaf açan kimse 'âdetdür çü Ḳur'an'ı öper
- 3 Ḥaṫṫ-ı Yâķūt'uñ öper ehl-i ḳalem ta' zîm idüp
Kâtib olanlar göricek ḫaṫṫ-ı reyḫânı öper
- 4 Loḳma loḳma şem' i yir miḳraż-ı rüşendür ḳatı
Bilmeyen anı şanur şem' -i şebistânı öper
- 5 Nice ḳan ağlamasun her dem şürâḫi acıyup
Ey Sürürî çün ḳadeḫ ol la' l-i ḫandânı öper

165

Mef' ülü Fâ' ilätü Mefâ' ilü Fâ' ilün

- 1 Vara şu kim boyun bura ol dil-beri şarar
Gerçi ki nâz ider aña dil-ber bürür şarar
- 2 Altuna mâ' il imiş o sîmîn-beden dilâ
Sen dağı aña zâr olup zer gibi şarar
- 3 Yoluñda hâk olduğumuñ nef' i bu ki ben
Girem raķib çeşmine idem aña zarar
- 4 İder siper gören aña oğ diyü sînesin
Ol kaşı yâ çü her yaña müjgândan oğ seper
- 5 Baķduķca rüy-ı zerdüme ğamġin olur nigâr
Virür feraĥ egerçi Sürürî zere naẓar

166

Nazîre-i Nişânî

Fâ' ilätün Fâ' ilätün Fâ' ilätün Fâ' ilün

- 1 Bend ile kıldı dili ol kâküli pür-ĥam esîr
Ķatı düşvâr imiş olmaķ kâfire âdem esîr
- (37a) 2 Zülf-i kâfir-kîş tutup dilleri Ķullanmasun
Kâfire çünkim yasaġ itdi şeh-i ' âlem esîr
- 3 Benden cânâ ĥalâş eyle dil-i bîmârını
Şefķat eylerseñ no'la hem ĥastedür hem esîr
- 4 Çün raķib ĥar degüldür ĥırlı Ķul bend it anı
ĶorĶulup bend olunur ' âdet durur muĥkem esîr
- 5 Murġ-ı cânı kûyuña vardıķca azâd eylerem
Çünki varan Ka' be'ye âzad ider her dem esîr
- 6 No'la çoġ olsa dizin dizin şaçmakda mübtelâ
Rûmili'nde çünki zincîr ile olmaz kim esîr

- 7 Bend-i zülfünde yaturken bu Sürürî şâddur
Gerçi kim olmaz gönülden dil-berâ hurrem esîr

167

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Evvel-i hüsnünde oldum bî-ķarâr
Kim cününü depredür faşl-ı bahâr
- 2 Servüñ olaldan serinde âşiyân
Gülsitân içinde oldu tâc-dâr
- 3 Eşkümü cü itdüm itdüm cüst u cü
Tâ idem ol serv-i gül-rüyı kenâr
- 4 Bağda gördi o serv-i gül-ruhı
El gögüsde ķodı pest olup ķenâr
- 5 Şüretün ķıldı Sürürî dilde naķş
Hayli şüret virdi ' aşķa ey Nigâr

168

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Seyle viren raht u bahtum ' arız-ı dil-dârdur
Oda uran varumı ol âteş-i ruhsârdur
- 2 İki yüzlüler yarar şimdi gül-i ra' nälara
Anuñ için şüreten dînâr yâra yârdur
- 3 No'la cismüm lerze dutsa hem zemîni zelzele
Çünkü tebden ditrer ol cānum benüm bîmârdur
- 4 Zerd olupdur zer-şıfat çün şüretüm ey sîm-ten
Meyl idersüñ şürete ma' nâda vechi vardur
- (37b)
- 5 ' Ardan ' arî ol ister iseñ Sürürî vaşlın yâr
' Aşķı maħrûm iden çün nām u neng ü ' ârdur

169

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Hâsretüñden lâle gibi qara bağrum başlıdur
Bağr-i eşküm Nūḥ tūfânına nisbet yaşlıdur
- 2 Satmasun mestūrluk servüñ bize ey bŭstân
Bir yeşil ḥırqa giyer ammâ oynar başlıdur
- 3 Uğraşur karşı oquñla cân u dil ey qaşı yâ
Durmayup ilmez gezer tîrŭñ meger uğraşlıdur
- 4 Gâh gözde gâh dilde ol efendüm gel berü
Ḥâne-i cismüm müretteb evdür içlü taşlıdur
- 5 Mârveş naqşın görüp dehri Sürürî şanma genc
Gerçi kim düzgünlidür ammâ ki gâyet yaşlıdur

170

Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün

- 1 Eyledi zülfi sînem içre qarâr
Nitekim yir ider yir içre mâr
- 2 No'la olsam helâk bŭsesine
Cân virür 'âşığa çün ol dil-dâr
- 3 Subḥa-i zülfüñi alup elüme
Ḥüb sevmekden itdüm istiğfâr
- 4 Râst gördi çü kâmetüñ servin
Kodı inşâf elin göğüsde çenâr
- 5 Görmedüm bir Sürürî tek 'âşık
Gerçi kim görmüşem hezâr hezâr

171

Mef' ülü Fâ' ilätü Mefâ' ilü Fâ' ilün

- (38a)
- 1 Bağrum dilüm gibi benüm ol dil-rübâ diler
Bilsem 'aceb dilümden o ħün-riz ne diler
  - 2 Şüfî ki et yimez geçer ider ele riyâ
Dil-ber lebin bulunca inekler gibi emer
  - 3 Şıksam dutup 'aceb mi durur dest-mälümi
Gözüm açup yumunca bu sîm eşkümi siler
  - 4 Alayı ger raķib-i ħaruñ ola bir süri
Ey şeh-suvâr ķuluñ ol alaya at şalar
  - 5 Yâr ağladur Sürürî'yi aġyâr şād olur
Bir ħäle uğradum baña itler daġı güler

172

Nazîre-i Nişânî

Fâ' ilätün Fâ' ilätün Fâ' ilätün Fâ' ilün

- 1 Zülfi bir çok başlıdur la' l-i dil-ārāmı öper
Vây bu yüzi ķara şarkup idüp ibrāmı öper
- 2 Ruġlaruñ devrinde la' lüñ emdügüm 'ayb eyleme
Rind olanlar mevsim-i gülde leb-i cāmı öper
- 3 Leblerüñe beñzedüp cānâ emerler çün meyi
Ĥaz ider andan ķadeġ her bir mey-aşāmı öper
- 4 Gösterür ħalka hilâl-i 'id çün kim şekl-i cām
Rind olan dutup orucu cām-ı bayrāmı öper
- 5 Büse virdükçe 'aceb midür öpersem pāyuñı
Kim ki iġsân alsa dest-i şāġib-i in' amı öper
- 6 Mest olup iķdāmuña düşsem ta' accüb eyleme
Mest olan maġbübına çün ider iķdāmı öper

- 7 Ger Sürürî öpmese hengâmede cânâ seni
Hep riyâdur itdügi çün bula hengâmı öper

173

Nazîre-i Mu'îdî

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Gün gibi ğayr ile ol meh çü temâşâya çıkar
Yirden âhum tütünü tāk-ı mu' allâya çıkar
- 2 Tağa düşer görüp âhûlar olup mecnûnı
Kaçan ol serv-i revân seyr ide şahrâya çıkar
- 3 Dil çü kûyından ere karşı çıkar cânım aña
Nitekim gelse misâfir aña himâye çıkar
- 4 Bir o bir ben idüm aña viricek naqd-ı dili
Ben ölice dilüm ol dil-ber-i ra' nâya çıkar
- 5 Devlet-i 'âlemi terk eyle Sürürî şâh ol
Bu cihânüñ ötesi çün kuru ğavgaya çıkar

(38b)

174

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Düzd-i ğamze naqd-i qalbi çeşm-i rüşenden çeker
Nitekim uğrı metâ' -ı beyti revzenden çeker
- 2 Nâzükâne ter i' zârından çıkup hıttın boyar
Şan kılı bir kimse dutup sâde revgândan çeker
- 3 Dil-ber-i şehri dilâ çün müflis eyler 'âşığı
'Aqlumı başdan anuñçün cânımı tenden çeker
- 4 Âdemüñ gönli gülistâna çeker ammâ hezâr
Hâr ile görür çü verdi qalbi gülşenden çeker
- 5 Hüsüne hayrân iken la' lin şunar hâlün şorar
Ey Sürürî mest ider esrârünü senden çeker

175

Nazîre-i Bahârî

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Muşâhibsin çü yâr ile yine ey dil Һuzûruñ var
O şâh-ı kâmkâr ile yine ey dil Һuzûruñ var
- 2 Nigâruñ çünki nev-Һađdur bürüdet eylemez çendân
Hevâ-yı nev-bahâr ile yine ey dil Һuzûruñ var
- 3 Gice mest eyleyüp yârı seherden leblerin emdüñ
Bugün def -i humâr ile yine ey dil Һuzûruñ var
- 4 Delü ğam bilmez olursa dağı zincirde bağlu
Bu zülf-i târ-mâr ile yine ey dil Һuzûruñ var
- 5 Varup bâğa Sürürî gibi bülbül degüldük vâfir
Anuñ gibi hezâr ile yine ey dil Һuzûruñ var

176

Nazîre-i Necâtî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Kim ki irse zülfine cânın dilâ cânân alur
Bir 'aceb cânânedür kim irişenden cân alur
- 2 Şöyle mestem kim şamardan şan yirine mey şamar
Dem-be-dem çünkim gelüp faşşâd benden şan alur
- 3 Ol şabîbüñ küyına vardıkça ben derd isterem
Hasteler dârü'ş-şifâdan gerçi kim dermân alur
- 4 Bir süri 'uşşâkdan alur olmalusun habîbe
'İd-i şurbânda nitekim her kişi şurbân alur
- 5 Alsa 'Azrâ 'il cânın ger lebüñ vaşf eyleyüp
Ol melekveş bu Sürürî cân virüben cân alur

(39a)

177

Nazîre-i Ğubârî

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Nigāruñ bār-ı cevriñ ey gönül anı çekenden şor
Çeken bilür dimişlerdür n'idersin ğayrı benden şor
- 2 Geçüp zülfi başumdan boynuma kat kat kemend oldı
Sen ol çok başlınuñ bendini başından geçenden şor
- 3 Muşâhib olmayan bilmez nice terdür ten-i yâri
Anuñ nâzıklüğün bilmek dilerseñ pîrehenden şor
- 4 Raķib aña ķarib olduķda ben pür-âteş olduğum
Bilür hem-hâl olan sen bunı şem'-i encümenden şor
- 5 Ne vaķt irür seferden şeh Sürürî bilmek isterseñ
Ayağı tozı ile yil gibi yoldan gelenden şor

178

Nazîre-i Nişânî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 'Āşıkunñ hâlin çün eyler dil-bere iş'âr şî'r
'Arz-ı hâl için dirüm dil-dâruma her bār şî'r
- 2 'Ayb odur kim ma'rifetden ola 'ârî âdemi
Çün hünerdür dâniş ehline degüldür 'âr şî'r
- 3 Fikrüm oldur şî'rüm içre gizlenüp la'lün öpem
Sen oķurken nâzükâne ey şeker-ğüftâr şî'r
- 4 Cevher-i eş'ârı almaz hūblar bir manķıra
Kârger olur idi olsa dirhem ü dinâr şî'r
- 5 Sen Süleymân'un çü taķrîr eyleyem evşâfını
Şaf dutup dîvân-ı 'âlî bağlar ey dil-dâr şî'r
- 6 Her ķalem bir şî'r ve her şî'rüm kitâb-ı aşķ oķır
Bunu kim görmüş durur kim oķıya eş'âr şî'r

- 7 Okıyup Şi' rüm benüm yād ide sen nāmum diyü
Bu Sürürî tāze tāze gönderür ey yār Şi' r

179

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Hānķāhdur çün bize mey-hāne ey dil hūbdur
Düş ayađına elin al Őeyhimüz maħbūbdur
- 2 Kim ki olursa zen-i dünyāya tābi' dime merd
Er mi dirsın aña kim bir ' avrete mađlūbdur
- (39b)
- 3 Sil süpür gözden gider dünyā-yı dūn hār u hısın
Çünkü müjgānuñ Hūdāyî saña hoş cārūbdur
- 4 Nefsūñ ile kıl hisābuñ olmadan rüz-ı hisāb
' Ađl ile bil bunı ey dil her nefes maħsūbdur
- 5 ' Ārif iseñ gāh dāniş-mend u geh derviş ol
Ey Sürürî çün tefennün bir güzel üslūbdur

Kafiyetü'z-Zā'

180

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

- 1 Be-geşte būd behā leb bedīn behāne henüz
Me-rā be-cevr be-güşti vü ān behāne henüz¹⁴⁴
- 2 Be-kūy-ı ' aşķ-ı bütān būd beyt-i ğam ma' mūr
Der-ān zamān ki be-cāyî ne-būved hāne henüz¹⁴⁵
- 3 Hemişe zülf-i şumā çün hümā ğired cā
Ez-ān ne-geşt be-u ĩn dil āşiyāne henüz¹⁴⁶

¹⁴⁴ Beni kıymetli dudağı arama bahanesiyle zülm edip öldürdün. O bahane hala duruyor.

¹⁴⁵ Henüz hiçbir yerde ev yokken, güzellerin aşķ köyünde gam evi imar edilmişti.

¹⁴⁶ Sizin zülfünüzde daima hümā kuşu durduğu için bu gönül henüz onunla tanışmadı

4 Eger çi dost be-gîrem tu-râ çü h̄ iṣānet
Günāh kerde menem bes der-în miyāne henūz¹⁴⁷

5 Resānde ez-deret eflāk-rā Sürürî ser
Ser-i irādetes̄ ammā ber-āsitāne henūz¹⁴⁸

181

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1 Talebde yāruñ ardınca bükülem tek o yār olmaz
Velî biñ cehd eylerse buña hergiz uyar olmaz

2 Didüm deryā-yı hecr içre kenār ister benüm gönüm
Didi benüm gamum baħrine düşene kenār olmaz

3 Didüm mir'āt-ı kalbe inkisār irgürdi senüñ gam
Didi her pārede naqşum olur bu inkisār olmaz

4 Didüm luṭf eyle gel ağlatma beni ey gül-i ra' nā
Didi bārān kim olmaya gül açılmaz bahār olmaz

5 Sürürî uydurup ağyārı yārān cüst ü cū eyler
Velî ol gözleri āhū añā hergiz şikār olmaz

182

Nazîre-i Revānî

Mef' ülü Fā' ilätü Mefā' ilü Fā' ilün

(40a) 1 Zülfiyle yüzün örteli ol gül-^c izārumuz
Şan gün dutuldı giceye döndi nehārumuz

2 Ben qara günlüde qomadı şabr ile qarar
Ol qara zülf ile qanı qavl ü qarārumuz

3 Dil şafhasında qalmadı maḥv oldı şekl-i gayr
Naqşuñ muşavver olalıdan ey nigārumuz

¹⁴⁷ Her ne kadar seni yakınım gibi sevsem de, bu arada suç işlemiş olan yine ben olurum.

¹⁴⁸ Sürürî senin kapında başını eflake kadar yüceltti. Ancak yine de onun iradesi senin eşğinde.

- 4 'İsâ'dan istemek bize ihyâ için du' â
Çün tîğ-i zecr ü hecr ile öldürdi yârumuz
- 5 Dünyâ sarâyın âb şanur i' tibârda
Kodı bizi yabanda kırı i' tibârumuz
- 6 Girdâb-ı derde şaldı bizi fûrkatüñ dirîğ
Ey Hıızr-ı cân nice olısar rüzgârumuz
- 7 Ol yâr hasretinde Sürürî ile bizüm
Âh u figân u nâle vü zâr oldı kârumuz

183

Nazîre-i İshâk Çelebi

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Neden bilsem ' aceb yârı baña hergiz yaqîn olmaz
Melekdür varise dil-ber ki âdemle qarîn olmaz
- 2 Tavâf-ı küy-ı yâr eyler raqîbi her seher gördüm
' Aceb bu kıbleye kâfir buçuq sâ' at yaqîn olmaz
- 3 ' İzâruñ küfr-i zülfüñle niçün pinhân idersin kim
Ki küfr içinde hey kâfir bilürsin ehl-i dîn olmaz
- 4 Raqîbe keşf-i râz idüp yüzüñ gösterme ey dil-ber
Ki imâna çü şeytânı bilürsin kim emîn olmaz
- 5 Çıkar dilden Sürürî sen hayâl-i naqş-ı dil-dârı
Bilürsin düzahı çün kim maqâm-ı hür-ı ' ayn olmaz

184

Nazîre-i Necâtî

Mefâ' ilün Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün

- 1 Maraz budur nitekim ' illet-i habîb olmaz
Buña mu' âlece iden baña tabîb olmaz
- 2 Vişâle iremedüm cidd ü cehd idüp vâfir
Ki devlet âdeme çok say' ile naşîb olmaz

- 3   ‘Acîb şeklümi hecrüñde halk öğrendi
 Ğarîbe ins olıcağ ol kadar ğarîb olmaz
- 4   Dilâ kıo zülfini seyr eyle kışı mihrâbın
 Çü secdegâhı müselmânlaruñ şalîb olmaz
- (40b)
- 5   Ne tañ raķîb kıarîb ola vü Sürürî ba‘îd
 Gülüñ çü hâr olur yârı ‘andelîb olmaz

185

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fe‘ülün

- 1   Aranup ol şabîb-i cân bulunmaz
 Gelüp bu derdüme dermân bulunmaz
- 2   No’la aşsam olmazsa bizde her şeb
 Çü her gice meh-i tâbân bulunmaz
- 3   Virürsem cân tenüm cânânı görmez
 Velî cân virmesem cânân bulunmaz
- 4   Bu ise zulm anı kim çeřmüñ ider
 Cihânda bir yir âbâdân bulunmaz
- 5   Çü devr-i hüsndür fevt itme fırsat
 Dilâ çünkim geçen devrân bulunmaz
- 6   Ne sihr olur bu kim mecrûh idersin
 Görinmez tirüñ ü peykân bulunmaz
- 7   No’la biryân dilümle itsem ziyâfet
 Hayâlünveş güzel mihmân bulunmaz
- 8   Yüze yüz olımaz ol genc-i yâra
 Anuñçün gizlenüpdür kân bulunmaz
- 9   Sürürî o mehe ‘aşkıñda kenârı
 Çü ‘ummândur aña pâyân bulunmaz

186

Nazîre-i Hayâlî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Şanmañuz bizi maḥabbetden hemîşe ḥâliyüz
 ' Āşıkuz aña ki var yüzinde ḥatt u ḥâliyüz
- 2 Biz ğubāra iricek bād-ı fenā ser-tāç ider
 Gerçi bu keşretde ḥalkuñ ḥâliyen pā-mâliyüz
- 3 Dimeñüz ay ile gönder bu cihān içre ışık
 Biz daḥı bu tekyegāhuñ baş açık abdâliyüz
- 4 Gölgeden güne iletmez gerçi zehr-i ğam bizi
 Düşmeni öldürmede ammā cihān ḫattâliyüz
- 5 Ḳalbi virüp aluruz ol ḥāceden özge metā'
 Uşbu bāzāruñ Sürürî ḫileger dellâliyüz

(41a)

187

Nazîre-i Aḫmed Paşa ve Nizâmî

Mef' ülü Mefā' ilü Mefā' lü Fe' ülün

- 1 Yüz kızdura ger mihr ü meh aña ' aceb olmaz
 Cerrār ışıklarda ḥayā vü edeb olmaz
- 2 Heçr öldürelî gönümi cismümde şafā yok
 Bir evde ki meyyit ola ' iş u ḫarab olmaz
- 3 Ādem gibi dil dāne-i ḥāl istese söğme
 Ey ḥür-i perî-çehre melekde ğazab olmaz
- 4 Dīvāne dil emse lebüñi dime sebeb ne
 ' Ālemde çü ' ākiller işi bî-sebeb olmaz
- 5 Çok derd ü belā çekdi maḥalleñde Sürürî
 Gerçi kişiye cennet içinde ta' ab olmaz

188

[Nazîre-i Ahmed Paşa]

Mef' ulü Fâ' ilätü Mefâ' ilü Fâ' ilün

- 1 Cãnâ dilerseñ ola saña ger şevâb-ı nâz
 'Uşşâka raḥmet eyle iderken ' azâb-ı nâz
- 2 Tek cevrüñüñ ḥesâbını unutma dostum
 Zîrâ cezâ güninde şorılmaz ḥisâb-ı nâz
- 3 Üstâd-ı fenn-i şîvedür ol 'ilmi çok güzel
 Te' lîf eyler ise olur biñ kitâb-ı nâz
- 4 Te' şîri var cefâ gibi nâzuñ da serverâ
 'Uşşâk gönli tañ mı olursa ḥarâb-ı nâz
- 5 Göstermeyüp yüzün nice yüzden toğar baña
 Dirsem ' aceb midür aña ben âftâb-ı nâz
- 6 Efsûn idem diyü gice ḥâlümi söyledüm
 Efsâne geldi dil-bere ḥ'âb itdi ḥ'âb-ı nâz
- 7 Feth-i kelâm eyleyicek nâz keşf olur
 Dirsem ' aceb midür dehen-i yâra bâb-ı nâz
- 8 Nâz itdügince ağladuğum cevce gelmeyüp
 Sâ' il yaşuma virmedi illâ cevâb-ı nâz
- 9 Oldı ğidâ Sürürî' ye çün nâz-ı nâzenin
 Başlar niyâza eylese nâz u ' itâb-ı nâz

(41b)

189

[Nazîre-i Ahmed Paşa]

Fâ' ilätün Fâ' ilätün Fâ' ilätün Fâ' ilün

- 1 Ğayra luḥf u mihr idüp baña ider cevri ile nâz
 Bendesine ğayrılardan virmek ister imtiyâz
- 2 Baña tiğ urduğda sen düşmen ḥasedden oldı fevt
 Yirde yatdıqça o Ḥaḳ virsün saña ' ömr-i dırâz

- 3 Ağzumı tüt ağız açup buse 'ahd eyle yine
Yohsa ağzuñ öpdüğüm dirüm açılır gizlü rāz
- 4 Ben ayakda kalmışı zülfünde ber-dār eyledüñ
Himmet-i 'ālî kıllup itdüñ kuluñı ser-firāz
- 5 İtmesün ehl-i niyāza nāzı az ol nāzenin
Ey Sürürî varup aña idelüm çok çok niyāz

190

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Bir güzel ma' cüncünuñ hayrânı oldu gönümüz
Gāh hayrânı gehî sekrânı oldu gönümüz
- 2 Varmaz iken ehl-i 'arzum diyü Tahte'l-çal' a'ya
Görelî anda seni mihmānı oldu gönümüz
- 3 Hoğka ağzından emüp itdi vişālî fikrini
Beng ileydi iqlimüñ sulţanı oldu gönümüz
- 4 Tañ mı gör bengi vü geçgin şöyle tiryâki olam
Çünkü ol ma' cüncünuñ giryānı oldu gönümüz
- 5 Hoğka ağzını göricek yimedîn dutdı meger
Karşusunda şuret-i bî-cānı oldu gönümüz
- 6 Ağzuñ esrârı biter dilde şehā hayrānlara
Var ise esrāruñ büstānı oldu gönümüz
- 7 Açalı ma' cün dükkānın kapandı meygede
Mey yirine şimdi ma' cün kânı oldu gönümüz
- 8 Ben yidüm gālib seni dutdı gönül şaşduñ katı
Tañ mı dirsem illerüñ seyrānı oldu gönümüz
- 9 Dilde yāķūt-ı müferrihdür Sürürî çün lebi
Cevheri ma' cünlaruñ dükkānı oldu gönümüz

191

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

- (42a)
- 1 Bizümle zâhid-i yâbis bilişmez
Ki tiryâki ile ser-hoş alışmaz
  - 2 Oğundan nice mecrûh olmasun dil
Hemân uğrar geçer tende ilişmez
  - 3 Kaçan bād-ı şabâ itse şovukluk
Açılmaz gönçeler güller gülüşmez
  - 4 Gülün gerçi açıkdur yüzi ammâ
İdüp el oyunun yille yoluşmaz
  - 5 Sürürî no'la çıkmazsa saña yâr
Ekâbir çünki her şahsa buluşmaz

192

Nazîre-i Necâtî

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Pâyüñe baş komadur çünki bizüm niyyetimüz
İrerüz pâyüñe başda var ise devletimüz
- 2 Hâk-i pâyüñle egerçi gözüm açdı kehhâl
Ayağün toprağınadur yine hep minnetimüz
- 3 Hürmeti her kişinün olur elinde dirler
Sâkiyâ elde iken şakıñalum hürmetimüz
- 4 Bozdılar şüret-i Mecnün'ı nigârâ kazıyup
Şafha-i ' âleme naqş olalıdan şüretimüz
- 5 Ğam-ı dil-dârı yimezsem ölürem ço beni sen
Çün tabîbâ senün elünde degül şıhhatimüz
- 6 Lebi hayrânyam ol mest-i mey-nâb şanur
Aña ma' lüm degül âh ki keyfiyyetimüz

- 7 Şeklümi naķş idemez ĥayret alur naķķāşı
Ol Nigāra çü Sürürî göre bu ĥayretimüz

193

Mef' ūlü Mefā' ĩlü Mefā' ĩ lü Fe' ūlün

- 1 Dil yansa no'la ol gözi mestāne görünmez
Cān çıķsa 'aceb mi göze cānāne görünmez
- 2 Ey bād saçından ne ĥaber virdüñ anuñ kim
Yanumda benüm bu dil-i dīvāne görünmez
- 3 Hıřm itdi çün ol řāh dilā kūyına varma
Mağzūb olan bende çü sultāna görünmez
- 4 Şāne saçuñuñ baña niřānın vire dirdüm
Düşdi içine yatdı anuñ řāne görünmez
- (42a) 5 Her dem göremez ol leb-i rengini Sürürî
Kim diñmede cān şüreti insāna görünmez

194

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Yār dimiş řuña kim cev̄r ü cefālar iderüz
Ķatlanursa řoñ ucu mihr ü vefālar iderüz
- 2 Anduğunca sögedur sen bize ey şir̄in-leb
Gerçi biz saña du' ālarla řenālar iderüz
- 3 Zevķ ü řevķ ehli degül řanma bizi ey řūfī
Mey-i řāfī ile biz zevķ ü řafālar iderüz
- 4 Didi cānuñı alup dişledürüz leblerimüz
Biz senüñ cānuña bir nice cezālar iderüz
- 5 Ger şorarlarsa Sürürî tarafından aĥbār
Ey řabā cümle-i yārāna du' ālar iderüz

195

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Kâkülün fikrinde eşküm gitmez ey meh âhsuz
Tıfl olan çıkmaz gice çün taşraya hem-râhsuz
- 2 Ey güzeller biz sizi gördükce Hâkdan keşf olur
Şöyle beñzer kim adın âyine-i Allâhsuz
- 3 Kaşını gösterdügi şeb no'la setr itse yüzün
Ay başında ey gönül olur gice çün mâhsuz
- 4 Pâdişâhum senden ayru ger şorarsañ gönlümi
Bir harâbe memleketdür kim çalupdur şâhsuz
- 5 Ey Sürürî ger kerih olsa raķib olmaz ' acerb
Çünkü ikrâr eylemez ' aşk ehline ikrâhsuz

196

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Zülfi zinciri olaldan boynumuzda kaydimuz
' Âlem-i ıtlâka düşdük kılcıca yoķdur kaydimuz
  - 2 Ol gözi âhü şikâr için gerekmez seg raķib
Özge şeh-bâzuz bizüm kelb ile olmaz şaydimuz
  - 3 Dâm-ı zülfün öldürür ' uşşakı didüm didi yâr
Neyleyem ben cân virür aña dolaşup şaydimuz
- (43a)
- 4 Ey ' Ali Bâlum Ebû Bekr u ' Ömer ' Oşmân haķķı
Sevdüğüm sensin ķo sevsin ğayrı ' Amru Zeydimüz
  - 5 Halka-i zikre egerçi girmezüz şüfi-şıfat
Halka yoķdur Hâk bilür hergiz Sürürî keydimüz

Kâfiyyetü's-Sîn

197

Mefâ' ilün Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün

- 1 Şeved beden müteharrik çü cān şeved mūnis
Çü yār yār şeved men şevem velī bī-ḥis¹⁴⁹
- 2 Çü sīm-i eşk u zer-i rūy dād ' aşk me-rā
Besī tevāngerem ez-yümn-i ū men müflis¹⁵⁰
- 3 Şodem zi-devlet-i ān kīmyā-yı ' aşk çü zer
Egerçi men şode-būdem be-nefs-i ḥod çün mis¹⁵¹
- 4 Me-rā ne-dāde be-mescid egerçi zāhid cāy
Velī be-meykede dārem şadāret-i meclis¹⁵²
- 5 Kucā şeved be-Sūrūrī enīs-i ān ḥūrī
Ne-dīd kes ki şeved ins bā-perī mūnis¹⁵³

198

Nazīre-i Aḥmed Paşa ve Necātī

Fā' ilâtün Fā' ilâtün Fā' ilâtün Fā' ilün

- 1 Aşduñ ey cān göñlümi itdūñ diyü zūlfüm heves
Çün günāhı kılcā yoğ gel ölmeden ipini kes
- 2 Çāşnī yilmek hevāsında uçardı gerçi kim
Leblerūñ şandini şordum eñsesin şaşır meges
- 3 Ağzumı tut luḫ ile diñdürmek isterseñ beni
Yoḫsa yoğdur iḫtiyārum nālede hem çün ceres

¹⁴⁹ Eğer sevgili bizimle arkadaşlık yapsa bedenimiz harekete geçer. Fakat sevgili dost olunca ben kendimden geçerim.

¹⁵⁰ Aşk bana gümüş gibi göz yaşı ve yüz sarılığı verdi. Onun bereketinden dolayı iflas etmiş olan ben çok zenginim.

¹⁵¹ Her ne kadar kendi nefsimden dolayı gümüş bakır gibiysem de, o aşk kimyasının zenginliğinden altın gibi oldum.

¹⁵² Her ne kadar zahit mescitte bana yer vermediyse de, benim meyhanede baş köşede yerim var.

¹⁵³ O peri nasıl Sürürî ile dost olsun. Hiç kimse insanın periyle dost olduğunu görmedi.

4 Nây-zenler sırr ile didükçe nâya derdümi
Nây feryâd u figân eyler benümçün hem nefes

5 Ugraduğça zülfine bûyın getürsin bu yaña
Bu degül midür şabâdan ey Sürürî mültemes

199

Nazîre-i Diger [Ahmed Paşa ve Necâtî]

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1 Murğ-ı câna gerçi bu cism-i za'îf olmuş kafes
Lîk küyuñ gülşeni pervâzına kıılır heves

2 Uyhu uyutmaz baña dâ'im hayâl-i hâl-i dost
H'âb gelmez çeşme zîrâ kıanda çoğ olsa meges

(43b)

3 Yalvarup bir bûse 'ahdin eylegil baña didüm
Didi nâz idüp igen çok söyledüñ sen imdi bes

4 Ğamzesinden havf idüp dil eylemez efgân u zâr
Kârbânı duyurur zîrâ harâmîye ceres

5 Gürk-i küh-ı 'aşk idi uşbu Sürürî dil-berâ
Lîk sen Yûsuf-cemâle bulmadı hiç dest-res

200

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

1 Ola şādî vü hicrândan baña yâs
Anuñçün hâlümi bilmez benüm nâs

2 Eyâ şâh-ı cihân Maḥmûd sensin
İdersüñ hâş oluram bende Ayâs

3 Şadâ virür felek boş olduğı çün
Ki çınramaz şehâ tolu olan taş

4 Nemed-püş olup açma her yüze yüz
Ki tâ mir'atveş dutmayasın päs

- 5 Sürûrî baħr-i eşke olmadın ğarķ
Meded Hızr ol yitiş sen aña İlyās

Ḳāfiyyetü'ş-Şîn

201

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

- 1 Nigār-ı men çü keşed cām u mî-şevēd ' ayyāş
Nehed şurāhî-i zemîn-rā serv be-būsed pāş¹⁵⁴
- 2 Çün ān ṭabīb-i men āmed zi-men be-reft marāz
Be-men be-goft ki men reftem u tū hoş mî-bāş¹⁵⁵
- 3 Ki ān püser gehî ĩn dil-i me-rā konēd bed-nām
Çü ez-şabî vü zi-mecnün şevēd heme sır-fāş¹⁵⁶
- 4 Metā' -ı h'āce ki köhne şevēd şevēd kāsīd
Çü bāde köhne şevēd beh şevēd vey est ḳomāş¹⁵⁷
- 5 Sürûrî h'āst zi-naḳḳāş tā keşed naḳşēş
Çü dīd ḫayret-i ū bî-mecāl şod naḳḳāş¹⁵⁸

202

[Naẓīre-i Aḫmed Paşa]

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Gözüñ devrinde āhumdan dutar her bir mekân āteş
K'olur iħrāķı mirriħühñ kesilmez her zamān āteş
- (44a)
- 2 Dile ' aḳs-i ḫaddühñ düşse belürür nāleler cānā
Ki zīrā āb irişdükçe ider her dem fiġān āteş

¹⁵⁴ Benim sevgilim kadehi içerken sarhoş olur. Kadehi yere koyunca serv onun ayağını öper.

¹⁵⁵ Benim tabibim geldiği zaman benden hastalık gitti, bana ben gittim sen hoşça kal dedi.

¹⁵⁶ O oğlan çoçuğu bazen bu gönlümü aşığılar. Çünkü, çoçuk ve deli sırrı gizlenmez.

¹⁵⁷ Tüccarın sattığı kumaş eskidikçe değersiz olur. Ancak şarap eskidikçe değeri artar.

¹⁵⁸ Sürûrî nakkaştan resmini yapmasını istedi. Ancak onun şaşkınlığını görünce nakkaşın gücü kalmadı.

- 3 Raķībūñ sözün işitsem opar ah itmege Őevķūm
Hevā serd olsa olur lā-cerem maṭlūb-ı cān āteŐ
- 4 ‘İzārında ḥaṭṭın görüp Őovuyayın dime ey dil
Ki bu meŐhūrdur olmaz cihānda bī-duḥān āteŐ
- 5 Nigārā sūz-ı ‘aŐķuñdur Sūrūrī’ññ dōken yaŐm
Ki eşk-i Şem‘edür bā‘ iş iindeki yanān āteŐ

203

Nazīre-i Aḥmed Paşa

Mūstef‘ ilūn Mūstef‘ ilūn Mūstef‘ ilūn Mūstef‘ ilūn

- 1 Bir dil mi var zūlfūñ gibi ey dil periŐān olmamıŐ
Bir cān mı vardur tekye-i ‘aŐķuñda urbān olmamış
- 2 Derd ile her kim iniler öldükde feryādı deger
Kimdür diyen ğam zehrine her derde dermān olmamış
- 3 ‘UŐŐāa ölürlen arīb durmaz nifā eyler raķīb
Bu deñlü İslām ehlini görüp müselmān olmamış
- 4 Cismūñ ḥayātı cān ile cānuñ daḥı cānān ile
Bī-cāndur ol ten kim anuñ cānına cānān olmamış
- 5 Bāa Sūrūrī varıca ol gül-ruḥum güle güle
Dil-teng olan gül ğonesi almadı ḥandān olmamış

204

Fe‘ ilātūn Fe‘ ilātūn Fe‘ ilātūn Fe‘ ilūn

- 1 Dāmen-i ğayra yiter el dil-i bī-āre yapış
āre olsun dir iseñ derd ile var yāra yapış
- 2 NaŐ-ı dīvār neden öykünür ey dost didüm
Didi bi’llāhi beni o yūri dīvāra yapıŐ
- 3 Yire alma diler iseñ alup ağyār ayağın
arŐusunda var anuñ sā‘ id-i dil-dāra yapış

4 Niçe âvâre yürürsin be gönül şöyle levend
Dut bir iş başını gel zülf-i siyehkâra yapış

5 Raḥata kimse irişmez çü Sürûrî bî-renç
Dest-res ister iseñ ger güle gel ḥâra yapış

(44b)

205

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

1 Şu meclisdeki sâkinün leb-i la' li müdâm olmuş
Kitâb-ı 'aşk içinde içmemek anda ḥarâm olmuş

2 Yüzünün şanki her yanı olaydı şuffa-i câmi'
Ki her mihrâb ebrû içre her göz imâm olmuş

3 Yüzine karşı geldüğün görüp bedrün o gün yüzlü
Muḳâbil olmayup didi bunuñ işi tamâm olmuş

4 Du' â-i ḥayr olurdu dâ'imâ zülfün benüm 'ömrüm
Anuñ çün uzayup 'ömri cihânda müstedâm olmuş

5 İrişmez 'âlem-i ıtlâka şol kim kaydı terk itmez
Sürûrî zâhidi gör kim esîr-i neng ü nâm olmuş

206

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ulün

1 Şu kim câm-ı lebinden eyledi nüş
Ne ğam kaldı dil ü cânda ferâmüş

2 Göricek la' li câmın ehl-i meclis
Olur bî-mey ḳamusı mest ü medhüş

3 Ḥumâr u derd-i serle bende görsem
Lebini oluram ğayetde ser-ḥüş

4 Didüm ağyâra gösterme faḳîri
Didi itlere vireyin seni uş

- 5 Gül eyyâmında men' itmek şarâbı
Dimekdür bülbüle ol şimdi hāmūş
- 6 Zen-i ğam no'la boş olursa bizden
Hemîşe sâġarı sâķî kıomaz boş
- 7 Sürürî sînede tîrûñ tütupdur
İder kıaddûñ egüp anı der-aġuş

207

Nazîre-i Mahremî

Mef' ulü Fâ' ilätü Mefâ' ilü Fâ' ilün

- 1 Çok yazdı gerçi bir nice şüret nigâr naķş
Şeklûñ gibi yazılmadı hiç ey nigâr naķş
- 2 Haţtuñ irişdi levh-i dile bozdı şuretüm
Yazdı egerçi vaşl için anda hezâr naķş
- 3 Ol vaşf-ı 'ârız ile olur şu gibi revân
Ger bağlanursa şi' rüme bir âb-dâr naķş
- (45a) 4 Rengîn zemîn üzre bulut gibi zülfüñi
Yazmadı Mânî gibi yazan bî-şümâr naķş
- 5 Şâfi dilümde eyledi taşvîr 'aşķını
Çok geçdi baña neyleyem ol şivekâr naķş
- 6 Kılmış karar kara haţtı ol 'izârda
Şu üzre gerçi eylemez idi karar naķş
- 7 Kıo naķşı gel şafâ ile naķķâşa kııl nazar
Bu hânede Sürürî yaza çün nigâr naķş

208

Nazîre-i Nişânî

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Olup germ âha uyup eşke dil ruhsâre yaşdanmış
İnanmış bâde vü âba tayanmış nâre yaşdanmış

- 2 Çün özüm hasretinden yaşdanur dīvār-ı bāğı halk
Fırākından gülün bülbül yüz urmuş hāre yaşdanmış
- 3 Tabībüm şağ olan baş istemez yaşadık maḥalleñde
Yatur ‘uşşāk-ı pür-derdüñ der ü dīvāre yaşdanmış
- 4 Yüz urup hāk-i pāyuña senüñ her gün gün ey māhum
Başında şemsī dülbindini ol āvāre yaşdanmış
- 5 Düşüpdür çeşm-i pür-hūna hayāli çeşm-i māhmūruñ
Şanasın mey kabağın rind olan mey-h‘āre yaşdanmış
- 6 Degüldür encüm altında görinen ey güneş bedr ay
Ki bu bir girde bālišdür anı seyyāre yaşdanmış
- 7 Sürürî’ nün yiridür ger yiri uçmağ ola yārın
Virürken cān bugün taş işigün bī-çāre yaşdanmış

209

Nazire-i Nişānî

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

- 1 Āteşin ruḥların açdı çü ḥaṭın itdi tırāş
Eyledi āteş-i pinhānumı halka yine fāş
- 2 Beni ol seng-dilün zülf ü ruḥıitse helāk
Sünbül ü gül bitüre kabrümün üstindeki taş
- 3 Zülfi çok başlı iken kim ki aña virse gönül
Şormayup aşmağ anuñ ḥaqqı degül mi biñ baş
- 4 Eskidükçe çü şarāb olur eyü ey h‘āce
Daḥı andan yig olur mı bu cihān içre kumāş
- (45b)
- 5 Meyi yāḳūt-ı revān bil tene yāḳūt-ı revān
Ey Sürürî var ise sende eger ‘aql-ı ma‘āş

210

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Gözlerüm kan ile taldı lāle-i sîr-âbveş
Kâmetüm gamdan büküldi sünbül-i pür-tâbveş
- 2 Tekye-i kûyuñda yirümdür kapuñ çün na' l u dâğ
Ey kuçek sinemde oldı halka vü kullâbveş
- 3 Cümle İslâm ehlini ehl-i şalât itsen no'la
Ey yüzi kıblem olupdur çün kaşuñ mihrâbveş
- 4 Şerha şerha kıldı nime nime idüp gögdemi
Zülfinüñ çengeline aşdı güzüñ kaşşâbveş
- 5 Nice şudur bilmezem yârüñ ' izâr u gâbgabı
Ey Sürürî ' aqlumı aldı şarâb-ı nâbveş

Kâfiyyetü's-Şâd

211

Mefâ' ilün Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün

- 1 Be-niyyetî ki şevem ez-raķîb-i dîv halâş
Be-pîş fâtiha hânem karîn-i ü ihlâş¹⁵⁹
- 2 Be-şabr u hûş çe kârem çü dil be-dil-dârest
' Avâm-râ ne-güzârem şevved çü şöhet-i hâş¹⁶⁰
- 3 Dilâ çü tâlîb-i vaşlî be-rev be-bahr-i sirişk
Be-ka' r çün ne-reved dürr ne-yâvered gâvvâs¹⁶¹
- 4 Lebet çü riht me-râ hûn u men gezem u-râ
Çü gofte-i ehl-i şeri' at ki el-curüh kaşâs¹⁶²

¹⁵⁹ Şeytan rakipten kurtulmak niyetiyle, ona yaklaşımadan önce Fatiha ve İhlas okurum.

¹⁶⁰ Sabır ve hoşlukla ne alakam var çünkü gönlüm sevgilinin yanındadır. Özel sohbetlerde halkın bizim aramızı girmesine izin vermem.

¹⁶¹ Ey gönül eğer kavuşmak istersen git deniz kadar ağla, dalgıç denizin dibine gitmezsa asla inci bulamaz.

- 5 Egerçi luṭf -i tû 'āmeṣt ber-heme 'ālem
Nemî-ressed be-Sürûrî-yi mübtelâ be-ḥavâş¹⁶³

212

[Nazîre-i Resmî]

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Hergiz umma ey gönül sen derd-i cânândan ḥalâş
Bir marâzdur bu ki kimse bulmadı andan ḥalâş
- 2 Vaşl-ı cânâna çü hâyil ortada cāndur gönül
Vaşl olayın dir iseñ ol evvelâ cāndan ḥalâş
- 3 Zülfine ber-dâr olan çâh-ı zenaḥdan kırtulur
Aşıl ey dil ister iseñ sende zindāndan ḥalâş
- (46a) 4 Tevbe pendin kim bozardı mey içüp rüsvây olup
Ola bilse bir kişi ibrâm-ı yârândan ḥalâş
- 5 Baḥr-i 'aşk içre Sürûrî ârzü kıılma kenâr
Çünkü kimse bulmaz gird-âb-ı 'ummāndan ḥalâş

213

Mef' ülü Fâ' ilätü Mefâ' ilü Fâ' ilün

- 1 Ağzı çü ḥâtem oldı lebi düşdi aña faş
Nün kaşı şâd gözi bunuñ üstinde oldı naş
- 2 Ger eylemezse baña tecellî cemâl-i dost
Cennetde murğ-ı cān ola *ka't-ṭayri fi-l kafeş**
- 3 Ger 'aşk ile olursa saña cümle 'āmm [ü] ḥaş
Ben küllinüñ içinde olam muṭlakâ eḥaş
- 4 'Aşkı yolında baña katı göç buyurdu yâr
Gerçi seferde âdeme olur nice reḥaş

¹⁶² Senin dudağın benim kanımı döktüğü için ben o dudağı ısırırım. Şeriat ehlinin dediği gibi kısasa kısas.

¹⁶³ Senin lütfün bütün alemi kapsadığı için, hasta olan Sürûrî'ye de özel olarak ulaşmaz.

* Kafesteki kuş gibidir.

- 5 Vaşfuñda diñle uşbu Sürürî hikâyetin
Ey Yūsuf-cemâl budur aḥsenü'l-kışaş

Ḳāfiyyetü'ḍ-Ḍād

214

Nazîre-i Kemâl-i Hucendî

Mefâ' ilün Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün

- 1 Çe-râ zi-cân-ı men ey cevherem konî a' rāz
Hemîşe nîst çü ḥālî cevâhir ez-a' rāz¹⁶⁴
- 2 Eger za' îf şevved zâhid ez-riyâzet nîst
Resîde-est be-câneş zi-hecr-i tû emrâz¹⁶⁵
- 3 Beyâz-ı rûy-i tû nûr-ı dū dîde efzûn kerd
Egerçi çeşm-i kesân-râ zarar resed zi-beyâz¹⁶⁶
- 4 Berây-i vaşl-ı küllî zerd-rûy u meşgûlest
Dıraht-ı ravza be-vaḳt-i ḥazân şode murtâz¹⁶⁷
- 5 Sürüriyâ çü be-püşî nazar pes ez-mürden
Revâst ger be-konî ez-cihân künün aḡmâz¹⁶⁸

215

[Nazîre-i Necmî]

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Yâre ḳurbân olmadur bu tendeki cândan ğarâz
Nitekim luḫf u vefâdur câna cânândan ğarâz

¹⁶⁴ Ey sevgilim niçin sen benim canımdan araz ediyorsun. Hiçbir zaman cevahir arazdan ayrı değildir.

¹⁶⁵ Zahidin zayıflığının sebebi çile çektiğinden dolayı değil. Senin ayrılığından dolayı onun canı hastalığa yakalanmış.

¹⁶⁶ Senin yüzünün beyazlığı benim iki gözümün ışığını artırır. Ancak bu beyazlık başkalarına zarar verir.

¹⁶⁷ Sararmış yüzlülerin hepsi sana ulaşmak için uğraşıyorlar. Cennet ağacı sonbaharda çile çeken adamlar gibi olur.

¹⁶⁸ Ey Sürürî ölünce gözlerin yumulacak, güzel olan ölmeden önce bu dünyadan gözünü yumasın.

- (46b)
- 2 Gel vefâ san'atların öğren ahâlden begüm
Ma'rifet taḥṣîlidür çün ehl-i 'irfândan ğarâz
- 3 İllere fâş itdi luṭfum diyü incinme baña
Bir eyü addur cihânda çünkim iḥsândan ğarâz
- 4 Âdem ol gel buse in'âm eylegil 'âşıqlara
Luṭf u iḥsân u mürüvvedür ḥayvândan ğarâz
- 5 Bir vefâ kı1 bu Sürûrî'ye öle tâ şevkden
Cânını almağ ise ger bunca hicrândan ğarâz

216

[Nazîre-i Hilâlî]

Mef'ülü Fâ' ilâtün Mef'ülü Fâ' ilâtün

- 1 Sen günü aya nice beñzer diyü itdüm farz
Ortada var tefâvüt *beyne 's-semâ 'i ve 'l-arz*
- 2 Tîrûñle ğamzeñ itdi başum için nizâ'ı
Kaṭ' itmedi çü tîğüñ sen şâhe eylesün arz
- 3 Aqça yaşum olaldan kûyuñ segi kesildi
Miḳrâz imiş ḥabibüm dostlardan alınan qarz
- 4 Bu cüşse-i za'ife cism ismi demek olmaz
Bir ṭıldür görünür yoğ aña 'umğ ile 'arz
- 5 Qo nağd-i eşk şarfin cân borcını edâ kı1
Vâcib durur Sürûrî taqđim olunması farz

217

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Leblerüñ yanında cevherdür 'arâz
Maṭlab-ı bi'z-zât odur bu bi'l-arâz
- 2 Diñleme şâhâ raḳîbüñ sözünü
Ol benüm ḥaḳqumdadur şâhib-ğarâz

- 3 Ben faķire kı1 taşadduķ buseñi
Kim hebā olursa yoķ bende ʿivaż
- 4 Mādde şüretlü olsa ey gönül
Fāʿil olmaķ şanmağıl gayet ğaraż
- 5 ʿAşķum artar ey Sürürî ʿömr ile
Kim kişi pîr olıcaķ artar maraż

Ķāfiyyetü't-Ṭā

218

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

- (47a) 1 Ziʿilm-i ʿaşķ besî şod dil-i me-rā mażbüṭ
Ez-ān zamān ki şodem men be-ʿāşıkān maħlūt¹⁶⁹
- 2 Eger tu vāķıf-ı ʿaşķî be-dost deh hestî
Ki der-veşîķa-i ʿuşşāk ĩn şode meşrūt¹⁷⁰
- 3 Çü mest-i ān leb-i laʿlem suħen konem ez-zühd
Kesî ki mest buved kem koned suħen merbüṭ¹⁷¹
- 4 Çü haṭṭı u ħāl-i tū bînem me-rā resed ħayret
Egerçi sehl buved ħānden-i haṭṭ-ı menķūt¹⁷²
- 5 Sürüriyā soħen-i ʿaşķ-ı muħtaşar bihter
Ki şerħ-i ān netvān kerd çün be-şad mebsūt¹⁷³

¹⁶⁹ Aşıkların karıştığından zamandan beri, aşkın verdiği ilimden dolayı gönlüm düzene girdi.

¹⁷⁰ Eğer sen aşka tutulduysan, sevgiliye varlığını ver. Çünkü aşıkların kitabında bu şarttır.

¹⁷¹ O kırmızı dudağının sarhoşu olduğum için zahit gibi konuşurum. Nitekim sarhoş olan kimse düzgün konuşmaz.

¹⁷² Her ne kadar noktalı yazıyı okumak kolay olsa da, senin ayva tüylerini ve benini görünce şaşırdım.

¹⁷³ Ey Sürürî aşktan kısa bahsetmek daha iyidir. Çünkü onun açıklamasını yapmak mümkün değil.

219

[Nazîre-i Şeyhî]

Mef'ülü Fâ' ilätü Mefâ' ilü Fâ' ilün

- 1 Bil kim yüzünde yazduğı bu rüzgâr ھاٲ
Bendelerün ' atâkına şâhâ yazar ھاٲ
- 2 Yâhûd muğarrer olmağa hüsni ili sen şehe
Devrân nigîn-i ھاٲtuña durmaz ھاٲazar ھاٲ
- 3 Kevn ü mekân mağabbetüme hâyil olımaz
Hiç perde ola mı gözüme ol ğubâr ھاٲ
- 4 ' Aşık ki şâdık ola sever ھاٲı ile dağı
Virmesün imdi ھاٲıruña inkisâr ھاٲ
- 5 ھاٲdret ھاٲıdur öpse Sürürî ھاٲıñ no'la
' Adetdür öpülür şanemâ müşğ-bâr ھاٲ

220

Mef'ülü Fâ' ilätü Mefâ' ilü Fâ' ilün

- 1 Faşl-ı bahâr döşedi yire yeşil bisâٲ
Tâ ehl-i ' iş olanlar ide ' işret u neşâٲ
- 2 Mey-hâne zevki yolını dutdum çü şevğ ile
Ey şeyh-i şehri u mürşid-i halk ihdînâ's- şırâٲ
- 3 Hâlvet-nişîn-i meykedeyüz rind-i câm-nüş
Yoğdur tarîkümüzde bizüm ğayrıla ihtilâٲ
- 4 Olmaz basîٲ fikh ile fazl ey fağih-i şehri
Gel eylegil müderris-i ' aşğa sen irtibâٲ
- 5 Bir hoşğa femden emdi Sürürî müferriğ
Keyfiyyetini tâzeleyüp buldı inbisâٲ

(47b)

Kâfiyyetü'z-Zâ

221

Mefâ' ilün Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün

- 1 Dilem şod ez-leb-i şîrîni-ân püser maḥzûz
Çü tûṭi'î ki şeved her dem ez-şeker maḥzûz¹⁷⁴
- 2 Men ân ruḥ çü gül ü la'l çün şeker ḥâhem
Çü ḥaste'î ki şeved ü zi'güli şeker maḥzûz¹⁷⁵
- 3 Be-pîş-i la'l-i tû yâkût hoş nemi-âyed
Kesî kucâ ki şeved ez-çünin ḥacer maḥzûz¹⁷⁶
- 4 Kazâst ber-dil-i zârem cefâ-yı bî-pâyân
Ne-büved dil zi'cefâyeş bedîn kader maḥzûz¹⁷⁷
- 5 Sürüriyâ be-ten-i ḥîş dâg-ı aşk be-neh
Eger dilet be-cihân bâşed ez-eşer maḥzûz¹⁷⁸

222

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Gönüm alup virmeyen dil-dâr-ı fettândan ne ḥaz
Baña mihrî olmayan maḥbûb oğlandan ne ḥaz
- 2 Var ikeñ küyuñda didâruñ dil añmaz cenneti
Âdeme ğurbetde tenhâ eski bustândan ne ḥaz
- 3 Çâr dîvâr içre ḳaddüñ baña el virmiş ikeñ
Serv-i seyrân itmeden bâg u beyâbândan ne ḥaz
- 4 Büt diyü sen câna tersâlar ne içün ṭapmaya
Kendüler ṭapduğı ol aşnâm-ı bî-cândan ne ḥaz

¹⁷⁴Her zaman papağının şekerden hoşlandığı gibi gönüm oğlan çocuğunun şirin konuşmasından hoşlandı.

¹⁷⁵Ben o gül yanaklı ve şeker dudaklıyı isterim. Nitekim hastalar gül şekerinden hoşlanır.

¹⁷⁶Senin o lal gibi dudaklarının yanında yakut hoş görünmez. Böyle taştan hoşlanan kimse nerede bulunur.

¹⁷⁷Sonsuz eziyetler bu gönümün kaderidir. Hiçbir gönül bu eziyetlerden bu kadar hoşlanmaz.

¹⁷⁸Ey Sürürî eğer gönülün dünya malından hoşlanırsa, bedenine aşkın damgasını bas.

- 5 Güller içre görünürsin hâr içinde gül gibi
Böyle göricek Sürûrî'ye gülsitândan ne hâz

223

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 La' l-i cân-baḥşuñ kaçan kim eyleye izhâr lafz
Mürdeler ihyâ ider 'İsî' veş ol dür-bâr lafz
- 2 Çün ' arazdur lafzuña yoḡdur beḡa lebden cüdâ
Cevher-i la' lüñden ayrıldı nice olsun var lafz
- 3 Bâdveş mestür olup düşüp hevâ-yı la' lüñe
Uğrayup yıl gibi ḡapdı buseñi ' ayyâr lafz
- 4 Bir sözi biñ kerre dirseñ her biri olur lezîz
Bî-meze olur egerçi olıcaḡ tekrâr lafz
- (48a)
- 5 Söylemez söylerse daḡı güçle söyler dimek
Zür ider yâr istemez ayrılmaḡ olur zâr lafz
- 6 Bir atılmış oḡ gibidür yine dönmez emr-i şâh
Bî-güneh ḡatlüm için itme şehâ zinhâr lafz
- 7 Lafzdan olur Sürûrî çünki baḡıy müstefâd
Ṭañ mı aḡzı varlığını eylese izhâr lafz

Ḳâfiyyetü'l-' Ayn

224

Mefâ' ilün Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün

- 1 Raḡīb şod çü be-vaşl-ı ḡabîb-i men mâni'
Ez-ân zamân be-zebân vird geşt yâ dâfi'¹⁷⁹
- 2 Nücüm-ı eşḡ ber-âyed çü rüy-i ü be-bînem
Sitâre gerçi ne-mâned çü ḡür şevved ṭâli'¹⁸⁰

¹⁷⁹ Rakip benim sevgiliye kavuşmama engel olduğundan beri, Yâ dâfi dilime vird oldu.

- 3 Be-câmi^ç er be-revem nîst piş-i rindân^ç ayb
Ki ust hîdmet-i bârî^{vü} yâr-râ câmi^ç 181
- 4 Çirâ be-zülf be-bend-i to gerden-i düşmen
Me-kon be-fi^ç l-i^ç abes^ç ömr-râ çünin^{vü} zâyî^ç 182
- 5 Be-vaqt-i mürden-i men âh süy-i yâr reved
Sürürîyâ şevved ez-pes revân be-û tâbi^ç 183

225

[Nazîre-i Kemâl-i Zerd]

Fâ^ç ilâtün Fâ^ç ilâtün Fâ^ç ilâtün Fâ^ç ilün¹⁸⁴

- 1 ^çAql ile ^çaşkıında yâruñ itmezem hergiz nizâ^ç
Bir mu^ç ânid ile baḥşüñ nef^ç ı yok illâ şudâ^ç
- 2 Gerdenüm kaç^ç eyleseñ biñ kere tîğ-i zecr ile
Dil ta^ç alluḫ itmeden bulmaya kaç^ç â inḫitâ^ç
- 3 Gerçi bu dil âteş-i ^çaşkuñda olmışdur kebâb
Lîk çerḫa girüp ider şevḫ ile raḫş u semâ^ç
- 4 Vâcib idi baña yâri mümkün olduğça kuçam
Ne'yleyem ol bî-vefâ ider hemîşe imtinâ^ç
- 5 Çünkü hicrân u firâḫ iline şaldı beni yâr
Eylegil şabr u qarâr ile Sürürî el-vedâ^ç

¹⁸⁰ Yıldıza benzeyen göz yaşlarım onu görünce dökülür. Halbuki yıldızlar güneşi görünce kaybolur.

¹⁸¹ Eğer camiye gidersen bu rindlerin nazarında ayıp değildir. Çünkü orası Allah'a hizmet yeri ve sevgili için toplanma yeridir.

¹⁸² Sen niçin düşmanın boynunu zülüfle bağlarsın? Ömrü böyle abes hareketlerle ziyan etme.

¹⁸³ Benim ölüm vaktinde ahım sevgiliye doğru gider. Ey Sürürî onun peşinden de ruhu ona tabi olarak gider.

¹⁸⁴ Mecmuatün nezairde “nazire-i Sürürî-i Acem” olarak geçmektedir. M. Fatih Köksal (2001). *Edîmeli Nazmi Mecmu'atü'n-Nezâ'ir, İnceleme, Tenkitli Metin*. Doktora Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi. 1409-1410.

226

[Nazîre-i Kemâl-i Zerd]

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün¹⁸⁵

- (48b)
- 1 Rûy-ı yâra bakmağa iderse ger zâhid nizâ'
Tañ degül mir' âtdan zişt olan ider imtinâ'
  - 2 Dil diyelden ' aqla râz-ı ' aşkı fâş oldum kıatı
Hağ dimişler *küllî sırrın câveze 'l-işneyni şâ'**
  - 3 Çeşmi dikedüm sözün müjgân u hayt-ı eşk ile
Tâ ki senden ğayrıya bulmaya ' aynum ittilâ'
  - 4 Şevküm artar serv-i gül gördükçe ey meh-rû saña
Hâr u has buldukça zîrâ nâra olur irtifâ'
  - 5 Ey Sürûrî yâr baqsun dir iseñ mir' âtveş
Dâ 'imâ şâfî vü yek-rû ol öninde kııl semâ'

227

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Seherden gün yüzün gösterdi ol meh ref' idüp burğa'
Buña her kim ki oldu muṭṭali' didi güzel maṭla'
- 2 Lebün emdükçe dil ğavğa-yı vaşluña düşer dâyim
Fesâda olduğı gerçek imiş cânâ meyün menba'
- 3 Çü sensin ey şanem esbâb-ı hüsnün cümlesin câmi'
' Aceb mi küyün olursa niyâz ehline ger mecma'
- 4 Bu cismüm kuruyup cânâ hemân bir üstühân kaldı
Urursuñ tîĝiñi biñ kerre bulunmaz aña maḫṭa'
- 5 Bu kara günlüye bir gün ni'dem göstermez oldu gün
Olup zülf-i siyâhı Ey Sürûrî yüzine burğa'

¹⁸⁵ Mecmuatün nezairde "nazire-i Sürûrî-i Acem" olarak geçmektedir. (Bkz. M. Fatih Köksal (2001). *Edîneli Nazmi Mecmu'atü'n-Nezâ'ir, İnceleme, Tenkitli Metin*. Doktora Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi. 1410).

* İki kişiden fazlanın bildiği sır değildir.

Kâfiyyetü'l-Ġayn

228

Mef ülü Fâ' ilätü Mefâ' ilü Fâ' ilün

- 1 Der-nev-bahâr tekve-i rindân şode-est bâĝ
Her nergiseş be-çeşm-i herîfân çü zer çerâĝ¹⁸⁶
- 2 Goftem ' ilâc-ı dâĝ-ı dilem kon tabîb-i men
Goftâ kucâ reved zi' ilâc-ı tabîb dâĝ¹⁸⁷
- 3 Zâhid ki pür-dimâĝ şod ez-ĝaflet u ĝurûr
Büy-i Ĥüdâ nemi-şineved ü bedîn dimâĝ¹⁸⁸
- 4 Dîdem hezâr tûĝî güyâ esîr-i bend
Der-bâĝ hemçü kepk ĥurâmed be-nâz zâĝ¹⁸⁹
- 5 Ez-dil koned furûĝ-ı Ĥüdâ hemçü ĥür zuhûr
Ger tû Sürürîyâ be-konî ez-cihân ferâĝ¹⁹⁰

229

Nazîre-i Necâtî

(49a) Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün¹⁹¹

- 1 Sensüzün ey serv-i nâzum kılmadan seyrân-ı bâĝ
Yig gelür baña ki olam mübtelâ-yı bend ü baĝ
- 2 Kâra ĥâlün aĝ rüyuñda bugün yek-dânedür
Murĝ-ı diller şaydına zülfün ' aceb mi olsa aĝ
- 3 Bilse derdün mübtelâsı olup ölmek ĥazzını
Âb-ı ĥayvân içüben Ĥızr olmaz idi böyle şaĝ

¹⁸⁶ Baharda rindlerin tekkesi bahçeye dönüşmüştür. Her nergisi rakiplerin gözüne altın ışık gibidir.

¹⁸⁷ Tabibim, gönül yaramı tedavi et dedim. Tabip tedavi de etsem iyileşmez dedi.

¹⁸⁸ Zahidin burnu gaflet ve gururdan havaya kalkınca, o öyle burnu Allah'ın kokusunu alamaz.

¹⁸⁹ Bahçede tıpkı keklik gibi salınarak yürüyen, esir düşmüş binlerce karga gördüm.

¹⁹⁰ Ey Sürürî, eğer sen bu dünyadan uzaklaşırsan, Allah'ın ışığı senin gönlüne güneş doğarken saçtığı ışık gibi dolacak.

¹⁹¹ Mecmuatü'n-Nezair'de "Nazire-i Sürürî-i Acem" olarak geçmektedir. (ksal, 2001, s. 1434)

4 Her gice encüm degüldür görinen eflâkde
Nâlemi gūş itmege tutmuş felek göz ü kulağ

5 Gerçek abdâluñ idüğine nişân olsun diyü
Bu Sürürî şevk ile yer yer başında yaqdı dâğ

230

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Ol güzel dellâk çün kaşd-ı raķibe tuta tîğ
Ger keser ol kâfirün başını aşar ' arşa tîğ
- 2 Ğayrı çün katl eyleye ğayret helâk eyler beni
Kim görürse dir teraħħum eyleyüp hayf u dirîğ
- 3 Kâdir olmaz mantıka ' aşık çü yâr ide kelâm
Ger me' âninün beyânında bedî' ola belîğ
- 4 Zülf ü haşsuz gün yüzün gösterse rüşen ağlar
Gerçi kim bārân yağmaz anda kim olmaya miğ
- 5 Bir nazarda çün Sürürî haste[y]i eyler helâk
Ğamze vü müjgânında lazım degüldür tîr ü tîğ

Ḳâfiyyetü'l-Fâ'

231

Mefâ' ilün Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün

- 1 Egerçi şâh me-râ nîst hiç kes-râ hayf
Raķib-râ be-zened piş-i men velî ü seyf¹⁹²
- 2 Ez-ân vücūd-ı şerîf u bedân silâh-ı laţîf
Beher harîf ki mi-zed be-goftemeş şad hayf¹⁹³

¹⁹² Bana kimse sevgili olmamasına rağmen, yazıklar olsun o kılıca ki benim yanımda rakibin başını vurdu.

¹⁹³ O mübarek vücudu ve o güzel silahı rakibe vurduğu zaman yüzlerce yazıklar olsun dedim.

- 3 Çü bûd yâr mükeyyef me-râ be-zed bisyâr
Mecâl nîst ki gûyem hâber-i men ez-kem u keyf¹⁹⁴
- 4 Be-kûy ü çü revem pîş-i men segân âyend
Me-râ be-rend be-ikrâm nezd-i ü çün zayf¹⁹⁵
- 5 Be-her kucâ ki şevî der-şitâ be-germî âh
Şeved hevâş zi'sûzet Sürûriyâ çün şayf¹⁹⁶

(49b)

232

Mef' ulü Fâ' ilâtün Mef' ulü Fâ' ilâtün

- 1 İş bu ' imâret içre olgıl bu sırra vâkîf
Cân viredür şoñ ucı cânâna şarğa vâkîf
- 2 Bu perde içre gönülüm çalar çü sâz-ı ' aşkı
Diñ ' aqla olmasun ol birdem bize muhâlif
- 3 Uğrılıyalı zülfün kaçar şabâ görünmez
Hağdur bu söz efendi hâyin olur çü hâyif
- 4 Bu eşk-i zezem ile sa' y it şafâ diler iseñ
Tayanma ' ömre ey dil ol kûy-ı yârı tâyif
- 5 Dil-berlere şadâkat şatmağda fâyide yok
Fevt itme fırsatı gel olgıl Sürürî ' ârif

233**Nazîre-i Nihâlî**

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Mübtelâ olmasa derd-i ' aşkuña ey yâr def
Çarşuña yüz berkidüp olmazdı böyle zâr def
- 2 Yüzine muṭrib ṭabanca ursa her dem vechi var
Çün saña gögsün kaçkar tek durmayup her bâr def

¹⁹⁴ Sevgilim keyifli olduğundan dolayı beni bayağı dövdü. O kadar keyif alıyordum ki konuşmaya mecalim yoktu.

¹⁹⁵ Ben onun köyüne gittiğimde önüme köpekler gelir. Beni onun yanına bir misafir gibi götürürler.

¹⁹⁶ Ey Sürürî kış mevsiminde nereye gidersen git. Ahının ateşi oranın havasını yaz gibi yapar.

- 3 Çeng öterken nây iñiler çâr-pâre qarşar el
Pâre pâre olup eyler nâleler nâ-çâr def
- 4 Aqça şanma qara manqırdur saña gösterdügi
Gerçi çıñ çıñ ötdürür qarşuñda ey dil-dâr def
- 5 Sırrı şaqlardı velî muṭrib aña cellâd olup
Bir ṭabanca urıcaq bir bir hemân ırlar def
- 6 Dün gice qarşuñda hoş-ḥâl idi ammâ ayrılup
Bir deriye şarılı qaldı olup bîmâr def
- 7 Dostum ma' nîde kârı mâtem u feryâddur
Ḥalka qarşu şüretâ gerçi güler oynar def
- 8 Ehl-i meclis guşşa Ye'cücından olmağa emîn
Bir deri idi velî oldı ' aceb divâr def
- 9 Qarşusunda âteş-i ' aşqa Sürûrî'den kızip
Çatladı şabr itmeyüp oldı qatı evkâr def

(50a)

234

Mef' ülü Fâ' ilätü Mefâ' ilü Fâ' ilün

- 1 Her dem bu sîne[y]i iderüm tîrüne hedef
Tâ kim nişân-ı ğamzeñ olup ten bula şeref
- 2 İre elüm diyü dehen-i yâra sa' y eyle
'Ömri ' azizi yoq yire çoq eyledüm telef
- 3 Ḥâk ol yolında ister iseñ nâm ile nişân
Ölmekle buldı rağbeti ekşer dilâ selef
- 4 Cân qaşdına çü ḥançer-i ğamzeñ çıkarasın
Öğretme qorqaq elüni *aḍrib ve lâ-teḥaf**
- 5 İtme ğazâ raqıbe o şîrîn nebâtuñı
Ḥardur şekerimüz aña lâ-büd gerek ' alef

* Korkma vur.

6   Çoysuñ kulağa sözlerüm olurdı dürr-mişâl
Çün kaçre-i haķiri dürr iden dürr-i şadef

7   Benzüm zeri yaşum güheridür Sürüriyâ
İltecegüm habibe faķirâne ben tuhaf

235

Nazîre-i Ruĥî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1   Tîrüne kıldum bu cismi ey kemân-ebrü hedef
Bir nişân itdüm cihânda kılmadum 'ömri telef

2   Çan dökerler cân alurlar gizlü yirde ğamzeler
Çaşı mihrâbında dutmuşlar namâza gerçi şaf

3   Şol kadar çan aĝladum gül-gün ruĥı şevkiyle kim
Çanda baķsam kıpkızıl çandur gözüme her taraf

4   Eyleseñ teşrif şehâ bende hâne küşesin
Sen şehe gelmez zarar ben bendeñe olur şeref

5   Dutmuşam Ferhâd yirin ey Sürürî 'aşk ile
Ne'yileyem öldükde bulunmaz baña hayrû'l-ĥalef

236

[Nazîre-i 'Adlî]

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1   Farz olupdur küy-ı yârı Ka' be'den evvel tavâf
Yoķ durur bunda kitâb-ı 'aşk içinde iĥtilâf

2   Yâra mensüb olalı ta' rif ider iller beni
Nitekim ta' rif kesb eyler izafetle mużaf

3   Ben müselleme dutmazam ey şeh-süvârum bunu kim
Bir piyâdeyken raķîbüñ ola ĥükmüñle mu' âf

- 4 Heçr ile öldüm nice kez vaşl ile oldum diri
İtmesünler yoluña ölmekden ey cān baña lāf
- 5 Vaşla irüp bu Sürûrî havf idüp hicrāndan
Vird idindi *yā İlāhî neccinā mimmā neḥāf**

237

Nazîre-i Bahārî

Mef' ülü Fā' ilätü Mefā' ilü Fā' ilün

- 1 Hıaḥ dutdı çün diyār-ı cemāli ḫaraf ḫaraf
'Uşşāk giydiler ḫara şalı ḫaraf ḫaraf
- 2 Uçardı gözde yār uçar şimdi göz aña
Olup müje anuñ per ü bāli ḫaraf ḫaraf
- 3 Āhum göge yaşum yire gidüp şabā gibi
Her birisi arar o ğazālî ḫaraf ḫaraf
- 4 Ḳaddüñ ḫayālî ile gören kirpigüm şanur
'Aynumda bitdi serv-i nihālî ḫaraf ḫaraf
- 5 Ben ḫara günlinüñ yaşı ḫünin olup erer
Gül-güniler giyer ruḫı alı ḫaraf ḫaraf
- 6 Zülfi gibi 'aceb mi perişān olursa dil
Durmaz çeker anı ḫaḫ u ḫālî ḫaraf ḫaraf
- 7 Gözler gözi Sürûrî'nün ol ḫaşı nitekim
Bayrām gicesi ḫalk ḫilālî ḫaraf ḫaraf

Ḳāfiyyetü'l-Ḳāf

238

Fā' ilätün Fā' ilätün Fā' ilätün Fā' ilün

- 1 Dür sāzed çün men-i dil-i ḫaste cānānem firāk
Mî-sitāned ez-tenem ey dostān cānem firāk¹⁹⁷

---

* Ey Allahım bizleri korktuklarımızdan halas eyle.

- 2 Yâr çün reft ez-nazar bî-şabr u bes rüsvâ şodem
Kerd peydâ der-cihân in râz-ı pinhânem firâk¹⁹⁸
- 3 H̱âstem dermân-ı derdem ez-firâket ey tabîb
H̱aste-dil-râ geşt ya' nî kerd dermânem firâk¹⁹⁹
- 4 Bord şabr u fâkat u ' aql-ı me-râ yek-pâregî
Tâ şebî der-hâne-i dil geşt mihmânem firâk²⁰⁰
- 5 Kişveri-râ çün şeh-i zâlim buved virân şeved
Ey Sürürî hâkimem şod kerd virânem firâk²⁰¹

(51a)

239

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün²⁰²

- 1 Yüzine karşı her gice olur şimdi dil uyanık
Egerçi hecri odında katı olmuşdu o yanık
- 2 Dilâ ol yâr-ı cân cânı iderse kolluk oğlanı
Revâ eyle hemân anı olursa hizmete lâyıq
- 3 Şikâr olmazdı gül hâre olup dâmânı şad pâre
Vefâ itmezdi âgyâre yüzi ger olmasa açık
- 4 Kaçan kim yâr içe bade nice içmesün o fütâde
Ki birlik olmaz ortada alışmaz mest ile ayık
- 5 Kaçan gafletde ola ser Sürürî katlı ider dil-ber
Ki müşkil olur olsa ger uyur ardınca uyanık

¹⁹⁷ Ey dostlar, bu ayrılık beni sevgiliden uzaklaştırıp gönlümü hasta edip, canımı alıyor.

¹⁹⁸ Sevgili gözümün önünden ayrılınca, sabırsız ve rezil oldum. Bu ayrılık, dünyada gizli sırlarımı açığa çıkardı.

¹⁹⁹ Ey tabib, bu dertlerime senden derman istedim. Hasta gönlü öldürdü. Ayrılığı bitirdi.

²⁰⁰ Bir gece gönül hanesinde ayrılık bana misafir olduğunda, tamamıyla sabrımı, takatımı, aklımı benden aldı.

²⁰¹ Bir yerde zalim şah hakim olursa o ülke viran viran olur. Ey Sürürî bizim gönlümüze ayrılık hakim oldu. Gönlümüzü viran etti.

²⁰² Gazelde İç kafiye vardır.

240

Mefâ' ilün Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün

- 1 Dilâ çü va' de-i vaşlını añladık tahmîk
Müyesser olınacağuz idesin anı taḥkîk
- 2 Rızâ-yı yâra muvâfîk olımazam hergiz
Bu yolda olmaz ise bendeye eger tevfiḳ
- 3 Dehâni kadrini bilmek müyesser olmadı hîç
Egerçi bir kılı kırk yarup iderüm tedkîk
- 4 Taşavvür eyledi dil şıdḳ-ı va' de-i vaşluñ
Velîk kılmadı ' aql ol taşavvurı taşdıḳ
- 5 Sürüriyâ kıomaz ol yâr hîç muḥâlefeti
Meger müsâmaḥa yüzinden ola bir taḫbîk

241

Nazîre-i Faḳîrî

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Kılurdu o melek-şûret perî ' uşşâka insânlık
Raḳîb-i dîv ara yirde eger kılmasa şeyḫânlık
- 2 Mey-i la' lüñle esrâr-ı ḥaḫtuñ keyfiyeti kıldı
Dil-i hûşyâr ḥâlin gâh mestlik gâh ḥayrânlık
- 3 Şabâ zülfüñ perîşân eyledi çün ey perî-şânem
' Aceb midür dil-i ' uşşâkda olsa perîşanlık
- 4 İdersin tâze oğlancıklar ile dâ'imâ bâzî
Dilâ pîr olmaduñ mı niçeye dek uşbu oğlanlık
- 5 Sürürî çün muḥâkḳar cân ile geldi cenâbuña
Ḳabûl it tuḫfe-i mürî idüp şâhâ Süleymânlık

(51b)

242

Nazîre-i Hayâlî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Cân dilerse vaşl için ey dil dime zinhâr yoğ
Vaşl ile cân bulunur bundan ucuz bâzâr yoğ
- 2 Serv-ğadlerde leţâfet var velî yoğdur vefâ
Nitekim serv-i çemende berg var u bâr yoğ
- 3 Didüm ağzuñ var ise bir bûse 'ahdin kıll baña
Ol dehân-ı tengi birle güldi didi var yoğ
- 4 Ger raķībâ biz gözüne ĥâr olursağ itme 'ayb
Bu cihân içre bilürsin ĥârsuz gülzâr yoğ
- 5 Özge şerbetdür lebi ölmelüye dermân ider
Ey Sürürî n'idelüm aña göre bîmâr yoğ

243

Nazîre-i Hayâlî

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Yine od gibi sâķinüñ ruĥı par par yanar ancağ
Şarâba od düşüp andan için için yağar ancağ
- 2 Şarâbı gör ki jîve gibi bir ĥab içre tek durmaz
Benüm ol şüh yârüm gibi ĥâyet şîvekâr ancağ
- 3 Egerçi ĥara günler gösterür döne döne devrân
Biĥamdi'llâh ki kendü daĥı ey dil bî-ğarâr ancağ
- 4 Ķatı şehrîdür ol yârüm ĥamû ağyâra yâr olur
No'la şehr içre ger dirsem efendüm şehriyâr ancağ
- 5 Ĥayâl u ĥâba beñzer bu cihânuñ devlet ü zevķi
Sürürî uşbu dünyâ didüğüñ bir i'tibâr ancağ

244

Nazîre-i Hayâlî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 'İbret alursañ cihândan ey gönül gülzâra baq
Açulup gül gibi pejmürde olan ezhâra baq
- 2 Bunca reng ü bûy ile gör var midur gülde huzûr
Çevresinde cem' olan kanlar dökici hâra baq
- 3 Hoqqa-bâz-ı dehr terkîbin qo zehr-i âlûdedür
Hoqqa ağızından aña tiryâk olan esrâra baq
- 4 Hüsnuñe hayrân olup dikmiş gözin bakup durur
Arqasın dîvâra virmiş şûret-i dîvâra baq
- (52a)
- 5 Olmasa 'uryân kırtulmazdı elden her dıraht
Varuñı terk it Sürûrî sende gül-i eşcâra baq

245

Nazîre-i Âfitâbî

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Ğamuñ hâzır olaldan dilde ey dil-ber huzûrum yoq
Olaldan gün yüzüñ ğâyib gözümde zerre nûrum yoq
- 2 Bu zâhirdür ki her nesne zuhûrı nûr ile eyler
Baña gün gibi toğmayaldan ol meh-rû zuhûrum yoq
- 3 Maħalleñde münâcât eyledükçe yüzüñi göster
Tecellîye Hüdâ haqqıçün anuñ gibi tavrum yoq
- 4 Zebân-ı hâl ile her hâne didi baña küyuñda
Niçün eyler benümle bahşı cennet çün kuşûrum yoq
- 5 Sürûrî'de sürûruñ adı var ammâ ki yoq kendi
No'la ğamgîn olup dirse benüm hergiz sürûrum yoq

246

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Şol kim anuñ bu cihân bâğında bir cānānı yoķ
Bâğbāndur bŭstānında gül-i ħandānı yoķ
- 2 Ka' be-i vaşla nice irem şafāyile dilā
Çŭnki hicrān u firāķı deştinŭñ pāyānı yoķ
- 3 Cān virŭr çŭn mŭrdeye cānsuz dirilŭr her kişı
Kimse cānum var dime ki anuñ içŭn cānı yoķ
- 4 Bir firenk oğlanını sevdŭm Mŭselmanlar meded
Merĥamet ķılmaz baña ol dīni yoķ imānı yoķ
- 5 Derdi-i 'aşķa çŭn devā itmiş degŭldŭr her řabīb
Ey Sŭrŭrī ŭgraduñ bir derde kim dermānı yoķ

247

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Ėonçeden gönlŭm açılmaz çŭn Şeker-gŭftārı yoķ
Serve cān olmaz revān zīrā ki ĥoş-reftārı yoķ
  - 2 Çek raķībŭñ ķahrını ol yār-ı gül-ruĥ mihrine
Bu cihân bâğında ey dil gül mi vardur ĥārı yoķ
  - 3 Meclisinde ol gülŭñ dil no'la feryād eylese
Gŭlşen içinde hezār olmaz ki anuñ zārı yoķ
- (52b)
- 4 Herkes ŭşelden megesveş sŭkkeri senbŭsuña
Ağzına ŭşmiş senŭñ ĥelvācınıñ bāzārı yoķ
  - 5 Ger metā' -ı vaşluma neñ var Sŭrŭrī dir iseñ
İş bu bāzār-ı cihân içinde anuñ varı yoķ

248

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Gel dilâ tağ içre dağ-ı lâle-i hamrâya bak
Yâ şafağ içre felek üzre dutulmuş aya bak
- 2 Dağ-ı pinhân ile gonçe lâlesin seyr isteseñ
Dâne-i müşg üzre bağlanmış kızıl vâlâya bak
- 3 Penbe-i pür-ğünla görmek diler iseñ sînemi
Kırmızı lâle ile rengin olan şahrâya bak
- 4 Aç gözüñi olma gözi aç fânî bâğda
İbret al bundan yürü var nergis-i şehlâya bak
- 5 Ey Sürûrî lâle vü gül çün degüldür pây-dâr
Dest-i dil-berde olan câm-ı mey-i hamrâya bak

249

Mef' ülü Fâ' ilâtün Mef' ülü Fâ' ilâtün

- 1 Çün olmaya müyesser ol pâdişâha bakmağ
Andan bedel imişdür mihr ile mâha bakmağ
- 2 Ağrurdu çeşmüm oldu rüy-ı raķīb nâfi'
Göz ağrusına yarar zîrâ siyâha bakmağ
- 3 Āşıklara nazar kıl luğ u Ā inâyetüñle
Ey pâdişeh gerekdür şâha sipâha bakmağ
- 4 Ol şeh-süvâr seyre çıkduğça halk üşürler
Zîrâ ki Ā âdet olmuş atlansa şâha bakmağ
- 5 Her kişi serv-i bâğı seyrân ider Sürûrî
Oldı benüm naşībüm bu dūd-ı âha bakmağ

250

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Giceler mehtâbda 'îş eyledükde ehl-i zevk
Gün gibi toğsañ şeherden artar ey meh anda şevk
- 2 Ehl olanları sürer ilter maħalleñden yaña
Bir melek vardır ider ey ħür ehli ehle sevĸ
- (53a) 3 Şeş cihetden şol müzehheh Tañrı ħaĸĸı dostum
Bir durur kūyuñda ben üftâdeye taħt ile fevk
- 4 Kūyuña varur mücerredler ider ħâneñ tavâf
Tolanur gökde melekler 'arşı güyâ cavĸ cavĸ
- 5 Ol Süleymân' uñ ĸulıdur boynı baĸlu vahş ü tayr
Boynına taĸmış anuñçün ey Sürürî ĸumrı tavĸ

251

Nazîre-i Bahârî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Gözlerümi ağladup la' lüñ ĸılupdur ĸana ĸarĸ
La' l ü mercândan idüpdür anları iħsâna ĸarĸ
- 2 Hây eser ki ħalkı ağlatma beni yoħsa hemân
İderüm dünyâyı eşk-i dîde-i giryâna ĸarĸ
- 3 Gitmedi çok yaş ile gözden ħayâlün ey perî
Mesken itmez gerçi âdem olsa âba ħâne ĸarĸ
- 4 Baħr-i 'aşĸ-ı dil-bere düşüp uman andan kenâr
Beñzer aña kim ħalâş uma olan 'ummâna ĸarĸ
- 5 La' le ĸan içre olurmuş ey Sürürî perveriş
La' le dönse no'la çeşmüm ĸıldum anı ĸana ĸarĸ

Kâfiyyetü'l-Kef

252

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ulün

- 1 Be-pā-būset şodem der-rāh-ı tū hāk
Nemī-keştem çünin üftāde levlāk²⁰³
- 2 Derīde pīrehen-rā şubh ez-mihr
Çe şod ger ez-ruhet sine konem çāk²⁰⁴
- 3 Men-i ser-mest ez-şahna ne-tersem
Ki divāne ne-dāred ez-^c ases bāk²⁰⁵
- 4 Müyesser nīst idrāk-i vişāleş
Men ez-ğod be-revem ān-cā çe idrāk²⁰⁶
- 5 Hālāşī nīst z'in maḥbes Sürürī
İhāta kerde çün çendin eflāk²⁰⁷

253

Nazīre-i Şeyhī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Reng-i eşkümle yüzüm naş u nigār itsem gerek
Hālūmi yāra bu yüzden aşikār itsem gerek
- (53b) 2 La' l-i şīrīnūñ için tağ üsti bāğ olup baña
Hüsrev-i Ferhādveş terk-i diyār itsem gerek
- 3 Çeşmi sihrinden olurken zülfünüñ her tārı mār
Bir ^c aşā-yı āh ile ben tār u mār itsem gerek

²⁰³ Ayaklarını öperek yoluna toprak oldum. Eğer sen olmasaydın ben toprak olmazdım

²⁰⁴ Sabah güneşten dolayı gömleğini parçaladı. Ne olur, ben de senin yüzünden dolayı göğsümü parcalasam.

²⁰⁵ Ben sarhoşken bekçiden korkmam, çünkü deli gece bekçisinden korkmaz.

²⁰⁶ Onun kavuşmasını idrak etmek mümkün değil. Ben kendimden geçtiğimde onu nasıl idrak edebilirim.

²⁰⁷ Ey Sürürī bu meclisten kurtuluş yok. Çünkü bu meclisin etrafını kuşatan nice felekler var.

- 4 Pāyuña eşküm revân idüp meyân-ı bâğda
Ağlayu ağlayu sen servi kenâr itsem gerek
- 5 Çeşm-i mestüñ derdi gerçi cânı maḥmûr eyledi
Cür^ç a-i la^ç lüñ emüp def^ç -i ḥumâr itsem gerek
- 6 Zülfine taḳlîd idüp göñlüm müşevveş eyledüm
Cânı da bîmâr idüp çün çeşm-i yâr itsem gerek
- 7 Her nigâruñ şüretin dil-ḥanesinde naḳş idüp
Çîn nigâristânı gibi yâdgâr itsem gerek
- 8 Saḳın a ḥalḥâl için cân riştesine dizmege
Eşkümi la^ç l ile dürr-i şeh-süvâr itsem gerek
- 9 Kulluğuñ adını taḳup aña sultānum benüm
Bu Sürürî cihânda nām-dâr itsem gerek

254

Nazîre-i Nürî

Fâ^ç ilâtün Fâ^ç ilâtün Fâ^ç ilâtün Fâ^ç ilün

- 1 Gözlerüm nemnâk u sînem çâk u göñlüm derdnâk
Dostlar benden ḥayât ummañ ki ben oldum helâk
- 2 Nür u şabr u mâl u ^ç aḳluñ yirine oldı bedel
Gözde âb u dilde âteş elde bād u başda ḥâk
- 3 Şanma vādîler ola belki ğam-ı hicrân ile
Yirler itmiş yir yir ey cân sînesini çâk çâk
- 4 Bülbülün ḥâkister cismi virür revnâk güle
Nitekim gülden olur âyinenün ruḥsârı pâk
- 5 Künc-i vaşla irse ḥazzından Sürürî fevt olur
Şol gedâveş künce irse nâ-gehân olur helâk

255

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- (54a)
- 1 Hevâ germ olduğınca yaraşur giyüñ şehâ derlik
Egerçi sende hıatm olmuş güzellik tâzelik terlik
  - 2 Güzeller şâhı olduñ çün kıl oldu saña meh-rûlar
Yaraşur mülk-i hüsn içre başuña tâc-ı serverlik
  - 3 Koyup la' lüñ mey içdügi için mey-hûrlar cânâ
Hıacâletden durur her birinüñ yüzinde aşmerlik
  - 4 Kâmer günden alurken nûr u fer gün dağı ey meh-rû
Dutar pür-nûr yüzünden senüñ her gün münevverlik
  - 5 Kâlenderveş mücerredsın Sürûrî çünki ' âlemde
Zen-i dünyâya gönül bağlamak degül durur erlik

256

Nazîre-i Ca'fer Çelebi

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Bilmezem ey hatt-ı dil-ber bunca tezvîrûñ senüñ
Böyle küfrüñ ile neden cennet ider yirüñ senüñ
- 2 Kâtl ile ta' bîr kılduñ vaşla olan hû'âbumı
Gerçi hû'âbum hûbdur illâ ki ta' bîrûñ senüñ
- 3 Yire encüm yağdurur çeşmüm firâkuñ gicesi
Kılmağ için ey kâmer-ruhsâr teshîrûñ senüñ
- 4 Mey gibi çeşmüñ içer pîr ü civânuñ kanını
Nev-civânum böyle mi ta' lîm ider pîrûñ senüñ
- 5 Çekdürürsın her cefâ-hûdan Sürûrî'ye belâ
Nice kılam ey dil-i divâne tedbîrûñ senüñ

Mütekerrir Murabba^ʿ
Nazîre-i İshâk Çelebi

Fâ^ʿ ilâtün Fâ^ʿ ilâtün Fâ^ʿ ilâtün Fâ^ʿ ilün

- 1 Bini bîmâr eyleyüp ʿaşkuñda nâlân eyledüñ
Çekmesün zaḥmet diyü şoñ ucu kırbân eyledüñ
Lütf idüp ya^ʿ ni ki bu bîmâra dermân eyledüñ
Hây zâlim hây kâfir ne'yledüñ kıan eyledüñ
- 2 Teşneyem la^ʿ lûnden em buyur didüm ol gül^ʿ izâr
Her gedâya didi olur mı zülâl-i hoş-güvâr
ʿÂkıbet içürdi hicrân ile tîğ-i âb-dâr
Hây zâlim hây kâfir ne'yledüñ kıan eyledüñ
- 3 Cân virürken tîğ-i bürrânuña cânâ uşbu ten
ʿÂşık incidür diyü öldürdüñ ağıyârı çü sen
Ben daḥı oldum helâk ol gayret ile guşşadan
Hây zâlim hây kâfir ne'yledüñ kıan eyledüñ
- 4 Didüm ey meh-rû ğam-ı ʿaşkuñda oldum ben nizâr
Didi görmesüñ beni bulur idüñ şabr u kıarâr
(54b) Anuñiçün yüzini göstermez oldı ol nigâr
Hây zâlim hây kâfir ne'yledüñ kıan eyledüñ
- 5 Zaḥm-ı ğamzeñ sînem üzre yâdgâr olsun didüm
Ḥalk-ı ʿâlem ben saña kıul olduğum bilsün didüm
Şanki ḥançer çek Sürürî bendeñe ölsün didüm
Hây zâlim hây kâfir ne'yledüñ kıan eyledüñ

257

Fâ^ʿ ilâtün Fâ^ʿ ilâtün Fâ^ʿ ilâtün Fâ^ʿ ilün

- 1 Yâd ider misin dilâ ʿâlemde sulṭân olduğuñ
Kıapısında ol şehüñ bî-çâre derbân olduğuñ
- 2 Geh beşer didüm saña gâhî melek gâhî perî
Gördüğümce gâh peydâ gâh pinhân olduğuñ

- 3 Niçe bir taşup aķarsın ey gözüm yaşı benüm
Çünkü yok bir kaçrece yanında ‘ummān olduĖuñ
- 4 Şol kara baħtum gibi ĥaṭṭ-ı siyāhuñ iricek
Añasın ey pîr olası güzel oğlan olduĖuñ
- 5 Didiler te ’şîr ider ism-i müsemmada velî
Ey Sürûrî görmedüm ‘ālemde ĥandān olduĖuñ

258

Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün

- 1 Saña ilterse nigārā ĥaberin aĖyāruñ
İki yüzlüdür inanma sözine dināruñ
- 2 Def‘ -i aĖyāra çü yok çāre no’la şükr itsem
Şükr olur çünkü şehā her dem işi nā-çāruñ
- 3 Giderüm diyelü ol cān-ı dilüñ ĥālî ĥarāb
Nitekim mevtine ĥükm olına her bîmāruñ
- 4 Dehenüñ var baña bir buse didüm didüñ yok
Aldum aĖzuñdan ol inkār ile ben iķrāruñ
- 5 Od ile penbe çü bir yirde Sürûrî olımaz
Söz ile nice yazılır varaķa eş‘ āruñ

259

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- (55a) 1 Çünkü peydā eyledi o āşinā bîĖānelik
Ṭañ degüldür sende ķalsuñ ey göñül dîvānelik
- 2 Gündüzüm ķıldı siyeh ol meh baña bî-mihr olup
Gice kimüñ şem‘ ine ķılsın göñül pervānelik
- 3 Ķıldı her vîrāne[y]i ābād anuñ mecnūnları
Kim baña bir yir bulunmaz anda da Ėam-ĥānelik

- 4 Cân esîr-i derd-i ğam dil mübtelâ-yı her sitem
Ey ecel kırtar beni gel eylegil merdânelik
- 5 Ey Sürürî zülfi sevdâsını kıvâm-ı la' lini
Âkîl ol şerbet içüp kılma daĥı dîvânelik

260

Nazîre-i Fakîrî

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

- 1 Ne ağızla diyem vardur meyânuñ
Cevâbı çün baña yoĥdur dehânuñ
- 2 Eyâ şâne saçına el urursañ
Başarsın kıyruĥın uyur yılanuñ
- 3 Senüñ şeh-bâz zülfüñ kıorĥusından
Yire inmege cânı yoĥ hümânuñ
- 4 Kökiyle ĥattını dişüm çıkardı
Yaĥın olur dibi zîrâ yalanuñ
- 5 Virürse câna vaşlın al Sürürî
Ķulı kıurbânısın çün râyegânuñ

261

Mefâ' ilün Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün

- 1 Egerçi seng-i cefâ kııldı cismümi gömgök
Şerâr-ı âĥ ile zeyn oldu şan nücüm ile gök
- 2 Kemâl ü mâl ile bî-ţâli' olan irmez aña
Göñül eger öger iseñ cihânda ţalı' i ök
- 3 Şu kim seve seni luţf it sen anuñ alkışın al
Zarar görürseñ efendi bu ben du' âciya söĥ
- 4 Vefâ vü cevruñi añmaz sever seni göñlüm
Gerekse luţf ile oĥşa gerekse kıahr ile dök

- 5 Sürûrî'nün gözi yaşına öykünürse ne tañ
Çü bir köpüklü delü dirdüñüz şehâ gömgök
(55b)

262

Mef'ülü Fâ' ilätü Mefâ' ilü Fâ' ilün

- 1 Hızruñ zülâlin istemege cām-ı Cem gerek
Ol dost ehli olmağa merdâne dem gerek
- 2 Meydân-ı aşğa girmege faqr u fenâsı için
Bir himmet ıssı sâlik-i sâbit-quadem gerek
- 3 Şeb-bâz-ı âşiyâne-i arş olmağ isteyen
Cân Ka'besinde maḥrem-i künc-i ḥarem gerek
- 4 Aldanma ḥadişâta ki anḳâ-yı lâ-mekân
Pervâz kılsa ḳulle-i Ḳâf-ı quadem gerek
- 5 Şerḫ itmege Kitâb-ı Mübîn'i Sürûriyâ
Burhân u ḥüccet ile imâm-ı ümem gerek

263

Mef'ülü Fâ' ilätü Mefâ' ilü Fâ' ilün

- 1 Emdürmedüñ çün ağzuma şeftâlü-yi lebüñ
Vir bâri oḥşamağa ele sîb-i ḡabḡabuñ
- 2 Vardur hilâl ü kevkebi yirüñde ey güneş
Ḥâcet ḳomadı gök na'leş ile kebkebüñ
- 3 Firdevsi şanuram tolu ḡilmân u ḥür ile
Zeyn ola çün güzeller ile içi mektebüñ
- 4 Ben maşrabayla nüş iderüm sen ḳadeḫ ile
Andan bizim ile ola mı şüfî meşrebüñ
- 5 Bir yirde yazmağ istedüm aḡyârı yâr ile
Ḳanı ḳurudı anda Sürûrî mürekkebüñ

264

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Armağanum yok benüm yārān eline virecek
Turfē gön̄lüm var hemān oğlan eline virecek
- 2 Āb-ı hayvāndur lebüñ ammā şağın ağıyārdan
Ol degüldür çünki her hayvān eline virecek
- 3 Yāralanmış tığ-i hicrān ile gön̄lüm şöyle kim
Şağ yiri qalmamış insān eline virecek
- 4 Kāra kāra tağlar ile zeyn olan başum benüm
Güiyā bir sībdür cānān eline virecek
- 5 Cevher-i nazmı Sürūrī eyleme bī-fehme ' arz
Gevher olmaz çünki her nādān eline virecek

(56a)

265

Mef' ülü Fâ' ilätü Mefā' ilü Fâ' ilün

- 1 Meclisde sākī bir şānem yār-ı cān gerek
Nāzük beli hemīşe anuñ der-miyān gerek
- 2 Leb şunduğınca ağza virmek gerek dilin
Zīrā şarāb şuñana lā-büd lisān gerek
- 3 Pür-nūr yüzüñe nicesi dil uzada şem'
Öykünmege o hüsñüñe gonçe-dehān gerek
- 4 Ne ağzına düşer ki saña gonçe öyküne
Evvel bu sözi söylemege bir zebān gerek
- 5 Yītsün ġarībliğē hemān tek Sürūriyā
Maḥbūb dime baña fülān bin fülān gerek

266

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Delü gön̄lüm ser-i zülfüñe giriftâr itdüñ
 atı hoş eyledüñ ey cān beni bīmār itdüñ
- 2 Ğam ile oldı gön̄ül hānesi gelse şādī
 Dirüm aña kerem eyle yūri yir ar itdüñ
- 3 Utanursın göricek yüzümi ey sīm-beden
 Beni bī-zer diyü biñ zūr ile o zār itdüñ
- 4 Bamaduĝuñ budur āyīnenüñ ey cān yüzine
 Görünür baña nazīr anda diyü 'ār itdüñ
- 5 Kār idüp 'aş-ı Sūrūrī olup āvāre-i kār
 Yolunda amu bī-kārлығы kār itdüñ

267

Fā' ilâtün Fā' ilâtün Fā' ilâtün Fā' ilün²⁰⁸

- 1 Her açan ol pādīşāhum giyse altunlu benek
 Şanuram bir bāĝdur zeyn eylemiş anı içek
- 2 Yāhūd ol gün yüzli ay alnı ile pūr-nūrdur
 Her benek kevkeb olup olmuş özi gūyā felek
- 3 Yā cemāli Muşhaf'ın āyet-be-āyet gösterür
 Her benek altun nişān olmuş ki hīç olmaz dimek
- 4 Yāhū bir āyīneci dükkānına dönmiş durur
 Her benek mir'ātdur aña baup görmek gerek
- (56b) 5 Yā filoridür ki zeyn itmiş anuñla cismini
 Ol dil-i sengīni olmuşdur aña gūyā mehek
- 6 Her yerüñ ra' nā diyü cāme muarrer-nāmedür
 Her benek bir şeh nişānıdur yazılmış hūb-rek

²⁰⁸ Gazelin sol tarafından "ihtira-ı has" cümlesi yazmaktadır. İhtira: benzeri görülmemiş bir şey icat etme, vücuda getirme manasındadır.

- 7 Dağlar ile zeyn ide gör sine-i pür-sūzuñi
Ol benek aftāna ister iseñ dilā ger beñzemek
- 8 Ol libās ile hemān āvusa dönmiş bu hümā
Şanuram cevlan ider gitse etegin silkerek
- 9 Şaru güldür her benek ammā ni'dem ol bağdan
Çāre yokdur opmağā biñ yıl ekerseñ de emek
- 10 Her benek nergis gibi her yaña açılmış baar
Uyhusuzluğda olur ' aşık göziyle müşterek
- 11 Her benek bir kırmızı aker gibi pür-nürdur
Ey Sürürī yamasun gel dāmeninden desti ek

268

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

- 1 Bu tekyede beni şoydı ışık gibi o köçek
alender oldum anuñ şevine giyüp kepenek
- 2 Raīb arasını iki kez yire başdum
Didüm yine berü gel kim er oyunu üçedek
- 3 Didüm cihān benüm olur idi ger benüm olsañ
Didi ü sen benüm olduñ daı saña ne gerek
- 4 Raīb el uzadup zülfine didi beni aş
Didüm behey aşılaca yüri elüñ ipe ek
- 5 Sürürī'nüñ ü alup ' alın eyledi abdāl
Didi görüp anı babalar āferin be küçek

269

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Ey gönül bu derdüñüñ dermānı dil-berdür senüñ
Sinenüñ zamına merhem ol semen-berdür senüñ

- (57a)
- 2 Nice irer vuşlatuñ küncine gerçek ‘ aşıķuñ
Çün nigebân aña zülfüñ gibi ejderdür senüñ
- 3 Zâhid enver-i cemâl-i yâri görmezsın dirîğ
Hâtıruñ âyînesi ğâyet mükedderdür senüñ
- 4 Yâr emr itmiş ki cân virüp alasın bûsesin
Ey gönül ğam yime kim emrûñ muķarrerdür senüñ
- 5 Çünki her meh-pârenüñ mihr ile şevķüñ vardur
Ey Sürûrî ķalbüñ anuñ çün münevverdür senüñ

270

Nazîre-i Bahârî

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

- (57a)
- 1 Pây-bûsın isteyen yolında hâķ olmaķ gerek
Dirlik uman la‘ l-i cân-baħşa helâķ olmaķ gerek
- 2 Her zamân yüz yirde ķoyup yaşı vadiler gibi
Çekmege yâri kenâra şîne-çâķ olmaķ gerek
- 3 Sîneye gelse şitâda yâr artur sûzuñı
Kim şitâ hāmâmı ey dil tâbnâķ olmaķ gerek
- 4 Taşrası pâķ olmağ ile tâhir olmaz âdemî
Şûfiyâ şâfi-dil olup içi pâķ olmaķ gerek
- 5 Kim ki bîmâr ola tîmârı aña eyler tabîb
La‘ l-i yâr için Sürûrî derdnâķ olmaķ gerek

271

Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün

- 1 Çekirdegin çıkardum ben lebüñ vaşfında hürmânuñ
Aķıttdum ağzı şuyını anuñla âb-ı hayvânuñ
- 2 Lebüñ senbûsesi şol deñlü şîrîn oldu kim şordum
Didiler ağzına sinek üşürdi ķand u helvânuñ

- 3 Ne idi cân u dil naqdini virüp müşteri olmak
Eger hicrânlı olmasa metâ^ç -ı vaşlı cânānuñ
- 4 Lebūñ ‘ahdinde n’içün çok olur ‘âşıqlara cevruñ
Çü dirler ‘adl ile tolar cihān devrinde ‘İsā’nuñ
- 5 Sürūrī gözlerüñveş hastedür la‘ l-i lebūñ emdür
Ṭabībüm derdine anuñ eger var ise dermānuñ

272

Müstef^ç ilātün Müstef^ç ilātün

- 1 Dil-berler ile diller esenlik
İller emīnlik bekler düzenlik
- 2 Vaşl ol nigāra şöyle birik kim
Gitsün aradan senlikle benlik
- (57b) 3 Dil no’la varsa gülzāra gamdan
Murğūñ penāhı olur dikenlik
- 4 Ḥayl-i ḥayālūñ mesken idelden
Göñül ḥarābı hoş oldu şenlik
- 5 Öldükde yiter saña Sürūrī
Kelbi palası yārūñ kefenlik

273

Nazīre-i Nişānī

Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilün

- 1 Leyl-i zülfüñden irmişdür meger kim bŷy-ı misk
Ṭağlara düşmiş gezer mecnŷn gibi āhŷ-yı misk
- 2 Zŷlf-i pŷr-çīñüñe öykünmiş Ḥiṭā kılmış ḥatā
Bu günāh içün çararmışdur nigārā rŷ-yı misk
- 3 Bŷy-ı zülfüñden olupdur fāş ‘aşqum ‘āleme
Kim olur gammāzlık her dem şehā çün ḥŷ-yı misk

- 4   ‘ Ārızuñ ābın mu‘ attar kılsa haṭṭuñ vechi var
 Hüb olur gāyet qarışsa dil-berā gülsuyı misk
- 5   Ey Sürürî vaşf-ı zülfiyle virür miske kesād
 Ger Hıfā vü Çin’e varursa bu güft ü gū-yı misk

274

Nazîre-i Şâfi

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1   Nāleme öykünmege yoğ idi cānı bülbülñ
 Gül gülelden yüzine çıkdı zebānı bülbülñ
- 2   Gerçi kim bir murğ idi çün buldı şöret ‘ aşk ile
 Ger hezār olsa no’la nām u nişānı bülbülñ
- 3   Yirüm od oldı olaldan yār şem‘ -i bezm-i ğayr
 Nitekim olur diken gülden mekāmı bülbülñ
- 4   ‘ Āşık-ı dīdār-ı yārum ‘ ömrüm olduça tamām
 Gerçi kim bir ay olur ‘ aşkı zamānı bülbülñ
- 5   Ger seherden açılup gülseñ yüzine vechi var
 Bu Sürürî oldı çün ey yār cānı bülbülñ

Ḳāfiyyetü’l-Lām

275

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Fe‘ ülün

- (58a) 1   Hıyāl-i zülf-i ü kerdem taḥayyül
 Be-devr-i rüyeş āmed şad teselsül²⁰⁹
- 2   Nemī-āyed be-meydān zāhid ez-za‘ f
 Be-cān dāden tu-rā dāred ta‘ allül²¹⁰

²⁰⁹ Onun zülfünün hayalini düşündüm, onun yüzünün çevresine yüzlercesi peş peşe geldi.

²¹⁰ Zahit zayıflığından ortaya gelmez, sana canını bağışlamakta gevşek davranır.

- 3 Be-terk-i ‘aşk gūyed ‘aql pendem
Dilem hergiz ne-kerd an-rā ta‘ aqkūl²¹¹
- 4 Keşed bâret raķīb-i ħar çü ħammāl
Nemī-dâred dilem ĩn-rā taħammūl²¹²
- 5 Sürürī ez-deret ger şod be-fırdevs
Be-kerd ez-pāye-i ‘ulyā tenezzūl²¹³

276

Nazīre-i Nizāmī

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Tañ mıdur şem‘i yaķarsam başına koyup fetīl
Sırr-ı ‘aşkı rüşen itdi gösterüp ħalka delīl
- 2 Yollar itdüm kūyuña vardukca eşkümden revān
Ka‘ be‘ye giderken itdüm gūyiyā yir yir sebīl
- 3 Sūre-i Kevşer ħaķı kūyuñda kim emse lebūñ
Kaṭre gelmez ‘aynına cennet içinde Selsebīl
- 4 Çün cemālūñ görmeyem cānā karar itmez gönūl
Ĥaķ Te‘ ālā virmemiş aña meger şabr-ı cemīl
- 5 Çün boyun virdūñ Sürürī kanlu tīgina anuñ
Serveri sersin şoñı sen aña ben buña kefīl

277

Nazīre-i Nizāmī

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Seyl idüp eşki yoluñda eyledüm şīrīn sebīl
Taṭlu taṭlu kim ki nūş itdiyse didi Selsebīl
- 2 Kūyuña girer yaşum ey Yūsuf-ı Mışr-ı Cemāl
Gerçi cennetden çıkar dirler şehā deryā-yı Nīl

²¹¹ Akıl bana aşkı terk etmeyi söyler, gönlüm onu asla mantıklı bulmaz.

²¹² Eşek rakip tıpkı hamal gibi yükünü taşır. Gönlüm buna tahammül edemez.

²¹³ Sürürī kapıdan cennete doğru gitmişse, yücelikten senin için aşağıya doğru iner.

- 3 Söylemez az söz ile gerçi belürmez ol dehen
 atı ibrām eyler iseñ ey gönül destünde bil
- 4 Varlığı yakdum baña nūr olmasun mı nār-ı ru
 Gülşen oldu āteş istiğnā-yı ğayr idüp HJalİL
- 5 Ey Sürürî hūy-ı haı hulk iden mabūb sev
 anda olursa cemālî çün sever Rābb-i cemİL

(58b)

278

[Nazīre-i Ahmed Paşa]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Düşdi 'aynum şīşesine dil-berā çün 'aks-i hāl
 Gören itdi merdüm-i çeşmüm diyü yañlı hayāl
- 2 Ben faır itsem su 'āl ey cān dehānuñ varını
 Luf idüp nu u cevāb eyle k'ola def' -i su 'āl
- 3 Men' -i 'aş eylemse tañ mı zāhid-i yābis-mizāc
 Çün dimāğına yubūsetle gelüpdür itilāl
- 4 Pür-melāl olan yüzüm kıldıysa sen servi melūl
 Cūy-ı eşküm seyr idüp eglen k'ola def' -i melāl
- 5 Vaşf-ı zūlfünde perişāndur Sürürî'nün sözi
 Ğayrı söz hacet degül yiter aña ol hasb-i hāl

279

Nazīre-i Ca' fer Çelebi

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Cihān bāğında ey servüm yüzün bildüm çü ben bir gül
 Yoğ ise ger vefā būyı yüzüme bāri sen bir gül
- 2 Şu kim āb-ı hayāt ie hayāt-ı cāvidān bulur
 Leb-i la' line irmişdür no'la uzarsa ol kākül

- 3 Meger zülfüne öykünmiş let urmuş yil aña muhkem
Anuñcün cismi gögermiş bıraķmış boynını sünbül
- 4 Olaldan başda fikr-i mey ayakda almamışdur key
Ayağum aldı ğayet hey başuma ıķaludan mül
- 5 Bire yüzi ara diyü Sürürî bendeñi döğme
Çü bir Hindî siyah iken şehâ maķbül olur fülful

280

[Nazîre-i Kıvâmî]

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Ey aşı ara gözi ala lebi vü ruħı al
Göñlüm almağ için itme atı çok mekr ile al
- 2 Cānumı alur iseñ no'la me'ali dimezem
Virürem cānı göñüldeñ saña hayr ola me'al
- 3 Sen benüm seyyidüm olduĝuñı aşhāb bilür
Ben görüp nūr-ı ruħuñ no'la dir isem saña al
- 4 Saña bir buse virüp cānuñı alursa dilā
Añ şınma aña vir cānuñı bir busesin al
- 5 Göricek çeşm-i Sürürî'de olu anlı yaşın
Şandılar cām-ı zücāc içre durur bāde-i al

(59a)

281

Nazîre-i Şevki

Fā' ilâtün Fā' ilâtün Fā' ilâtün Fā' ilün

- 1 Gördi la' l-i āb-dāruñ and ezildi ey güzel
Eridi geçdi hicābından harāretle 'asel
- 2 Yaşı çoğ olup aĝardukça gözüm zülfüñ diler
Ĝālib olur pîr olduĝa kişi tül-i emel
- 3 Eyleme ĝavĝa diyü men' eyledüm ben şüfîyi
Haķķa āyil olmadı durmaz ider yine cedel

- 4   Ço mey-i telhi leb-i ŧirinüm em didi didüm
Bî-bedel söylersin ey ŧirin-lebüm ni' me'l-bedel
- 5   Ey sarâyını bülend iden kiŧi mağrûrsın
Ĝâfil olma 'âkıbet girür aña düzd-i ecel
- 6   Her ne deñlü sinnüñ arta eksilür sinnüñ senüñ
Rağnelerdür ten hiŧârına irer andan ħalel
- 7   Şayd-ı dil-ber 'ilmini ra' nâ bilürsin çünki sen
Ey Sürûrî eyle ŧimden girü 'ilmüñle 'amel

282

Nazîre-i Nizâmî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1   Cennet olduĝın maħalleñ ey tudaĝı Selsebîl
İstemezsem irmeyem kim cennete girmez baħîl
- 2   Çeŧm-i bîmaruñ hemîŧe ħaste cânım fikr ider
Şaĝdur bu söz ŧehâ fikr-i 'alîl olur 'alîl
- 3   Gün yüzüñdendür gönüller rüŧenâsı ŧübhesiz
Nitekim ħürŧid ile 'âlem münevver bî-delîl
- 4   Gerçi kâl itdün beni ĝam bütesinde zer gibi
Ey lebi ĝonçe bili ince saña yoĝ kâl u ħîl
- 5   Tâc-ı devletdür ĝubâruñ ħondı nâ-geh başına
Yilse yil gibi Sürûrî iremezdi nice yıl

283

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1   Tîrine ey dil bu cism-i nâ-tüvân ħâyil degül
Yıldırım gibi aña kevn ü mekân ħâyil degül
- 2   'Arŧa daħı çıkŧañ ey meh 'arz idem ħâlüm saña
Kim fiĝân-ı 'aŧka hiç âsmân ħâyil degül

(59b)

- 3 Manşib-ı şûri degüldür ' aşk-ı yârüñ mâni' i
Göñli Hâk ile olana bu cihân hâyil degül
- 4 Bî-ğaraž ' aşkuma hağ olmaz benüm hergiz hicâb
Bülbüle hâr gül ey serv-i revân hâyil degül
- 5 Mâni' olmaz şîşe çün eylemez geçer her tîr tîz
Ġamzeñe dil her dem ey kaşı kemân hâyil degül
- 6 Mihr ü mâhuñ pertevi irdükçe şeb olur nihân
Ruħlaruña turre-i ' anber-feşân hâyil degül
- 7 Derd-i hecrüñle Sürürî şöyle olmışdur naħîf
Cânın alsañ cismi hiç ey dilsitân hâyil degül

284

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Sende yok büy-ı vefâ çün ey gül
Güle bir yüzümüze karşı gül
- 2 Beñzerüm dirse ' aceb mi şaçuña
Çünkü göm gök doludur bu sünbül
- 3 Biñ dili bir kıla aşmaz oldu
Şâhumuzdan bulalı yüz kâkül
- 4 Sen gülüñ pâyına irişmek için
Cümle eczâmı yaqup itdüm kül
- 5 Yalıñuz kaldı Sürürî nic'ide
Göz görüp çün yüzüñi gitdi göñül

285

Nazîre-i Bahârî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Ol şeh-i ferruħ-liķâyâ bende olup hurrem ol
Her ġamuñ olsun efendüñ üstine sen bî-ğam ol

- 2 Devr içinde cāmdan bulmuş durur Cem şöhreti
 oma cā mı ey gönül devrānda sen daı Cem ol
- 3 Gūş-ı şeh olsun şadef dirseñ dürr-i güftāruña
 a' r-ı deryā-yı tefekkürde şadefveş epsem ol
- 4 Meh gibi aşam ile varup raıbe ey güneş
 Gün gibi şadıqlara doğ gel ferid-i 'ālem ol
- 5 Ecnebi olanlara cānā arām it vuşlatuñ
 Şıd ile saña arın olanlar ile marem ol
- (60a)
- 6 Yār-i gendüm-gūnum itme zülfünü her şaşa dām
 Dāne-i eşküm görüp meyl eyle baña ādem ol
- 7 Tır-i dil-ber üstüñ 'ānuñ deldi yir yir nāyveş
 Gel nefes dut nāya dem dem ey Sürürî hem-dem ol

286

Nazire-i Bahārî

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Şeh-süvārum üsñ meydānında kendüñ öñ dil al
 Çün ser-āmed dil-berāsın gel berü öñ öñdül al
- 2 Bilmek isterseñ beden mülkinde ğam ' askerlerin
 Gönder āña ğamze aıncıların cānā dil al
- 3 Mezra'-ı nadın yemişdür göñle cānā ar raıb
 Cevce meyl itme āña ger dirse benden āşıl al
- 4 Yāyveş egri olup düşme varup elden ele
 Tır gibi doğru ol cānān yolında menzil al
- 5 ulluğa itmiş abül ol şeh Sürürî çün seni
 İsteme āzādlık var ' ömrüñ olduça yıl al

Kâfiyyetü'l-Mîm

287

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Çe-râ ber-în tenem kerbâs-râ men pîrehen gūyem
Çü merdüm ez-gamet ân bih ki nâm-ı ū kefen gūyem²¹⁴
- 2 Laṭîf u nâzukest ân ten çü cānest ū be-cism-i men
Ġalaṭ bâşed dilâ rûşen eger u-râ beden gūyem²¹⁵
- 3 Ne-dâred ser u rûy gül be-rû reste şevded sünbül
Ḥaṭâ bâşed be-ân şengül eger serv-i çemen gūyem²¹⁶
- 4 Şarâbem bûd dî der-ser be-goft ū hâl-i in çâker
Şevem mücrim be-ğâyet ger çü in esrâr men gūyem²¹⁷
- 5 Çü men beyt-i tû mî-ḥânem reved ez-beyt-i dil ğuşşâ
Sürürî key buved o-râ ki men beytü'l-ḥazen gūyem²¹⁸

288

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Egerçi her nefes ma' nâ zi-lafzî mî-şevded mefhûm
Dehânet lîk bâ-çendîn suḥen dil-râ ne-şod ma' lûm²¹⁹
- 2 Lebet mey ḥored u men ḥâzır şodem bî-zevḳ der-meclis
Men-i şâliḥ şodem der-şoḥbet-i tûy-i fâsıḳ maḥrûm²²⁰

(60b)

²¹⁴ Niye ben bu üstündeki beze gömlek diyeyim. Çünkü ben senin kederinden öleceğim buna ben kefen diyeyim.

²¹⁵ Güzel ve nazik olan o beden benim cismime can gibidir. Ey aydın gönüllü eğer budan beden derseni yanlış olur.

²¹⁶ Baş ve yüzü olmayan gülün yerine sünbül yüz gösterir. Bu neşeli güle çemenin servi ağacı desek hata olur.

²¹⁷ Dün gece başımın üstünde olan şarab, bu kula eğer bu sırları ben söylesem apaçık suç olur dedi.

²¹⁸ Ben senin beytini okuduğumdan gönül evinden kederler gider. Ey Sürürî hüznü beyitler söylediğin zamanlar hiç olmadı.

²¹⁹ Her ne kadar her an her sözden bir anlam çıksa da, ağzından çıkan sözlerden gönlüm anlamadı.

²²⁰ Dudağın şarap içer. Bense mecliste neşesiz buldum. Ben imanlı senin kötü sohbetinden mahrum kaldım.

- 3 Diremhâ-yi sirişk-i hod konem der-râh-ı dil-ber şarf
Ki behl u mumsikî bâşed be-her millet dilâ mezmûm²²¹
- 4 Ğam-ı dil-râ be-pîş-i yâr çün ârem ki çün her dem
Ki ü mevcûd mî bâşed şeved ğam ez-dilem ma' düm²²²
- 5 Sürûrî hoş be-kon rahmet beher dil mürde-râ ' aşık
Pes ez-morden tu-râ güyed cümle ' aşıkân merhûm²²³

289

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Ğuşşa vü ğam olsa tañ mı künc-i qalbümde muqîm
Bir birün terk eylemez elbette yârân-ı qadîm
- 2 Dâl-ı zülfünle dehânuñ mîmi hün itdi dili
Qan olur yazılsa ger ey dost dâl altında mîm
- 3 Bu cebîn ü hüsñ ile qaddüne qılsunlar naqar
Görmeyenler mîvesi hürşid ü meh bir serv-i sîm
- 4 Ğam-ı nedîm olmasa dilde içmezem hün-ı ciger
Kim harâm olsun şarâb anda ki olmaya nedîm
- 5 Yârî düşmen dostum besdür Sürûrî bendeñe
Tîğ-i ğamzeñle raqîbi pâdişahum eyle nîm

290

Nazîre-i Sultân Selîm

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Ebr olup âhum yağar bârân gibi yâşum benüm
Gerçi kim qavs-i qazah şeklin dutar qâşum benüm

²²¹ Sevgili yolunda dirhem gözyaşı dökerim. Ey gönül her milletin içinde kıskançlık ve cimrilik olur.

²²² Sevgiliye gönül acımı nasıl anlatırım. Çünkü her zaman o benim gönlümde oldukça gönlümden gam yok olur.

²²³ Ey Sürûrî, bütün gönlü kaybeden aşıklara rahmet oku ki sende öldükten sonra bütün aşıklar sana rahmet okusun.

- 2 Zulmet-i hasretde koyup gitdi ol devlet günü
Gör ne kara güne kaldı oñmaduğ başum benüm
- 3 Gözler ermez bād önünce uçduğına cismümüñ
Yiller olmaz bunca za' aflu ayağdaşum benüm
- 4 Taşrada dāğ-ı firâk u içerde sūz-ı ' aşk
H̄aşretüñden gizlü degüldür içüm taşum benüm
- 5 Bu Sürürî bunca medetden gedügin bekledi
Dimedüñ bir ad taşup aña şınur taşum benüm

291

Nazîre-i Diger [Sultân Selîm]

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- (61a) 1 Vaşl ile güldür beni tâ kim döñe başum benüm
Yâ belâdan kırtar öldür kırusun yaşum benüm
- 2 Ten durur ta' lîm-hâne dağlar kıanadduğları
Pehlivânlar aşduğı yâylar durur kıaşum benüm
- 3 Ni' met-i vaşluñda iken fūrkatüñ ağuları
Zehre döñdürdi dirigâ tatlucağ aşum benüm
- 4 Sen levend oğlanını kıapup baña irgürmege
Bir kemend-i âh ile eşkümdür evbaşum benüm
- 5 Ğam-ı harâmeynden üşenmez Sürürî şıdğ ile
H̄ağ durur çün ' aşkınuñ yolında yoldaşum benüm

292

Nazîre-i Revânî

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Seni kıuçmağa idi her gice tûl-ı emelüm
Kıomadun aña getür bâri tutağüñ emelüm
- 2 Va' de-i vaşluña dek şabr ider idüm ammâ
Kıor kıaram va' de irişmeden irişe ecelüm

- 3 Didüm olduğ ikimüz Leylî vü Mecnûn'a bedel
Didi kimse bedel olmaz bize her giz be delüm
- 4 Dotalum ıulluğun ol řāhuñ egerçi o bizi
ıulluğa dutmadı biz ıulluğunu pek dotalum
- 5 Öldürür şasret-i sîne bu Sürûrî'yi didüm
Didi rağm eyleyüben sinede anı görelüm

293

Nazîre-i Āhî

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 ıanķı gün kim görmeyem gün yüzüñ ey māhum benüm
ıaraya boyar gögi āh-ı sehergāhum benüm
- 2 Yāra cānum didi ıaşd itdüm raķībüñ cānına
Cānum alma cānın almayınca Allāh'um benüm
- 3 Ben piyāde atuña ruğ süreli ferzāneyem
Fil-i ađyārı no'la māt eylesem řāhum benüm
- 4 Biñ biñ isterdi bu göñlüm tîr-i ğamzeñ irdügin
Bir nağar ııldıuñ baña irişdi dil-ııāhum benüm
- 5 Ey Sürûrî sinede dildār çekdügi elif
Rāstî oldur viřālî mülkine rāhum benüm

(61b)

294

Nazîre-i Diger [Āhî]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 şem'e pervāne ıolaşduğıçün ey māhum benüm
Aña odlar ıalgıdur āh-ı sehergāhum benüm
- 2 Bir belādur yāra çün ađyār yā Rab cānın al
Bu belādan cānumı sen ıurtar Allah'um benüm

- 3 Dütünü şem' üñ depesinden çıkarırsa tañ mı kim
Bir od urdı aña çün şevküñle bu âhum benüm
- 4 Yâr bîmârı iken ey baña dil-ḥ'âhum şoran
Olmamağdur derdüme dermân dil-ḥ'âhum benüm
- 5 Ey Sürürî göge boyanan siyeh âhum yeri
Âstân-ı yâra oldur râstî râhum benüm

295

Nazîre-i Ca' fer Çelebi

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Râh-ı 'aşkuñda 'aceb bilsem no'lur ḥâlüm benüm
Derd ü ğamdan ölürem bilmezsin aḥvâlüm benüm
- 2 Geh cefâdur baña kâruñ geh sitemdür geh belâ
Mülk-i dil vardı fenâya âh gülüm bâlüm benüm
- 3 Her nefes baña belâdur ey şanem kâruñ senüñ
Bir cefâ-keş gelmedi 'âlemde emşâlüm benüm
- 4 Kûyına varsam baña karşı çıkarlar segleri
Ḥamdüli'llâh sa' d olupdur şimdi iḳbâlüm benüm
- 5 Ğuşsa vü ğam bir yañadan bir yaña hier-i nigâr
Ey Sürürî bilmezem kim no'lısar ḥâlüm benüm

296

Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün

- 1 Bulmadum bu cihânda bir hem-dem
Ki ola derdüme benüm maḥrem
- 2 Perî beñzetme ki yüzün yüzine
Şerm iderdi ger olsa ol âdem
- 3 Baña bir buse vir didüm cānâ
Didi cānuñ idi eger virsem

4 Görmeyelden çeh-i zenaḥdānuñ
Çeşme zindān görindi bu ʿālem

5 Çün güzellerde yoḫ Sürûrî vefā
Her cefā-kāra virme dil-i epsem

(62a)

297

Nazîre-i İshak Çelebi

Feʿ ilātün Feʿ ilātün Feʿ ilātün Feʿ ilün

1 Ben ki ol ğamzesi Tātāra giriftār oldum
Ebrveş ağlayuben raʿ d gibi zār oldum

2 Yād olan ḥastelere yār ideli tīmārı
Yād olayın diyü bî-çāre de bīmār oldum

3 Çār-yār idi baña derd ü ğam u hecr u sitem
Seni bulınca ḥabībüm nice nā-çār oldum

4 Deheni var o dil-dār şacı dārumsuz
Giceler girmeyüben dāruma bî-dār oldum

5 Öldürür illeri durmaz seveni öldürmez
Seven ölsün mi dimeklige de ḳorḳar oldum

6 Durmayup ağlar otururdum evimde yalıñuz
Şimdi bir pāre ğamuñla güler oynar oldum

7 İtmez iken ğamı işʿārını ğayra eşʿār
Hecri işkencesini görelî arlar oldum

8 Çün müfîd olmaz imiş bî-zer olan zār ile zor
Zārı terk eyleyüben daḫı bî-zār oldum

9 ʿĀriyete almış idüm ʿārla ʿārı elden
Virdüm ıssına Sürûrî anı bî-ʿār oldum

298

Nazîre-i Şun'î

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Diñ çenâra kim elin çeksün o şâhumdan benüm
Yohsa yanar nâr-1 âh-1 şubhğâhumdan benüm
- 2 Dâ'imâ şanmañ şafağdur görinen eflâkde
Belki od düşmiş yanar eflâke âhumdan benüm
- 3 Görinen şebnem degüldür gül görüp gülzârda
Hacetinden derledi gün yüzlü mâhumdan benüm
- 4 Ceyş-i ğamla şâh-1 ' aşkam nâleler tabl u nefîr
No'la kaldursam ' alem dūd-1 siyâhumdan benüm
- 5 Bir iken düşmen iki itdi urup şemşîr ile
Böyle ummazdum Sürürî pâdişâhumdan benüm

(62b)

299

Nazîre-i Necâtî

Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün

- 1 Nice bir her diyârı gözleyelüm
Varalum derd-i yârı gözleyelüm
- 2 Şeyhimüzdür bizüm çü pîr-i muġân
Gelün ol ihtiyârı gözleyelüm
- 3 Bu hevâda kenâra iremedük
Şabr idüp rûzgârı gözleyelüm
- 4 Karşuña murġ-1 zâr olurken dil
Niçe bir murġ-zârı gözleyelüm
- 5 ' Aşk ile nâm bir yire şıġmaz
Yine nâmûs u ' ârı gözleyelüm
- 6 Ne şafâ şol nigâr-1 bî-cândan
Varup ol cân-1 nigârı gözleyelüm

- 7 Şabr ile çün biter Sürürî kâr
Vaşl için intizârı gözleyelüm

300

[Nazîre-i Aḥmed Paşa]

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Baña cânân 'idda ol dir ise ḳurbānum benüm
No'la bismi'llāh fedā olsun aña cânum benüm
- 2 Gūsfend-i mürdeveş gözüm süzüp ḫayrān olam
Kendü gelse ger beni ḳurbāna cânānum benüm
- 3 Ḳan bahā olsun baña hem ideyin ḳanum ḫelāl
Ger sürerse barmağ ile alnına ḳanum benüm
- 4 Kendüsine bende idüp gamdan āzād itmedi
Ben ḳulın şād itmedi devletlü sulṫānum benüm
- 5 Bād-ı ḫākūmden Sürürî'yi götürsün dir imiş
Bu ḳadar 'izzet göstermez dostlar şānum benüm

301

Nazîre-i Şālih Çelebi

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Her ne tîği kim urupdur cismüme ol pür-sitem
Her birinüñ yiri peydā ḳıldı bir rengin 'alem
- 2 Nesh ider tevkî'-i Yāḳūtî muḫaḳḳaḳ çün ğubār
Ḥaṫṫ-ı Yāḳūt'uñ Dimişḳî yüzüne yazup raḳam
- 3 Ḥaṫṫuña müşg-i Ḥiṫā didüm ḫaṫasın bilmedüm
Luṫf idüp 'afv eyle gel benden ḫaṫa senden kerem
- (63a)
- 4 Nice yazam bildürem ḫāl-i dili dergāhuña
Nār-ı āhumdan yaz destümde kâğıdveş ḳalem

- 5 Virdüm ağız ağza şordum Sürürî dün gice
Haste-hâl iken nedür bu leblerün didi ki em

302

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Ben gedâ bunca raķīb içre nice şâh diyem
Kâfiristâna girüp cehr ile Allâh diyem
- 2 Şöyle eksük gedük ay gün ise bir ehl-i zevâle
Yüzün nice gün alnuña neden mâh diyem
- 3 Gerçi dil âyinesin âh açar âh ammâ
Hüsni mir'atı tönere karşı kaçan âh diyem
- 4 Mest-i ' aşk olmayan agâh olıma esrâra
Zâhid-i gâfile mest olıcağ agâh diyem
- 5 Kaṭl-i ağıyâra mu' in olsa Sürürî saña yâr
Hoş du' â eyleyüben yârcek Allâh diyem

303

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Dirîğâ yâr şanurdum baña ağıyâr imiş bildüm
Hemân gönlümdeki derdi benümle yâr imiş bildüm
- 2 Yaşumdan gözlerüm tıyınca merdüm-zâdelik gördüm
Yürekde yâremün başı baña yarar imiş bildüm
- 3 Maḥabbet gülsitânına niçe dem eşk-i çeşmümden
Şu akıtdum velî ḥaşıl gülünden ḥâr imiş bildüm
- 4 Baña âsân gelürdi cân virüp vaşl itmek andan
Velî az mâl ile kesb eylemek düşvâr imiş bildüm
- 5 Sürürî cân virürken künc-i gamda başı üstinde
Aña ağlayan ancak dîde-i ḥün-bâr imiş bildüm

304

[Nazîre-i Zâtî]

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- (63b)
- 1 Hecr-i la' lüñden durur her laḥza feryādum benüm
Serverā andan meger Tañrı ala dādum benüm
  - 2 Ḥabs idüp cāh-ı zenaḥda bu dil-i mazlūmumu
Ġamzeñ öldürdi anı ey çeşmi cellādum benüm
  - 3 Tañ mı şādīlikle girersem ṭarīḳ-i ' aşkuña
Çünkü yoluñda ğamuñ olmış durur zādum benüm
  - 4 Şan' at-ı ' aşḳ içre şanmañ siz beni üstādsuz
Dostlar Mecnūn'dur bu fende üstādum benüm
  - 5 Ġuşşañı şādī bilüp ḥazḫ eylemezsem dil-berā
Bu cihān içre Sürürī olmasun ādum benüm

305

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Ḥaṭadur baña iy dil-ber dimek sen şāhdan geçdüm
Ki küfr olmaz mı bir Müslim diye Allāh'dan geçdüm
- 2 Kemend-i āh ile çün kim beni cān-bāz ider zülfüñ
Niçe bend ile bende ḥalka ḥalka āhdan geçdüm
- 3 Baña tevbe ṭarīḳin gösterür yoluñda bir vā' iz
Ben anuñ sözini ğuş idicek ol rāhdan geçdüm
- 4 Kemend-i āha yapışdum çıḳup çāḳ kevne irişdüm
Senüñ mihr-i ruḥuñ şevḳi ile ben māhdan geçdüm
- 5 Çıḳup yoldan ḥabībüñ ' aşḳımı terk eyledi göñlüm
Sürürī ṭoĝru yol ṭutup ben ol ğümrahdan geçdüm

306

Nazîre-i Hayretî

Mef' ulü Fâ' ilâtün Mef' ulü Fâ' ilâtün

- 1 Ya' kûb-ı dil hazînem oğlancuğum yitürdüm
Ya' nî bu deşt-i gamda cânāncuğum yitürdüm
- 2 Nālān idi bu gönüm kendüm bilürdüm andan
Baña delîl olıca nālāncuğum yitürdüm
- 3 Tiryāki gibi idüm haqqa ağızda dermān
Pinhān idelden anı dermancuğum yitürdüm
- 4 Evbāş-ı eşküm idi yārān-ı gam-güsārum
Şu gibi aqdı gitdi yārāncuğum yitürdüm
- 5 Gönlin açan Sürürî ben qara yazılınuñ
Bir yüzi gönli açık divāncuğum yitürdüm

307

[Nazîre-i Ahmed Paşa]

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- (64a) 1 Rūşen itdi gün yüzüñ her sırr-ı pinhānum benüm
Neydüğüm bildürdi halka āh u efgānum benüm
- 2 Tañ mı ārām itmeyüp gönüm qarār itmezse cân
Şalınur çün gayr ile serv-i hırāmānum benüm
- 3 Kim virürdi ben ölümlü hasteye bir qatre āb
Başum üzre olmasa bu çeşm-i giryānum benüm
- 4 Bu gönül bülbül gibi zārılığ itmezdi hezār
Gülmese her hāra gülveş verd-i handānum benüm
- 5 Yüzini yırtar benümçün mātem eyler gökde māh
Alalı cānum Sürürî māh-ı tībānum benüm

308

Nazîre-i Hayâlî

Mef' ulü Fâ' ilätü Mefâ' ilü Fâ' ilün

- 1 Akça yaşum gibi yire düşdi benüm yüzüm
Ammâ yanuñda geçmedi n' idem yire yüzüm
- 2 Söyle dehānuñuñ bilelüm varlığın didüm
Güldi didi ağızda benüm yok durur sözüm
- 3 Hayli şıkıldı beñzemege hâl ü hadduña
Kanı kurıdı beñzemeyüp dil-berā özüm
- 4 Nergis çemende çeşmüne öykündügin görüp
Didi raķīb yoķdur anı göricek gözüm
- 5 Yolında hāk idüp beni bir toz koparur ol
Ammâ Sürüriyā etegini dutar tozum

309

Fe' ilätün Mefâ' ilün Fe' ilün

- 1 Maħv olur ğuşşa-nüş kılsam cām
Ki mey eyler müdām hażm-ı ıa' ām
- 2 Dil pür-süz buse isteyicek
Didi maħruredür şarāb ħarām
- 3 Bende taķat yoķ ağızı var dimege
Eyleye ol meger ki fetħ-i kelām
- 4 Buse vir cānum al didüm didi
Müslime yoķ cevāz bey' -i müdām
- 5 Baş Sürürî yüzine aķdāmüñ
Sürmege yüz ol idemez iķdām

(64b)

310

Nazîre-i Nihâlî

Mef'ülü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ülün

- 1 Elden çevirüp yüzümi cānāneye döndüm
Didüm işide nālemi cānā neye döndüm
- 2 Pervāneye 'ālemde hüner yanmağ olıcağ
Pervā neye baña de çü pervāneye döndüm
- 3 Mey içmege peymān ideli ğayra o ħūnı
Çan tıldı içüm derd ile peymāneye döndüm
- 4 Sen gence yir olam diye her künce oturup
Ma' mūr iken ol fikr ile virāneye döndüm
- 5 Zülfünde bulam diyü delü göñlümi 'ömrüm
Tel tel arayup saçlarıñı şāneye döndüm
- 6 Bend itdi yabānlar delüsin zülfine gördüm
Bu ħasret ile ħānede dīvāneye döndüm
- 7 Çün yāde bilişlük virür ol dost Sürürī
Şüret deĝişüp 'aşğ ile bīĝāneye döndüm

311

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ülün

- 1 Kaçan kim taş işüğün yaşdanurdum
'Aceb rükn-i şedīde tayanurdum
- 2 Çü beñzetedüm raķībe söĝdi kelbi
Ben anı bilmeyüp adam şanurdum
- 3 Gele inşāfa 'adl ide diyü yār
Yolında cevrine ben katlanurdum
- 4 Ölümüm idi uyku istemezdüm
Ĥayālūñ yār idi çün uyanurdum

- 5 Sürürî yoğ imiş hergiz vefası
Anuñ ' ahdine bilmez aldanurdum

312

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Taşdı gözüm yaşı başdan aşırı âbdायam
Âteşüm lîk söyünmedi atı tâbdायam
- 2 Gün yüzüñ şevi hayâli olalı gözde ' ayân
Görmezem zulmeti ben her gice mehtâbdायam
- 3 atı mestem mey-i ' aşkuñla ki kûyuñda düşüp
Şöyle bî-od yaturam şanma beni h' âbdायam
- (65a) 4 Fikr-i la' l-i leb ile râ aş ile ben şanemâ
Gâh mey-ânede geh kûşe-i mihrâbdायam
- 5 Dir imiş ' aşk kitâbında maâm it bâbın
Ey Sürürî oıyaldan anı ol bâbdायam

313

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Yine bir ' âşüb-ı şehre mübtelâyam ne' yleyem
Pür-cefâdur ol anuñ çün pür-belâyam ne' yleyem
- 2 Vaşlına sa' y itmedü kim dil-berüñ ' ayb olmasun
Çün kim ol sulân-ı hüsñ ü ben gedâyam ne' yleyem
- 3 Mihrüm artarsa no' la gördükçe her meh-pâre[y]i
Ehl-i şevem âlib-i nür-ı Hüdâyam ne' yleyem
- 4 İtlerin gördükçe ikrâm itdügüm ' ayb eylemek
Dostlar anlarla daı âşinâyam ne' yleyem
- 5 Zülfi ucından cününüm eskidür olmaz ' ilâc
Ey Sürürî ana çodan mübtelâyam ne' yleyem

314

Mefâ' ilün Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün

- 1 Şacını gün yüzi üzre ğamâma beñztdüm
Ağ alnı devrini bedr-i tamâma beñztdüm
- 2 Kaşuñ ki Mescid-i Āksâ-yı hüsnedür mihrâb
Gözün bi' aynihi anda imâma beñztdüm
- 3 Çü gün yüzine açam çeşmi dil olur rüşen
Anuñ için gözümü tende câma beñztdüm
- 4 Belürdi fitne-i haṭ Rûm-ı hadde zülfünü ço
Karârgâh ideyin anı Şâma beñztdüm
- 5 Harâm ideli vaşlın maḥallesinde ḥabîb
Sürüriyâ anı Beytü'l-Ḥarâm'a beñztdüm

315

Mefâ' ilün Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün

- 1 Lebün Mesîḥ ' Aleyhi's-selâma beñztdüm
Özüñ ferişte-i mu' ciz-kelâma beñztdüm
- 2 Şacuñı 'urve-i vuşkā'ya²²⁴ zülfünüñ girihin
Yüzünde ḥalka-i Beytü'l-Ḥarâm'a beñztdüm
- (65b) 3 'Azîz başuñ için mısr-ı hüsni içinde görüp
Hezâr Yûsuf'ı saña ğulâma beñztdüm
- 4 Dilâ lebini şor anuñ ḥayât âbı mıdur
Sözini âyet-i yuḥyî'l-'izâm'a²²⁵ beñztdüm
- 5 Selâm virdi baña ol melek çü kûyında
Sürüriyâ anı dârü's-selâm'a beñztdüm

²²⁴ Sağlam bir kulp.

²²⁵ "O çürümüş kemikleri kim diriltecek?" Kur'ân-ı Kerîm. Yâ-sin, 36/78.

316

Mefâ' ilün Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün

- 1 Vefâ kimüñ ile ki kıldum cefâya tuş oldum
Kime belî ki didüm biñ belâya tuş oldum
- 2 Ne perde ki taleb itdüm vefâ vü mihr ehlin
Figân u âh kim cevr ü cefâya tuş oldum
- 3 ' Aceb kazâdur oquñ ne kadar ki kaçdum ise
Halâş bulmadum andan kazâya tuş oldum
- 4 Ğarîb hâdişedür bu ki ' ömr olup ahir
Ne bir şadiķ ü şefîķ âşinâya tuş oldum
- 5 Sürûriyâ ne günâh eyledüm ki ' âlemde
Şevâb gözledüğümdeñ hatâyâ tuş oldum

317 Nazîre-i Zâtî

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Gördüm eksükli gece ol meh-i ğarrâyı tamâm
Eyledüm devr-i kıamer içre temâşâyı tamâm
- 2 Yârüm olmadı dürüst oldı bütün ellere yâr
Cevrini itdi baña ol meh-i hercâ'ı tamâm
- 3 Bilmez eksüklüğün ay gün yüzüne karşılaşur
Günde eksük kıomayup itdi şehâ anı tamâm
- 4 Yarım ağız sögicek nîm-ten olan dirilür
Bir nefesde ider ol kâr-ı Mesîhâyı tamâm
- 5 Her şuyı yirdi deñiz gördi yaşum başdan aşar
Acıdı kıhayli kıolandı yedi deryâyı tamâm
- 6 Rey idüp kıuçmağa yâri dolanup kıuyını dil
Gice şayd itdi hemân eyledi ol râyı tamâm

7 No'ldi andan çü kişi eksük olur dünyâdan
Ey Sürürî dutalum dutdı dünyâyı tamâm
(66a)

318

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 'Âşıkam sen serv-i gül ruhsâra bilmem ne'yeyem
Bülbül-i âvâreveş bi-çâre bilmem ne'yeyem
- 2 Dil ğam-ı dil-dârı terk it şadmân ol dir baña
Ben ğamuñdan cânımı kırtara bilmem ne'yeyem
- 3 Söyler isem hâlümü ebrâm añlar incinür
'Arz-ı hâl idüp aña yalvara bilmem ne'yeyem
- 4 Ta'n ider il yâra 'aşkımdan anuñçün varmazam
Gice olmayınca küy-ı yâra bilmem ne'yeyem
- 5 Bunca yıldur çâre isterdüm Sürürî derdüme
Çâresüz kıaldum bu ben bi-çâre bilmem ne'yeyem

319

Nazîre-i Mu'îdî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 İncinür dil-ber kaçan kim 'aşkımdan ifşâ eylesem
Öldürür derdüm velî esrârum ihfâ eylesem
- 2 Bakmaz isem yüzine hasret helâk eyler beni
Hayretüm artar eger hüsün temâşâ eylesem
- 3 Ol dürr-i yek-dânedden bir kaçrece olmaz kenâr
Her ne deñlü göz yaşın öninde deryâ eylesem
- 4 Günde biñ kerre şehîd itse şevâb olsa baña
Ol beni kıatl eylese ben kendüm ihyâ eylesem
- 5 Gelse dil-ber halvete âhum işitse hû dise
'Arz-ı hâl itsem aña ben ağlasam hâ eylesem

- 6 Koydı bir şekle beni ‘ aşkûn kaçar Mecnûn dağı
Ey saçı Leyli kaçan kim ‘ azm-i şahrâ eylesem
- 7 Mey içer dil-ber kaçar halvetde şûfî hûb idi
Odasın başup Sürûrî gibi rüsvâ eylesem

320

Nazîre-i Lem‘î

Mefâ‘ ilün Fe‘ ilâtün Mefâ‘ ilün Fe‘ ilün

- 1 Yiter çü şöhet-i mey itmege bahâne-i gam
Çatı gereklü degül mi dilâ zamâne-i gam
- 2 Gözümle gönlüme girdüñ revâ degül ki diyem
Birine manzar-ı hasret birine hâne-i gam
- (66b) 3 Göñülde sırr-ı gamuñ şaklasam olurdı şehâ
Yüzümde olmasa zâhir eger nişâne-i gam
- 4 Ğamuñ egerçi mekânı miyâne-i dil idi
Ğamuñla şimdi degüldür yiri miyâne-i gam
- 5 Senüñle haylice zıddur Sürûriyâ guşşa
Kenâr-ı nâmuñ anuñçün degül girâne-i gam

321

Nazîre-i Zâtî

Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilün

- 1 Zülfe biz niçeye dek sünbül-i hoş-bü diyelüm
Dolaşalum aña bend itdi bize bu diyelüm
- 2 Çün siyeh hırka giyüp meskenin itdi mihrâb
Çeşm-i dil-dâra nice sâhir u câzû diyelüm
- 3 Ğarezüñ ne beni sevmekden eger dirse nigâr
Ğarez ancak şanemâ sâdece pehlû diyelüm
- 4 Şunda bunda bize ta‘ n eyler ise vâ‘ iz eger
Anı duymaz geçelüm biz be nedir şu diyelüm

5 Nâ-sezâ söyler imişem şeyh bize hâlvetde
Her ne dirseñ biz anuñ yüzine karşı diyelüm

6 Bunca tenbîh-i ilâhî ile açmaz gözini
Ġafletine bu cihân ehlinüñ uyhu diyelüm

7 Zehr-i kâtil dir imiş hançer-i dil-dâra raķîb
Nüş idüp anı Sürürî bir içim şu diyelüm

322

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1 Dâğlar zerrîn libâsum zaħm-ı sînem hançerüm
Pâdişâh-ı kişver-i faķram kanâ' at leşkerüm

2 Şanma bir müflis gedâyem bende istiğnâ görüp
Sîmdür eşk-i revânum rûy-ı zerdümdür zerüm

3 Şâfidür âyîne-i tab' um eyâ rüşen-zamîr
Tûṭî câna ğidâdur lafz-ı şehd ü şekkerüm

4 Hünna her nâ-kesüñ olmam mekes gibi tufeyl
Egmezem her kâseye sâķî şürâhives serüm

5 Ey Sürürî olalı ğavvâş-ı baħr-i ma' rifet
'Aķl şarrâfını denk ider kelâm-ı gevherüm

323

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

1 Raķîb-i münkir-i âhuñ yüzine karşı âh itdüm
Duħân-ı âhla ol münkirüñ yüzün siyâh itdüm

2 'Aceb müflis-gedâ idi bu gönlüm kişver-i ğamda
Ben anı câm-ı mey birle feraħ mülkine şâh itdüm

3 İder iħmâl anuñcün ṭalib irmez küy-ı cânâna
Diyâr-ı yâra irdüm ben şu dem kim 'azm-i râh itdüm

- 4 Şerâr-ı âhla itdüm libâsum bir benek ıaftân
Başumda şu' le-i âhı şehâ zer şeb-külâh itdüm
- 5 Sürürî başuma sulţân iken oldum aña bende
Gedâ idüm şeh oldum şanma beni terk-i câh itdüm

Ķafiyetü'n-Nün

324

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Men ıalenderveş ne-dârem ber-ten-i ĥod pîrehen
Der-şerî' at çün nemî-bâşed şehîdân-râ kefen²²⁶
- 2 Nîst çün der-gül sepîdî der-semen reng-i laţîf
Key be-güyem men be-rüy-i nâzuket gül yâsemen²²⁷
- 3 Ez-suĥenhâyet be-men geştî dehen peydâ velî
Çün tû be-güşâyî dehen men mî-revem ez-ĥ'îşten²²⁸
- 4 Men be-mescid zâhidem der meykede fâsıkveşem
Vaz' her câ ĥüb dânem key bûved zâhid çü men²²⁹
- 5 Şod Sürürî ez-kemâlet Ĥüsrevâ çün kâtibî
Goft-e-i ü her ki ĥâfız geşt goft u-râ ĥasen²³⁰

325

Nazîre-i Mesîhî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Germ olup meh yüzüne her laĥza hemtâlanmasun
Bilsün eksükligini igende de ra' nâlanmasun

²²⁶ Ben kalender meşrebim, üstümde gömleğim yok. Nitekim şeriatta şehitlere kefen olmaz.

²²⁷ Bazı çiçeklerde beyazlık yoktur. Yasemin çiçeği de güzel renge sahip değildir. Ben senin o güzel yüzüne nasıl yasemen diyeyim.

²²⁸ Sen konuşunca ağın ortaya çıkar. Ançak senin ağzın açılınca ben kendimden geçirim.

²²⁹ Ben camide zahidim, fakat meyhanede günahkar biriyim. Vazı iyi bilirim. benim gibi zahit nerde bulunur.

²³⁰ Ey Hüsrev Sürürî senin olgunluğundan katip gibi oldu. Onun sözü hafız olan herkese aferin oldu.

- 2   Ḳadd-i yāra beñzeyüm diyü hemîşe serv-i rāst
Pāy-ı çūbin ile bustān içre belālanmasun
- 3   Biz de ḳullarındanuz ol şāhuñ ayduñ kim raḳīb
Ululanup dil-bere igende paşalanmasun
- 4   Ḥāk-i pāy-ı yārdan kuhl-ı cilā ire diyü
Nergis-i bāğ-ı irem ca' l idüp a' mālanmasun
- (67b)
- 5   İşidüp bir şeb fiğānum dimiş ol şīrīn-zebān
Diñ Sürürī'ye seg-i kūyumla hem-tālanmasun

326

Nazīre-i Diger [Mesihī]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1   Gönlümi zincīre cek zülfüñle şeydālanmasun
Sīnemi çāk it ki senden ğayrı me'vālanmasun
- 2   Perde-i hūnāb ile dutdum bu çeşmüm revzenin
Tā ki bir ğayruñ cemālīni temāşālanmasun
- 3   Bāğa gel ' arz it dehānuñla saçuñ sūnbüllerin
Ġonçe ğünc ü nāz idüp sūnbül muaṭṭarālanmasun
- 4   Çeşmüñi bīdār ḳıl nāz uyḡusından çin-seḡer
Nergis-i şehlā çemen şahnında ra' nālanmasun
- 5   Bī-ḡaberdür çün ḡabībūñ ders-i ' aşḳından faḳīḡ
Ey Sürürī di añā igende monlālanmasun

327

Mef' ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ülün

- 1   Bir ğonçe olupdur yine ḡüsn iline sulṭān
Kim emri muṭī' idür anuñ cinn ile insān
- 2   Nām ile Süleymān'dur ider mu' ciz-i ' İsā
Bi'llāhi nice virmez añā ādem olan cān

- 3 Ne oru raıbũnden eger la' lũn ola yār
Dĩvden ne ayu gõtũr ne mũhr-i Sũleymān
- 4 El Őunmayalar tā ki lebũn hātemine halk
Ejderler olup zũlfũn aña oldu nigebān
- 5 Alsañ no'la cānımı Sũrũrĩ-yi za' ifũn
Mabũl olur tuhfe-i mũr ey Şeh-i hũbān

328

Mef' ũlũ Mefā' ilũ Mefā' ilũ Fe' ũlũn

- 1 Bād itdi adem-rence bize zũlfĩ deminden
Hāzz itdũk anuñ hayli deminden ademinden
- 2 Bir atre mũrekkebi durur ol hāl-i ru-ı dost
TaqmıŐ vara-ı rũyına udret aleminden
- 3 Derdũme ne la' li ne Őaı eyledi āre
Dermān bulımadı ne emenden ne semenden
- (68a) 4 Añduına dil-ber kereminden sōger imiş
AñmıŐ bu ulın daı efendũm kereminden
- 5 Cānā elem-i amet ũ zũlf ũ dehenũnle
urtuldu Sũrũrĩ bu cihānuñ eleminden

329

Fā' ilātũn Fā' ilātũn Fā' ilātũn Fā' ilũn

- 1 Yıldı bir kez gũlse gũl ma' zũ[r] dut ey gũl diken
Kĩm anuñ pāyına batmıŐdur nice yirde diken
- 2 Ben Őehĩd-i Őāhidi aftānum ile defn idũn
Dostlar ol derzi dil-berdũr ũ aftānum diken
- 3 'AŐıa mihr ũ vefādur dil-bere mũzd ũ Őevāb
Terk idersin anı sen hey pũr-cefā hoş mũz diken

- 4 Ğamze-i dil-düz iler diker dil-i âvâreyi
Yarar aña yırtıcı dinse yâ igne yâ diken
- 5 Gül degüldür hârsız gül-ruh dahı aġyârsız
Çünkü hârı bile dikmişdür Sürürî gül diken

330

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Ağladuġı çün bu çeşmüm 'aşqdan
Başınıñ yirin müjem kıldı diken
- 2 Korkar idüm tîrũñ irdi başuma
Gerçi korkağ baş olur dirler esen
- 3 Rüşenâ olmağ dilersen şem' veş
Yâra karşı dur ayağ üstine sen
- 4 Olmadı bir nağş ile vaşluñ naşīb
Gerçi çok şekl eyledüm eşkümler ben
- 5 Kal' a-i gerdünı yıkar tũb-ı cevri
Ey Sürürî nice duysun bu beden

331

[Naẓîre-i 'Ulvi]

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Cānum alduñ buse virdũñ virdi buseñ baña cān
Ağzuñı ma' nāda ey İsa-dem öpdüm rāygān
- 2 Kimse cismüm görmez oldu şöyle kıldı ġam za' if
Seyr idem tā kim anı aġyardan olup nihān
- (68b) 3 Zūr ile sen serve irmek olmaduġın añlayup
Zer döker her bir dıraht olduġı dem vağt-i ġazān
- 4 Yire yağan şebnem ü bārān degüldür rüz u şeb
Sen meh-i bî-mihr içün ağlar zemīne āsmān

- 5 Sağlu şollu gerçi kuluñdur sinān ile hūsām
İki yüzlüdür hūsām ey şāh doğrudur sinān
- 6 Cünd-i gam cem' iyyet idüp her kaçan itse hücum
Lā-cerem ' aşıklara mey-ḥānedür dārü'l-emān
- 7 Vir raḫībūñ ağızına tūmar-ı şı' rüñ dinmesüñ
Çün dutar kelbūñ dehānın ey Sürürī üstüḥān

332

[Nazīre-i 'Ulvi]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Başımı tūb eyle zülfüne didüm ey dilsitān
Didi nāz idüp gülüp olsun tūb ol kıldı hemān
- 2 Ol kemān-ebrū hemīşe tīr-i gamze urduğı
Ey gönül iki göz ile baḫduğınadur nişān
- 3 Başı ḫodum ortaya setr itmezem āşıklığı
Şem' veş başum daḫı kesseñ olur şevḫüm ' ayān
- 4 Halka halka āhūm olmuş halka-i bāb-ı felek
Ra' d olur peydā kaçan ol halka[y]ı çalsa fiğān
- 5 Didüm ey cān buseñe cānlar virürler vir berü
Didi cānı virmek olmaz ey Sürürī rāygān

333

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Ey muşavvir dutalum ağızını taşvīr idesin
Ḥüsn güftārına andan nice tedbīr idesin
- 2 Göstericek beḡe vü düşmene luḫ u ḫahruñ
Kim umar bunu ki anuñla beni bir idesin
- 3 Ey taḫībüm çü saçuñ ' ākili mecnūn eyler
Beni uşlatmağa anı nice zincīr idesin

4 Çünki aḥvâl-i dilüm ḳâbil-i taḥrîr degül
Ey melek levḥde bilsem nice taḥrîr idesin

5 Ḳoya inkârı Sürürî bilinür çün ‘aşḳuñ
Her ḳaçan anı görüp levḥüñi taḡyîr idesin

(69a)

334

Nazîre-i Ferruḥî

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

1 Gerçi açar ruḥlaruñ bu cism-i virân ellerin
Lîk bâḡlar şaçlaruñ ‘aḳl u dil u cân ellerin

2 Çeşm-i pür-ḥunumda ‘aks-i dest-i dil-dârı görüp
Beñzedürler pençe-i mercâna cânân ellerin

3 Ḥüsninüñ âḡir zamânında yüzini dutdı ḡaḡ
Nitekim kâfir dutar âḡir müselmân ellerin

4 Âşikâre elleyüp boynumı zülfüñ bend ider
Ġâfil olmasun anı ben daḡı pinhân ellerin

5 La‘l-i nâbuñ gibi cân virici gevher var iken
Ḳanḳı sengîn dil durur aña Bedaḡşân ellerin

6 Doldurup her bir raḳîbüñ gönlini şevḳ-ı ruḡuñ
Dâr-ı İslâm eyledi heb kâfiristân ellerin

7 Nitekim şemsüñ ziyâsı ‘âlemi pür-nür ider
Yüzidür iden Sürürî rüşenâ cân ellerin

335

Nazîre-i Ḥayâlî

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

1 Tañ mı tenhâ görmez isem ol meh-i zîbâ yüzün
Kimse görmez yalıñuz mihr-i cihân-ârâ yüzün

2 Yerlere düşdi yüzüm sen şalunurken ḡayr ile
Utanursın yolda görüp uşbu ben şeydâ yüzün

- 3 Yârı gön̄lüm ger bütün dutmazsuñ ey server no'lur
Dutalum kim gün gibi dutduñ bütün dünyâ yüzün
- 4 Dūd-1 âh-1 ' aşıkā inkār idermiş müdde'î
Karşusunda âh idüp itdüm anuñ kara yüzün
- 5 Yüz çevirdüñ cümle ' âlemden habîbe yüz dutup
Ey Sürûrî hoş güzel dutduñ sen istiğnâ yüzün

336

Mefâ' ilün Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün

- 1 Saña kimesne dimez böyle n' için âfetsin
Baña hemîşe kaçarlar ki ne melâmetsin
- 2 İkide bir de beni halkā eyledüñ rüsvâ
Şu adı ' aşk okınan hū ' aceb sefâhet[sin]
- (69b) 3 Tavâf-1 Ka' be-i kuyında sa' y idüp ey dil
Şafâ-yı zezem eşki ile bî-cinâyetsin
- 4 Cemâli şevki ile görinen gön̄ül âhı
Mişâl-i nūr-1 Nebî pertev-i hidâyetsin
- 5 Kişi ne haşlet ile hac iderse ol artar
Sürûriyâ varalı hacca pîr-i mahabbetsin

337

Nazîre-i Muhyî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Çeşm-i la' lün haşretidür dem-be-dem kan eyleyen
Dür dişüñ derdi durur bu eşki mercân eyleyen
- 2 Ben gedâyı saña kul itmiş efendüm tâ ezel
Sen şehi hüsn ü cemâl iline sultân eyleyen
- 3 Tâb-1 ruhsâruñ durur hürşîdi kılpup teb-zede
Benzini zerd eyleyüp cismini lertzân eyleyen

- 4 Luṭf u ahruṅdur senüñ ey āftāb-ı bī-zevāl
Kār-ı mähı geh tamām ü gāh noşān eyleyen
- 5 Āşinālı eylemezsen bu Sürürī bendeñe
Ol degül midür seni dün gıce  üryān eyleyen

338

Nazīre-i Diger [Muyī]

Fā ilātün Fā ilātün Fā ilātün Fā ilün

- 1 Ol şarāb-ı hüsñ iken bu halkı sekrān eyleyen
Göricek mest olmayandır beni hayrān eyleyen
- 2 Sen güle karşı figān itdüğüne dil incinüp
Āteş-i āhum durur her murğı biryān eyleyen
- 3 Derd-i hecrüñde baña cān virmegi itmiş  ilāc
Her belāya cāre vü her derde dermān eyleyen
- 4 Ey dehānı zerre dendānı şüreyyā dil-rubā
Sen sen ol bir zerre de pervīni pinhān eyleyen
- 5 Ey Sürürī cāndan ayru kimse şağ olmış degül
Andan ayru şağlıgumdur beni hayrān eyleyen

339

[Nazīre-i Hāfī]

Fā ilātün Fā ilātün Fā ilātün Fā ilün

- (70a) 1 Eyle hayrān oldu serv ol kāmēt ü reftārdan
Hāba vardı başını aldurmayup efkārdan
- 2 Gerçi kim oldum ğam-ı  aşkunla ben cānā mariz
Gıtmedi vaşluñ hevāsı bu dil-i bīmārdan
- 3 Ey gönül  aşkuñ arīin itme zāhıdden sū'āl
Kim haber gelmez bilürsin şüret-i dīvārdan

- 4 Şanuram bârân-ı rahmetdür bu teşne cânuma
Her ne peykân kim doğına baña tîr-i yârdan
- 5 Nice feryâd itmesün miskîn Sürûrî derd ile
Çekdügi dâ'im belâdur yârdan âgyârdan

340

Nazîre-i Necâtî

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Yağdı ' arzum dutup âgyâr bu ben zâr etegin
Seg garîbüñ yapışup niteki yırtar etegin
- 2 Kõdı maḥbûbı çü bir ' avreti sevdi Mecnûn
Doldurupdur anı taşlamağa tağlar etegin
- 3 Hâk-i pâyinde sürinsem no'la yüz üstine ben
Çünkü dikdüm yağama yâr-ı sitemkâr etegin
- 4 Eline vü etegine dağı el degmez iken
Esdî şavurdu şabâ dutdı çü dildâr etegin
- 5 Nice çâk itmeyeyin ḥasret ile ben yağamı
Eteğine diküp âgyâr yürür yâr etegin
- 6 Yađmayup gün bu cihân olmasun için karañu
Yüzine karşı tutar zülf-i siyehkâr etegin
- 7 Çü gül el virmez imiş ḥâra kişi urmasa el
Anuñ için bu Sürûrî tutar âgyâr etegin

341

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Derdüñe dermân dilerseñ şor leb-i cânândan
Kim dimişlerdür dilâ çün ḥikmeti Loğmândan
- 2 Gül ne için öykünür ey gonçe pür-ḥûn çeşmüme
Sende inşâf eyleye ol kıandan bu kıandan

- 3 Şordum ağzından leb-i cân-bağşınıñ sırrın didi
Virmemişdür bir haber kimse cihānda cāndan
- 4 Seyl-i eşküm hāne-i cismi helāk itdi tamām
Kim hārāb olur niçe ma' mūrlar bārāndan
- (70b) 5 Nār-ı şevk-i vuşlata қо yanayın pervānevār
Tek Sürürī şaқlasun Hāқ āteş-i hicrāndan

342

[Nazīre-i 'Ulvī]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Şaru қаşına 'aceb mi ger disem altun nişān
'Aynuma bir nūn gibi görünür ol zer-feşān
- 2 Nice qurbān olmasun dilden ten āña cān atup
Kim gelür ol göze altun tozlu bir ra' nā gümān
- 3 Qara қаşı ger hilāle beñzedürsem vechi yoқ
Şaru қаşuñdur senüñ cānā hilāl-i āsmān
- 4 Şu' le-i şems-i ruhuñdur semt-i re'se toғrulup
Bād-ı āhum toқunup egmiş anı ey dilsitān
- 5 Zer balıқdur sīm deryā içre yāhūd nesne yoқ
Bir taḥayyüldür Sürürī ṭab' ın eyler imtiḥān

343

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 'Aceb mi şem'e pervāne yanup ḥāli olan giryān
Kim oldur şırma saçlu bir gümüş tenlü güzel oğlān
- 2 'Acebdür şem'e pervāne yanar aḥvālını aғlar
Aña ol merḥamet kılmaz ele qarşu olur ḥandān
- 3 'Aceb hercā'ı meh-rüdur yanup yanmayanı bilmez
Güneş gibi ider nūrın cemī'-i 'āleme yeksān

- 4 Düşüp ortaya gör şem' i qodı mestürlük hâlin
Siyâset eyleyüp anuñ keserler şacını her ân
- 5 ' Aceb mi tâb-ı rüyuñdan Sürürî ger yanup tütse
Eridi şem' -i meclis gün yüzüñden ey meh-i tâbân

344

Nazîre-i Hilâlî

Mef' ülü Mefâ' îlü Mefâ' îlü Fe' ülün

- 1 Ayırma raqîbâ beni ol yüzi qamerden
Ġâfil yürime bende olan âh-ı seherden
- 2 Mey yâra karışdı şeker ağızıyla şoruşdı
Mey cânım acıtdı alın dadı şekerden
- 3 Yavuz nazâr eyler yüzüñe yatlu raqîbüñ
Allâh ırağ ide yavuz gözle nazardan
- (71a) 4 Şem' üñ gelür ey dost duhâni dil ucından
Her dem benüm âhum gelür amâ ki cigerden
- 5 Bir oq dokuñasıdur aña gögsini dutar
N' idem qatı bi' llâhi Sürürî bu siperden

345

Mefâ' îlün Mefâ' îlün Mefâ' îlün Mefâ' îlün

- 1 Gice ol meh-liqâya diñ seherden bu yaña gelsün
Qarañlıq vahşetin def' itmek için gün toğa gelsün
- 2 Baña bigâne iken derd ü ğam dört yanum aldılar
Qomasun yâdlar içre meded ol âşinâ gelsün
- 3 Sevincümden şıdup ödüm ölürsem dahı öleyin
Hemân cânım gibi luğ ile añsızdan çıqa gelsün
- 4 Beni dir görmek isterse seherden qabrüm üstine
O ' İsä-dem gelür diyü haber virsün şabâ gelsün

- 5 Hâcîm-i fûrkat içre odlara yanmış Sürûri'ye
Şefî' olsun Muhammed ümmeti ol Muşafâ gelsün

346

Nazîre-i Hayâlî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Kaddüñe beñzer diyü ey Yûsuf-ı gül-pîreñen
Pâyına yüzler sürer bâğ içre her servüñ çemen
- 2 Haddine öykündiğiçün kaçımış ol gonçe-leb
Nergisinden havf idüp çâk serve çıkmış yâsemen
- 3 'Aşkı yolında o servüñ hâk-ı râh olmağ gerek
Bî-tekellüf pâyine yüzini sürmek isteyen
- 4 Öldüğümden sonra ol servüm gelürse kabrümeye
Sebze gibi başımı ben kaldurdum hâkden
- 5 Gösterüp bir gün yüzün cânım alayın dir imiş
Ey Sürûri bilmezen baña o kutlu gün kaçan

347

[Nazîre-i 'Adlî]

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Kimse dâd almaz cihânda gerçi zâlim şâhdan
Pâdişâhuñ korqusı olmağ gerek Allâh'dan
- 2 Her yaña cânâ revân olduça eşküm cüy idüp
Servler dikdüm cihân bâğında dūd-ı âhdan
- (71b) 3 Pür-ğam olan gönlümi mesrûr eyler meygede
Nicesi yüz döndürem cânâ ben ol dergâhdan
- 4 Kible haqqı dönmezem küyuñ yolundan ölürem
Yol degüldür Ka' be'ye giden ki döne râhdan
- 5 Ey Sürûri gonçelerden bilgil ağzı sırrını
Niçeler vardır ki 'ilmi öğrenür efvâhdan

348

Nazîre-i Celîlî

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Nüş kııl gel berü başdan bu gözüm yaşından
Ki dimişler şanemâ şuyı bıñar başından
- 2 No'la ger kıaddi hayâli ola ' aynumda bülend
Avlayupdur çün o servüm bıñarı başından
- 3 Mey ile tolu olan şîşe ' aceb şâfîdür
Ki görünür gözüme anuñ içi taşından
- 4 Yağsa bārân gibi taş başa reh-i ' aşkıında
Kaçmazam başum için hergiz anuñ taşından
- 5 Ey Sürûrî görünür ' aynuma her ğayr-ı raķîb
Günilersem no'la ben yâri kıarındaşından

349

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Ğamdü li'llâh kim yine ' âlem münevverdür bugün
Çın-seşerden gün gibi doğan çü dil-berdür bugün
- 2 Bâğ donanmış Cennete her bir şecer tûbâ-mişâl
Cûylar olmuş revân şan âb-ı kevşerdür bugün
- 3 Serv-kadler gibi serv olmuş hırâmân sebzede
Ğonçe-lebler gibi güller tâze vü terdür bugün
- 4 Çeşm-i dil-berler gibi nergis ider nâz uykusın
Zülf-i dil-ber gibi sünbüller mu' atterdür bugün
- 5 No'la mey olsa Sürûrî ' aşıkâ âb-ı hayât
Ğızr'veş sâķî bu meclis içre dil-bedür bugün

350

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

- (72a)
- 1 Perîveş ey melek hemdem degülsin
Senüñle ne'yileyem âdem degülsin
  - 2 Düketdüñ yaşum ey göz her güzelde
Yürî çık git ki gözüm nem degülsin
  - 3 Dilüñden kıanda ise fâş olursın
Çeres gibi dilâ epsem degülsin
  - 4 Ne derdüm vardur ey şerbetçü sende
Leb-i dil-ber gibi emsem degülsin
  - 5 Kıtı artuğ idi ' aşk içre Ferhâd
Sürürî sende ammâ kim degülsin

351

[Nazîre-i ' Ulvî]

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Zağm-ı tîrûñle beni öldi diyü itme gümân
Belki anı gönderü çıkmış durur bu haste cân
- 2 Kaddüñe öyküñdi kesdiler çenâruñ pâyini
Balta urdı kendü ayağına ey serv-i revân
- 3 Derdüñ ile öliceğ kabrümde üşüp başuma
Yir etüm şabr itmedüñ diyü yılan ile çıyan
- 4 Kadd-i yâra öykünürmişsin eyâ şimşâd sen
Göreyin ' ömrüñ kesilsün ' âkıbet odlara yan
- 5 Ey Sürürî derdüñi şerh eylemek lâzım degül
Çün ' ayân olan için hâcet degül vaşf u beyân

352

Nazîre-i Zâtî

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Mey içdüm yâr ile oldum cihānuñ pādişāhı ben
Günāha şayma eylersem bunı geh geh ilāhi ben
- 2 Başumda şu' le-i āhum şanasın altun üsküfdür
O şāh-ı Rūm' uñ oldum devletinde bir sipāhi ben
- 3 İki gözüm gibi her dāğ bir gözdür bu cismümde
Ki kan ağlarlar ańsam ağlasam her dem o māhı ben
- 4 Kaçar ' aşıkdan uçar ol melek kim olsa hazz eyler
Ayağı yire başmaz tā olaldan hāk-ı rāhı ben
- 5 Gözümün yaşı çoğ olsun ki merdüm-zādelik eyler
Deminde kırı varmazam çü varam yāra gāhı ben
- 6 Meger bir ' aşığı öymiş hadi hatrın siyeh giymiş
Bu mātem birle giydüm dūd-ı āhumdan siyahı ben
- (72b) 7 Bürimiş hatt zenaḥdānı çehini nā-gehān düşdüm
Ki bunca hār u ḥas altında görmedüm o çāhı ben
- 8 Hişār itse bedenler kal' asın ceş-i ğam-ı devrān
Dilā mey-ḥāne burcın eylerem anuñ penāhı ben
- 9 Sürürî çün günehkāra olur raḥmet benümdür ol
Şarāb içüp güzellerle çoğ itdüm her günāhı ben

353

[Nazîre-i ' Ulvî]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Çeşm-i pür-ḥūnumda ḥālūñ ' aksi ey arām-ı cān
Miske beñzer kim kıızıl vālāda eylerler nihān
- 2 Oḫlaruñ olmasa sīnemde karar itmez gönül
Murğ-ı vaḥşidür dikensüz yirde dutmaz aşiyān

- 3   Kâmetüñ servin görüp dîvâne olmuşdur meger
Kim dem-â-dem kendüden gidüp gider âb-ı revân
- 4   Bir ölmelü hasteyem ben ol tabîb itmez ‘ ilâc
Bilmezem yâ Rab ne tedbîr eylesem ben nâ-tüvân
- 5   Süz-i ‘ aşk ile Sürürî şöyle oldum âteşî
Kim eger âh eylesem yanar zemîn ü âsmân

354

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

- 1   ‘ Âşıka göstermesün Hâk yâr-ı cân eksüklüğün
Pâdişâhuñ görmesün halk-ı cihân eksüklüğün
- 2   Ne yüz ile öykünür meh gün yüzüne bilmezem
Nice bilmez kendüsinüñ her zamân eksüklüğün
- 3   Yidügüm yufka lebüñ halka dehânuñ fikridür
Virmesün Hâk kimseye ‘ âlemde nân eksüklüğün
- 4   Devletüñde eksük olmaz aqçe pül ey dil bize
Hâk Te‘ âlâ virmesün tek dilsitân eksüklüğün
- 5   Bu Sürürî ol raqîbüñ ‘ ömrini eyler tamâm
Dostum ma‘ zür dut anuñ hemân eksüklüğün

355

Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilün

(73a)

- 1   Hâşa li’llâh ki figân eyleye bülbül gülden
Hârdan incinür incinmesün ol bülbülden
- 2   Beñzeyüp la‘ lüne çıkdı başuna el uzadup
Aldum ayagunı dâd aldum oñat ben mülden
- 3   İtlerüñle bu gice nâle vü feryâd itdün
Doldı bu künbed-i eflâk şehâ gulguleden

4   Ḳodı pāye seri miskinlik idüp gönül dost
Gel tevāzu' yolın öğren be gönül kākülден

5   Ey Sürürî saçınuñ bŷy-ı vefāsın ummaḳ
Mīve sevdāsını itmek gibidür sünbülден

356

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1   Ḳapuña gelmiş diler çün mäh-ı tábān eksügin
Dut tamāma anuñ ey ḥurşid-i raḥşān eksügin

2   Āb-ı ḥayvān cānı şaḳlar la' l-i dil-ber cān virür
Yüze gelmez ḳaçdı bildi āb-ı ḥayvān eksügin

3   Artuḡ eksük luḡf u cevruñ deftere yazmaz melek
Muḥtesib ey gonçe dutmaz küççük oḡlan eksügin

4   Luḡf ile gel ḳıl bu eksükli dili didüm tamām
Didi ḳatı eksügümdür görme her cān eksügin

5   Şehrimüz vardı ḥarābe ol şeh idelden sefer
Görmesün kimse Sürürî böyle sultān eksügin

357

Mef' ūlü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

1   Ey gonçe sen şu verd-i hezārān degül misin
Bir yüze gülcü gül-i ḥandān degül misin

2   Eşḳ-i raḳībi sīm şanup aldanup aña
Meyl eyleseñ 'aceb midür oḡlan degül misin

3   Vallāhi ḥüb sevmek ile kāfir olmazam
İnanmaduñ be şūfī müselmān degül misin

4   Ey jāle ol gülüñ lebini dişlemek için
Gül gonçesi dehānına dendān degül misin

- 5 Ne'ylersin ey gönül dahı keyfiyyet isteyüp
Hakka dehâni şevkine hayrân degül misin
- 6 Niçün bugün gurûr idesin yirde şâhveş
Yarınkı gün çü hâk ile yeksân degül misin
- (73b) 7 İtdüñ Sürürî tevbe tahavvür idüp meye
İrişeli bahâr pişimân degül misin

358

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

- 1 Çün arturdu bugün cevrini dünden
Ferâgat eyledüm ben de bugünden
- 2 Vefâdan anı vü bunı añarsın
Beni añmazsın andan no'ldı bundan
- 3 Kuzıcağum seni kapmaz diye kurd
Baña gelseñ çıkarmazdum koyundan
- 4 Boyın oldı boyı öpmege boynın
Alam gibi vefâyı ben buyundan
- 5 Uzun eyler çün ol her ' aşk-bâza
Sürürî bende geçdüm bu oyundan

359

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

- 1 Ne deñlü sevdüğüm bil bu sözümden
Ki bir gözüm şaşınur bir gözümden
- 2 Çü senden gayrıdur hep baña ağyâr
' Aceb mi kıskanursam kendözümden
- 3 ' İtâsuz gitmezem çün kim vefâ kııl
Eger kırtulmağ isterseñ yüzümden

4 Çü gündüz gelmedüñ bāri gice gel
Ki yigrek ola gicem gündüzümden

5 Olursam hāk-i pāyi ey Sürürî
Nazar ehli çeker sürme tozumdan

360

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 Dil-beri bir kimsenüñ mekkār u fettān olmasun
Kāfire dutsağ olan hiçbir müselmān olmasun

2 Gelse bir cem' iyyete her şahşa bir yüzden toğar
Meclis ol meh-rū çün nice perişān olmasun

3 'Aqlum aldı ol müferrih-leb bilüp esrārımı
Kimseler bed-mest olan fettāna hayrān olmasun

(74a)

4 Baña kanlar yutdurup ağıyār ile kanlık ider
Ol lebi meygün için ey dil nice kan olmasun

5 Eyle terk 'aşk-bāzi yā yūri zen-i dost ol
Tek Sürürî sevdüğüñ hercā' i oğlan olmasun

361

Nazire-i Ahmed Paşa

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 Ey kad-i dil-ber gözümde sevr [ü] yā şimşādsın
Pāyine çün yüz sürersin sende yaşum şādsın

2 Beñzedüp Mecnūn'a şeklüm ey saçı Leylā benüm
Didiler baña sen aña var ise hem-zādsın

3 Ka' beteyn-i mihr ü mäh ile beni zār eyleyüp
Döne döne nice naqş itdüñ felek nerrādsın

4 Bendenüñ her harcı olur çünki Mevlā üstine
Kulı olaldan dilā her guşşadan āzādsın

- 5 Âsmândur Bî-sütûn anda külüng-i âh ile
Kehkeşânı râh idersin ey gönül Ferhâd'sın
- 6 Kâtl-i 'âşıkda olur mâhir egerçi her güzel
Leblerüñle sen yine cân virmede üstâdsın
- 7 Ey Sürürî hasteye mu' tādı olurmuş 'ilâç
Şağlık isterseñ mey iç kim aña sen mu' tâdsın

362

Nazîre-i Merdümî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Niçe bir ol şem' -i bezm için dilâ sen yanasın
Niçe bir diye saña pervânesin sen pes yanasın
- 2 Niçe bir zülfi ucından tâb-ı ruhsârın görüp
Niçe bir ejderler ağzından çıkar od şanasın
- 3 Niçe bir meygün lebi şevkiyle mest olup dilâ
Niçe bir zincîr-i zülfi yâdına divânesin
- 4 Niçe bir ğaflet saña bîdâr iken uyhu ola
Niçe bir ğafletde yatan yâr için uyanasın
- 6 Niçe bir seyl-âb idüp eşküñ Sürürî dâ'imâ
Niçe bir vîrân idersin bunca halkuñ hânesin

(74b)

363

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 O zātuñ 'arızın gördüm boğuldum âba düşdüm ben
Bağup çâh-ı zenağdâna 'aceb gird-âba düşdüm ben
- 2 Lebüñ keyfiyyetin şordum bulunur didiler meyde
Çü bildüm gizlü esrârı şarâb-ı nâba düşdüm ben
- 3 Hecâ diyü hâcemden ben elif-ğaddüñi okırdum
İrişelden berü hañtuñ kıra i' râba düşdüm ben

- 4 Kişiyi kim severse sevdüğün bile sever ammâ
Severler yârümi diyü ' adüv aḥbâba düşdüm ben
- 5 Ayağın öpmek olmadı ḥayâtumda Sürûrî çün
Öliceḡ ḥâk olup öpmek içün ol bâba düşdüm ben

364

Nazîre-i Zâ'îfî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Bend-i zincîr-i ser-i zülfüñ içün divāneyin
Ben nice aña muḡayyed olıcak uşlanayın
- 2 Çünki yüz yüzi göriceḡ utanur ey mâh-rû
Yüzüñi göster ki ġayrı sevmege utanayın
- 3 'Üd ile pervâne de çünki hüner yanmaḡ olur
Yâra ' arz idüp hüner şem' -i cemâle yanayın
- 4 Çünki bî-pervâ yaḡar per ey perî pervâneler
No'la yansam bu dil-i pür-süz ile pervāneyin
- 5 Ol nigāruñ naḡşınıñ ma' nāde dil ma' mūrıdur
Ey Sürûrî şüretâ gerçi aña virāneyin

365

Nazîre-i Zâ'îfî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Tâ ki gördüm ey perî peyker seni virāneyin
Âşināñ olmaḡ içün heb ġayrıdan biġāneyin
- 2 Âḡ idüp yansam yüzüñi göriceḡ incinme kim
Sen melâḡat şem' isin ben ḡarşuña pervāneyin
- 3 Egerçi ḡıldum ḡānmānum terkini şükrüm budur
Eşigüñde itlerüñle hem-dem ü hem-hāneyin
- 4 Ben kimüm kim seyr idem kūyuñda bu yiter baña
Kim ḡayālüñ ile hemîşe sâkin-i virāneyin

5 Çün ruhuñ şem' i gözümde nūr u dildedür sürür
Şüreten âdem Sürürī ma' nāda pervāneyin
(75a)

366

[Nazīre-i Nizāmī]

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Kim ki aġyārī sürüp görse yüzüñ ey meh-cebīn
Yare şer dirlerse aña kām-rān u kām-bīn
- 2 Aġzını var zann ider çeşmüm ıraqlardan baġup
Şübhedde ħaldum dirigā olmadı baña yaġīn
- 3 Dīnüm için öpdüm aġzın dil-berüñ dirmiş raġīb
Bi'llāh ol kāfir nice yok nesneye eyler yemīn
- 4 Gönderür biñ ġamze tīrin gerçi ol ġaşı kemān
Zülfi ħılmışdur gümūnda yine yüz fitne kemīn
- 5 Tañ degüldür yār olmazsa Sürürīye refīk
Kim o bir şāh-ı mu' azzamdur bu ' abd-i kemterīn

Kāfiyyetü'l-Vāv

367

Nazīre-i Cāmī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Dīd der-mescid imām ey ħible-i men rūy-i tū
Puşt ber-mihrāb ger do-rūy der-ebrūy-ı tū²³¹
- 2 Nīst secde an ki pīşet mī-zenem ser ber-zemīn
Belki bī-ħod geştēm üftādem ħü dīdem rūy-ı tū²³²

²³¹ Ey benim kiblem imam senin yüzünü camide gördü. Bu yüzden sırtını minbere çevirdi yüzünü de yüzüme döndü.

²³² Benim senin karşında başımı yere koymam secdeden dolayı değil, seni görünce kendimi kaybettiğimden dolayıdır.

- 3 Der-şaff-ı evvel ki başı kıble sâzem men tu-râ
 Hoş namâzest ü ki bâşed rüy-ı dil der-süy-i tû²³³
- 4 Çün mü 'ezzin goft qad-qâmet me-râ hayret girift
 Cestem ez-câ yâd kerdem ân qad-i dil-cüy-i tû²³⁴
- 5 Ey Sürûrî na' ra-i mestî zedî der-meykede
 Şüfiyân güyed bâ-taklîd-i hây vü hüy-i tû²³⁵

368

[Nazîre-i Şeyhî]

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Hemîşe bâl ü per bulsun olan tîrûn gibi toğru
 Kemânûn gibi egrinûn dokunsun qarnına zânû
- 2 Gözüme kanlu peykân görünür her gonçe şol dem kim
 Benüm ile gülistân seyrine varmasa ol gül-rû
- 3 Kemânı gibi egriyi el üstine dutar dâ'im
 Atar oq gibi toğruyu yabana ol kemân-ebrû
- 4 Qatı mecrûh olupdur dil nigârâ gamzeñ ucından
 Ki her şahsuñ dilin rencide kılmaq eylemişdir hû
- (75b) 5 Gözine düş olaldan ol gözi âhû Sürûrî'nûn
 İşi feryâd olup ider hemîşe derd ile âh o

369

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Tûñ-i tab' um şeker güftâruñ eyler ârzû
 Bülbül-i qalbüm gül-i ruhsâruñ eyler ârzû
- 2 Derdüñe şabr u sefer yâ vaşl u zer dermân imiş
 Anuñiçün bunları nâ-çâruñ eyler ârzû

²³³ Ön safta olsan seni kıblem yaparım. Gönül yüzü sana doğru olursa o namaz güzel olur.

²³⁴ Müezzin kamet getirdiği zaman kendimden geçtim, yerimden kalktım, senin o güzel boyunu hatırladım.

²³⁵ Ey Sürûrî, meyhanede sarhoşluk narası attın, bu yüzden sufiler senin hay huy taklitlerini yapıyor.

- 3 Haste vü ma' züle çün tîmâr idermişsin begüm
Haste dil ma' zül iken tîmâruñ eyler ârzû
- 4 Dildedür ancağ vücudı gerci itmezsin vefâ
Dil velî bir bûseye ikrâruñ eyler ârzû
- 5 Ârzû itmek çoğ olur hasteler yok nesne[y]i
Ağzuñı anuñiçün bîmâruñ eyler ârzû
- 6 Virürem bir ârzû-yı câna biñ dînâruñı
Ey gönül şanma beni dînâruñ eyler ârzû
- 7 Çün Sürürî cânuña aşlî vaţandır âhîret
Dil-i ğarîbi ol yaña reftâruñ eyler ârzû

370

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Murğ-ı cânum âteş-i ruhsâruñ eyler ârzû
Hüsnuñe pervânedür ol nâruñ eyler ârzû
- 2 Gice bend-i zülf ile dil düzdi bûseñ kapmağa
Rehber için ğamze-i ' ayyâruñ eyler ârzû
- 3 Degme urğanı begenmezmiş aşılacak raķîb
Vây bu kâfir tâ senüñ zünnâruñ eyler ârzû
- 4 Hânķâhuñda mürîd-i dil-berüm şeyhüm beni
Şanma anda cübbe vü destâruñ eyler ârzû
- 5 Hün-ı vaşla no'la koyulsa Sürürî şevķ ile
Çok zamândur ni' metini yârüñ eyler ârzû

371

Nazîre-i Hayâlî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Aşılıp mir'ât baķar döne döne sū-be-sū
Bir nazâr tâ kim ola gün yüzlü yâra rû-be-rû

(76a)

- 2 Cüst ü cû ile yedi deryâ irişmez eşküme
Cem' iderler ise cemî' şuları ger cû-be-cû
- 3 Giricek hâmmâma derler şanma cismüm dostum
Cümleten sen sîm-ber ' aşkıında ağlar mû-be-mû
- 4 Dûd-ı âhum gerçi çıkup yaşum iner yerlere
Âh u yaşum sen meh-i bed-mihri arar gû-be-gû
- 5 Yâra kendin bildireyin diyü gelmiş âyine
Ey Sürûrî nice yüzüm gitmiş olmuş rû-be-rû

372

Mefâ' îlün Mefâ' îlün Fe' ulün

- 1 Yüzüñden ger baña olmazsa pertev
Gözüme ay u günden olmaya dav
- 2 ' Acebdür eşk öninde dürduğı çeşm
Harâb olur egerçi seylden ev
- 3 Gice gündür baña şevk-ı ruhuñla
No'la kûyuñda dil olursa şeb-rev
- 4 O katl iderdi sen zehr içdüñ öldüñ
Saña kim didi ey dil böyle var av
- 5 Bu pür-hûn sine içre hançer-i dost
Şafağ içindedür gûya meh-i nev
- 6 Maḥabbet çün degüldür ihtiyârı
N' için zâhid baña dir kim beni sev
- 7 Çü bilmez ' aşk şâhıyla gedâyı
Sürûrî bir durur Ferhâd u Hüsrev

373

Mefâ' ilün Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün

- 1 ' Aceb mi görmese ben hâk-i pâyin ol meh-rû
Bilürsin ey gönül olur çerâğ dibi qarañu
- 2 Bu idi fikrüm aña guşşamı diyem göricek
Görince yüzini hâtırda qalmadı qayğu
- 3 O zülf-i bûyî ucından ziyâde şeydâyam
Cünûnuma nice dermân ider benüm o bû
- 4 İrişür âhum oqı saña dirsem incinme
Dimişler egri otur doğrı söyle ey ebrû
- (76b) 5 Gerek dile şeb-i hecrinde fikr-i la' li ğidâ
Oruç gicesi yenür çün Sürûriyâ tatlû

374

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Yâr ilerü gitdi ben qaldum gerü
Qodı gitdi baqmadı baña gerü
- 2 Kûyuña vardum gerekmez cenneti
Ne'yleyeyin dağı andan añaru
- 3 Varayın cânın alayın dir imiş
Cân virürem aña tek gelsün berü
- 4 İlerü gelmek dilerseñ ey gönül
Nefsüñi qo bir qadem gel ilerü
- 5 İremez serv ey Sürûrî qaddine
Dutmasun igende kendin yuqaru

375

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Revâ olmaz ğurūr itmek cemâl u mâl ile uşlu
Birisin cün bozar ħummâ birisini alur uğru
- 2 Derün-ı sîneme gelse olur ol zülf-i pür-ĥam râst
Yılan egridür ammâ inine gelse olur çoĝru
- 3 Çü servüñ mîvesi bitmez saña boyuñlanup yitmez
Ne için ĥaddini bilmez ' aceb ol kendüden ulu
- 4 Feleklerde melekler yâd idüp dür dişüñ ağlarlar
Şehâbuñ dür gibi olur anuñçün dâmeni tulu
- 5 Yazup çoĝ nüşâ başında getürüp idemez teşĥir
Sürürî derd-mendüñ bu imiş başındaki yazu

376

Nazîre-i Nişâni

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Olup pür-çîn ĥağ-ı yâri öpenlerdür iki ğisû
Yâ sünbül otlar âhû-yı Ĥotenlerdür iki ğisû
  - 2 Olur âzâd aña bende ħulı olsam no'la ben de
Dutup ehl-i dili bende çekenlerdür iki ğisû
  - 3 Şalup zıll-ı hümâyûnı seni şâh-ı cihân ider
Hümâ gibi hevân üzre uçanlardur iki ğisû
- (77a)
- 4 Dolaşup biri birine ħuçışan mârılar gibi
Biri birine şarmaşup yitenlerdür iki ğisû
  - 5 Sürürî şîr-i ' aşĝ olmuş anuñ boynındadır zincîr
Siz ol dîvâneye şanmañ resenlerdür iki ğisû

Kâfiyyetü'l-Hâ'

377

Mefâ' ilün Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün

- 1 Resîd pîş-i men ân yâr nâ-gehân der-râh
Zi'hayreteş be-zebân-i men âmede Allâh²³⁶
- 2 Şehîd-i ' aşk şodem men bihişt haq-i menîst
Me-râ be-Ĥazret-i Ĥükkâm şahidest güvâh²³⁷
- 3 Çü qahr u luţf nümâyed habîb ey şeh-i dehr
Şevî çü hem-çü gedâ vü gedâ şevved çün şâh²³⁸
- 4 Beyâ be-bîn be-bâlâ-yı an sehî-ğadd-i zülf
Dilâ ne-dîdei' ber-serv çün tû dūd-ı siyâh²³⁹
- 5 Çerâğ-ı şevk ferâ-gir der-reh-i ' aşkeş
Sürürîyâ ne-şevî tâ be-râh-i Ĥağ güm-râh²⁴⁰

378

Nazîre-i Zâtî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Nice boyun virmeyem şimşîr-i hün-efşânuña
Bir iki yüzlü kesicidür tağıldı yanuña
- 2 Ĥaste cân için lebün emsem ne var cânâ didüm
Didi sözüm yok benüm kıl ne yararsa cânuña
- 3 Meydür ey engür çanuñ öykünür çün la' lüne
Ĥâyeti duta beni bir gün girürem çanuña
- 4 Yâr bağıruñ deldüğün ey dil bilinmez şanmağıl
Ni'düğün bilür senün güş eyleyen figânuña

²³⁶ O sevgili ansızın yoluma çıkınca, şaşkınlıktan dolayı dilime Allah geldi.

²³⁷ Ben aşk için şehit oldum. Cennet benim gibilerindir. Buna büyük hakim şahittir.

²³⁸ Ey dünyanın şahı eğer sevgili lutuf ve kahır gösterse, sen dilenci gibi olsan, dilenciler de şah gibi olur.

²³⁹ Gel o servi boylu sevgilinin uzun saçlarına bak, gönül, başında böyle siyah bir duman görmedi.

²⁴⁰ Ey Sürürî, hak yolundan sapmasın diye, şevk lambasını onun aşkı yoluna tut.

- 5 Yāra gündüz yalıñuz varmağ naşīb olmaz saña
Sāye-i cismüñ düşer çünkim Sürürī yanuña

379

Nazīre-i Faķirī

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- (77b)
- 1 Yanuma gelmez çizer gün yüzlü yārüm dā'ire
Görinür ancağ hilāl ebrūsı yarım dā'ire
- 2 Gün yüzüñi şanuram mir'āt devrinde senüñ
Hāle māha bağlasa ey gül-^ç izārum dāyire
- 3 Bu cihāndan ben çıkup koyup kaçardum āh kim
Yolumı bağlar dutup bu çerğ-i țarum dā'ire
- 4 Gün felekde yüzüñe devründe niçün öykünür
Şaklamağ yigdür kişi ey kām-kārum dā'ire
- 5 Yüzine her dīv el şunmağ için seher ile
Okıyup efsün çizer haț-ı nigārum dā'ire
- 6 Halka-i zikre girüp şūfīlenür şanma beni
Bağlaram teşhīr için ey şehriyārum dā'ire
- 7 Ol melek dimiş ğam-ı cin mekri olmaz ādeme
Devr-i meyde bağlasa ^ç uşşāk-ı zārum dā'ire
- 8 Cem' idüp ^ç uşşākı kuyın itleriyle devr idüp
Bağlaram olmağa ol āhū şikārum dā'ire
- 9 Yüzüñe öykündüğüçün karşı perkāre çeker
Māha hāle çün ola ey nāmdārum dā'ire
- 10 Girmeye tā kim ^ç azāb iden melā'ik dostlar
İdemez ihlāş ile seng-i mezārum dā'ire
- 11 Bu bütün cismüm delinüp ney gibi nālān olur
Ey Sürürī destine aldıķca yārüm dā'ire

380

Nazîre-i Vaşfi

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Şemse-i zer kim yazılmış tîğ-i âteş-tâbda
Şanki nîlüfer durur bitmiş miyân-ı âbda
- 2 Tîr-i ğamzeñ yirleridür ey kemân-ebrû senüñ
Her ser-i mû kim görünür sine-i aḥbâbda
- 3 Oğuram her bâbda yazup kitâb-ı aşkuñı
Surḥ-i eşküm rengi olsa tañ mıdur her bâbda
- 4 Baḥr-i eşkümde ḥayâl-i çeşmi ol dür-dânenüñ
Beñzer ol keştiye kim kalmış ola gird-âbda
- 5 Ey Sürürî düşde daḥı göremez ḥaḳḳı yaḳın
Zâhidüñ 'ömri 'abeş geçdi dirigâ ḥ-âbda

381

[Nazîre-i Ca'fer Çelebi]

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

(78a)

- 1 Bend iderseñ no'la cânâ beni ğisûlar ile
Eyledi bu dili dîvâne çün ol bûlar ile
- 2 Şeb-i ğamda yaturam her gice nâlân u ḥazîn
Şubḥa dek şoḥbet ider müdde'î meh-rûlar ile
- 3 Ya ḳaşuñla nic'idem ğamzeñ oḳından 'acabâ
Baş ḳoşar ḳatlıme bu ol iki câzûlar ile
- 4 Gözlerüm yaşına yüz virdüm ise başdan aşar
Ne'yleyem bilmezem bu delûḳanlular ile
- 5 Ele getürimedi seni Sürürî şanemâ
Gerçi cehd eyledi çoḳ ḳuvvet-i bâzûlar ile

382

Nazîre-i 'Adnî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Murğ-ı dil bir dem figāna başlasa gülzārda
Ġonçeler ağız açup ħayrān ola gül zārda
- 2 Viri bilmez ħurde-bīn yāruñ dehānından ħaber
Kim şüreyyā eyler ol bir zerre[y]i güftārda
- 3 Çeşm-i pür-ħūnum görenler derd-i hecrūñle şanur
Āl vālā ile baġlu müşkdür bāzārda
- 4 Āteş-i hecrūñde ey dil-ber teraħħüm kılmaduġ
Bir kimesne ħalmamışdur yārda aġyārda
- 5 Bu Sürūrî şi' rini lü 'lüye teşbīh itdiler
Nazm iderken dür dişüñ evşāfını eş'ārda

383

Nazîre-i Necātî

Mef' ūlü Fâ' ilätü Mefā' ilü Fâ' ilün

- 1 Raġş eylemekden ise be şūfî riyā-y-ile
Yigdür şarāb-ı nāb içesin hūy u hā-y-ile
- 2 Feryādum ile oldı yolda öldüğüm 'ayān
Şöhret bulur niteki cenāze şalā-y-ile
- 3 Her bir belā çeken irişür bāla līk ben
Bir bālūñe irişemedüm bīn belā-y-ile
- 4 Çün bir müje yiter beni öldürmege neden
Ġara ħaşm çatup gele gözi ala-y-ile
- 5 Tīrūñle tañ mı irse Sürūrî fenāya tīz
Ġuvvet bulur yürimege ħaste 'asā-y-ile

(78b)

384

Nazîre-i Âhî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Gel vaqarı bozma ey dil varma sen mey-ḥāneye
Rind ü 'ārif ol otur tā kim gele mey ḥāneye
- 2 Baña olurdu şeb-i ḳadr ey şanem ger bir gice
Luḫ idüp ḳılsañ ḳadem-rencide bende-ḥāneye
- 3 Şem' -i meclis olsañ āhum dutuşup pür-şevḳ olur
Görseñ ey meh nice odlar ḳalkıdur pervāneye
- 4 Kim ki cāndan ḳorka oldur terk-i cānān eyleyen
Cānı ben terk itmişemdür yā daḫı pervāneye
- 5 Çün Sürürî'yi görür Mecnūn o yār oynar güler
Tıfl olan bâziçe içün meyl ider dîvāneye

385

Nazîre-i Fakîrî

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Dâ'imā ol meh ider mihrini her bir yāde
Āşināyem beni ammā ki getürmez yāde
- 2 Ben ḫabîbā çü ezelden delüsiyem yārüñ
Çāre varmı ola dîvāne-i māder-zāde
- 3 Gel ḳabūl eyle şehā ḳulluğa şāfî gönüm
Vaz' -ı maḳbūl ile sulṫānı olur çün sāde
- 4 Ṭañ degül görmez ise yāri ger a' mā şūfî
Kimse ḫaḳḳı göremez bu göz ile dünyāde
- 5 Bu Sürürî ayaḡuñ öpüp elin öpemedi
Ḳaldı ayaḡda dirîḡā o ḡarîb üftāde

386

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Açulup çünkü senüñle ola handân gönçe
Dehenüñ sırrın açar gül gibi ey cân gönçe
- 2 Fürkatinden ruḥ u zülf ü dehen-i dil-dâruñ
Dökülür gül şıçılur sünbül olur kan gönçe
- 3 Serv oynar şalınup karşıar elin şâḥ-ı çenâr
Açıla teng dili tâ güle bir an gönçe
- 4 Nice varsun yanına bülbül-i şürîde anuñ
Ḥârdan çün taḳınur ḥancer-i bürrân gönçe
- 5 Bâgda çün şalina mest olup ol serv-i sehî
Şevḳ ile kılsa ne tañ çâk-ı girîbân gönçe
- (79a) 6 Tañ mı cennet dir isem bâğa bahâr olduḡda
Çünkü ḥürîleridür nergis ü ğilmân gönçe
- 7 Açulup saña diler ' arz ide ey sîm-beden
Zerin ağızında dutar şöylece pinhân gönçe
- 8 Sen ki güftâr idesin gönçe ile ey peste-dehen
Açup ağızını olur karşıña ḥayrân gönçe
- 9 Ey Sürûrî göricek kanlu gözümü şanuram
Kızarup çünkü duta heyhât mercân gönçe

387

Nazîre-i Nizâmî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Şimdi gel yâ ḥaste cismüñ okı Yâsin üstine
Öliceḳ seyr idesin ey cân yâ sin üstine
- 2 Yüzün örter küfr-i zülfi ile gizlü dîn dutar
Ḥâşeli'llâḥ küfri terciḥ eylemez dîn üstine

- 3 Lebleri eṭrâfına haṭ gelse ṭañ mı mûrlar
Çün üşürler dâ'imâ helvâ-yi şîrîn üstine
- 4 Al rûyında nigâruñ dâne dâne derleri
Sîmden eṣṣândur evrâk-ı rengîn üstine
- 5 Ey Sürürî görinen şebnem degüldür belki bād
Ṭa' ne ṭaşını urur gül-berg-i nesrîn üstine

388

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Haste gönlüm bir perînüñ mübtelâsıdır yine
Bilmezem hâlüm bu derd ile no'lasıdır yine
- 2 Ben perişân saçlarından nice feryād eyleyem
Kim beni zâr eyleyen bahtum ṭarasıdır yine
- 3 Bûse virüp gönlümü almışdı şimdi zûlm ile
Cân alup dir bu daḥı anuñ bahâsıdır yine
- 4 Gerçi âhum âteşîn sâkin kıllur gözüm yaşı
Sırrımı fâş iden anuñ mâcerâsıdır yine
- 5 Ey Sürürî derde dermân eyle kim 'aşḫ ehline
Dost derdi cümle emrâzuñ devâsıdır yine

(79b)

389 Nazîre-i Ğubârî

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Ṭaḫınnmış hışım ile ḥançer o şeh şolında şağında
Diler 'uşşâḫınuñ cân ḫomaya şayru vü şağında
- 2 Şaçında fâriğü'l-bâl idi gerçi murğ-ı dil ammâ
Gelüp şeh-bâz-ı ğamze avladı anı yatağında
- 3 Kefen hâcet degül pür-dâğ olan bu cismüme 'ömrüm
Ki örter anı olan penbeler her cümle dâğında

- 4 Benüm çeşmüm şehâ eşkümle çün yoluñda sâ'ildür
 ' Aceb mi bir iki aqça pül olursa çanağında
- 5 Sürürî sînesinde cāmı gibi yîr idelden yâr
 O miskîn hazz ider şanur anı dāyim kuçağında

390

Nazîre-i Hayālî

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

- 1 Hayāl-i leb gelicek uşbu çeşm-i pür-hūna
 Nazarda rağbetüm olmaz şarāb-ı gül-gūna
- 2 Teninde cāme[y]i ben haste şarılı görelî
 Gözüm bozardı yüzüm rengi döndi limūna
- 3 Ney idi boynumı burup belümi çeng itmek
 Bu perde andan uyar mı efendi kânūna
- 4 Delü olana çün ol zülfi leyli bend itdi
 Kimün ki ' aklı ola kıldı reşk Mecnūn'a
- 5 Acı deñizlere talup şu kim ola talib
 Sürürî gibi irişür o dürr-i meknūna

391

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Va' de kılmış idi ol meh kim geleydi bu gice
 İztrāba düşdi gönüm kaldı diyü bu gice
- 2 Nā-gehān boynuma taqup zülfin ol fettān yâr
 Didi uşbu bend cügez saña bi'llāhi nice
- 3 Mübtelā olsa ' aceb mi hüsnuñe pîr u civān
 ' Aşq ölüm gibidür ' ömrüm dimez yiğit qoca
- 4 Zülf-i yâr ucında aşılmış gönüller bi-şümār
 Yir bulımadı bu dil gezdi velî uçdan uca

5 Kes Sürürî küh-1 hecrî vaşla ir didi didüm
Yoğuşa çekme bizi bi'llâhi uğratma güce
(80a)

392 Nazîre-i Hayâlî

Mef' ülü Fâ' ilâtün Mef' ülü Fâ' ilâtün

- 1 Her dem figân idersin görüp beni belâda
Her bir nefesde olsun ey ney demün ziyâde
- 2 Ğâfil giderken ol cân düşmen peşinde pinhân
Ey dil eceldür ol şan dâyim olur kafada
- 3 Ben hasteden habîbüm ye's ideli eţibbâ
Bî-gâne gibi gelmez yanuma âşinâda
- 4 Şeftalü istedüm ben âh idüp ağlayuben
Didi o mîve bitmez bu âb u ol hevâda
- 5 Şol dem edâ-i rengîn virür Sürürî hâlet
Şüretlü olsa ma' nâ eş'âr-1 dil-küşâda

393

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Göricek hasret ile öldüğüm ol cân yolına
Kuruya serv yirinde gül-i handân yolına
- 2 Döküben kanımı seyl eylediği yol mıdur
'Âķıbet gelse gerekdür anuñ ol kan yolına
- 3 Râh-1 'aşkuñda yine mâni' olur baña raķıb
Çünkü hüküm eyleyemez kimsene sulţân yolına
- 4 Kūyına şalsa no'la bu dili mihmân idinüp
Bezler ider çok kişiler kūyını mihmân yolına
- 5 Haķ yolına olur Allâh virür birine biñ
Bu Sürürî ne ki harç eylese cânân yolına

394

[Nazîre-i Ahmed Paşa]

Mef' ulü Fâ' ilâtün Mef' ulü Fâ' ilâtün

- 1 Gündüz çün ey kamer-ruḡ āhum çıkar semāya
Feryādumı ' aceb mi gice çıkarsam aya
- 2 Şaḡlar şaḡınur idüm evvel dili bedende
Şimdi ḡabîbe ḡoşdum ıḡmarladum Ḥudâ'ya
- 3 La' lüñi ehl-i meclis ḡoyup mey emdi diyü
Niçe bir ey lebi mül sâḡî ayak dolaya
- 4 Tuş olmamışdı göñlüm hergiz belâ vü derde
Bâlâñı göreliden uğradı her belāya
- (80b)
- 5 Ḡaşına vesme eyler göz dikmesün diyü yār
Şargu şararlar ey dil zîrâ kimerde yaya
- 6 Mir'ât-ı ḡatıruña maḡfi degüldür aḡvâl
Rüşen durur çü ' âlem cām-ı cihân-nümāya
- 7 Şāḡ öldürür ki bilmez ol şāḡı vü şeh anı
El-ḡaḡ yiter Sürûrî bu salḡanat gedāya

395 Nazîre-i İshak Çelebi

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

- 1 Sever yâri gören evvel görüšte
İnanmazsañ dilâ evvel gör işte
- 2 Meger dāyeñ saña ey çeşmi mestüm
Şarâb-ı nâz içürmiş perverište
- 3 Baña yalvarduḡumca mihr ider yār
Ne keyfiyyet var imiş yalvarışta
- 4 Raḡîb ile n' içün yār olduñ ey dost
Çü şeyḡâna ḡarîñ olmaz firište

- 5 Sürürî sen şehi görüp sevildin
Sever yok anı bilişde görüşte

396

[Nazîre-i Ca'fer Çelebi]

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Dil nice cān virmesün yārūñ ḥam-ı ebrūsına
Fitnede üstündür anuñ ğamze-i cāzūsına
- 2 Cān u dil 'aql u ser ile yāra olaldan esīr
Bend ile bunları dizmiş 'anberīn ğisūsına
- 3 Key ḥaḫā kılmış benefşe zūlf-i yāra öykünüp
Ḥacletinden şimdi şalmışdur başın zānūsına
- 4 Çeşm-i giryānumdan artuğ kimse virmez şerbeti
Künc-i miḥnetde yatan uşbu gönül şayrūsına
- 5 Ey Sürürî ğālibā itmiş melekler secde[y]i
Ādemī şüret idüp yārūñ ḥam-ı ebrūsına

397

[Nazîre-i Hāşimî-i 'Acem]

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- (81a)
- 1 Bālūñ oldum dutuşup düzeḫ-ı hicrānlar ile
Dilleşürsem yaraşur āteş-i sūzānlar ile
- 2 Leblerüñdür didiler derd-i dilūñ dermānı
Yetiş ey dost benüm derdüme dermānlar ile
- 3 Çün gedā-yı ser-i kūyuñ ile oldum hem-dem
Ne işüm var benüm yā daḫı sultānlar ile
- 4 Heves-i köhne bahār ide diyü sen servi
Çemeni tāzeledüm dīde-i giryānlar ile
- 5 Ey Sürürî umaram görmeye ḫamuyı gözūñ
Yār çün yaḫdı seni āteş-i hicrānlar ile

398

Nazîre-i İshâk Çelebi

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Ol ruhı mihr ü cebîni ayı bir gün bir gice
Görmeyelden görmedüm dünyâyı bir gün bir gice
- 2 Olalı ol yüzi gün zülfi şebüm benden cüdâ
Seçmedi aqdan gözüm qarayı bir gün bir gice
- 3 Ruqlaruñ hecri iki gündür saçuñuñ nice yıl
Gerçi kim saña gelür alayı bir gün bir gice
- 4 Ağı kara görür oldum alacalandı gözüm
Görmeyelden ol gözi elayı bir gün bir gice
- 5 Gündüzin olmaz gice şayd it Sürûrî ol mehi
Çünkü bulmaz kimsene bedr ayı bir gün bir gice

399

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Yâreler la' lüñ gamından sine-i şad çâkde
Teşnelikten yir yir olan çâklerdür hâkde
- 2 Rûy-ı gülde şebneme kılsun seherlerde nazâr
Görmeyenler la' l ü lü' lü bitdüğini hâkde
- 3 Her neye kılsa nazâr görür cemâlün ' aksini
Şol ki jengi olmaya âyîne-i idrâkde
- 4 Ey kamer tal' at güneş bārân degüldür dökülen
Belki ağlarlar melekler hâlüme eflâkde
- 5 Ey Sürûrî bir qalendersin cihân yansa ne gam
Çünkü yoqdur bir çöpüñ esbâb ile emlâkde

400

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Bu esîri mübtelâ-yı bend ü zindân eyleme
Ya' ni kim âzâde-i câh-ı zenaḥdân eyleme
- 2 Şeh-süvârum ğayrılarla 'azm-i meydân eyleyüp
Başumı tûb eyleyüp ḳaddümi çevgân eyleme
- 3 Açulup gülşenler içre gül gibi her ḥâr ile
Beni nâlân eyleyüp aġyârı ḥandân eyleme
- 4 Künc-i ruḥsârı maḳâm idine diyü ey göñül
Yoḳ yire dil mülkini çâḳ şöyle vîrân eyleme
- 5 Zulmet-i ğamda ḳalur bî-çâre diller hey meded
Şem' -i ruḥsârũ ṣaçũñ altında pinhân eyleme
- 6 Nev-bahârum donadup güllerle her ḥâr u ḥası
Berg-i şihḥatden nihâl-i 'ömri 'üryân eyleme
- 7 Bu Sürürî dahı 'ârifdür anı engel şanup
Mey ḳabaġın şüfiyâ gel zîr-i damân eyleme

401

Nazîre-i Bahârî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Tâb-ı teb var derd-i dil-berden meger kim âb ile
Cismi üstinde ḥabâb olmuşdur anũñ âb ile
- 2 Ka' be'den dönsün yüzi miḥrâbveş şol kimsenũñ
Kim ḳaşũñ t̄âḳını ḳıblem bir göre miḥrâb ile
- 3 İllere rü 'yâ ile keşf-i kerâmet 'arz için
'Ömrini zâhid geçürdi ġaflet içre ḥ'âb ile
- 4 Devr ider 'âşıḳlar ile ḳıble-i kûyın ḥabîb
Şan tavâf-ı Ka' be eyler Muştafa aşḥâb ile

- 5 Haḫ gelelden şafḫa-i ḫüsnin müşevveş eyledi
Ey Sürûrî gerçi ḫaḫ ḫünâ olur i' râb ile

402

Nazîre-i Fakîrî

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Aḫıtduñ ḫan yaşum yâr olmaduñ bir dem bu demlerle
Çü dökdüñ ḫanum ey ḫûni añasın yâri demlerle
- 2 Şu deñlüdür cemâl-i pür-kemâle şevḫüm ey meh-rû
Dükenmez şerḫi ger yazsam nice yıllar ḫalemlerle
- 3 Degüldür her şanavber şâḫınuñ başında bir cümle
Senüñ ḫaddüñle ceng itmek diler tûğ u ' alemlerle
- (82a) 4 Dil-i tenhâma ' aşḫuñda müşâḫib eksük olmayup
Gehî şâd ile ' iş eyler gehî derd ü elemlerle
- 5 Güzellerdür viren şüret Sürûrî dehr-i pür-naḫşa
Nitekim şüreti deyrüñ olur zîbâ şanemlerle

403

Nazîre-i Fedâyî

Mef' ülü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ülün

- 1 ḫarşu dutıcaḫ ḫuçmaḫ içün dil-beresine
ḫışm eyleyüben çekdi beni dil beresine
- 2 Didüm yapışup zülfe irem baḫr-i cemâle
Didi yüzüñ aḫ olsun irer mi ḫaresine
- 3 ḫovsañ ḫapudan yine bacadan düşer ay
Bir yüzüz ışıḫdur dolanur pençeresine
- 4 Ey ḫûri raḫîbüñ yığar odlar deheninden
Beñzetsem olur anı cehennem deresine
- 5 Öldükde Sürûrî açılur revzen-i cennet
Raḫmet nazarın eyler iseñ maḫberesine

404

Nazîre-i Fakîrî

Mef' ulü Fâ' ilätü Mefâ' ilü Fâ' ilün

- 1 Sürdüm yüzüm belâ ile gönüller üstine
Didi ne zahmet idi yüzün güller üstine
- 2 Nân u nemek haqqı diledür beñleri melîh
Ger olsa müstehî no'la fülüller üstine
- 3 Ğam yime şen ol ağlama gül ey gönül müdâm
İtdün fedâ çü cânunı şengüller üstine
- 4 Yüzinde zülfi çün yücedür gülden ey gönül
Tercîh eylesem no'la sünbüller üstine
- 5 Devr-i ruḡunda zülfini pek dut Sürüriyâ
Çok baḡş olur çü devr ü teselsüller üstine

405

[Nazîre-i Necâtî]

Fâ' ilätün Fâ' ilätün Fâ' ilätün Fâ' ilün

- 1 Yârınun her kim bugün irerse ağzı yârına
Nüş kılsun Kevşeri bugün komasın yarına
- 2 Sevdügiyle haşr olur âdem bugündür minnetüm
Hey kıyâmet her kişi yarın irer çün yârına
- (82b) 3 Dotalum beñzer diyem servi dururken ḡaddine
Ḳanḳı ḡâli beñzer anuñ şive-i refârına
- 4 Ğonçe[y]i benzetmek olur epsem olsa ağzına
N'idem ammâ beñzemez ol bir nefes güftârına
- 5 Çâr-ebürü oldı gerçi vaşla çâre olmadı
Ey Sürürî kılmadı bir merḡamet nâ-çârına

406

[Nazîre-i Ca' fer Çelebi]

Mef' ülü Fā' ilätü Mefā' ilü Fā' ilün

- 1 Kim baqdı ise āyine-i rūy-i Aḥmed'e
Virdi şafa ile şalavâtı Muḥammed'e
- 2 Kudret yedi beyāza çıkarmağa ḥüsnüni
Yūsuf cemālin eylemiş evvel müsevvede
- 3 Kıblemsin ey şanem yüzün arduñ degül ki çün
Her vech ile namāz dürüst oldı Ka' be'de
- 4 Ğavğasuz olmaz uşbu cihān içre bir güzel
Ol ḥüb yār için ne var olursa ' arbede
- 5 Tecrîd kıl ' alâyıkı senden Sürüriyā
Tā iresin maḳām-ı nüfūs-ı mücerrede

407

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Şehā terk-i diyār idüp yürürem gerçi yād elde
Ḥayālün zikri ḥüsnüñle olur yā gözde yā dilde
- 2 Şerār-ı nār-ı āhumdan görinen başda yir yir nūr
Mināre üzre olan şu' lelerdür şan ḳanādilde
- 3 Baña ' adl itmedün n' için ' udül itdün behey zālīm
Ki her şaḥşı berāber gözlemek olmaz mı ' ādilde
- 4 ' Acāyibden müferreḥdür şarāb-ı nāb ey sākī
Ḳaçan ğamgîn iken içsem ḳomaz hergiz ' anā dilde
- 5 Sürürī çün Ḥudā her nesnede bir ḥāşşa kılmış
Kemālī eylemiş feryād ile nāle ' inā dilde

408

Nazîre-i Mesihî

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- (83a)
- 1 Yeni bir serv-i revân sevdi bu gönlüm yeñile
Çanda olur ki gözüm ırmağı bir dem yeñile
  - 2 Ağlayup yârũn eline etegine düşdüm
Beni diñdürmek için yaşımı sildi yeñ ile
  - 3 'Aşk için meyle meremmet ide gör cismi dilâ
Pâdişeh kónsa gerek köhne sarâyı yeñile
  - 4 Yeñini vü etegin virmez ol gül ağyāra
Gider iken meger ol hāra yañıla yeñile
  - 5 Be Sürürĩ yine bir tāze güzel sevmişsin
Eski derdüñ yine depreñdi meger kim yeñile

409

Fe' ilâtün Mefā' ilün Fe' ilün

- 1 Şanma mest-i maħabbet ayıla
Ger yite niçe yıl u ay ile
- 2 Tĩrũni dil dilerdi yüz kerre
Geldi ol şoñra biñ belā ile
- 3 Tañ mı kanum dutarsa dünyāyı
Kıldı mecrũh ol oğ u yāy ile
- 4 Katı hāy bilmez anca bu şũfĩ
Diñmedi bunca hũy u hāy ile
- 5 Sırr-ı 'aşkuñ Sürürĩ şağlana mı
'Āleme eşk ile çü yayıla

410

Nazîre-i Hayâlî

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Dil diler kârı koyup ' aşk ile âvâre düşe
' Uzlet-i halk ide Mecnûn gibi kûhsâra düşe
- 2 H̱'âce oldur ki pes perdede açmaya kumâş
Şata nâmûsı metâ' in gele bâzâra düşe
- 3 Ğamdan âzâd idüben itdi beni ol şehe kul
Ser-i zülfi anuñ ayağına yalvara düşe
- 4 Vardı cân cennet-i kûyına bozup ten kafesin
Döndi şol bülbüle benden çöze gülzâra düşe
- 5 Ey Sürûrî dir idüm cevrin o zâlim mîrûñ
Korqaram vara ğazel şâh-ı cihân-dâra düşe

(83b)

411

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Bir nefes tende hayât olmazdı ger cân olmasa
Cân dağı anda karar itmezdi cânân olmasa
- 2 Mîvesidür her kişinüñ çünkü oğlanı gönül
Lezzet olmazdı cihân bağında oğlan olmasa
- 3 Âdemîlik eyler idi ol melek yüzlü perî
Ger azıtmasa raķib-i dîv şeytân olmasa
- 4 Bağla zülfe şal zenaḥdâna dil-i dîvânemi
Çün delü uşlanmağ olmaz bend ü zindân olmasa
- 5 Pây-mâl olurdu ten tañ mı Sürûrî mürveş
Ger añâ ' adl idici sulṭân Süleymân olmasa

412

Mef' ülü Fâ' ilätü Mefâ' ilü Fâ' ilün

- 1 Gözden vişâli künci hayâli şavulmaya
Ayağı toprağ ile gözüm tâ ki tölme
- 2 Âdemligini vaşf idicek küyü kelbinüñ
Güldi o şâh didi ki sizden yig olmaya
- 3 Ol gül-ruhuñ hayâlini gözden çıkarmazam
Tâ teşnelikden ol gül-ruşârı şolmaya
- 4 Ben ol raķibe bulduğum eylügen eyledüm
Yatlıluğ itdi ol baña iyilik bulmaya
- 5 Şüfî kıomaz tırâşa hañın çün Sürüriyâ
Tel tel nice şaķalın anuñ şâne yolmaya

413

Fâ' ilätün Fâ' ilätün Fâ' ilätün Fâ' ilün

- 1 Kendüyi bilmez idi dil zülf girih-gir olmasa
Kim delüyi uşladurdu bend ü zincir olmasa
- 2 Özge şevķ idi cihānda hoş temāşā idi aşķ
Zāyil olmayup güzellik aşıķuñ pır olmasa
- 3 Sen baña kāzib diseñ şādık dimezdüm ben saña
Ey raķibüm ger bozan tezviri tezvır olmasa
- 4 Seyl-i eşķ iderdi çokdan hāne-i cismi harāb
Ey kaşı yā ger sütünü atdıguñ tır olmasa
- 5 Öldürüm dimişdüñ ey hāni Sürüri haste[y]i
Korkaram fevt ola bu hayr işi te'hir olmasa

(84a)

414

[Nazîre-i Necâtî]

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Hüsrevâ Şîrîn lebünün hiç düşer mi adına
Virmeye bir şerbet âbı Kûh-ken Ferhâd'ına
- 2 Düşmenün dilden düşürmez adın añmaz adımı
Ol şeker la' lün düşer mi böyle itmek adına
- 3 Ra'd gibi güm güm ötdürseñ gerekdür gökleri
Kim ki âheng eyler ise nâlemün feryâdına
- 4 Gerçi âhen-dil idi düşmen geçürdi tîrini
Var olsun elleri rahmet anuñ üstâdına
- 5 Eskiye yıkup yaparlar ey Sürûrî çün yeñi
Beyt-i ' aklı yıķ yapış gel ' aşķ evi bünyâdına

415

[Nazîre-i Necâtî]

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Haţtı irelden dutar boynını tîğ-i berbere
Bir zamân idi ki baş egmez idi serverlere
- 2 Karşusunda mey içüp öpüşdüğinden incinüp
Acı acı zehrini dökdi şürâhi sâğara
- 3 Ayağuna yüz sürelden şöyle mesrûr oldu kim
Pâdişâhum hiç rikâbuñ ayağı başmaz yere
- 4 Dillü başlu durmayup söyler ceres dâyim bunı
Şakımuñ yolda harâmî var diyü gidenlere
- 5 Eşküme öykündüğüçün ey Sürûrî Akdeniz
Gömgök itdi cismin anuñ yıl urup kıra yere

416

Nazîre-i Helâkî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Tîrüne çün kim hedefdür mihr ü meh
Dâ'imâ ehl-i şerefdür mihr ü meh
- 2 Biri gündüz birisi gice doğar
Dehr-i zâline halefdür mihr ü meh
- 3 Yüzine halkuñ tabanca urmağa
Devr eline iki kefdür mihr ü meh
- 4 Biri ceysi zerre birinün nücüm
'Asker ile iki şafdur mihr ü meh
- (84b) 5 Gün yüziyle ay alnına göre
Ey Sürürî şan hazıfdur mihr ü meh

417

[Nazîre-i Şâmî]

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Sürme çekmiş çeşmine hışm ile geldi yanuma
Göz qarardup ol cefâ-hû kaçd idüpdür cânuma
- 2 Şâfi şanum mey idüp mest itmek isterdüm seni
Dutdı mey mest eyledi girdi dirigâ şanuma
- 3 Serverâ ben bendeñe tağyîr-i vaz' a başladuñ
Şöyle beñzer gamz iderler bendeñi sulţânuma
- 4 Kim ki kaçmazsa ölümden her kişi andan kaçar
Olmuşam ölüm eri kimdür gelen meydânuma
- 5 Ey Sürürî şî' rüm içre sevmezem yâri didüm
Bildi ' âlem halkı inanmaz oldılar yalanuma

418

Nazîre-i Refîkî

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Serv hayretde turur yâr çü reftâra gele
Açılır gönçe çün ol gül güle güftâra gele
- 2 Müşterî olup aña her kişi varını virür
Her kaçan Yûsuf-ı Mışrî gibi bâzâra gele
- 3 Bûse ikrâr idicek cânı revân eyle dilâ
Şâyed ol 'ahdi yalan şâhidüm inkâra gele
- 4 Gerçi her guşşanuñ ardınca gelür bir şâdî
Çâre yokdur ki feraḥ bu dil-i gam-ḥâra gele
- 5 Kim ki olursa mülâzım şoñ uci manşıb olur
Devlet-i vaşla irürsem no'la ben dâra gele
- 6 Bir ayağ üzre durup devr iderüm dâ'iresin
Şanmañ ağıyârı bu devrânda ki perkâra gele
- 7 'Aşḫ kârını Sürûrî ider ol kişi tamâm
Bu cihânda ḫamu işğalden âvâre gele

419

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Gerçi nâlem göklere çıḫdı fiğân u âh ile
Hemdem olmadum dirîğâ bir nefes sen mâh ile
- (85a) 2 Pâdişâhum cevri idersin saña kimse söylemez
Fıkr ḫıl kim nice söyleşsün gerek Allâh ile
- 3 Cism-i zerdüm ḫâk-ı kûyuñla ḫapuñda ḫalt olur
Kim binâ muhkem olur toprak ḫarıssa kâh ile
- 4 Câh ile olur müyesser devlet-i dünyâ-yı dūn
'Ârif olan iftiḫâr itmez cihânda câh ile

- 5 Zâhid-i dem-keş Sürürî birle olmaz muhteliṭ
İmtizâc itmez hevâ ehli çün ehlu'llâh ile

420

[Nazîre-i Nizâmî]

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ülün

- 1 Baḳaldan ben o rûy-i âftâba
Gelür gün gözüme bir âftâba
- 2 Sirişküm cûybârı içre döndi
Başum bir iki gözlü âsyâba
- 3 Baña gel bûse vir öldür raḳîbi
Ḥalâş ol şerden ey cân gir şevâba
- 4 Ḥum içre mey leb-i dildâra dönmiş
Anuñçün küp düşer eller şarâba
- 5 Ḥayâl-i ḥaṭṭ u ḥâlüñdür görinen
Sürürî her kaçan baḳsa kitâba

421

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Seyre çıḳduḡınca dil-ber zülf-i 'anber-büyile
'Ömrini 'aşıḳlaruñ virür diriḡâ boyile
- 2 Cân virüp bir bûsesin almaḳ naşîb olmaz baña
Dâ'imâ öper ḳabaḳ ammâ bir içim şüyile
- 3 Fikr-i zülf ü ḥâl ü ḡamzeñ ey ḳara gözlü güzel
'Aşıḳuñ cânın alur ḳomaz ḳara ḳayḡuyile
- 4 Dil-berüñ teshîrine dermân şorarsañ pehlevân
Zer gerek olmaz bu zür u ḳuvvet-i bâzüyile
- 5 Gördüḡüñ maḥbûba virürsin Sürürî göñlüñi
Eksük olmaz cânuna dâ'im belâ bu hüyile

(85b)

422

Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün

- 1 Tîġ-i yâr açdı sîne de yâre
Dil-i ġamġîn açıldı bir pâre
- 2 Vaz' -ı tiryâki gibi şâhiddür
' Aşka vaz' um ne hâcet inkâra
- 3 Ğonçe dem-beste olup açmaz aġız
Gelse gül gibi yâr güftâra
- 4 Dil şaçuñdan kıatı perişândur
Kim çeker anı ince yollara
- 5 Fikri dâ'im kitâb-ı ' aşkuñdur
Şanma yürür Sürûrî âvâre

423

Nazîre-i Nişânî

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Siper itmek dileyen sînesin ol şâh oġına
Tîz günde dilerüm uğraya Allâh oġına
- 2 Yâra aġvâlini yaz sürh ile ey dil yâra
Nazarında biline hâl çü her ġâh oġına
- 3 Çün raķîb-i sege seg-zen gerek ey kaşı kemân
Dutmaġıl piş-rev olan anı dergâh oġına
- 4 Tîrveş tîz geçer çün siper-i eflâki
Yıldırım ad virilse no'la ger âh oġına
- 5 Tîġveş çerha dutarsa no'la âhum tîrin
Çerh dutdı niçe kez çün beni ey mâh oġına
- 6 Döne döne beni döndürdi kemâne çü felek
Dutayın anı dutup âh seherġâh oġına

7 Kıbkızıl kan idesin tırveş ağzın bir kez
Ey Sürürî şu ki gögsin gere ol şâh oğına

424

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1 Görmek için hüsnini alsa ele yâr âyine
Dirüm aña kendüni görme iken yâr âyine

2 Kalbünü doğruldu gör haqqa dilerseñ feyz-i râst
' Aksin egri gösterür elbette nâ-çâr âyine

3 Gün yüzün ey gönçe-leb verde nice teşbîh idem
Kim anuñ 'ömri günü varmaz çü her bâr âyine

(86a)

4 Bir zavallıdur güneş mâh-ı felek eksüklidür
Geh güne kerem olmasun geh çerç-i devvâr âyine

5 Ey Sürürî gün muqâbil oldu aya şanuram
Görmek için hüsnini alsa ele yâr âyine

425

Nazîre-i Nişânî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1 Yâ Habeş-zâde yâhūd Hindu mıdur hâl-i siyeh
Yâ kararmış gün yâ kûb-ı lü'lü mıdur hâl-i siyeh

2 Her kişi yüz karasından kara yüzlüden kaçar
Yüz bulur bu vech ile câzû mıdur hâl-i siyeh

3 Bir meges deñlüdür ol bu merdüm-i çeşmüm gibi
Ne 'aceb yüksek uçar ulu mıdur hâl-i siyeh

4 Ağzuma aldum anı fülful gibi zevk eyledüm
' Aqlımı aldı benüm dârû mıdur hâl-i siyeh

5 Kararup durur lebi üstinde yârün ber-karâr
Ey Sürürî bir kara kaygu mıdur hâl-i siyeh

426

[Nazîre-i Ca' fer Çelebi]

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Ben h̄arābı dil-i senginūñ ile yād eyle
Muħkem olsun yapısı taş ile bünyād eyle
- 2 Saña paşalanur ey şeh kuluñam diyü raķīb
Kuluñ olayın efendi anı āzād eyle
- 3 Gül gibi gülşene gel gönçelere bir güle baķ
Güldürüp anları bülbüllerini şād eyle
- 4 Ad çıkar luṭf u vefā kıлмаğ ile ' uşşāka
Nāmdār ol bu cihānda bir eyü ād eyle
- 5 Niçe zālīm bu Sürūrî dilini itdi h̄arāb
Luṭf u ' adl ile şehā sen anı ābād eyle

427

Nazîre-i Bahārî

Fā' ilâtün Fā' ilâtün Fā' ilâtün Fā' ilün

- 1 Saña bende olmayan her ser-keşe server dime
Baña cānuñı fedā kııl yoluma ser ver dime
- 2 Kim ki taş işüğüñi idüp miħak yüz sürmeye
Ancılayın ' āşıķuñ yüzine baķup zer dime
- (86b) 3 Çünkü ser-keş kaddi ey dil mā' il olmaz āh ile
Bir laṭīf ü hoş mülāyim serviye ' ar' ar dime
- 4 Ağlamaķdur gülmesi cān virmedür raķş itdügi
Şem' ile pervāne[y]e ey dil güler oynar dime
- 5 Şi' ri yārūñ yüzine baķup di kim rengin ola
Ey Sürūrî yüzini o renk idin ezber dime

428

Nazîre-i Bahârî

Mef'ülü Fâ' ilätü Mefâ' ilü Fâ' ilün

- 1 Sînem ki güm güm öte cihâne şadâ vire
Şavtum işiden âdeme şıdķum şafâ vire
- 2 Derd-i ħabîb cāna belâdur dimiş raķîb
Dermānı bilmez imiş aña Ħaķ belâ vire
- 3 Feryād bildürür ele cān virdügüm saña
Meyyit için niteki mü 'ezzîn şalâ vire
- 4 Esrâr-ı her dü ' âlem olur anda mün' akis
Her kim ki ħâtır âyinesine cilâ vire
- 5 Ķānūnda bulmadum bu gönül derdine ' ilâç
Ey ħaste-dil Sürürî saña Ħaķ şifâ vire

429

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Şeb-i hicrân gidüp ol vaķt irer dil rûz-ı pîrûze
Deĥānumda ola yâķûtveş ol la' l-i pîrûze
- 2 Benüm çün rûz-ı vaşlumda anı ħurbān idem dirmiş
Virür ol ŧatlu cānımı eger irerse ol rûze
- 3 No'la rûz-ı firâķuñ şāmı yārüñ bûsesin alsam
Çü ŧatlu nesne ile açulur ' âdet durur rûze
- 4 Cebînüñ māh yüzüñ mihr ü ħaşuñdur hilâl ey şeh
Seni beñzetmek olmaz māh-ı mihr ü ' âlem-efrûza
- 5 Çü ser mûze öper dâ'im Sürürî pây-ı dil-dârı
Var ise devletüñ başuñda ol aña ser-i mûze

430

Nazîre-i Ğubârî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- (87a)
- 1 Beñlerüñ düşmiş 'aceb ebrüyı çün yâ üstine
Ey elif-ğad noқта қonmaz gerçi kim yâ üstine
  - 2 Râ vü 'aynı nün ile hem çün elif ra' nâ oқur
Қaşlaruñ çeşmüñ gören bu қadd-i ra' nâ üstine
  - 3 Zîb-i ħâl altında râ қаşuñ eyâ қaddi elif
Bir yaraşıқ ħarf-i zâdur lafi zîbâ üstine
  - 4 Ħurde-i dendân şüreyyâdur dimek rüşen degül
Noқtalar dinse olur şâ'-i şüreyyâ üstine
  - 5 Oқ doқunmaқdan қаçup düşdi Sürürî қаşına
Yaşmağ için niçeler varur düşer yâ üstine

431

Nazîre-i Zâtî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Ħabb-i ħâlin dilde ekdüm k'ola nânı kendüme
Ħabbe ħaşıl itmedüm itdüm ziyânı kendüme
- 2 Āsyâb-ı çerĥ öğütüdi niçe niçe dâneler
Döne döne diş biler gördüm ben anı kendüme
- 3 Bilürem şol yidigüm etmek bigi unutmadum
Emdügüm şorup çeküp ħalka dehânı kendüme
- 4 Kâ'inât-ı cev çürütüdi 'ömrümüñ çok ħaşılın
Ħarç olunsun bâķisi ey yâr cânı kendüme
- 5 Bir 'aceb dîvâne olmağdur bu dil sır şaқlamaz
Dimezem şimden girü râz-ı nihânı kendüme
- 6 Aldum on buse virüp bir cân birisinden anuñ
Çıқdı sermâyem benüm қaldı қalanı kendüme

- 7 ‘Aql u fikrüm anda idi bilmez idüm kendümi
Bildüm oldum ki getürdüm ol cevânı kendüme
- 8 Saña dimişler beni virmez yalan zülfüñe cân
Ölürem didirmezem ben bu yalanı kendüme
- 9 Bildürür hâlüm Sürürî şî‘ rüm ile dâğ-ı ğam
‘Aşk içinde eyledüm nâm u nişânı kendüme

432

Nazîre-i Cefâyî

Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilün

- 1 Korkaram tîrûñ ile hâne-i sîne deline
Sırr-ı kalbüm görinüp sevdüğüm ey cân biline
- 2 Her kimi añar ise iyilik ile yâd itmez
Kimseler düşmesün ey dost raķîbüñ diline
- (87b) 3 Ne kadar ağlar ise rüy-ı raķîb ağarmaz
Habeşî’den şu ile şanma karalık siline
- 4 Gül bitürdi gözümüñ yaşı maħalleñde gören
İtdi taħsîn senüñ küyunuñ âb u giline
- 5 Gerçi ey hür harâret katıdur dūzaħda
‘Âşık-ı sūhtenüñ beñzemez ammâ diline
- 6 Baña yâr olmadı ol öte yaķa maħbūbı
Başum alup gideyin ben varayın Rūmiline
- 7 Eli yufķa olsa ‘aceb mi bu Sürürî’nüñ çün
Harç ider dil-bere ol her ne girerse eline

433

Fe‘ ilâtün Mefâ‘ ilün Fe‘ ilün

- 1 Gün yüzi şöyle oldu tâbende
Oldı mehveş gün aña tâ bende

- 2 Şaff-ı ‘aşşâkı deldi geçdi oķı
İtdi āhir qarār tā bende
- 3 Dil şaçın bend ü dām bilmez idi
Duymadı düşmeyince tābende
- 4 Gül yüzün vaşfın idicek bülbül
Oldı evrāk-ı gül perākende
- 5 Devletündür Sürüriyā zülfi
Haķ kıla devletüni pāyende

Ḳāfiyyetü’l-Elf ü lām

434

Mefā‘ ilün Fe‘ ilātün Mefā‘ ilün Fe‘ ilün

- 1 Lebet şafāst egerçi ez-u ‘ itāb belā
Su’āl ez-ān ki konem mī-dehed cevāb belā²⁴¹
- 2 Ḳadet kıyāmet u zülf āfetest u haķ fitne
Leb-i tū hūbter ammā bedīn ḥiṭāb belā²⁴²
- 3 Kitāb-ı Leylī vü Mecnūn be-bord ‘ aķlem-rā
‘ Aceb şod īn dil-i divāne-rā kitāb belā²⁴³
- 4 Zi-tāb-rüy-i tū geştem za‘ īf u bī-tāķat
Giyāh-rā şeved ez-tāb-ı āftāb belā²⁴⁴
- 5 Revāst ger be-Sürürī konī vefā bī-ḥad
Keşīde-est zi-hecr-i tū bī-ḥisāb belā²⁴⁵

(88a)

²⁴¹ Her ne kadar senin dudaklarından çıkan sözler kızar gibiyse de yine de güzeldir. Ona sorduğumda bana defol cevabını veriyor.

²⁴² Boyun kıyamet, saçın afet ve ayva tüylerin fitnedir. Fakat, bu bela konuşmasıyla dudağın daha iyidir.

²⁴³ Leyla ve Mecnun’un hikayesi aklımı başımdan aldı. Bu deli gönüle bu kitap bela oldu.

²⁴⁴ Senin yüzünün ateşinden dolayı ben zayıf, güçsüz oldum. Nitekim, bitkilerde güneşin ısısından dolayı cansızlaşır.

²⁴⁵ Eğer Sürürī’ye sınırsız vefa yapsan da revadır. Senin ayrılığından dolayı çok belalar çekti.

435

[Nazîre-i Şeyhî]

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Az alupdı fûrat-i c n nda ten b -c n ola
Şimdi   azm itdi ki t  görüp hoş u and n ola
- 2 Gönlümün seyy hl ğı dağı olmaz mı tam m
Bunca demden s yir-i mülk-i ğam-ı hicr n ola
- 3 Mevti anuc n yaratmışdur meger c n- ferin
Cevr-i c n ndan al ş olmağa bir derm n ola
- 4 Zağm-ı peyk nula ney tek oldu p r-revzen tenüm
S zişi  n n idüp an mı bu dil n l n ola
- 5 Ey al l m bu S r ri' n n mur didur   ağim
  İd-i  sn nde eger yarar ise urb n ola

436

Naz re-i   Amri

F ' il t n F ' il t n F ' il t n F ' ilün

- 1 Yine er itdi beni bir b -vef ya m btel 
Şöyle b -derd iken oldum bu bel ya m btel 
- 2 eşmi b m r olduğı bu kim görüp mir' tda
Bencileyin olmuş ol ra' n -lik ya m btel 
- 3 C n-ı pür-derdüm benüm d şn muna m şt kdur
D 'im  muğt c olur   ömrüm du'  ya m btel 
- 4   Ankeb tu tek d mına düşmiş meges var ey gönül
Yok al şu oldu ol zülf-i d -t ya m btel 
- 5 Dilberi şehri' gerekdür kim ide luf u vef 
Ey S r ri' olmağıl her r st ya m btel 

437

Nazîre-i İshâk Çelebi

Mef' ülü Fâ' ilätü Mefâ' ilü Fâ' ilün

- 1 Didüm dehānuñ öpsem eyā cān ne var ola
Yoğ dimedi o ğonçe-dehen baña var ola
- 2 Hiç şabr ider mi ādem olan zāhid ümmiye
Faşl-ı bahār irişe vü sākī yār ola
- 3 Çün şohbet ehli çār gerekdür no'la eger
Derd ü ğam u firākı dilā saña yār ola
- 4 Şeftalü ister iseñ o sermedden ey gönül
Dök göz yaşını pâyine kim āb-dār ola
- (88b) 5 Sen gül-‘ izāra karşı Sürürî fiğanına
Hiç kimse beñzemez dutalum hezār ola

Ḳafiyetü'l-Yâ'

438

Fe' ülün Fe' ülün Fe' ülün Fe' ül

- 1 Çü bî-men be-şad mübtelâ mî-revî
Be-şad ğüne derd ü belâ mî-revî²⁴⁶
- 2 'İyâdet kon in-câ be-yâ yek nefes
Be-câyî ki behr-i Ĥudâ mî-revî²⁴⁷
- 3 Be-rev kıble-i kûy-i ü kon tavâf
Dilâ ger be-râh-ı hüdâ mî-revî²⁴⁸
- 4 Çü ez-kûy-i ü murğ-ı cānem perîd
Be-goftem zi-cennet kucâ mî-revî²⁴⁹

²⁴⁶ Bensiz yüzlerce derd ve bela ile yüzlerce derde tutulmuşlara gidiyorsun.

²⁴⁷ Hastaları ziyaret ettikten sonra sanki Allah yoluna gidiyorsun gibi bir anda bana uğra.

²⁴⁸ Ey gönül eğer doğru yolda gitmek istiyorsan git onun köyünün kiblesini tavaf et.

²⁴⁹ Onun köyünden gönül kuşum uçtuğunda cennetten nereye gidiyorsun dedim.

- 5 Sürürî çü dîd ân leb-i âb-dâr
Be-yâ goft eger sūy-i mā mî-revî²⁵⁰

439

Nazîre-i Aḥmed Paşa

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Servümüñ pâyine yüz sürmeyeli âb gibi
Geçmişem döne döne aşğa gird-âb gibi
- 2 Leb-i şeftalüsin alma didi eyva baña yâr
Ṭañ mı pür-ḥûn gözüm ger ola 'unnâb gibi
- 3 İhtiyârumla degül kūyuña varmaḵ zülfüñ
Çeker ilter ilişüp boynuma ḵullâb gibi
- 4 Şerḥa şerḥa idüben gövdemi eyler nîme
Keser aşar müje çengâline ḵaşşâb gibi
- 5 Kim ki ihlâş ile ṭapmazsa yüzüñe şanemâ
Ka'be'den dönse yeridür yüzi miḥrâb gibi
- 6 Gice gündüz çü görünmez baña ol mihr ü mehüm
Nûr yoḵ çeşmüme gündüz gicede ḥ'âb gibi
- 7 Yapdı tedric ile Ḥaḵ yir ü gögi ḵâdir iken
Ey Sürürî her işüñ bitmesi yâb yâb gibi

440

Nazîre-i Vaşfî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Gitdi zulmetde ḵodı dün ol meh-i tâbân beni
Añmadı bu ḵara günde ol yüzi raḥşân beni
- (89a)
- 2 Düşmişem câh-ı ḡam u zindân-ı hecre vaşl umup
Umaram Yūsuf gibi sulṭân ide zindân beni

²⁵⁰ O tatlı dudaklı Sürürî'yi görünce, gel dedi. Eğer gidiyorsan bize doğru git.

- 3 Sâğar ağzuñ öpdi içdüm kıana kıana kıanını
Tañ degül her dem tutarsa dostum ol kıan beni
- 4 Müşkil oldum kim baña kimse tedârük idemez
Bir ‘aceb hayrân olur her kim göre hayrân beni
- 5 Hû dutupdur derd-i yâr ile tabibâ haste-dil
Koma bi’llâhi gider bed-hû ider dermân beni
- 6 Üşdi mürde cisme kûyında ürdi segleri
Kabrüme geldi du‘â ider añup yârân beni
- 7 Ey Sürûrî gerçi her ‘âşık baña bir dîvdür
Ol Süleymân deftere yazar ser-i dîvân beni

441

Mef‘ülü Fâ‘ilätü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün

- 1 Dil haste oldı hecr ile añmaz o yâr anı
Yâ Rab fera‘ uyğularından uyar anı
- 2 Sevdâ-yı çîn eyleme eyle dile nazar
Pür-naqş u şüret eyledi her bir nigâr anı
- 3 Yâr-ı garîbe olalıdan mübtelâ gönül
Dutdı garîb derd ile her bir diyâr anı
- 4 Hercâyi olmasaydı gönül ol nigârumuz
Nevbet saña gelüp idemezdüñ şikâr anı
- 5 Uşlatdı gibi idi Sürûrî’yi cevr-i çerğ
Dîvâne eyledi yine faşl-ı bahâr anı

442

Nazîre-i Necâtî

Mef‘ülü Fâ‘ilätü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün

- 1 Gül öykünüp yüzüne çü yıl verhem eyledi
Yurtardı gül yüzini durup dirhem eyledi

- 2 Ğonçe şabâ şovukluğını göricek seher
Açılmadı yüz aşığa boynın ĥam eyledi
- 3 İncinme bülbüle didüm idi güle didi
Ol göz yaşıyla üstüme geldi nem eyledi
- 4 Emsem idi lebün bu benüm ĥaste gönlüme
Ef î şaçuñla bir oluben emsem eyledi
- (89a)
- 5 Bir yerli kıurı kıuş idi ağyâr ol nigâr
Bu dâne dâne eşkümi aña yem eyledi
- 6 Mey görmedük şüfî ićecek la' li yâdına
Miskinün urdı başına ol sersem eyledi
- 7 Ğamgîn iken vişâlinün ismiyle şâd idüp
Bir ad döküp Sürürî kıulın ĥürrem eyledi

443

Nazîre-i Necâtî

Mef' ülü Fâ' ilâtü Mefâ' ilü Fâ' ilün

- 1 Mecerüh iken anuñcün o şeh merhem eyledi
Öldürdi ben kıulın dimeyeler kem eyledi
- 2 'Aynum 'alem çeküp bu göñül şâhı âhdan
Fethîni şa' belendirüben 'âlem eyledi
- 3 Yüzi kıara raķibe bulaşdı çü renge 'aşķ
Beñzer bozartdı bir paracık âdem eyledi
- 4 Ecvef mişâl düşmene nâķış disem şaķîĥ
Med itdi bende bâr-ı ĝamın müdĝam eyledi
- 5 Olup riķâb ayağını öpmek diler hilâl
Ķaddin Sürürî ĝibi anuñcün ĥam eyledi

444

[Nazîre-i Necâtî]

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Tende derdünle olur mı dile rahat bâķî
Çünkü olmaz şanemâ âdeme şıhhat bâķî
- 2 Mâ-hazar pîş-keşümdür saña cân ile gönül
Cân u baş üstine cânâneye hıdmet bâķî
- 3 Bâğda turma perî-rûlar ile 'îş eyle
Olmadı âdeme çün hür ile cennet bâķî
- 4 Dâ'imâ şıhhat ile olmaz ise şādîlik
Vaşşet itme be gönül derd ile mihnet bâķî
- 5 Şoşbet-i zıkr idicek şoşbet-i mey fikr eyler
No'la meclisde Sürürî dise şoşbet bâķî

445

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Qanı ol demler ki bir hoş dilsitânum var idi
Bu dil-i tenhâma mû'nis yâr-ı cânım var idi
- (90a) 2 Sîne-i a' dâ siper olmazdı tîr-i âhuma
Kim benüm bir tîz ü nâzük hoş sinânum var idi
- 3 Şimdi ay u yıl geçer bir dem beni yâd eylemez
Ol kim utanmaz diyü yañlış gümânum var idi
- 4 Sen şehe kul olmuş iken pâdişâh-ı aşķ idüm
Dûd-ı âhumdan başumda sâyebânum var idi
- 5 Ey Sürürî bu gönül mecnûn-ı aşķ olduğı dem
Ėuşsa vü Ėam bilmez idi hoş zebânum var idi

446

Nazîre-i Şâlih Çelebi

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Sun baña sâķī şarābuñ şāfını vü çirkini
Görmeyem tâ kim cihānda ğuşşa diyen çirkini
- 2 Yār ağzın gerçi öperdi şuraħi rağmuma
Çana çana çanını içüp anuñ aldum kini
- 3 Çaç depesinde ururlar ta' ne daşın tâcuña
Şūfiyâ yigrek degül mi urmağ anuñ terkini
- 4 Öykünürse kıddüne şimşād ger şehriñlenüp
Añma baña şol yabanda büyümiş tağ Türkini
- 5 Ey hilāl-ebrū günü beñzetdüğüñ yüzüne
Çerħa girüp göklere döñdürdi mehveş borkini
- 6 Ağzı yırık gönçenüñ bülbülde yañşakdur kıatı
İhtiyār it dostum hem sırruñ ağzı berkini
- 7 Ey Sürürî ğuşşa bebrinüñ çıkardum postın
Şîr-i meyden tâ ki giydüm şirtuma iç kürkini

447

Nazîre-i Şahîdî

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Beñzedürler yüzüne çün güneşi gāh gehi
Yiridür şād oluben göklere atsa külehi
- 2 'Aşkdan kimse ħalāş olmaz ecel gibi irür
Eylemez fark gedādan şanemā pâdişehi
- 3 Yüzüne hiç muķabil olmaz şems-i felek
Gerçi yılduzlar olupdur anuñ ey meh sipehi
- 4 Göricek devrde şevķ ile semā' eyledüğüñ
Raķş idüp çerħe girer bu feleküñ mihr ü mehi

(90b)

- 5 Hüs̄n ile neşv ü nemā bulduñ idersen reftār
 urıya ala yirinde g r ben serv-i sehi
- 6 Her adeh devr idicek y rumı ay r öper
 İcerem hecr ile ben zehri zih  devr zih 
- 7  ld r rsen seveni oma S r r 'yi de sa
 Seni sevd gi degül mi anuñ ancak g nehi

448

F ' il t n F ' il t n F ' il t n F ' ilün

- 1 N le v  fery ddur bu h ste c n eglencesi
 Kim olur b m ruñ  h ile fig n eglencesi
- 2 K my ger gibi gönlüm künc-i vaşluñ fikr ider
 Işşı itmez uru sevd dur hem n eglencesi
- 3   Arızuñ  bında ne'yler bu gönül didüm didi
 Mur -1  b n ñ olur  b-1 rev n eglencesi
- 4  humı t r eyledüm add m kem n ey pehlev n
 Sen şeh n t  ola ol t r   kem n eglencesi
- 5 Mur -1 c n umada iken k yuñ açar di len r
 Kim onak fikri olur  n k rb n eglencesi
- 6 İltif t itmez seg-i k yuñ bu cism-i l -ara
 Kelb n olmaz  nki köhne  st h n eglencesi
- 7 Leblerün p r-h n gönülde gün yüzünden renk alur
 ıymet olmaz la' le ger olmasa an eglencesi
- 8 ışsa-i   aşuñ ile c n  eglen r b -k r dil
  n olur  v reler n d sit n  eglencesi
- 9 Bu S r r  balanur meyd nda bend-i zülf ile
 C n-b zuñ  nki olur rism n eglencesi

449

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- (91a)
- 1 Fûrkatüñde benüm âhum felegi yâre yeñi
Tîğ-i hicrân ile sînemde olan yâre yeñi
  - 2 Cigerüm pâresine kıılmağa bir pâre devâ
Va' de kıılmış idi ammâ o da bir pâre yeñi
  - 3 Leblerüñden dilinüñ derdine dermân bulmaz
Yoğ durur bencileyin ĥaste vü bî-çâre yeñi
  - 4 Dostum seyr-i çemen kıılmağa yanuñca senüñ
Olmaya yâr-ı muvâfıķ dil-i âvâre yeñi
  - 5 Yâri âğyâr ile şi' rinde eger her dâ'im
Yârveř meyl-i Sürürî dağı ağıyâre yeñi

450

Mef' ülü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ülün

- 1 Gün gibi idelden berü ol mâh zühürü
Meh-pârelerüñ zerre ĥadar ĥalmadı nürü
- 2 Kûyuñ nice nisbet idem ey dost bihişte
İñřâf idelüm yoğ mı durur ĥayli ĥuřürü
- 3 'Uřřâķa raķîb olmasına bulmadı çâre
Nâ-çârlaruz řabr idelüm biz de źarürü
- 4 Kûyuñda tecellî-i cemâlünü bulurken
Dil ne'yalesün ey cân melek ü cennet ü ĥürî
- 5 Vaşl olalıdan yâr ile mensüb sürürem
'Älemde 'aceb mi adum añulsa Sürürî

451

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Künc-i miḥnetde ne tañ 'iṣ itse dil sulṭān gibi
Kim anuñ bir hemdemi vardur ğam-ı cānān gibi
- 2 Sen güzelden bilmezem muṭrib ne serdir nāye kim
Dem-be-dem feryāda başlar 'āşık-ı nālan gibi
- 3 Naḳş-ı ḥüsnüñ levḫasından güñülemek maḥv oldu
Eşk-i çeşmüm gerçi kim olmuş durur tufān gibi
- 4 Muşḫaf-ı ḥüsnüñ görüp bustān içinde servi gör
Durmayup başın şalar Qur'ān oğur oğlan gibi
- 5 Zutmet-i ğamda Sürürī cān virürse tañ degül
Çün bulunmaz la' l-i nābuñ çeşme-i ḫayvān gibi

452

Mefā' ilün Fe' ilâtün Mefā' ilün Fe' ilün

- 1 Bu ḳalbi eyledi ḫāliş şafā-yı cevher-i mey
Ki ğulle-i ğamdan eritdi anı dū sāğar-ı mey
- 2 Ḥabāb şanma şarāb üzre görinen bilkim
Semā-i bādiyede ṭāli' oldu āhter-i mey
- (91b) 3 Meyüñ ki bir ḳadeḫi vezn olına biñ direme
Ḳatında ehl-i dilüñ olmaya berāber-i mey
- 4 Ḳarār ḳılmaz idi baḫr-i tende geştī-i rūḫ
Bu rüzgār-ı ğam içre olmasaydı lenger-i mey
- 5 Faḳīr iken nice şāhāne dil-bere irgürdi
'Aceb midür bu Sürürī olur ise çāker-i mey

453

Fa' ilâtün Fa' ilâtün Fa' ilâtün Fa' ilün

- 1 Gûşa almak yok vefâ dirse anuñ sövgendini
Durduğı ile vefâdur kendini sev kendini
- 2 Bu şınık gönlüm şarardum tâzelerdüm cânımı
Başum için virse bir pâre baña dülbendini
- 3 Pîr-i ħamuñ ider şadâ deyr-i yârla nûş eyle cām
Ey gönül gel dutalum her demde pîrũn pendini
- 4 Ol periye 'âlem-i rû'yâda görünür nazîr
Yâ meger mir'ât içinde göreler mânendini
- 5 Cām-ı Cem içre meger kim ol gül efsûn eylemiş
Bu Sürürî içmedin anı yitürdi kendini

454

Nazîre-i Necâtî

Fa' ilâtün Fa' ilâtün Fa' ilâtün Fa' ilün

- 1 Âşinâ kim ben senũn yâd itmegil yâd it beni
Kul idin ey serv-i nâzum ğamdan âzâd it beni
- 2 Yok liyâkat bende kim zıkr eyleye sen nāmımı
Luţf idüp bârî gönüldeñ gâh ki yâd it beni
- 3 'Aqlumuñ ma' mür kılduğı emeller ħânesin
'Aşkuñı gönder ħarâb itsün sen âbâd it beni
- 4 Tîşe-i şabr ile deldüm Ĥüsrevâ kũh-ı ğamuñ
Ey lebi şîrîn şanem Ferhâd'a üstâd it beni
- 5 Bu gice tenhâ yatur ğamsuz Sürürî dostum
Gönderüp ey mûnis-i cân anı dil-şâd it beni

455

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- (92a)
- 1 Yağduğı mülk dili zulm ile şāhum neyiki
Beni zultmetde koyup gitdügi māhum neyiki
  - 2 Her kişi dost bilür anı ki kendüyi seve
Beni zultmetde koyup gitdügi māhum neyiki
  - 3 Gerçi toğuz dolanur çerhi fiğānum ile bile
Bulımaz ol meh-i bed-mihri bu āhum neyiki
  - 4 Şu' le-i āhum ile ' ālem olurken pür-nūr
Hecrūñ ile qarañu oldıđı rāhum neyiki
  - 5 ' Askeri çoğ olanuñ şevketi artar çün kim
Bu Sürürî qulın öldürdügi şāhum neyiki

456

Nazıre-i Ca' fer Çelebi

Fa' ilâtün Fa' ilâtün Fa' ilâtün Fa' ilün

- 1 Ben vücūda gelmeyüp ma' dūm olaydum kâşki
Çünkü geldüm bārī bir mağdūm olaydum kâşki
- 2 Derdüñ ile kim ki mağmūm ola maç' ün olmaz ol
Ġayrı derdüñden ise mağrūm olaydum kâşki
- 3 Yār-ı vehhāmum virür çün emr-i vehmiye vücūd
Ol vücūd için dilā mevhum olaydum kâşki
- 4 Yār şūfidür çü yimez sīr ey gönül dime
Dost bağında biter bir şūm olaydum kâşki
- 5 Gördi almaz ' aynına yek-dāne dürri didi eşk
Pāyine ħalħāl için manzūm olaydum kâşki
- 6 Koşulur her şūma çünkim eyler anı bahtlı
Bende yāra yār olur bir şūm olaydum kâşki

- 7 Ey Sürürî mûma mühr urur çün ol bî-mihr-i yâr
Bir nişân-ı nâmı için mûm olaydum kâşki

457

Nazîre-i Diger [Ca' fer Çelebi]

Fa' ilâtün Fa' ilâtün Fa' ilâtün Fa' ilün

- 1 Çekmeyydüm hecrini ma' düm olaydum kâşki
Bâri fehm-i ğuşşadan maħrûm olaydum kâşki
- 2 Büm çün genc ile olur künc-i virân içre cem'
Künc-i yârı bulmağ için büm olaydum kâşki
- 3 Yil gibi esdi yirinde ƣaldı ƣum gibi raƣîb
Yâr yirinde ƣalaydum ƣum olaydum kâşki
- 4 Ƙanda bir mezmûm olsa dil-bere memdûhdur
Nâmumu añaydı tek mezmûm olaydum kâşki
- (92b)
- 5 Hıfzı muħkemdür çü hâtırdan gidermez bildügin
Yâr-ı ateşmendüme ma' lüm olaydum kâşki
- 6 Tamğa ile bilinür şol nesne kim şâhî ola
Bende dâğ-ı yâr ile mevsûm olaydum kâşki
- 7 Fürƣatinde olmayınca ƣalmaz imiş merħamet
Ey Sürürî meyyit-i merħûm olaydum kâşki

458

Mef' ülü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ülün

- 1 Ol Mışr-ı ğüsün şâhı olan Yûsuf-ı şânî
Kim görse yüzün Yûsuf olurdu aña şânî
- 2 Mâh eyler imiş ƣarz-ı ğüsün mihr-i ruħından
Bâzâr-ı ğüsünde açalıdan o dükânı
- 3 Ğabs eylese dil tañ mı oƣın maħbes-i tende
Kim sinemüñ içinde aña oldu o cânı

- 4 Āsān idi cān terkini urmaḡ anuñ içün
Ammā n'idelüm lâzım olur görmemek anı
- 5 Çün gülşen-i ḡusn içre ol oldu gül-i ra' nā
Bülbül gibi depretdi Sürûrî de zebānı

459

Nazîre-i Na' tî

Mef' ūlü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

- 1 Dil gerçi çok diyārı müsāfirlik eyledi
Ka' be kapuñ görince mücāvirlük eyledi
- 2 Pür-nūr kıldı ' arızı ābında ruḡların
Āb içre yaḡdı āteşi sāḡirlik eyledi
- 3 Ğuşşāñ çerisi olmuş idi gerçi ḡalıb ḡalıb
Daḡıtdı vasl emîri bahādırlık eyledi
- 4 Cevrūñ ' aceb mi ni' metini eylese mezîd
İncinmeyüp gönül āna şākirlik eyledi
- 5 Bir dürlü daḡı olur idi bu şikeste-dil
Zülfüñ gelüp biraz āna cābirlik eyledi
- 6 Ceyş-i ḡamuñ muḡî' em olaldan dil-i faḡîr
ḡayl u hışımla ḡaylî ekābirlik eyledi
- 7 İş bu Sürûrî yāre yazup şi' r-i derd-nāk
' Arz itdi ḡālin adını şā' irlik eyledi

(93a)

460

Nazîre-i Diger [Na' tî]

Mef' ūlü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

- 1 Cüzvî vefāyı zülfî bu ḡātırlik eyledi
Bir pārecik o fātire ' ātırlik eyledi
- 2 İslām'la gelür idi inşāfa ol ḡabîb
Ammā raḡîb ortada kāfirlik eyledi

- 3 Şimden girü kapuñda ço olsun gönül muķım
Yiter diyâr-ı ğamda müsâfirlik eyledi
- 4 Deryâ-yı hecre ğarķ olur idüm hayâl-i dost
Hızr oldu ten hâlâşına hâzırlık eyledi
- 5 Şâyed okuya şî' rümi nâmun aña diyü
İş bu Sürürî şan' atı şâ' irlik eyledi

461

[Nazîre-i Kadirî]

Fa' ilâtün Fa' ilâtün Fa' ilâtün Fa' ilün

- 1 Ol tabîb-i cân u dil bu hastesin yâd eyledi
Hâtırum şormağa gönderdi ğamın şâd eyledi
- 2 Raĥmet üstâdına olsun ol cefâ-ĥü yârumuñ
Kim beni cevr ü cefâ çekmede üstâd eyledi
- 3 Kulluĝın arturdu ol şâhuñ yolında Hüsrevâ
Gerçi her demde anı ol servüm âzâd eyledi
- 4 Ol perî cinn-i ğama yir itdi virân gönlümi
Bu ĥarâbe olmışı luĥ ile âbâd eyledi
- 5 Ey Sürürî ĥali' -i bedden şikâyet eyleme
Her ne kıldıysa saña ol çeşm-i cellâd eyledi

462

Fa' ilâtün Fa' ilâtün Fa' ilâtün Fa' ilün

- 1 Şâh-ı aşkuñ gerçi dil taĥtında sulţândur Memî
Lîk zulm-i hecr ile ten mülki virândur Memî
- 2 Ömr-i sermed bulsa tañ mı la' l-i nâbüñ nüş idem
Çün leb-i şeker-feşânuñ âb-ı hayvândur Memî
- 3 Göreli gülşende rüyuñ ĝonçeler dem-bestedür
Aĝız açup ĥüsnüñe gül daĥı ĥayrândur Memî

- (93b)
- 4 Şûriş-i nâz ile taldursa ‘aceb mi ‘âlemi
Fenn-i şîve içre çün gâyetde fettândur Memî
- 5 Hâsret-i rûyuñla kârı bu Sürûrî hastenüñ
Gâh zâr u gâh feryâd u geh efgândur Memî

463

Fa‘ ilâtün Fa‘ ilâtün Fa‘ ilâtün Fa‘ ilün

- 1 Gördüm uyuz it gibi ağıyarı yâra siñledi
Başına taş urdum ayağı götürdi çeñledi
- 2 Yâr öldürmek için añdı gibi ben hastesin
Hayr ola ey dil hele muhkem kulağum çıñladı
- 3 Sevdüğümü gizler idüm ol cefâ-hûdan velî
Gördüğümce anı kef kef geçdüğümden añladı
- 4 Yâr meyl itdi gibi baña seg-i kûyı anuñ
Dinmeyüp efgânuma kulağ uruben diñledi
- 5 Ummaz iken vaşl-ı yâri bu gice fırsat bulup
Aşşamın şayd eyleyüp uşbu Sürûrî tañladı

464

Nazîre-i Lami‘î Çelebî

Mef‘ ülü Fâ‘ ilâtü Mefâ‘ ilü Fâ‘ ilün

- 1 Bulmadı sa‘y ile bu dil ârâyı arayı
Aradı her ârâyı dil-ârâyı arayı
- 2 Efkârda bulunmadı sırr-ı dehân-ı yâr
Uşandı ehl-i ‘aql olan arayı arayı
- 3 Cân-bağş iken lebi beni öldürdi hikmetin
Şormağa gitdi âh Mesîhâ’yı arayı
- 4 Ğavvâş-ı dil o lü’lüye tâlib olalıdan
Tâlib gezer semek gibi deryâyı arayı

- 5 Her yañe gösterür yüzi yüz virmeyüp baña
Düşdi yüzüm yire gül-i ra' nâyı arayı
- 6 Şevk-i lebünle bâde ayakdan çıkup müdâm
Çâk başa çıkdı sen lebi şahbâyı arayı
- 7 Hercâyidür gelür saña dağı Sürürî yâr
Yohsa giderdüñ arayı hercâyı arayı

465

Nazîre-i Fakîrî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- (94a) 1 'Aqlumı aldı mey-i la' lün beni denk eyledi
Baña bu keyfiyeti ne berş u ne benk eyledi
- 2 'Aybın urdı yüzine beñzi kızardı güllerün
Al ile ol lâle-ruḥ gülşende hoş renk eyledi
- 3 Göñlümün feryâdı cânâ yir yüziñ dutup tamâm
Şimdi göge çıkdı varup a' da âhenk eyledi
- 4 Ṭali'î dönüp başı çigzindi düşdi yıldızı
Bu felek tek durmayup âhumla çün cenk eyledi
- 5 Açılıp gül gibi her ḥâr ile bülbülveş ötüp
Bu Sürürî'yi o gönçe katı dil-tenk eyledi

466

Nazîre-i Şem'î

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Şarâb-ı lâ' lle bizi şıvar iseñ no'la ey sâķî
İki gözüm bu ' âlemde bir eylükdür қalan bâķî
- 2 Ṭağulsun encüm-i eşküm gibi ağyâr yanuñdan
Dutarsın ey қamer gün gibi tenhâ çünki âfâķı

- 3 Koyar bu halkı gerçi hîle ile halvete zâhid
Çıkarur perdeden bir darb ile gül-bânk-ı 'uşşâkı
- 4 Raķîbâ körlüğüne gözlerüm yârûñ yüzün gözler
Gerek göz yum taħammül kıl gerek çıksun gözün kaçkı
- 5 Sürûrî tākatum tāk oldu ebrûlarına senden
Görelde gözler üstinde bu gözüm ol iki tākı

467

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Kābrüm üstinde benüm cānā bulutlar ağladı
Gökde ra' d āh itdi yirde lāle bağrın tağladı
- 2 Būy-ı zülfünden benefşe oldu dīvāne meger
Bāğbān uşlatmağ için anı ipe bağladı
- 3 Taşdı köpürdi şirişküm seyline irdüm diyü
Nîl gibi gözüm için ey dost yā gülşen çağladı
- 4 Yağlı kayık gibi çeşmüm baħr-i eşk içre yürür
Kirpigüm oldu gözün dil iç yağıyla yağladı
- 5 Güne baķan kimsenün gerçi gözinden yaş aķar
Bu Sürûrî gün yüzüne baķmayaldan ağladı

(94b)

468

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 'Aşķ şāhı ķodı der-bend-i ğama Ferhād'ı
Dönse ger tabl şadāsına no'la feryādı
- 2 Baña bî-dād ola Şîrîn ola ğayrılara dād
Hüsrevā var mı bunuñ bir göre tālî dādı
- 3 Kānķı ķuldur ki o şehden diler āzād olmaķ
Bend-i zülfi çün anuñ bende ider āzādı

- 4 Gideli hayli hayâlün gönül olmuşdı harâb
Gele ma' mür ide şehâ bu harâb âbâdı
- 5 Pâye-i aşka kadem başa Sürürî adum
Her taraftan gam ider aña mübârek bâdı

469

Nazîre-i Hayâlî

Mef' ülü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ülün

- 1 Ol kaşı kemân çevr elini hayli uzatdı
Çak câna tokındı oğını hayli uz atdı
- 2 Biz dahı seni yaradanuñ kılıyuz ey dost
Bir kez dimedüñ bunı dahı Tañrı yaratdı
- 3 Ardınca giderdüm n'idem ol h'âce-i cânuñ
Kodı yolu bâzâra gidip ben kılı şatdı
- 4 Gerçi ki şabâ karşı eserdi şavururdu
Âhum yılını göreliden haylice yatdı
- 5 Gördi bu Sürürî'yi yatur tekyede üryân
Ol pîr olası halk-ı cihân gibi donatdı

470

Mef' ülü Fâ' ilätü Mefâ' ilü Fâ' ilün

- 1 Dellâkde görünce gözüm aq bilegi
Keskinlenür dil aña olur şan o bilegi
- 2 Sen şâha ol ki söz geçürüp kâmrân ola
Kadre irür gibi dutulur cümle dilegi
- 3 Unutma eski kulları in'âm-ı âmmdan
Olduñsa no'la hüsnile maḥbûblar begi
- 4 Sevmek gerek egerçi kişi cümleden yegin
Ben bildüğüm bu sevmemedür cümleden yeñi

- 5 Çok söyledik yalanı anı sevmezem diyü
Dirseñ Sürûrî kimse inanmaya gerçeği
(95a)

471

Nazîre-i Hayâlî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 İhtiyâr itseñ kanâ' at gūşesin ' anķā gibi
Ey gönül eflāk olurdu menzilün ' İsā gibi
- 2 İhtişār evlādur ammā yār ile olan kelīm
Hūbdur baş-ı kelām eylerse ger Mūsā gibi
- 3 Āhîret ķardaşı olurduķ senüñle şūfiyā
' İş u ' işretde bizi terk eyleseñ dünyā gibi
- 4 Şol ki nūr-ı feyzini ' ām eylese ' ālemlere
Göge çıķsa yiridür mihr-i cihān-ārā gibi
- 5 Şan' atı ancaķ Sürûrî'nün güzel sevmek degül
Ol da bir eglencesidür şi' r ile inşā gibi

472

Nazîre-i Diger [Hayâlî]

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Kūyuñuñ la' l eylese tañ mı Hūdā her taşını
Kana ğark itdi gözüm çün kim içini taşını
- 2 Gönlüm aldı gitdi şabr u ' aql u tākāt rahtını
Hāne-i cismi ķodı tenhā tışını taşını
- 3 Ğālibā tedbîr iderler ķatline ben ğastenüñ
Söyleşür ķaşları çatup birbirine başını
- 4 Ravzaya girmez şirāt üzre koyup Ferhād'ı dil
Yol degül yolda koyup gitmek kişi yoldaşını
- 5 ' Aynına almaz şalındırmaz cihānı kirpüğe
Kim ki yārüñ ey Sürûrî göre göz ü ķaşını

473

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ülün

- 1 Kuçarken düşde dil-dârı no'laydı
Uyana kişi koyunında bulaydı
- 2 Maḥabbet olmaz idi bende zâ' il
Güzellik sende ger bâkî kalaydı
- 3 Yaşam yârüñ dikerdüm dâmenine
Eger bir kez elüm aña ileydi
- 4 Terâḥḥüm eyler idi ol ḥabîbüm
Benüm ger çekdügüm derdi bileydi
- (95b) 5 Raḳîb ol yâra cânumdur dir imiş
Sürürî cânını anuñ alaydı

474

Mef'ülü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ülün

- 1 Yâd-ı leb-i meygün ile tıldı şürâḫî
Rind olan olursa 'aceb olmaya mübâhi
- 2 Zülf ü ruḥuñı kim ki nazargâh idinürse
Ferḥunde olur dâ'im anuñ şâm u şabâḫı
- 3 Bir pâdişeh-i ḥüsn silahdâra kul oldum
Kim ğamzesidür 'aşıkı katline silâḫı
- 4 Keyfiyyet-i meygün lebüñi añlasa şüfî
Nüş eyler idi râḫat olup şu gibi râḫı
- 5 Ger şafḫa-i a' mâl siyâh olsa Sürürî
Ġam yime ki luṭf u ḫaḫ olur cürmüñe maḫı

475

Nazîre-i İshâk Çelebi

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Dâne-i 'ömri ecel murğı yiyüp erzen gibi
Gâh cismi şavurur bād-ı fenâ harman gibi
- 2 Tölməsün dirseñ eger ten hānesi bād-ı hevā
Her heves içün gözün açma dilā revzen gibi
- 3 Hām olan efsürdeler halvet kalınca ihtiyār
Puhte olmağa dilā bir yer kanı gülhan gibi
- 4 Boğazı ipli olup şınmağdan eylerseñ hāzer
Aç gözlü olma bakup ellere sūzen gibi
- 5 Gözün aç nergisleyin ammā çü gonçe sākıt ol
Cümle ser-tā-pā zebān olsañ dahı sūsen gibi
- 6 Tîr-i düşmen girmesün dirseñ araya ey gönül
Dostuñla muhkem it peyvendüñi çevşen gibi
- 7 Çün nazār kılsañ Sürürî dosta mestür kıl
Bağmasun dirseñ saña her dostuñ düşmen gibi

476

[Nazîre-i İshâk Çelebi]

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Dür gibi eşküm gelür çün dil-bere erzen gibi
Dūd-ı āhum kendini yile virür harman gibi
- (96a) 2 Ey kaşı yā ğamze bilmez oğ takunacak rağîb
Duymadı tā girmeyince gözine sūzen gibi
- 3 Boynını burmış benefşe gibi göm gök 'āşıkam
Ey yüzi gül çekme gel kılınç bıçak sūsen gibi
- 4 Ey kemān-ebrū yabarlardan gelüp tîrūñ senūñ
Bî-tekellūf hāne-i cisme girer odun gibi

- 5 Ey Sürürî yâr ile her kâruñı rindâne kııl
Halka duyurma riyâveş şüfî gövden gibi

477

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Dimesünler zecr ü kahrı cāna a' yâr eyledi
Ey gönül her kârı ol yâr-ı sitemkâr eyledi
- 2 Nice bāzār idüm ol qarârsuz ile bilmezem
Naqd-i kalbüm aldı evvel döndi inkâr eyledi
- 3 Yârüñ ağzın umaram buse vire yok dimeye
Ol Hudâ haqqı ki yokdan 'âlemi var eyledi
- 4 Emr idüp 'uşşâkınuñ kalbine añmamış beni
'Aşıkumdur dimege beñzer beni 'âr eyledi
- 5 Mübtelâ olmuş degülken 'aşkına bî-kâr idüm
'Aşk derdi ey Sürürî cānuma kâr eyledi

478

Nazîre-i Aḥmed Paşa

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Gül yüzüñ koyup eyâ gonçe varup gül diken
Yiridür şaṅçar ise haṅçere ger gül diken
- 2 Öldürürsin severem dirsem ölürüm dimesem
Ne'yalesün çâre nedür yâ seven ölsün mi seni
- 3 Sevdüğüm bilmez iken sözümi güş eyler idüñ
'Arz-ı hâl idemedüm saña o dem vây beni
- 4 Ger kuçam ince bilin pireheni üstinden
Cismüme hayli galiz olur anuñ pîreheni
- 5 Gül yüzüñ kimse Sürürî gibi vaşf eyleyimez
Şanma ey gonçe-dehen bülbül ola her öteni

(96b)

479

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Dil-berâ senden cüdâ şabr u qarârum qalmadı
Şol kadar kıldum figân kim iktidârum qalmadı
- 2 Gülşen-i hüsnünden irdü sitem-i bād-ı hazân
Bozdu bâğ-ı 'ömrümi kim berg ü bārum qalmadı
- 3 Maḥrem idersin raq̄ibi beñdeñi maḥrûm idüp
Qullaruñ içinde itçe i' tibārum qalmadı
- 4 Gitdi dil-berile dil bî-kâr qaldum bî-qarâr
Olmadan özge benüm bir daḥı kārüm qalmadı
- 5 Ey Sürûrî baḥr-i eşk ü 'aşka olup āşinā
Öyle ğarq̄ oldum ki ümmîd-i kenārum qalmadı

480

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Gitdi dil-ber ey gönül şabr u qarāruñ qalmadı
Düşdüñ ardına meger kim ihtiyāruñ qalmadı
- 2 Dost hecri bir yaña biz yaña düşmen ḥandesi
Ağla ey dil andan artuq daḥı kārūñ qalmadı
- 3 Bi'llāh ey bād-ı şabā yāre irerseñ şağ esen
Di falān vîrānede şol dil-figāruñ qalmadı
- 4 Cismüñüñ ḥākin tağıtdı ey gönül bād-ı fenā
Kim hevā yüzinde bir zerre ğubāruñ qalmadı
- 5 Ey Sürûrî ağla kim ol sevr-i ra' nādan cüdā
Ārzü-yi gülşen ü bâğ u bahāruñ qalmadı

481

Mef' ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ülün

- 1 Çün zülfi maḥabbet resenin boynuma taḫdı
Kūyına göñül eşküm ile şu gibi aḫdı
- 2 Naḫş idine tā nāmuñı ḫātem öpe destüñ
Ġayretle başı ḫaşa vü ḫaşı başa ḫaḫdı
- 3 Seng ile külüng itmez idi ceng ile ğavġa
Ferhād girüp ortaya birbirine ḫaḫdı
- 4 Didüm yüzüme luḫf ile bir baḫmaduñ ey dost
Çatdı ḫaşını ḫışm ile bir yüzüme baḫdı
- 5 Ten şehrine göz dutmadı ol mīr Sürürī
Āhum odı nā-gāh anı başdan başa yaḫdı

482

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Ey mu' anber kākülün Rüm' uñ sevād-ı a' zāmı
Gösterür mir'āt-ı ḫüsnüñ on sekiz biñ 'ālemi
- 2 Ḥalka ḫalka sünbülün ḫam-ber-ḫam olmışdur yatur
Ser-be-ser ser-ḫalka-i sevdādur anuñ her ḫamı
- 3 Virme ey dil-ber raḫībe ḫātem-i la' lüñ ḫaḫın
Dīve yaraşmaz Süleymān Nebi' nüñ ḫātemi
- 4 Çeşm-i mestine uyup içsem mey-i la' lin no'la
Siḫr ile izlāl ider ol çünki ibn-i ādemi
- 5 Ey Sürürī lebleri devrinde ḫaḫḫ-ı sebz-i yār
Ḥızr' dur gūyā ki almış destine cām-ı Cem' i

483

Nazîre-i Zâtî

Mef' ulü Fâ' ilätü Mefâ' ilü Fâ' ilün

- 1 Yârûñ na' lçesi yiri vü naqş-ı kebkebi
Gök gibi yirûñ oldu hilâl ile kevkebi
- 2 Çâq cānum aǵzuma gelür idi şafa ile
Gelse dehānuma eger anūn şeker lebi
- 3 Şādî qarîb olurdı baña ğam ba' id olup
Ol pâdişâh-ı ' âlemüñ olsam muqarribi
- 4 Bu kuşça cānumuz tıyūr-ı tende durmayup
Uçmaq durur maħalleñe ey hūr maṭlûbı
- 5 ' Aşkuñ bedîhîdür nice setr ide bilesin
Bilür Sürüriyâ anı şibyān oqur şabî

484

Fâ' ilätün Fâ' ilätün Fâ' ilätün Fâ' ilün

- 1 Öldüğümden sonra dikmezlerse sînem çâkını
Yağa kül ide derūnum sūzı qabrüm ḥâkını
  - 2 Terk-i dîdâr eyleyüp şūfî dilermiş cenneti
Bu nazarsız eblehüñ bi'llâh gör idrâkını
  - 3 Mâr-ı zülfüñ zehri qahr ile helâk eyler beni
Luṭf idüp irgürmez iseñ leblerüñ tiryâkini
  - 4 Serv ü sünbül istemez dil qadd ü zülfüñ var iken
Kim kişi seyr eylemez bâğuñ ḥas u ḥâşâkını
- (97b)
- 5 Şaydveş eylerdi yanınca anuñ raqş u semâ'
Ger Sürürî görse boynında anuñ fitrâkını

485

Mef' ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ülün

- 1 Tanbūrumı kūyuñda varup dıñradayın mı
Yüzüñ göreyin diyü qapuñ çıñradayın mı
- 2 Kaşd ide raqībūñ çü sen āhūyı şikāra
Ol itüñ elinden alayın iñradayın mı
- 3 Tā pāreleyüm gāv-ı rakībi nazaruñda
Meydānda velī şır-şifat añradayın mı
- 4 Ger uyup o da baña raqīb-i seg urup taş
Var yüri sıgārıñla diyü siñredeyin mi
- 5 Kūyında ceresveş dil-i nālānı Sürürī
Yārūñ segi boynına aşup çeñredeyin mi

486

Nazīre-i Zātī

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Şafā virdi dile mey çünki şāfī cāmdan geldi
Ziyā virdi eve gün şavqı güyā Cām'dan geldi
- 2 Raqīb özin dutar hem-ser o serve bir pelīd iken
Şan anuñ tohmı yā Bağdād'dan yā Şām'dan geldi
- 3 Bu mürde cismüm üstine gelüp suñdı o 'İsā-dem
Yine bir taze cān aña fem-i gülfāmdan geldi
- 4 Şarābuñ içmeyüp şāfın şunar dürdin süzer şūfī
Dilā bu derd-i ser bize o dürd-āşāmdan geldi
- 5 No'la ikdām idüp itmām idersem vaşlını çünkim
Merāmı hāşıl olmağ ādemūñ ibrāmdan geldi
- 6 Müşelleş var iken dimiş şarāba hām şūfī hām
Dilā ta' zir hādden aşduğı ol hāmeden geldi

- 7 Sürûrî şî'ri kııl inşâ mu'ammâ fennin it ihyâ
Disünler Rûm'a Câmî zinde olup Câm'dan geldi

487

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ülün

- (98a)
- 1 Kazıtdı haıttı hüsnüñ anı çııdı
Velî anı anuñ yalanı çııdı
- 2 Raııbe Şu gibi içürdi tıgın
Zebân-ı seg gibi yalmanı çııdı
- 3 Kuloğlıdur vefâ ide Şanurdum
Bu bir nâz ehli Şehr oğlanı çııdı
- 4 Bilürdük bedri çâk gûne muıâbil
Velî az günde çok noıŐanı çııdı
- 5 O cânuñ kapusında bu Sürûrî
Şu deñlü durdı kim tâ cânı çııdı

488

Mef'ülü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ülün

- 1 Dil oda da hecr âteŐi ile oda yandı
Bir derd ile âh eyledüm o dem o da yandı
- 2 Gökde görinen Şanma Őafaı ola Őebingâh
Çııdı göge bu âteş-i âhum o da yandı
- 3 Yaşı kıııyı yakdı vü deryâya irüŐdi
Bir pâre benüm oduma cânâ o Őayandı
- 4 Sen diŐler idüñ la' lüñi dil cân çekiŐdi
Çok zecr ü cefâ çekdi gönül cândan uşandı
- 5 Hercâyiye düŐsen dir idi ğayrı Sürûrî
Âıır başına geldi ne kim ğayra o Őandı

489

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Lebünüñ cān u gönül olsa no'la hem-nefesi
Kim olur qanda ise qanduñ eyā cān megesi
- 2 Kimse qoymaz qulağa vā' ız-i şehrüñ sözini
Bunca gavğalar ider bāri dutulsa nefesi
- 3 Çün kesilmez arası durmaz aqar cūy-ı sirişk
Çıqdı gözümden igende beqe ekmek aresi
- 4 Leb-i cān-bağşuña herkes dir ölmeli cānā
Meded andan dil ü cān-dādeye ey cān kesi
- 5 Gele aqşam ile bir gün çü Sürürī'ye o māh
Şevq-ı ruhsārı ile gündüze döner gicesi

(98b)

490

[Nazīre-i Şeyhī]

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Gün yüzüñ olalı her gice bu 'aynum qameri
Aya tañı yoğ anuñ yıldıza qılmaz nazarı
- 2 Öykünür geh lebine gāh ezilür gabgabına
Ezerem kellesin anuñ baña añañ şekeri
- 3 Zülfüñüñ dilde hevāsı eser idi hoş-bū
Yoğ idi bād-ı şabānuñ dağı cānā eşeri
- 4 Şol qadar urdı baña tır o kemān-ebrū kim
Cisme peykānları geydürdi demürden siperi
- 5 Kemerı kuçsa Sürürī no'la ol sım-teni
Dolanup kuçar anı her kim ola sım ü zeri

491

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Hâk-i pâyüñ tâç iden başdan dil evbâş idi
Ser-te-ser ser-cümle nergis gerçi hâzır bâş idi
- 2 Uğraşurdu oğlaruñ cân u dile ey kaşı yâ
Dün gice kûyuñda görseñ bir ' aceb uğraş idi
- 3 Nâlemi gûş idicek geldi fiğâna tağlar
Her birinüñ gerçi dil-ber gibi bağrı taş idi
- 4 Tîğ-i âhumla yarardum kim zarar kaşd eylese
Âh tutdı ne'yileyem gerçi yarar yoldaş idi
- 5 Kîmyâ-yı ' aşk ile cânâ yüzün zer eyledi
Bu Sürûrî gerçi kim bir müflis u kállâş idi

492

Nazîre-i Emrî

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Çün ol ebrû-kemânum gitdi çeşmümden nihân oldu
Batup her bir müje bu ' aynuma tîr u sinân oldu
  - 2 Bu karn içinde hep kırdı geçürdi cümle ' uşşâkı
Gören ol nev-civân tizcek nice şâhib-kırân oldu
  - 3 Cefâ tîği ile çün sînemi çâk itdi ol hünî
Bilendi derd-i ' aşkum cümle esrârum ' ayân oldu
  - 4 Raķibe seg misin âdem misin dimezdi bir âdem
Çün itdüñ i' tibârı aña şimden bir fülân oldu
  - 5 Kadeh dutduğda gördüm ' âlemüñ ben cümle esrârın
Bu târîh içre şan kim câm-ı mir'âtü' z-zamân oldu
- (99a)
- 6 Felek kavı-ı kuzahdan olalı meydânda tîr-endâz
Havâdiş-i tîrine heb merdüm-i ' âlem nişân oldu

- 7 Sürürî ol kişi irür o şahuñ pây-ı būsına
Yolında baş koyup cân virdi hâk-i âsitân oldu

493

Nazîre-i Hayâlî

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Hüsrevüñ 'aşkına Şîrîñ urucağ bünyâdı
Dutdı taş işine Ferhâd diyen ırğadı
- 2 Şöhret-i 'aşk ider şâha gedâyı hem-nâm
Bir degül mi körüñüz Hüsrev ile Ferhâd'ı
- 3 Dâd-ı Hağdur bu mağabbet göre Ferhâd'ıñ işin
Kâr-ı 'aşkı aña öğretme diye üstâdı
- 4 Ağzı dadını bilen çünki zene meyl itmez
Yarım ağız dimedüm var ola şîrîñ dadı
- 5 Başlamış yaz Sürürî yine bir kaçır-ı vefâ
Dilerem Hağdan anuñ berk ola bünyâdı

494

Nazîre-i Nürî

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Bâd başdan çöze 'ömrüm sünbül-i pür-çînüñi
Çurtarurdu bendden ol bir nice miskîñüñi
- 2 Göz göre elden ayak şunup çıkar âhir beşe
Gösterüp bâde senüñ al ruğ-ı rengîñüñi
- 3 Nakş ile şüret uğurlarsın nigârumdan çü sen
'Âkıbet âhum bozar ey âyine âyinüñi
- 4 Zülfüñ altında ruğuñ görüp nice kâfir diyem
Ey müselmân beççe çün gizlü dutarsın dinüñi
- 5 'Aşk nürü sineñi kıldı Sürürî çünki pür
Nür u îmân ile Hağ kılsun münevver sineñi

495

Nazîre-i Şa'îrî

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- (99b)
- 1 Ne gün kim görmese çeşmüm o mihr-i 'âlem-ârâyı
Giderler yire vü göge yaşumla âhum arayı
  - 2 Beni çün oğ gibi atdı yabana ol kemân-ebur
Kuruldı yâ gibi cismüm çatı oldı başum kayı
  - 3 Baña ger râ kaşun terk eyle râyı vuşlatı dirse
Elif-kağlüm dil almaz 'aynına bi'llâhi bu râyı
  - 4 Karâr itmez gönül seyyâre gibi eşk oğur encüm
Kişinüñ gün gibi meh-pâresi çün ola hercâyi
  - 5 Çü her hâra açılır gösterür yüz ol gül-i ra' nâ
Hezâr efgân ile eyler Sürürî pür her arayı

496

Nazîre-i Enverî

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Dilâ her kişinüñ cânına cändur çünki cânânı
Hayât olmaz dile cânsuz no'la isterse cân anı
- 2 'Aceb mi buseden şoñra olursam vuşlata talib
Terakķidür çü manşıbdâ şehâ kânün-ı 'Oşmânî
- 3 Revâdur mürde cismüme üşürse seglerüñ cânâ
Kişinüñ kabrini eyler ziyâret karşı yârânı
- 4 Muşâhibden ider ey dil sirâyet âdeme çok hû
No'la ger sevmez isem bî-vefâ hercâyi oğlanı
- 5 Raķib-i divden gam yoğ Sürürî çünki sen bulduñ
Bi-ğamdi'llâh zamân-ı devlet-i Sulţân Süleymân'ı

497

Nazîre-i Enverî

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Meyüñ ser-çeşmesi vü beglerüñ yoldaşdır sâķî
Şarâb ile ħarâmiler dutar şubaşdır sâķî
- 2 Meger kim ħalka-i meclis olupdur ħâtem-i şādî
Mey- i rengin leb-i la' lin ile ħüsn taşdır sâķî
- 3 Koca kâfir müselmân olmaz itmez ol civân ħürmet
Ayağına meyi pîr-i muğâna taşdır sâķî
- 4 İki oddur yağan bu cismi ey dil zâhir ü bâtın
Ki meydür ol derüni âteş anuñ taşdır sâķî
- 5 Gice şöħbetde beñzer kim kadeħden kân yalaşdılar
Sürürî'nüñ bugün kân karuşıķ ħardaşdır sâķî

498

Nazîre-i Bahârî

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- (100a) 1 Sevin ey dil қоşulur saña çü cānān büyüdi
Yeñemez babası şimden girü oğlan büyüdi
- 2 Gice gündüz olurise bize tañ yiri degül
Güneşe döndi tamām ol meh-i tābān büyüdi
- 3 Kimse hem-pā vü ser olup şalamaz boynına қol
Göge irdi başı ol serv-i ħırāman büyüdi
- 4 No'la oğul idinüp yāri geçürsem yaқadan
Pîreħen pārelenür çāk-ı giribān büyüdi
- 5 Umarum pārelene şaşdı Sürürî düşmen
Uludı uş n'idelüm ol kiçi şeytān büyüdi

499

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Vefāsızlıkda şankim taş kayasın hey Kayabalı
Bu katı gönülün ile nice olur ' aşıkun hali
- 2 Çü kaçdum taşı başa başı taşa olmadı çare
Kim ola katı gönülünün baña bir päre iqbali
- 3 Ruḥı al u lebi al u işi al ol dil-ārāmuñ
' Aceb midür dilā dirsem anuñ çoçdur katı alı
- 4 Raḳıbe mūm u baña taş kayadur ol cefā-pişe
Kime ' arz eyleyem kim hal ide bu müşkil aḥvāli
- 5 Raḳıb imdi lebün tiryāki ğamdan helāk oldum
Diriġā zehr-i kätıl oldı baña leblerün balı
- 6 ' Aceb midür ser-āmed yigrek olsa diller almaçda
Hüsün meydānını çün buldı hali alınuñ hali
- 7 Yeñi divānedür diyü ' aceb çoç taş üşürdiler
Kayabalı'nuñ olaldan Sürürī taze abdālı

500

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Tırün açmışdur cerāhatler yine güller gibi
Bu sıfāl-i tende olmuşdur қaranfiller gibi
- 2 Pür-mey olan her қadeh olmuş gül-i aḥmer-şıfat
Meclis ehli no'la feryād itse bülbüller gibi
- 3 Yüz қarasıdur çü öykünmek nigārā zülfüne
Öykünen gömgök delüdü aña sünbüller gibi
- 4 Ḥākdan қaldur meded bi'llāhi pā-māl eyleme
Pāyuña düşerse ger ' uşşāç kāküller gibi

- 5 Dâne-i hâli dehânum içre hubbü'l-miskdür
Bilmeyen şanur Sürürî anı fülfüller gibi

501

Nazîre-i Mesîhî

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Egerçi gönlüme her dem belâ oldı göz ü çaşı
Ser-i zülfi durur gâyetde cânuma belâ başı
- 2 Gözine zamm olup gamze kulübı kesr ider dâ'im
Velîkin fitne-i haıda 'aceb üstün durur çaşı
- 3 Bugün yoldaşlar ben bir kuloğlı mübtelâsıyam
Kim anuñ zülfidür 'uşşâk cem' ine bölükbaşı
- 4 Başum gözden döküp yaşı no'la âhum 'alem kılsa
Şehâ sancağ begi olur varurağ çünkü subaşı
- 5 Sürürî virdügiçün şu gündüzden bâğ-ı kuyına
O serv-i pür-tarâvet didi çoğ olsun anuñ yaşı

502

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Gice ey dil bu hevâdan tîr uran oldı
Eyleme dağı ma' âşî güle olan oldı
- 2 Şol efendi ki Hudâ'ya ola hâliş bende
Terk idüp kulların ol 'âleme sulţân oldı
- 3 Yok mı pâyânı günâhuñ niçeye dek ey dil
Aç gözün gâfleti ço 'ömrüne pâyân oldı
- 4 Hoşca dut cânuña çekdürme gam-ı devrânı
Geldi çün bir iki gün cismüne mihmân oldı
- 5 İtme bâzî püser ile dimesünler tâ kim
Pîr iken uşbu Sürürî yine oğlan oldı

KIT'ALAR

EI-MUĞAṬṬA' ÂT

1

Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün

- 1 Mî-reved 'ömr er şevî kerkes
Mîred âhir çü o şeved ker kes²⁵¹

- 2 Çeşm-i men bâğ-râ be' ibret bîn
Dâ'imâ şev güşâde çün nergis²⁵²

(101a)

2

Mef' ülü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ülün

- 1 Dünyâ-yı denî devletinüñ âhiri letdür
Evvel nağamı var velî şoñ ucı ğamdur

- 2 Şanma ruğ-ı cânân gibi reng ola şafağda
Mağlûmlara zulm idüben dökdüğü demdür

3

Fe' ülün Fe' ülün Fe' ülün Fe' ül

- 1 Şu söz kim belâgatde a' lâ ola
Mağallinde dimiş o 'âlî mağâm

- 2 Ki yok lafz u ma' nâda ta' kıdi hiç
Bedî' ü'l-me'ânî beyânı hümâm

- 3 Bu kuluñ sözi kanda beñzer aña
Kelâmü'l-emîr emîrü'l-kelâm

4

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

- 1 Sipih-r-i salţanat olduğça dâ'ir
Vücûduñ şemsi hoş-tâbende olsun

²⁵¹ Kerkes kuşu da olsun senin ömrün bitecek. Her kim olursa olsun sonunda gidecek.

²⁵² Ey benim gözüm bu bahçeye ibret gözüyle bak. Gözün hep nergis gözü gibi açık olsun.

2 Şu deñlü begligüñ olsun müsellem
Cihân halkı saña tâ bende olsun

3 İrişsün himmetüñ nezdîñe devre
Anuñ bir şemmesi tâbende olsun

5

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1 Baña olurdu şeb-i kâdr eyleseñ
Ger müşerref uşbu bende hâne[y]i

2 Şem' olursañ meclise idem fedâ
Rûyuña qarşu dil-i virâne[y]i

3 Bu gice luţf it kâdem-rencide kıl
Eyle gel ma' mür bu virâne[y]i

6

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1 Himmetüñ ölenlere virür hayât
Hay olana 'ömr-i sermed bahşider

2 Mevtten şaklar hemân âb-ı hayât
Meyyit ihyâsı durur saña hüner

(101b)

3 Bir nazar kılsan bulur biñ mürde cân
Biñ yaşardum baña kılsañ bir nazar

4 Himmetüñdür kîmyâ a devletüm
Eyler iseñ tañ mı bu ben hâki zer

5 Yoğ iken evvelde hoş virdüñ vücûd
Dil anuñçün dağı ihsânuñ umar

6 'Arz-ı hâlümden ğaraż ol hazrete
Hâtır-ı âliye kılmağdur güzer

7 Tâ maḥallende emîr-i himmetüñ
Bendesîne eyleye luḫ -i diger

7

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1 Ba' zı eş' ârumda gerçi dostlar
Şayd-ı dil-berden ḫatı çok lâf olur

2 Ba' zısında nice ma' nâ ḫaşd olup
Rağbet şürb-i şarâb-ı şaf olur

3 Cümlesine bunlaruñ inanmañuz
Kim ki şâ' ir ola çün leffâf olur

8

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1 Yoḫ liyâḫat nāmumı yād itmege yārān benüm
Kim tezekkür ideler alup dile bir kes gibi

2 Kūşe-i deryā-yı ḫāḫırdan güzer yirüm yiter
Şöyle deryâlar kenârında ki ḫâr u ḫas gibi

9

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1 Bendenüñ ol ḫaddi yoḫdur serverā
Pâdişâhı da' vet ide ḫāneye

2 Hüsnüñe dîvāneyem gelseñ no'la
Seyr için şehler gelür dîvāneye

10

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1 Şöyle sen ḫāḫırda kim unutmaḫa yoḫ ḫudretüm
' Aşḫ içinde kendüm unuttum unutmadum seni

- 2 Çünki teklîf itmedi mālāyuṭāk olanı şer^ç
Dostum emr ile baña unut diyü beni

11

Fe^ç ilâtün Fe^ç ilâtün Fe^ç ilâtün Fe^ç ilün

- 1 Ağını yüzüne ḥaṭṭın ḥaṭuña beñzedeli
Ṭalibüh düşmez elinden gice gündüz kâğız
- 2 Kül olup âteş-i âhum ile yanar hep külli
Kışşa-i ^ç aşkuñı yazduqça nice cüz kâğız

12

Fe^ç ilâtün Mefâ^ç ilün Fe^ç ilün

- 1 Ḥāk-i pâyüne iştiyâqumdan
Yazaram dil-berā saña nâme
- 2 Çünki ben görmezem yüzün bāri
Görsen anda varup du^ç ā-nâme

13

Fâ^ç ilâtün Fâ^ç ilâtün Fâ^ç ilün

- 1 Ḥāneye geldi bir iki ehl-i beyt
İsteyüp dīvāneñüñ dīvānını
- 2 Cümlesi dīvān olup ibrām idüp
Aldılar ben derd-mendüñ cānını
- 3 Luṭf idüp dīvānı irsāl idesüz
Saña gönderdüm çü dil oğlanını
- 4 Artuğ ibrām oldu ey bedr-i tamām
^ç Avf idüñ eksüklinüñ noqşānını

LUGAZLAR

LUĞAZHÂ

1

Germâbe

Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün

- 1 Ol ne câdur ki duzañuñ eñeri
Olur anda varanlara zâhir
- 2 Böyle iken göre ne rağbet ider
Kim ki bir aqçeye ola qâdir
- 3 Şoñra kırtulmaz itmeyince kabûl
Ermeni şekl ü şüreten kâfir

(102b)

2

Peşe

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Qanum içdi baña bir ' asker üşüp
Her biri gâyet acıtdı cānumı
- 2 Ben de dökdüm gerçi qanın anlaruñ
Dökdüm ammâ yine kendü qanumu

3

'Ankebüt

Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün

- 1 Ol ne üstâddur ki hânesini
Götürür dâ'imâ derûnında
- 2 Hayme gibi qurar çü hâcet ola
Çünkü hâzır durur qoyunında
- 3 Gâh cüllah olur gehî cân-bâz
Pehlevândur qatı oyunında

MUAMMÂLAR

el-MU'AMMEYÂT

1

Muhammed

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

Yoluñda yelmeden cânâ muhibbün
Aşındı ayağı dem-beste oldu

2

Muştafâ

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün

Çü ağzuñdan şafâ irişdi cânâ
Bu arada başın kesdüm tabîbüñ

3

Şemsu'd-din

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

Hacâletden kamer pinhân yüzüñden gün velî meksûf
O dañı halk içinde şüret-i dîn iledür ma' rûf

4

Ahmed

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

Çaddüñ ardınca no'la şükr eylesem
Çünkü her ni' met soñunda şükr olur

5

Yaz

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

Her kaçan kim çaddini gösterse yâr
Başımı pâyında çorum noçta var

(103a)

6

Çâsım

Mef' ülü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ülün

Yüz kerre irüp çaddüñe gün ey meh-i tabân
İrişdi mehüñ çadrine bundan yine noçşân

7

Ebu'l-Ḥayr

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün

Ḳaddüñle bu şekli görüp cânâ elif lâm oḳurum
Aḡyâr şerrinüñ baña tâ zıddı ola ' aḳıbet

8

Şiyāmî

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Çeşmüñe şād oḳurum ey dil-ber-i şîrîñ-dehen
Yâ anuñ ardınca mey gibi nedür acı suhen

9

Yūsuf

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Görmeyüp yüzüñ te' essüf eyler idi gerçi cân
Tâ yirinde gördi bu şekli ḳarâr itdi hemân

10

Sinân

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Göstereydi ger baña la' lini ol şîrîñ-dehen
Diş ururdum aña ben niteki nâna aç ölen

11

Mesîḥ

Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

Yüzi maḥv oldu şems-i tâbānuñ
On sekiz yaşına çün irdi o mäh

12

Hāşim

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Gün yüzün gösterdi çün ol meh-cebîñ
Hâ diyüp gün düşdi pādan pāyına

13

İbrâhim

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

Evvel ata oldum ol cânâna râh-ı 'aşqda

Şaldı deryâya beni âhîr oğulluğ itmedi

(103b)

MATLA'LAR

el-MEṬĀLÎ

1

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Her kaçan ' aşıkların cevr ile ol şeh taşlar
İçleri kan ile dolup göm gök olur taşlar

2

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Cem' olup k̄uyında bennāveş seher evbaşlar
Şanasın ol şeh ' imāret kaçdına ev başlar

3

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Bāgbān-ı ğam oquñ kalbe kalemveş aşlar
Telh virür mīve-i ecir yidügüm aşlar

4

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Hāle devr itmiş çü gördüm mäh-ı t̄abānı dürüst
Devr-i mir'āt içre şandum r̄y-ı cānānı dürüst

5

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Niçün olduñ mübtelā diyü kim eylerse ' itāb
Gün yüzüñ göster baña olsun hemān h̄azır cevāb

6

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Dūd-ı āhumdan nice āh itmeyem ey āftāb
Baña gün göstermeyen oldur olup muzlim seḫāb

7

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Gönlüme ' aşkuñ günāhıdur benüm cānā şevāb
Raḫmet oldur cānuma kim irişe senden ' azāb

8

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

O yârün yîrini şordum didiler hâsköylüdür
Göreldeñ ğilzetin ben dağı didüm hâs köylüdür

(104a)

9

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

O dil-ber k'ānuñ adını oğur 'ālem kamu 'abdī
Beni şanmañ hemān ancağ anuñ 'ālem kamu 'abdī

10

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

Encüm-i çerği görür her merd u zen erzen gibi
Pîrezen çerği 'aceb mi görse her erzen gibi

11

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

Ol güzeller şāhı kim muhlişdür aña merdümi
'Ālem-i a' yānda oldur bu 'aynum merdümi

12

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

Baña dermān eylemezsin bilmiş iken derdümi
Böyle mi olur çabībüm haste cāna merdümi

13

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

Çünki mektüb-ı durer-bāruñila eyle yād itdün
Bu Sürürî ğuluñı ğuşşadan āzād itdün

MÜFREDLER

EI-MÜFREDÂT

1

Mefâ' ilün Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün

Didüm nigâra ki îmâna gel behey kâfir
Dönüp kaçıldı didi lâ ilâhe illa'llâh

2

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

Meskenin tebdîl kıldı ol yüzi kıblem dilâ
Oldı çün taḥvîl-i kıble ğayrı veche kıl namâz

3

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

Nâm-ı Aḥmed olduğıçün ol mehûñ
Anı ma' bûd idinen şemse ṭapar

4

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

Gönüller Ka' besi sensin Şafâ vü Merve ḥaḳkıçün
Müselmân olanuñ dönmez yüzi senden benüm kıblem

(104b)

5

Mef' ülü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ülün

Bîmârı görür gelse kaçan raḥm-ı ṭabîbe
Ben ḥaste seni görmege şâyed gele raḥmi

6

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

Nazîre diyemez ol bî-nazîrûñ şî' rine kimse
Sürürî daḥı didügi hemân emre iṭâ' atdür

7

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

Ey Sürürî derd-i dendâna çü dermân bulmaduñ
Çâresi yoḳ bir belâdur bu hemân çekmek gerek

8

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Bir nefes diñlenmedi yanar çerāğ iken raķīb
 Hāzret-i Hāķ'dan umaram kim anı diñlendüre

9

Mef' ūlü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

Dāğ-ı ğamuñ nişān uralı kıtsuz alnına
 Cānā şakar eşek gibi besbellüdüür raķīb

10

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Ekmedüğüñ yirde biter özge mantardur raķīb
 Boynu uzalsun göreyin bāğbāna bitmesün

11

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Göriccek āb içre şaru başlı nīlūferleri
 Şanuram girmiş Yehūdiler şuya dül-bend ile

12

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ūlün

Muħammed Ümmetī durur Sürürī
 Dil ü cāndan velī sevdüğü Musā

(105a)

13

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Artuķ içme diyü çokluk and içürdiler baña
 Şimdi ben muħkem yemin itdüm ki artuķ içmeyem

14

Mef' ūlü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ūlün

Zen sevdi dimiş bir niçe cāhil senüñ için
 Altun aduñ el içre Sürürī baķır oldu

15

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

Bir Kuloğı'yla içerdük geldi ağyârı nacağ
Meclisi telh eyleyüp oldu o şöbet baltası

16

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

Kış güninde varayım bir gün didi
Didüm ey meh gün kışadur gice gel

17

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

Yâr kendüm kevnümüñ halka dehânın emdügüm
Bilürem unutmam şol yedigüm etmek gibi

18

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

Egerçi derd-i çeşm olmışdı 'aynuma gözüm yüzi
Ayağüñ toprağı hađđı anı gözüme yigdür düm

19

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

Her kişi bir nesneye niyet kıluş eyler du'â
Ben yüzüm göge dutup yâd eylerem cânâ seni

20

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

Devlet ol yetmez mi ey dil ol cenâb-ı kâmyâb
Bir gönül alçaıklığın idüp idesin hâkî yâd

21

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

İştıyâkuñdan nigârâ gizlüdür derdüm benüm
Şağ şanur şüretâ şeklüm gören ben hasta[y]i

(105b)

22

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Her kişinün bir niçe eglencesi var bu dilün
Zıkr ü fikründür firākuñda hemān eglencesi

23

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Kimi kulağdan kimi görür sever ammā ki ben
Hem kulağdan 'āşık oldum hem görüp sevdüm seni

24

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

'Aceb midür bu Mecnün'ün müşevveş olsa ger haṭṭı
Ki bir Leylīveşün zülfı ucından dil perişāndur

25

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Her kişinün derdine çün fazl-ı haḫdandur 'ilāç
İste dermānı Sürürī sen de fazlu'llāhdan

26

Vaşf-ı Giribān

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Ṭañ mı çāk eyler isem ben yaḫamı geñ yaḫadan
Sīne-ber-sīne olup boynın öper çün yaḫası

27

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Ḳaddümi ṭañ mı hilāl itse firāḫ-ı ḫasret
Ḳamerī yaḫa öper çün ṭolanup gerdenini

28

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Yaḫası açılmaduḫ sözler disem olmaz 'aceb
Baḫa çün cānum oda yaḫa öpe gerdānını

29

Vaşf-ı Tügme

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Sîne-i sîmîni üstinde o la' lîn tügmeler
 Ğonçelerdür gūyiyā kim yāsemen üstindedür

(106a)

30

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

İligüm urudı vü boynum uzaldı göricek
 Tügmesi bend geçüp uçduğunu dil-dârı

31

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

uçar her laza yārũn sînesini
 Göreyin tügmenũn boynı uzalsun

32

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Tügmeler çün sîne-i dil-dârı göstermez baña
 İntikām idüp ' acerb midür ırarsam cümlesin

33

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Boynı bağlu bir esîridür nigāruñ tügmesi
 Bend ile geçdi ilikden boynına dil-ber kemend

34

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

añ mı hıdmetde ayağını diküp dursa müdām
 Tügmenũn üstāddan çok sille yidi kellesi

35

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Bir ilikden yidi bend ile geçer ' ayyārdur
 Yār ile okuz kenāra irişelden tügmesi

36

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

Çanı devlet başumda kim olam kaçtânına tügme
Ki her şâm u seher öpem elin gündüz geçem şadre

37

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

Tügme ilikden şağın iken öte geçmesün
Her tabağa bir degül beklesene yirini

38

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

Çatre çatre cem' olup oldı gözüm yaşı deñiz
Ol Re'isoğlu kenâra gelsün aḥvâli deñiz